SACRORUM BIBLIORUM

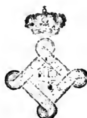
VETUSTISSIMA FRAGMENTA

GRAECA ET LATINA

E PALIMPSESTIS CODICIBUS

BIBLIOTHECAE CRYPTOFERRATENSIS

[illegible]

Jn illa die erit Israhel tertius [illegible] assyrio benedictio in medio terrae cui benedixit d[illegible]

[illegible] benedictus populus meus [illegible] opus manuum mearum assyrius [illegible]

[illegible]

κε

ο Θου

ου ου ου ου ου

SACRORUM BIBLIORUM

VETUSTISSIMA FRAGMENTA

GRAECA ET LATINA

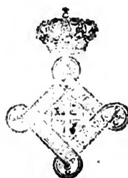
EX PALIMPSESTIS CODICIBUS

BIBLIOTHECAE CRYPTOFERRATENSIS

ERUTA ATQUE EDITA

A IOSEPHO COZZA

HIEROMONACHO S. MARIAE CRYPTAEFERRATAE
ORDINIS S. BASILII MAGNI

PARS PRIMA

ROMAE
APUD IOSEPHUM SPITHOEVER
AN. MDCCCLXVII.

EX OFFICINA LIBRARIA S. C. DE PROPAGANDA FIDE

EQ. PETRO MARIETTI SOCIO ADMINISTRO

PRINCIPI · EMINENTISSIMO

MARIO · MATTEI

DECANO · PATRVM · CARDINALIVM

EPISCOPO · OSTIENSI · ET · VELITERNO

ARCHIPRESBYTERO · BASILICAE · VATICANAE

HEGVMENVS · ET · MONACHI · CRYPTOFERRATENSES

INSIGNES · RELIQVIAS · S · BIBLIORVM

E · PALIMPSESTIS · MEMBRANIS

EXCITATAS · ATQVE EDITAS

PATRONO · OPTIMO · INDVLGENTISSIMO

ORDINIS · ET · MONASTERII · SVI

OBFERVNT · DEDICANT

PROLEGOMENA

PARS I.

CODICIS PROPHETARUM IN PALIMPSESTO DESCRIPTIO

I. Vir praeclarissimus atque in veterum librorum investigatione non solum nostrae, sed ferme omnis anteactae aetatis facile princeps, Angelus S. R. E. Cardinalis Mai cum nostram adiret Cryptoferratensis Monasterii Bibliothecam prae omnibus codices in palimpsestis membranis est admiratus. « Illud, inquit, peculiare Cryptensium codicum est quod » pene omnes in palimpsestis scripti fuerunt... Magna est igi» tur in his codicibus sepultarum scripturarum seges (1). » Ex qua uberrima segete per breve illud tempus, quo rusticaturus Tusculanum concesserat, manipulum suo adiungi Spicilegio Romano adlaboravit. Equidem in hisce rescriptis codicibus plura delitescentia inspexi, quae rem biblicam, patrologicam, liturgicam, hagiographicam, historicam et diplomaticam attingunt; et revera quidem multa adhuc restat messis, multo tamen improboque colligenda labore.

II. Versanti igitur mihi huiusmodi codices ad manus venit codex, qui in antiquo ordine MSS. huius Bibliothecae notis C. 4 distinguebatur; in novo autem codicum syllabo litteris E. β'. VII. adnotatur. Exterius habet titulum Κονταχια χαι Οιχοι; atque altera manus adiunxit ἀνάγραπτον sive

(1) De Fragmentis historicis Tusculanis §. 2. Spicileg. Roman. tom. II.

M. T. Cicero in Lycaeo Tusculanae villae, plurimis ex Athenis opera T. Pomponii Attici comparatis libris, instruxerat (1).

III. Verum enim vero codicis nostri distincta quaedam notitia praebenda est (2). Itaque codex iste noster (3) paginas 380 complectitur, atque perpauca folia ad eius integritatem desiderari ipsa liturgica, quae continet, monent. Singuli quaterniones iuxta veterum librariorum consuetudinem numerales seriei notas repraesentant; ac propterea pag. 345 nota illa κβ' indicat initium XXII quaternionis. Quae vero pone hunc quaternionem sequuntur folia in unum collecta sunt viginti paginarum fasciculum, cum caeteri scapi plus minusve sexdecim paginas complectantur. Pa-

(1) Cf. opellam nostram - Il Tuscolano di M. T. Cicerone. § X. L'Accademia, il Liceo e la Biblioteca della Villa Tuscolana di M. Tullio - Roma 1866. - et Dantier, les monast. Bened. d' Italie tom. II. p. 400.

(2) Cum vix aliquis biblici nostri palimpsesti paulo ante detecti rumor vulgaretur, cl. Io. Baptista Pitra, modo S. R. E. Cardinalis, haec scripsit - Analecta Juris Pontificii - 1862. col. 1417. « Il convenait sans doute que le plus » vieux texte sacré, celui qui après » toutes les découvertes demeure l'ainé » des manuscrits bibliques, fût déposé » près de la confession de Saint Pierre. » Il était également bon qu'un jour le » rationalisme trouvât le manuscrit ale» xandrin sous la garde du protestan» tisme anglais, et que sous nos yeux » descendit du mont Sinai ce nouveau » texte dont le schisme aidé de la science » germanique s'apprête à nous donner » à ses frais une splendide édition. Que » les Basiliens de Grottaferrata ne re» grettent pas même les écritures en» fouies dans leurs nombreux palim» psestes, et qu'ils ne fassent aucun » sacrifice onéreux, pas même de leur » temps, pour exhumer et raviver ces » textes fossiles.....»

(3) Cum haec scripsissem, haud sine admiratione erga tantam humanitatem, legi lucubrationem cl. viri et in biblicis studiis peritissimi Caroli Vercellone « Un codice greco palimpsesto scoperto dai Monaci Basiliani di Grottaferrata, dissertazione letta dal P. D. Carlo Vercellone Barnabita - Roma 1866» quam et aliquot post menses novis curis adornatam rursus edidit in collectione periodica, cui titulus « Giornale Arcadico, tom. CXCI.» Vehementer laetabar abs tanto viro quanti faciendus sit palimpsestus noster, scite et erudite ostendi vulgarique; cuius testimonium auctoritatemque ad ea, quae in his prolegomenis dicturus sum, saepe declaranda et confirmanda opportune libenterque proferam.

*

ginae vero in quanta pateant amplitudine specimen photographicum oculis exhibet. Chartae denique pergamenae nonnumquam perforatae ac peresae, raro quidem madore suffusae, quaedam autem ad extremitatem corrosae sunt.

IV. Novissima codicis scriptura habet non modo Contacia atque OEcos, ut exterius fert titulus, verum etiam et alia liturgica, ita ut longe melius quam in externa parte, inscriptum sit in fronte prioris paginae ab ipso certe libri amanuensi: Ψαλτικὸν σὺν θεῷ ἐνιαυτοῦ ὅλου ποίημα Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ « *Deo auspice Psalticum totius anni opus Romani hymnographi* ». Contacia (1), quae inter nobiliora cantica graeci ritus sunt recensenda, S. Romanum melodum sibi principem auctorem vindicant (2). Horum frequens est usus in ecclesiasticis graecorum, uti appellant, ἀκολουθίαις vel ut sacro latinorum more loquar, *Officiis* atque *Ritibus;* ideoque haud raro in ecclesiasticis codicibus occurrunt. Rarissimi tamen sunt codices illi, qui contacia suis οἴκοις omnibus consequentibus exhibeant; cum enim successu temporis consuetudo in sacris invaluerit, ut post Contacion οἶκος unus tantum vel alter concineretur, hinc contigit ut in codicibus, sicut noster est, ad usum ecclesiarum descriptis plures OEci non reperiantur. OEci huiusmodi seu strophae (melius vero italice - *stanze* -) certo modulandi metro iisdemque, quibus Contacium suum, verbis desinentes plerumque in litteris initialibus acrostichida aliquam referunt. Caeterum sedulo animadvertendum est nec omnia esse sancti

(1) Cf. De Immaculata Deiparae Conceptione hymnologia graecorum ex editis et mss. codicibus Cryptoferratensibus latina et italica interpretatione, patrologica comparatione, et adnotationibus illustrata cura Th. Toscani et I. Cozza Monachorum Ord. S. Basilii M. Romae, 1862. Praef. pag. XXXVIII. etc. Ad Typica Graecorum ac praesertim ad typicum Cryptoferratense s. Bartholomaei abbatis, animadversiones Th. Toscani Ord. S. Basilii M. Romae 1864.

(2) S. Romanum Contacia supra mille confecisse testatur eius historia in Synaxario Basilii Porphyrogeniti die I. mensis Octobris.

Romani opera, et quae eius reapse sunt raro integra reperiri. Ea, quam in nostro codice habemus, Contaciorum cum suis OEcis collectio pag. 338 explicit; alia quaedam deinde sequuntur liturgica, omnia uti Contacia atque OEci, notis musicis distincta.

V. Ubi vero et quando hae membranae ad hanc novissimam scriptionem excipiendam fuerint accomodatae brevi sermone exponemus. Nemini dubium esse potest in monasterio S. Mariae Cryptaeferratae, atque in illius liturgicos usus fuisse descriptas; siquidem pag. 299 et seqq. legimus Contacia atque OEcos in honorem SS. PP. NN. Nili et Bartholomaei Iuniorum, qui eiusdem asceterii fuere fundatores; et p. 363 aliqua quaedam vidimus liturgica, quae ad festum diem Dedicationis ecclesiae eiusdem monasterii pertinent.

VI. Aetas vero scripturae tum ex ipsa apparet characterum figura, tum etiam ex eo, quod ex alio codice perspectum est tempus, quo eiusdem codicis membranae e veteribus distractae codicibus ad alios compingendos libros sunt adhibitae. Adest enim codex antiquitus A. XXVI. nunc vero B. β'. VII. qui historias ac laudes S. Bartholomaei Abb. complectitur, descriptus ab Iohanne Rossanensi Cryptaeferratae monacho anno Domini 1230, quando die XI. mensis Novembris magna cum solemnitate populique gestientis frequentia abbatis sanctissimi natalis memoria est celebrata. Ab authenticis huiusce rei monumentis referendis abstinemus, cum iam Placentinius noster eadem referat in opere suo eruditis viris probatissimo « De sepulcro Benedicti IX. Pont. Max. (1) » qui abdicato pontificatu monachum heic

(1) De Sepulcro Benedicti IX. P. M. in templo Monasterii Cryptaeferratae detecto diatriba, in qua eiusdem Pontificis pius obitus vindicatur, atque ad mss. codices acta inlustrantur et castigantur opera et studio D. Gregorii Placentinii S. Theol. Mag. Presbyteri et Monachi Cryptoferratensis ex Ordine S. Basilii M. - Romae 1747. pag. XIII et seqq.

egit, atque sanctissime diem obiit supremum. Itaque cum et ipsa anni memoria in una membrana eiusdem palimpsesti, ex quo et codex confectus est, fuerit descripta, admodum validum nobis praebet argumentum membranas illas novissime saeculo XIII ad novam scriptionem fuisse adhibitas. Quod quidem et ex aliis codicibus, quae eorumdem palimpsestorum continent folia (1), fas esset confirmare. Sed cum haec certe maioribus haud egeant argumentis, ad ea, quae sub postrema latent scriptura, perscrutanda devenimus.

VII. Antequam vero de unciali vetustissimo charactere dicamus, alia quaedam in iisdem membranis olim deleta scripta memoranda sunt, quae sese nobis investigantibus obtulerunt. Plura itaque huius codicis folia non modo semel atque iterum, verum et tertio ad scriptionem sunt accomodata: monumentum in palaeographia sane rarum, et pene dicam singulare (2). Haec autem folia τριγραπτὰ, ex quibus nonnulla Prophetarum fragmenta non sine magna difficultate eruimus, praeter uncialem et illam saeculi XIII scripturam, aliam etiam graecam scripturam saeculi circiter X vel XI exceperunt; quam investigantes deprehendimus Paracleticon in S. Deiparam a divo Iohanne Damasceno concinnatum exhibere (3).

(1) Cf. Codicem Liturgiae A. XVIII, vel Γ. β. XIII, et Codicem, qui stichera, complectitur C. III, vel E, α, V. qui in nostra asservantur bibliotheca.

(2) Huiusce rei aliquod, rarissimum tamen, exemplum adest. Cf. Tischendorf Monum. sacr. ined. vol. 2. pag. XLII, et Nov. Test. graece editio septima pag. CCXXVI.

(3) De hoc Paracletico adhuc inedito pluries verba fecit Leo Allatius *(Symmicta... pag. 431, Prolegomena ad S. Io. Damasceni opera. LXXXV)*. In catalogo operum Damasceni, quae ab ipso transmissa vel transmittenda erant editori Parisiensi num. XLIV. legimus: *Paracletice in B. Virginem secundum octo tonos graecorum distincta, opus magnum et rarum et* φιλοπαρθένοις *futurum gratissimum.* Forte huic doctorum ac piorum hominum desiderio satis facere sibi proposuerat Iacobus Lequien, qui omnium praestantissimam operum s. Doctoris editionem curavit; sed nescio qua de causa factum est, ut tertium volumen, quod parabat (Praef.

VIII. Sicuti opere Damasceni abraso liturgica, quae nunc apparent, in nostro codice fuere descripta; ita et opus illud marianum abrasis litteris uncialibus iisdem membranis fuerat consignatum. Uncialis character, cui tamen haud semper, sed tantum per aliquot folia Paracletici odae superscriptae sunt, per totum codicem, ni forte paucas membranas excipias, manifeste apparet. Verum non omnes rescriptae paginae ad eundem codicem, neque ad eandem pertinent aetatem; duplicis enim sunt generis unciales litterae; alterae quae sacra θεόπνευστα Prophetarum scripta, alterae quae sanctorum Ecclesiae Patrum sermones exhibent (1).

XXI), in vulgus non veniret (Cf. edit. Migne loc. cit.). Miramur sane quod tanti viri et tantum Marianae pietatis monumentum in Patrologia Universa, quae haud multis abhinc annis Lutetiae Parisiorum prodiit, desideretur. Id eo praesertim, quod ante editionem Lequien eiusdem operis ex codice Cryptoferratensi et altero Messanensi Ludovicus Marracci latinam et italicam interpretationem an. 1687 ediderit (alteram vero latinam editionem Patavii 1743 Clemens Camaldulensis curavit). Tandem vero eiusdem originalis textus graecus apparuit. Siquidem Philippus Vitali hieromonachus Cryptoferres, vir eruditione graecaque palaeographica arte insignis, ex praedicto codice manu sua diligenter apographon descripsit, typisque tradi curavit. En inscriptio, quam veteri calligraphorum more in fine, pag. ρπθ. adiunxit, Ἐτελειώθη αὕτη ἡ παροῦσα βίβλος τοῦ Παρακλητικοῦ τῆς Ὑπεραγίας, τὰ πρῶτα νῦν τετυπομένη κατὰ τὸν τύπον τοῦ παλαιοῦ βιβλίου (C. XV) τῆς παλαιᾶς ἡμῶν Μονῆς τῆς Κρυπτοφέρρης τῇ κα. τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς ἐν ἔτει τῆς ἀπὸ τοῦ κόσμου κτίσεως ζσμδ, καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ αψλς. *Liber iste Paracletici Sanctissimae (Deiparae) nunc primum typis expressus ad fidem veteris codicis (C. XV) huius vetusti Monasterii Cryptoferres, absolutus est die XXI mensis Ianuarii anno a creatione mundi 7244, et ab incarnatione Domini et Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi 1736.* Nonnullis autem in locis et exemplaribus libri huius nomen suum siglis concinnatum idem editor adiunxit. Praestaret certe, ut caeteris Damascenicis operibus una cum plurimis canticis eiusdem nomine insignibus, hocce Paracleticon graece latineque adiungeretur. Quae habet palimpsestus noster, latitantia fragmenta nonnihil essent huic operi emolumenti.

(1) Haud certe nobis praetereunda res est nos in foliis huius vetustissimi codicis patrologici bis conspexisse celebre illud monogramma ☧ crucis dominicae. In fine enim sermonum pagg.

IX. Huiuscemodi sermones, si quatuor tantum interpositas demas biblicas pagellas (pagg. 335-336, 337-338), universum codicem a pag. 263 ad finem usque obtinent. Alias praeterea eiusdem collectionis patrologicae paginas vidimus in codice liturgico A. xviii, et in codice chorali C. iii, quos paulo ante commemoravimus. Cumque saepius manu hoc versarem volumen, priorem veteris libri orationem pag. 298 nostri codicis inchoari inspexi his verbis:

Α'. ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ.

Επ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος σιὼν....

Alterum vero huius collectionis sermonem incipere conspeximus pag. 307:

Β'. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ.

Εἰ ταῖς τῶν ἀγγέλων ἐνῆν πρὸς τὸ παρὸν χρήσασθαι γλώτταις .....

Atque inter aliarum orationum titulos Hippolyti, Chrysostomi et Procli nomina legimus. Sed quamquam hos sermones recognoscere non solum propter scripturae vetustatem, verum etiam ex eo, quod quidam nobis videbantur ἀνέκδοτοι, opus perutile iudicaremus; tamen ab huiusmodi indagatione abstinendum duximus, cum ad alia vetustiora biblica palimpsesta manus forent admovendae.

X. Quae biblicas scripturas, scilicet Prophetarum vaticinia, latentes continent folia ad pagellas plus minus 266 nu-

362, 369 legimus maiori charactere descriptum

ΑΜΗΝ ☧

Multa docti viri Letronne, Cavedoni, Garrucci de hoc monogrammate disseruerunt, et praecipue pluries de eodem egit cl. v. Io. Baptista De Rossi apud Pitra Spicilegium Solesmense tom. IV, apud Vercellone Dissertaz. Accademiche pag. 136, Bullettino di Archeologia Cristiana, an. I. n. 8. etc.

meravimus. In quibusdam autem vel nullum vel minimum antiquae scriptionis superest vestigium; aliae vero membranae adeo abrasae sunt aut male affectae, ut sepulta scriptura excitari nequiverit. Itaque, quas ex hoc codice eruere datum est, paginae sunt 191. Ea vero ἀποσπασμάτια, quae in codice A. xxvi. de quo superius dicebamus, et in brevi quadam lacinia ad calcem vetusti Menaei Februarii (1) adnexa reperta sunt, suis locis adiunximus (2). Quae quidem ἀποσπασμάτια, cum paginas sex editionis occupent (duarum enim paginarum codicis fragmenta, una editionis pagina complectitur), totius voluminis prophetici ex palimpsesto tres de ducentis habemus plagulas editas.

XI. Unaquaeque pagina in duplicem, ut aiunt, columnam distinguitur, quarum utraque fere semper quinque; nonnumquam et plures usque ad octo lineas supra viginti complectitur. Contigit interdum, ut calligraphus ad calcem columnae verba vel terminaret vel adiungeret sub extrema parte ultimae lineae; qua in re plerumque charactere erecto est usus, quod adnotari in editione curavimus. Singulae vero lineae tribus ac decem plus minus elementis constant litterarum; cum vero aliquando litterae vel grandiores, vel minores descriptae fuerint, hinc factum est, ut nonnullae paginae maiorem elementorum numerum in suis lineis repraesentent. In Danieli praesertim, qui postremus in libro erat, character coarctatus apparet. Id vel ad non augendum numerum foliorum fortasse definitum, contigit, vel etiam varios calligraphos varias eiusdem libri partes descripsisse demonstrat. Apparent hucusque profundius impressae lineae illae, quae ad calligraphi manum dirigendam aliquo fortasse ferreo instrumento tum in longitudinem, tum

(1) Est codex Cryptoferratensis in veteri syllabo signatum A. vi, in novo autem A, α, vi.

(2) Vide editionis nostrae pagellas praenotatas numeris 105, 114, 115, 116, 170, 171.

in latitudinem paginae ductae sunt. Margine satis amplo et in superiori et inferiori parte, atque ad externum paginae latus usus est scriptor. Et quamquam postea, ut folia ad novi codicis formam responderent, hinc inde rescissa sint; tamen spatium illud marginis, quod textum duplicis versionis latinae, et nonnumquam adnotationes tum graecas tum etiam latinas capit, apertissime demonstrat membranas, quas habemus, magnificentissimum biblicum volumen olim efformasse.

XII. Quinimo argumentum haud certe praetermittendum ad amanuensis diligentiam aperiendam visae sunt inscriptiones illae, quas ipse in medio superioris partis paginae apposuit. Hae autem inscriptiones, vel tituli, modo nomen prophetae, cuius in illa pagina verba leguntur, modo vero appellativum ΠΡΟΦΗΤΗC referunt. Singulae autem inscriptiones litteris uncialibus textu paginae nonnihil minoribus, sed elegantioribus atque erectae formae descriptae sunt, hinc inde signo crucis distinctae et quibusdam, uti nuncupant, arabescis circumdatae. Hoc pacto pag. 13 vidimus:

✠ ΗCΑΙΑC ✠

et pag. 8, quae in antiquo codice ex adverso praedictae paginae respondebat, scriptum est:

✠ ΠΡΟΦΗΤΗC ✠

In huiusmodi titulis apponendis hanc legem servandam sibi statuit calligraphus, ut tantum in fronte paginae primae, octavae, nonae et sextodecimae cuiusque quaternionis adiungerentur; in duobus autem mediis paginis, in altera nomen prophetae, in altera autem tantum ΠΡΟΦΗΤΗC scriberetur; in postrema vero rursus nomen prophetae est appositum; ita

ut coniunctis pagellis ultima quaternionis et prima sequentis, in utraque pagina nomen tantum prophetae videre est; quod etiam in editione conspici licet. Qua in re insuper observavimus ad latus exterius primi tituli, in quo est nomen prophetae, notam numeralem quaternionis collocari.

XIII. Hic etiam dicendum aliquid videtur de titulo singulis prophetiis apposito; quem quamvis in fronte prophetiae Isaiae tantum nobis recognoscere datum sit, hinc tamen iure merito concludi posse videtur ad caeteros quoque prophetas pariter inscriptum fuisse. Titulus iste iisdem signis, quibus superiores tituli, sed grandioribus formis, sicut et hic grandioribus litteris, ita scribitur

Unde patet singulis prophetarum nominibus adiectam fuisse notam numeralem ordinis, quo in hoc volumine, sicut et in antiquissimis caeteris, dispositae sunt prophetiae, inter quas Isaiam tertium post decimum locum obtinere constat. Indicia haud dubia liquido manifestant inscriptionem maiorem singulis visionibus, quas in prophetia Danielis legimus, appositam fuisse (1). Quae quidem maiores inscriptiones non atramento ut minores, sed purpureis litteris fuisse descriptae videntur; crucis autem insignia atramento consignata apparent. Hac in re denique hoc unum restat observandum, quod cum in caeteris quaternionum locis inscriptiones, de quibus nunc diximus, in medio paginae ad superiorem partem appareant, titulus autem totius prophetiae collocatus est in fronte unius columnae, uti et nos typis exprimi curavimus.

(1) De huiusmodi visionum Danielis inscriptionibus, quae cum celebri codice Alexandrino Londinensi concordant, conferantur ea quae in postrema Prolegomenorum parte dicenda nobis sunt.

XIV. Quot vero paginis vel quaternionibus hoc volumen constiterit, haud certe determinatu perfacile nobis est. Cum autem veterum calligraphorum in morem positum fuerit singulos quaterniones notis numeralibus distinguere, harum aliquot et in palimpsesto nostro conspicati sumus: videlicet Zachariae cap. X, 3. nota Θ′ quaternionis noni: Isaiae cap. III. v. 18. nota IA′ quaternionis decimi primi initium: Isaiae cap. IX. v. 7. nota IB′ quaternionis decimi secundi: Isaiae cap. XIV. v. 9. nota IΓ′. quaternionis decimi tertii, et praeter alias, quas in editione nostra adiungi curavimus (1), vidimus tandem notam NΓ′, videlicet quaternionis quinquagesimi tertii ad cap. IX, 15. Danielis. Aliarum notarum vel nullum vestigium innotuit vestigantibus, vel plerumque antiqua pagina ad novum volumen secando ita est accomodata, ut et eiusdem notae locus ablatus sit. Nihilo tamen secius ex his, quos habemus, numeris inferre licet volumen istud ante Isaiae prophetiam novem quaterniones paginasque sex habuisse. Et cum ex illa numerali nota, quam legimus in fronte libri Isaiae ΗΣΑΙΑΣ ΙΓ, constet duodecim alias prophetias praecessisse, easdem novem quaternionibus paginisque sex inclusas fuisse certum est. Cumque autem initium quaternionis NΓ′., LIII reperissemus folio codicis nostri 201-202, facile datum est eidem respondens folium 211-212 recognoscere, quod postremum erat praedicti quaternionis in veteri codice. Folium autem istud priores illos attingit versiculos narrationis Draconis Babyloniorum, quae in Daniele ultimum (Cap. XIV) obtinet locum. Itaque supputatione instituta cognovimus, quae eiusdem narrationis reliqua sunt tribus quatuorve foliis facile posse comprehendi; ac propterea totum istud volumen προφητικὸν quatuor ac quinquaginta quaterniones haud plane

(1) Cf. pagg. 51, 67, 77, 89, 127, 131, 135, 139, 144, 149, 166, 180.

explevisse. Iccirco si singuli quaterniones recte eodem foliorum numero constitissent, libri huius vetustissimi plus minus octingentae quinquaginta quatuor paginae numerarentur.

XV. Quibus vero characterum formis haec prophetica scripta sint exarata satis aperte specimen photographicum manifestat. Hae formae, veterum exemplarium comparatione instituta, accedente artis palaeographicae peritiorum iudicio ad eam aetatem, quae inter terminos quinti septimique saeculi continetur, facile referri possunt (1). Quamquam litterae aliquantulum inclinatae sint (2), elegantem tamen nitidamque uncialem scripturam repraesentant; litterae autem continuo altera alteram sequitur absque ulla verborum distinctione. Caeterum cum omnia hoc genus quisque suis oculis in specimine commode valeat considerare, in his haud nobis necesse est pluribus immorari.

XVI. Atramento quidem usus est ad scripturam calligraphus; quaedam vero loca minio exarata conspeximus; quinimo tituli omnes miniati fuerant; ideoque vix unam vel alteram litteram ex iis cognoscere datum est (3). Color enim ille facilius quam atramentum, ablutis abrasisque membranis, evanuit. In prophetia Isaiae non modo titulum in fronte libri; verum etiam inscriptiones Visionum et Cantici Ezechiae regis, eiusdemque priorem lineam miniatis characteribus descriptam cognovimus. Eodemque pacto apud Ieremiam notari hebraicam Threnorum numerationem, et apud Danie-

(1) Cf. Vercellone Dissert. cit. p. 14. et opus cl. Attilii Giovannini « Studio storico sulla versione volgata della Bibbia » in egregio periodico – Archivio dell'Ecclesiastico vol. IV, pag. 549.

(2) Si cui negocium facessit inclinatio litterarum, ut de aetate codicis hinc dubitandi occasio oriri possit, legat quae habet Mai De Republ. praef. pag. XXVI.

(3) Huiuscemodi purpureae inscriptionis solemne exemplum repraesentat codex vetustissimus Alexandrino - Londinensis Bibliorum, saeculi ferme V.

lem initia quaedam visionum iudicamus. Praeterea hi tituli varietatem quamdam in litterarum formis praeseferunt; sunt enim charactere minime inclinato, nec non rotundiori, crassiorique descripti. Quae quidem nos maioribus litteris in editione expressimus.

XVII. Cum saepe a linea iuxta sectiones atque praecipuas periodos calligraphus exordiatur; hinc factum est ut frequentes sint initiales litterae extra columnas paginarum exaratae. Si quis vero insignis locus sit exordiendus, tunc maiori cura ac coloribus distincta initialis littera describitur; uti videre est initio Cantici Ezechiae, ubi illud є rotundae figurae ex duplici peripheria excentrica ductum est circino, et quod inter duos circulos spatii est, in superiori parte adhuc purpureo tingitur colore; quod et apud Danielem pluries factum fuisse vidimus. In canticis denique, in quibus multo frequentius linea inchoatur, initialis littera quamvis extra columnam sita, et consequentibus maior, tamen caeteris initialibus minor est.

XVIII. Quae in fine lineae describuntur verba, nonnumquam minoribus vel angustioribus formis; nonnumquam vero compendiis nexibusque contracta sunt. Etenim cum fere omnibus calligraphis maxime cordi esset scripturae suae diligentissimam, ut ita dicam, *συμμετρίαν* servare, haud patiebantur lineas nimium excedere columnae terminos. Qua de causa fit, ut non solum eiusdem syllabae elementa in duas lineas dividantur, uti in prima pagina prophetiae Isaiae linea 20 legimus ο̲υ̲, quod in sequenti linea per *κ* perficitur; verum etiam ut litterarum nexibus scriptor utatur. Frequentissimus est usus in fine linearum exprimendi diphthongum *αι* per lineolam circumvolutam ad extremitatem antecedentis litterae appositam: K̰ pro *καὶ*, et T̰ pro *ται*. Lineola pariter in superiori parte litterarum ducta vices explet sequentis *ν*. Nonnumquam *τη* et *γη* in unum nexum copu-

lantur, et *μου* per *μ̇* et *μοι* per *μ̇* exprimitur; et etiam ΓΝ̄, ΕΚΕΙΝ̄, in fine lineae usurpatum est. Nos tantummodo ubi necessitas expostulabat notavimus diaeresin, qua elementa ϊ et ϋ plerumque gaudent. Haec, vero et quae paulo ante de litteris finalibus monebamus, antiquissimorum codicum comprobat usus.

XIX. Animadversione etiam digna res est, quod pleraque nomina, quae saepius occurrunt, tum in fine tum etiam in medio linearum compendiaria ratione describi soleant, et superius lineolis quibusdam distincta conspiciantur. Hoc genus sunt cum suorum casuum variationibus *κ̄ς̄* pro *κυριος*, *θ̄ς̄* pro *θεος*, *π̄ν̄ᾱ* pro *πνευμα*, *ισλ* vel *ι̅η̅λ* pro *ισραηλ*, *δ̄ᾱδ̄* pro *δαβιδ* vel ut aliis magis arridet *δαυιδ* aut *δαυειδ*, *π̄ρ̄ᾱ*, *μ̄ρ̄ᾱ*, *ῡν̄* pro *πατερα*, *μητερα*, *υιον* aliaque huiusmodi. At vero quando verbum *κυριος* non de Deo, sed de homine habetur saepe compendiaria forma scribitur; ut etiam in vetustissimo codice Ambrosiano Pentateuchi et Iosue factum est, atque editor diligentissimus Ceriani adnotavit (1). Et nos insuper animadvertimus neque verbum *θεος* in nostro codice breviari, cum de diis gentium usurpatur (2). Inter haec compendia verborum *ουρανος*, *ανθρωπος*, *ιερουσαλημ* non una tantum, sed duplici consequenti lineola superne solent distingui; videlicet *ο̄ῡν̄ο̄ς̄*, *ᾱν̄ο̄ς̄*, *ι̅λ̅η̅μ̅*; quod fortasse vel ex pronunciatione, vel ex maiori numero elementorum, quae suppressa sunt, contigit.

XX. Praeter hanc alia etiam in vetustis uncialibus codicibus obtinuit consuetudo; videlicet nominibus hominum,

(1) Monumenta sacra et profana etc. opera Collegii Doctorum Bibliothecae Ambrosianae. Tom. III. p. XIII. Mediolani 1864. Ea, quae observavimus in codice nostro circa compendium verbi *θεος*, servata fuisse etiam in codice Ambrosiano, litterarum numerus cuiusque lineae suadet; quamquam id a methodo editoris in explicandis compendiis adhibita, non appareat. Confer Geneseos cap. XXXI, 32. Exodi capp. XVIII, 11. XX, 3. 23. XXIII, 13. 24. 32. 33. etc.

(2) Cf. editio nostra ad Isaiae cap. XXXVI, 18. 19. 20. XLI, 23. XLII, 18. et alibi.

nationum atque locorum aliisque, quae propria nuncupantur, nulla alia ratione a caeteris scriptionis verbis diversa apparent, praeterquamquod apostropho in fine consignantur hoc pacto: ισλ’, αιγυπτος’, σηειρ’, εζεκιας’, αρφαδ’, αχαζ’, σαβαωθ’. Eadem porro gaudent distinctione verba quaedam asperrimo sonu terminata: υδωρ’, γαρ’, χειρ’, φαραγξ’; quod tamen haud semper factum esse comperimus. Apostrophon insuper appingi vidimus, sed perraro, ad elisionem litterae innuendam: αφ’ου, αλλ’εις. Eadem prorsus ratione nomina huiusmodi ac formas praepositionum ellipticas etiam in percelebri codice biblico, quem Alexandrinum-Londinensem appellant, novimus notari.

XXI. Ut de aliis etiam orthographicis signis, quae conspicientibus nobis occurrerunt, aliquid dicamus, imprimis interpungendi rationem quod spectat, lectores monemus neque semper, neque apertissime signa hoc genus in palimpsesto potuisse dignosci. Attamen, uti plerumque videre datum est, quando periodus aliqua explicit, et ab initiali littera maioris formae periodus, quae sequitur, exorditur, ita ut ultima praecedentis periodi linea alterum columnae suae terminum non attingat; tunc tribus commatis signis, vel ut aiunt virgulis in hunc modum ,;, dispositis, aut duobus punctis (:) utitur calligraphus. Alias vero ubi sensus et verborum series expostulat, brevi spatio inter continua verba vacuo adiungitur punctum ad superiorem partem litterae, vel ad mediam, rarius vero ad inferiorem collocatum. Puncta huiusmodi aliquando ita in lineolam acutam vel etiam curvatam inferius desinunt, ut potius notae commatis, sive virgulae forent appellandae. Virgulae vero, seu ὑποδιαστολαὶ, ut appellat Epiphanius (1), magis ad commoditatem atque facilitatem legentium, quam ad necessitatem

(1) De Mensur. et Ponder. II.

sensus verborum videntur inductae; quippe cum, ut in veteribus codicibus est consuetudo, nulla inter sese spatii distinctione verba separentur; sed omnia ad finem usque lineae coniuncta exscribuntur. Huiusce rei exemplum ex eadem photographici exemplaris pagina patet; etenim circa initium prioris columnae legimus *αποστελει|αυτοιςκςανονος,σω|σειαυτους*, et in postrema alterius columnae linea *Πορευουκαιαφελε,τον|σακκον*. Quae commatis distinctiones tum inter relativum *ος* et verbum *σωσει* quod ab ipso pendet, cum etiam inter verbum *αφελε* et nomen *τον σακκον* quod ab illo regitur, nequaquam locum sibi poterant vindicare.

XXII. Quid denique nobis dicendum restat de accentibus deque spiritibus? Ut rem singulatim attingamus haud certe silentio erat praetereundum nos saepenumero incidisse in verba spiritu aspero vel, uti appellant, denso signata; spiritum vero lenem vel tenuem fere numquam vidimus. Spiritus quidem forma perantiqua est, qualis in vetustissimis ac etiam uncialibus characteribus apparet. Si vero quasdam pagellas (1) excipias, in quibus ex eorumdem signorum forma apertissime patet tum utrumque spiritum, tum accentus omnes a recenti manu fuisse apposita, in caeteris longe rarior est accentuum usus; pluribus autem in locis atramenti diversitas diversum a calligrapho codicis fuisse scriptorem accentuum spirituumque apertissime manifestat. Illos autem, qui quibusdam in locis codicis elegantiori, ut ita dicam, stylo ducti sunt, quaerimus primus ne codicis calligraphus, an alius postea appinxerit. Quaestio haec tum maxime a nobis erat movenda, cum reperissemus titulos illos inscriptionesque, de quibus nuper

(1) Cf. Sophoniae et Zachariae fragmentum in editione nostra pag. 172, 173, 177-189. Accentus, qui iis in locis super diphthongos apparent, medium inter utramque litteram locum occupare videntur; vel potius ad priorem inclinant, ut nos servandum curavimus.

diximus, purpureo quidem charactere descriptas, sed accentus spiritusque atramento designatos praeseferentes (1). Quod voluimus, ut omnibus manifestius innotesceret ex illa pagina, quam speciminis gratia selegimus. Conspicientibus enim patet lineas aliquot chemico apparatu investigatas nullas apparere ex eo, quod uti semel atque iterum monuimus, minio fuerint exaratae; attamen accentus atque spiritus atramento consignati eadem ratione, qua in reliquo textu ibidem visuntur. Unde aperte liquet tum accentus tum spiritus alteram manum, nusquam vero primam, adiunxisse. Quod et in aliis vetustissimis codicibus contigisse pleraque exempla demonstrant. Heic tantum nobis liceat referre, quae animadvertit cl. Tischendorf de unciali textu Novi Testamenti, quem eruit e celebri codice rescripto Ephraemi Syri; testatur (2) enim adesse in eodem codice « *accentus et signa, quae a tertia manu litteris miniatis atramento superimposita, proptereaque ne nunc quidem deleta sunt.* » Hinc igitur eruditus lector iudicium

(1) Quamquam haec ita se habeant, tamen in repraesentando codice incidimus in fragmentum Ieremiae (Cap. XXV, in editione nostra pag. 115) quod aperte titulum minio decorum, accentibus et spiritibus distinctum praeseferebat. Et cum typorum defectu in editione omnia exprimere nequeamus, heic titulum ut iacet, in codice collocamus:

ΑΕΠΡΟΦΗΤΕΥΣΕΝ
ΪΕΡΕΜΙΑΣΕΠΙΤΑ
ΕΘΝΗΤΑΑΙΛΑΜ

Diu multumque rem consideravimus, et iam a sententia superius exposita nobis resiliendum esse videbatur. At vero, re subtilius considerata, aperte cognovimus genus minii in hac scriptione minime convenire cum eo, quod in fronte Isaiae et alibi apparebat. In hoc enim Ieremiae loco valde crassior materia, et color vividior est; ita ut, deletis fere omnibus, quae atramento eadem in pagina fuerant exarata, praedictus titulus, veluti nuper descriptus, adhuc sese prodat. Ex quibus facile erat concludendum inscriptionem veterem posterius, novo purpureo colore imposito, instauratam fuisse; et tunc etiam spiritus atque accentus, qui in aliis locis non apparent, fuisse adiunctos; idque eo praesertim quod iidem accentus spiritusque haud videntur alteram expertos esse manum.

(2) Prolegom. sect. I. § 5.

ferat suum, ut si quis, sicut nonnullorum fert opinio, ex usu accentuum spirituumque codicis antiquitatem inficiari contenderit, videat quam falso sententia sua fulciatur fundamento.

XXIII. Ut absolutior codicis nostri evaderet descriptio, aliquam notitiam textus latini, atque etiam quarumdam graecarum adnotationum, quas circa marginem codicis inspeximus, heic necessum addere videretur. At cum de iis fusius nos dicturos suis in locis proposuissemus, tunc etiam eorumdem, ut ita dicam, descriptionem praebere statuimus. Pergamus modo ad quasdam in graecum textum criticas animadversiones aperiendas.

PARS II.

ANIMADVERSIONES CRITICAE AD GRAECUM TEXTUM PALIMPSESTI PROPHETARUM

XXIV. Nil antiquius, nihilque religiosius christianis graeci nominis viris umquam fuit, quam sacrarum Litterarum Veteris Testamenti versionem illam, quae Septuaginta duorum interpretum dicitur, retinere omnique studio servare. Et quamquam homines hebraicam linguam apprime callentes, et omni scientiarum cultu praestantes in orientalibus orbis christiani regionibus extitissent, qui vel varietates inter hebraicum et LXX viralem textum accurate investigarent, vel novas a primitivo idiomate versiones suo marte procuderent; tamen haec una LXX versio in honorem semper habita, usuque perpetuo est recepta. Quod quidem et apud occidentales observatum est ab ipsis ecclesiae primordiis fortasse usque ad S. Gregorii Magni tempora, quando versio hieronymiana locum illius, quae ex LXX deprompta *vetus* vel *Itala* appellabatur, vel aliarum, quas teste Augustino multas multi ex graeco fecerant, tandem obtinuit. Tanta vero eius fuit semper auctoritas, ut certe nemini, neque S. Hieronymo in mentem venisset operi sancto quidem ac laborioso, novae ex hebraico fonte versioni manus admovere, ni ipse in minus emendata eiusdem textus exemplaria incidisset. Ac iure merito; siquidem haec Bibliorum V. T. versio in sacris authenticis ac, quasi dixerim, primigeniis N. T. libris afflante Spiritu Sancto scriptis ab Evangelistis et Apostolis adhibita est. Hinc factum est ut huiusce versionis librorum copia et usus frequens, et maxima in iis exscribendis cura, et in custodiendis sedula foret diligentia; proin-

deque qui vetustissimi adhuc in toto terrarum orbe supersunt graeci codices Bibliorum V. T., versionem a praedictis interpretibus adornatam excipiunt.

XXV. Talem in numerum hocce propheticum palimpsestum, quod non modo latens, sed veluti penitus extinctum ad lucem revocare ac eruditorum in usum adducere contendimus, reponendum est. Etenim copiosa, quae eruimus, prophetarum fragmenta ad hanc pertinent LXX virorum translationem, ut cuique paululum consideranti manifeste elucet. Et cum hunc textum cum aliis contulissemus, et ad eos, qui maioris sunt pretii, quique vetustissimi habentur, quamproxime visus sit accedere, nullum nobis dubium reliquum fuit, quin inter nobiliora exemplaria LXX interpretum codex esset adnumerandus. Quod quisque suis oculis in hac editione sibi poterit persuadere.

XXVI. Verum etsi heic versionem LXX virorum haberi asserere non dubitamus; tamen, uti caeteris graecorum sacris codicibus solemne est, neque in nostro prophetia Danielis, quae ab iisdem interpretibus fuit graecis consignata litteris, invenitur (1). Quandoquidem cum ad hanc prophetiam ventum sit, non modo in biblicis codicibus, sed etiam in usu liturgico versio Theodotionis, loco versionis praedictorum interpretum usurpatur. Tantumque invaluit huius commutationis consuetudo, ut unus tantum, qui innotescat, modo supersit Chisianus codex, in quo haec Septuaginta versio reperiatur. Ex eo codice splendida facta est editio Romae anno MDCCLXXII (2); et alii cae-

(1) S. Hieronymus Praef. in Daniel ait: « Danielem Prophetam iuxta LXX » interpretes ecclesiae non legunt, utentes » Theodotionis editione; et hoc cur » acciderit, nescio. »

(2) Huius editionis non modo curator, sed etiam auctor in vulgus praedicabatur Simon (conf. Tischend. Proleg. V. T. graece p. XLVIII) De Magistris; sed postea ex authenticis testimoniis confirmatum est, quod omnis in Danielem atque in Ezechielem ex

teris membris hoc eiusdem corporis membrum per tot saecula divulsum adiunxerunt, ut A. Mai in sua Romana Graecorum Bibliorum editione, quae ex codice vetustissimo Vaticano, aliisque vetustate et pretio praestantissimis constructa est. Caeterum codex noster abs caeterorum consuetudine non discedit, et in Danielis prophetia versionem retinet Theodotionis (1).

XXVII. Fragmenta, quae ex hoc prophetico codice collecta sunt, plura Isaiae habemus; quippe qui cum et caeteris sit prolixior, sic maiorem nobis copiam suppeditavit; eius enim prophetiae paginas 113 edidimus. Caeteri vero prophetarum, quamquam messem haud tam copiosam conferrent, permultae tamen et ex iis collectae sunt reliquiae ad paginas octuaginta quatuor. Quae non modo exhibent *ἀποσπάσματα* prophetiarum Oseae, Amos, Sophoniae, Aggaei, Zachariae, Malachiae, Ieremiae, Baruch, Ezechielis, et Danielis; verum etiam aliqua ex Threnis atque Epistola Ieremiae, necnon ex historiis Susannae, et Draconis et Beli. Ex his sperabamus Malachiam integrum e distractis foliis restituturos, sed casu, nescio quo misero primum eiusdem prophetiae folium excidit. Heic singula, quae de singulis prophetis habemus fragmenta membratim recensere minime necessum esse arbitramur, nam in fronte uniuscuiusque paginae editionis nostrae, non modo prophetae nomen; sed etiam capitis atque versiculi, quae initium finemque pagellae obtinent, numerum adnotavimus.

XXVIII. Sed ut melius pateat quanti huiusmodi Bibliorum fragmenta sint facienda, rem penitus perscrutetur oratio nostra necesse est. Atque in primis cum ad patriam codicis

codice Chisiano lucubratio Vincentium De Regibus habet auctorem. Cf. editionem Ezechielis, Romae an. 1840.

(1) Res certe haud indigna notatu est, in inscriptione Danielis, quam vidimus in codice Marchaliano, de quo inferius dicemus, legi:

ΔΑΝΙΗΛ ΚΑΤΑ ΘΕΟΔΟΤΙΩΝΟΣ.

revelandam nullae praesto sint descriptae notae, ipsa, quae remanent, avulsa membra vestigare, et verba diligentius recognoscere, et quicquid vel minutissimum ad trutinam cogimur revocare, ut haec voce, ut ita dicam, sua quid, et unde sint manifestent. Consideranti igitur mihi harum paginarum orthographiam pluries scribendi peculiares formas animadverti, quae nonnisi ex speciali quadam consuetudine usuque hominum poterant venire. Reque sedulo perpensa certior factus sum modos illos, qui Alexandrinorum fuere, totum codicem occupare. Viri docti, palaeographicae artis experti, ac praecipue in vetustis Bibliorum codicibus versati, quos inter honoris caussa appellamus cl. viros Carolum Vercellone, et C. Tischendorf(1), complures scribendi formas dialecto Alexandrinae proprias et apud Alexandrinos amanuenses usitatas observare atque adnotare curaverunt. His igitur auctoribus nonnullas Alexandrinas formas referre iuvabit, ut inde eluceat quid de graeco textu codicis nostri iudicii faciendum sit. In primis inter huiuscemodi formas occurrit epenthesis litterae μ praecipue in verbis λημψεται, λημφθησεται, αναλημφθεις etc., cuius epentheseos frequentissimus est usus in Aegyptiacis, quae supersunt, monumentis, sicut viri docti atque eruditi (2) in fragmentis graeco-thebaicis, in papyris, in sacris Coptorum libris observatum esse voluerunt. Alexandrinis formis adnumeratur illud ν, quod in compositis verbis in alias litteras iuxta sequentem vocalem non immutatur: συνλυπουμενος, ενφοβοι, συνβασιλευσωμεν etc. pro συλλυπουμενος, εμφοβοι, συμβασιλευσωμεν. His adiunge τεσσερα pro τεσσαρα, ελθατω pro ελθετω (3), ηλθοσαν pro ηλθον, εξολε-

(1) Dissertazione – Dell' antichissimo Codice Vaticano della Bibbia greca – Prolegom. ad Codicem Ephraemi Syri rescriptum – Anecdot. sacr. et profan. pag. 7. – Prolegom. ad V. T. graece iuxta LXX Interpretes. Lipsiae 1860. Ad rem cf. Nickes, De V. T. codicum graecorum familiis. pag. 7.

(2) Georgi, Asseman, Hug, Peyron.

(3) Beelen. Gramm. Graecitatis Novi Testamenti § 13 – Buttmann. I. 404.

θρευω pro εξολοθρευω (1), augmentum verborum neglectum οικοδομησεν pro ῳκοδομησεν, εμμεσω pro εν μεσω, aliaque hoc genus. Denique inter has formas recensetur usus illius ν, quod ἐφελκυστικὸν vel παραγωγικὸν grammatici appellant, quodque non modo quando explicit sententia, aut sequens verbum vocali inchoatur, sed fere semper tertiis, ut aiunt, personis verborum caeterisque, quibus adiungi potest, vocibus apponitur.

XXIX. His itaque positis si ad palimpsestum nostrum oculos convertamus, tantam verborum copiam hac ratione descriptorum reperiemus, ut minime in iisdem exquirendis sit adlaborandum. Quinimo hanc inquisitionem vellem prorsus praeterire, cum cuique textum nostrum consideranti haec animadvertere quamsaepissime occurrat; verum ut rem summis, ut ita dicam, labiis delibemus, paucula, quae forte prima occurrerunt adnotamus. Isaiae Cap. IV, 1. επιλημψονται, Is. XV, 5. συνσισμος, Is. IX, 8. ενκαθημενοι, Ezechiel. X, 21. et Daniel. VII, 17. τεσσερα, Is. XXVI, 2. εισελθατω, Ezechiel. XL, 4. εορακας, Is. XXIV, 5, et XXXIV, 16. παρηλθοσαν, εξολεθρευω variis in locis codicis et sub variis verbi formis, et saepe εμμεσω (2) vidimus. Illud ν paragogicon non modo in singulis paginis, imo etiam lineolis offendas necesse est. Ex quibus dubium esse potest nemini codicem istum in his formis cum reliquis convenire, quos ex hoc capite Alexandrinos esse eruditi iudicarunt. Iam vero novimus quod plerique horum doctorum hominum hac animadversione permoti statuerunt codices percelebres Bibliorum, quos appellant Vaticanum, Sinaiticum, Alexandrinum, Ephraemi Syri Rescriptum, et Cantabrigensem, patriam habuisse Alexandriam, vel regionem Aegypti proximam. Quapropter cum huius-

(1) Rectius quidem hoc factum fuisse credimus; siquidem ἐξολεθρεύω suo respondet themati ὄλεθρος.

(2) Islud εμμεσω alia manus saepe corrigendum voluit εν μεσω, ut in adnotationibus videre est.

modi Alexandrinae formae sint eaedem et Cryptoferratensi palimpsesto et codicibus praedictis; certe immerito atque iniuria ab ea caeteris communi patria codex iste excluderetur.

XXX. Sed hac in re aperte dicam quid sentiam, atque eo securius dicam, quo cl. viros I. Secchi S. I. (1), C. Tischendorf (2), Vercellone (3) et Ceriani (4) mihi comperi consentientes. Canon istiusmodi critico-palaeographicus ex scribendi ratione petitus tum tantum satis sibi roboris vindicari mihi videtur, cum aliae reperiantur notae, quae Alexandrinam suadeant originem. Nam etsi probabile de regione scriptoris argumentum, tamen non ex omni parte certissimum, praesertim cum de sacris Bibliorum voluminibus agatur, inde haberi potest. Quandoquidem fieri utique potuisse nemo inficiabitur ab alio libro vere Alexandriae exarato, codicem alterum adeo fideliter exscriptum esse, ut quae fuissent in exemplari Alexandrinae formae, easdem apographon referret. Cumque urbem Alexandriam tum testimonio Montfaucon (5), tum ex ipsis historicis monumentis, librorum ac praecipue sacrarum Scripturarum officinam non solum locupletissimam (6) sed et elegantissimam (7) noverimus extitisse, in qua non modo viri, sed et puellae (8) quidem industri manu librariorum

(1) Annali delle scienze religiose. Roma 1839. vol. IX.

(2) Cod. Ephraemi rescript. p. 17.

(3) Dissertaz. del Codice Vaticano. Dissertaz. Accad. Roma 1864. p. 115.

(4) Monumenta sacr. et profan. tom. III. praefat.

(5) Palaeograph. graec. pag. 108.

(6) Ad haec refertur a quibusdam Euseb. in vita Constantini M. l. IV, 36, 37; sed codices, de quibus apud Eusebium sermo est, in Palaestina potius quam Alexandriae exarati esse videntur.

(7) Cf. Nicetam in vit. S. Ignatii C. P. apud Labbe Synod. Constantinopol. VIII.

(8) Si fides babenda est testimonio Cyrilli Lucari viri haud certe probatae fidei, Thecla, non quidem Martyr, ut quidam dixere, sed nobilis foemina aegyptia codicem percelebrem Londoniense-Alexandrinum descripsit. En testimonium « Liber iste Scripturae sacrae Novi et Veteris Testamenti prout ex traditione habemus, est scriptus manu Theclae nobilis foeminae Aegyptiae

fungerentur officio (1), haud immerito quis assereret ex hoc abundantissimo fonte quamplurimos ac magni pretii per universum christianum orbem SS. Bibliorum codices promanasse; propterea vero fere omnes, qui in describendis sacris codicibus darent operam, Alexandrinis usos fuisse exemplaribus. Atque etiam contingere poterat ut aliquis scriptor, ex his praesertim, qui in ecclesiasticum vel monasticum ordinem essent cooptati, ex quorum numero ne dicam omnes, maxima certe scriptorum pars semper fuit, ita lectionibus sacris ex Alexandrinis libris vel apographis assuetus esset, ut illorum formae valde sibi fierent familiares, et facili manu easdem libris, quos scribebat, adiungeret. Quamobrem uno tantum, quod ex formis Alexandrinis eruitur, momento inniti haud fas est, nec satis certam notam, nec eruditis omnibus probatam ad dignoscendam alicuius codicis patriam idipsum praebere posse videtur (2).

XXXI. Quae cum ita sint, si tantum huiuscemodi scriptionis formis in nostro codice perspectis, Alexandriam eius

ante *mile* et *trecentos* annos circiter, paulo post Concilium Nicaenum. Nomen Theclae in fine libri erat exaratum. Sed extincto christianismo in Aegypto a Mahometanis et libri una Christianorum, in similem sunt reducti conditionem; extinctum ergo et Theclae nomen et laceratum. Sed memoria et traditio recens observat.

✠ Cyrillus Patriarcha Constantin.»

Confer quae de foeminis calligraphis et de Thecla hac, nec non de eodem nomine apud Aegyptios et Habessinos non modo foeminis, sed et viris tributo, Angelus Mai habet - Cicero De Republ. praefat. pag. XXVII. Ex superiori Lucari testimonio quidam suspicionem oriri posse credidere, quod non a Thecla, sed in monasterio virginum Canonicarum apud Seleuciam S. Theclae martyris nuncupato, codicem descriptum fuisse (Grabe prolegg. apud Tischendorf Proleg. Vet. Test. § XXVI). Huius autem παρθενῶνος praeclara extant apud S. Gregorium Nazianzenum testimonia.

(1) Certe hac in re minime fugere nos poterat aliquando in codice nostro praetermissas fuisse formas alexandrinas, ita ut nonnumquam καταλειφθεις, τεσσαρων etc. legatur. Quod fortasse ex varietate vel calligraphorum vel exemplarium contingere potuit.

(2) Cf. Huet de Origene.

patriam proclamare contenderem, haud certissimam opinionem nossem me proferre. Idcirco si ius Alexandrinae civitatis nobis tuendum sit huic codici, alia quoque necessum est, accedant testimonia; quae quidem minime desunt. Comparantibus enim nobis textum huius codicis cum illa variarum lectionum segete amplissima, quam Holmes et cum eo Parsons (1) conquisitis omnibus, quae potuit, ecclesiasticis graecorum monumentis congessit et cumulavit, comperimus loca permulta, in quibus codex noster cum editione Sixtina haud perfecte consonabat, cum lectionibus, quas ex quibusdam Alexandrinis Patribus Holmes decerpserat, convenire. Equidem saepissime Origenem, Clementem, Didymum, Athanasium, Cyrillum iisdem cum codice usos esse lectionibus animadverti. Quinimo aliquando fit, ut cum ad nostrum textum tuendum caeteri codices apud Holmes deficiant, tum Patrum Alexandrinorum accedat auctoritas.

XXXII. Sed sunt etiam maiora. Si cum aliis Alexandrinis scriptoribus sacris communia in codice nostro sunt multa, cum Origene tanta intercedit coniunctio, ut iure optimo ad eumdem pertinere totum dixeris; quod omnia singulatim explorantibus manifeste elucet. Et re sane vera comparatione instituta inter huius codicis textum ac caeterorum, qui apud Holmes relati sunt, varietates ferme omnes, quas inter Sixtinam ac nostram lectionem intercedere animadverteram ab textu codicis ibi adnotati numero XII. vidimus comprobari. Codex autem iste a summis doctisque viris semper inter praestantissimos celebratus, maximoque in honore habitus ab eiusdem primo, quem novimus, pos-

(1) Huius editionis volumen I. ab Holmes editum est Oxonii 1798, et quae sequuntur quatuor a Parsons 1810–1827. Summopere esset optandum ut thesaurus istiusmodi Holmesianus novis auctus monumentis, et diligentiori elaboratum industria, scientiarum incrementis, ut par est, respondens, absolutissime denuo ederetur.

sessore Renato Marchalio Boismoraeo, Marchaliani (1) nomen sortitus est; de eoque paulo post nonnulla commemorare iuvabit. Modo hoc dumtaxat observatum volumus ipsum tot tantisque ac certissimis Origenianis characteribus insignem esse, ut inter praecipuos huiuscemodi familiae codices sit adnumerandus. Quamobrem si tanta cum isto codex noster affinitate gaudet, fieri non potest, ut aliquis hanc ut ita dicam, germanitatem valeat infringere, alterum ab altero simillimo et, quasi dicerem, gemino dissociare, atque ab eadem origine patriaque contendat extrudere.

XXXIII. Multi, iique docti viri de Marchaliano codice disseruere, inter quos appellamus Curterium (2), Bern. Montfaucon (3), Bianchini (4), Holmes (5), A. Mai (6), et tandem Tischendorf (7). Iam omnibus compertum erat codicem istum a primo suo possessore Renato Marchalio Boismoraeo in manus Cardinalis Rupifucaldi devenisse, ac ab eodem oblatum fuisse Collegio Parisiensi Ludovici Magni PP. Societatis Iesu; sed ipse Mai ex authentica venditionis syngrapha acceptum narrat eumdem codicem Romae anno 1785 pretio scutatorum nummorum 300 emptum, in Vaticanam Bibliothecam fuisse invectum. Qua in Bibliotheca nobis absque indiciis una cum cl. Vercellone inquirentibus sorte datum est illum reperire adnotatum Num. 2125, quem et sedula versavimus manu (8). Quid vero de eiusdem calli-

(1) Aliquando codex iste Claromontensis vel Claromontanus nuncupatur (Tischendorf. prolegg. V. T. pag. LVI.); quia olim Parisiis in bibliotheca collegii Claromontensis Ludovici M. asservabatur.

(2) Praef. ad Procopium Gazaeum.

(3) Palaeograph. graec. et Collect. scrippt.

(4) Vindiciae Scriptur. Canon. et Evang. Quadrupl.

(5) Holmes et Parsons. Tom. III.

(6) Nov. Patrum Bibl. tom. IV.

(7) Prolegg. ad Vet. Test. iuxta LXX. Interpretes.

(8) En descriptio codicis Marchaliani ex ipsis tabulis Bibliothecae Vaticanae deprompta:

graphia et antiquitate (1) sit iudicandum, videant periti in specimine apud Mai, cuius verba nos rursus inspecto codice heic ad eius fidem subiicimus (2). Quae vero ex Marchaliano codice speciminis gratia heic repraesentantur, testimonia exhibent gravissima, quae rem nostram quamproxime attingunt; etenim ante Isaiam et Ezechielem ea describuntur mnemosyna, quae valde dolemus apud gravissimos

Inventar. graecor. codd. vaticanor. pars III. numero 2125. Codex praestantissimus, qui fuit Cardinalis Rupifucaldi et Collegii Claromontensis Parisiis. Εκ των Ευσεβιου περι της του βιβλιου των προφητων ονομασιας και απο μερους τι περιεχει εκαστος. ΩΣΗΕ Α'. Γεγονασι μεν και προ τουτου . . . *pag. 1 unciali. Numerus est in calce pagg. De Elia Eliseo et Zacharia alia manu.*– Ονοματα προφητων και ποθεν εισι και που απεθανον και πως και που κεινται. 5. Ησαϊας απο ιερουσαλημ – *De Osea rursus male interpretato in chartula praefixa.* 5^a Ο οσιος Ωσηε αυτος ην . . . 8. ΩΣΗΕ Α'. Λογος κυριου ος εγενηθη . . . 12. *cum schol. marg.* ΑΜΩΣ Β'. Λογοι Αμως οι εγενοντο . . . 23 *tergo vers.* ΜΙΧΑΙΑΣ Γ' Και εγενετο λογος κυριου . . . 33 *t.°* ΙΩΗΛ Δ'. Λογος κυριου ος εγενηθη . . . 41. ΑΒΔΙΟΥ Ε'. Ορασις Αβδιου. ταδε λεγει . . . 46. ΙΩΝΑΣ ϛ'. Και εγενετο λογος κ̅υ̅ . . . 47 *t.°* ΝΑΟΥΜ Ζ'. Λεμμα (sic) Νινευη . . . 51. ΑΜΒΑΚΟΥΜ Η'. Το λημμα ο ειδεν . . . 54. ΣΟΦΟΝΙΑΣ Θ'. Λογος κ̅υ̅ ος εγενηθη . . . 58. ΑΓΓΑΙΟΣ Ι'. Εν τω δευτερω ετει . . . 61 *t.°* ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΙΑ'. Εν τω ογδοω μηνι . . . 64 *t.°* ΜΑΛΑΧΙΑΣ ΙΒ' Λημμα λογου κ̅υ̅ . . . 79 *t.°* Ορασις οιηθει μεν αν τις *(De Isaia notitia . . . 84) Adnotatio qua docemur hoc exemplar transcriptum fuisse ab* αυτογραφω *Abbatis Apollinarii Coenobiarchae, quod a duobus aliis proveniebat immediate Origenianis et Eusebianis.* ΗΣΑΙΑΣ. Ορασις ην ειδεν . . . 85. *Pag. 89 t.° in margine notantur tres versus qui non inventi sunt in* πεντασελιδι, *quorum nec Origenes meminit.* ΙΕΡΕΜΙΑΣ. Το ρημα του θεου . . . 168. ΒΑΡΟΥΧ. Και ουτοι οι λογοι . . . 258. ΘΡΗΝΟΙ ΙΕΡΕΜΙΟΥ. Και εγενετο . . . 266. Η μεν αρχη *(In Ezechielem) Notatio, hunc provenire a libro Abbatis Apollinarii Coenobiarchae, qui liber ab Eusebio et Pamphilo ad ipsa Origenis autographa hexapla correctus fuerat,* (in margine ab eadem manu adiungitur) *Scholiorum ergo auctor Eusebius* . . . 280 *t.°* Ετει της αιχμαλωσιας μηνι πεμπτω. ΙΕΖΕΧΙΗΛ. Και εγενετο . . . 281. ΔΑΝΙΗΛ ΚΑΤΑ ΘΕΟΔΟΤΙΩΝΟΣ. Και ην ανηρ . . . 377. *Nota deesse duo folia pag. 397 t.°* »

(1) Montfaucon in Palaeographia modo ad saeculum VII, modo ad VIII retulit. De hoc codice Tischendorf in Prolegomenis ad V. T. iuxta LXX, § 23, dicit – Codex prophetarum omnium Claromont. (XII. Holm.) nunc Vatic. saeculi fere VII; de quo nuper exposuit Maius.–

(2) Nova Patrum Bibliotheca tom. IV

scriptores minus accurate fuisse latine expressa; quare etiam interpretationem adiungimus: *(Cod. Marchal. fol. 84.)*

ΜΕΤΕΛΗΦΘΗ Ο ΗΣΑΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ·
ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΙΑΡΧΟΥ
ΕΝ Ω ΚΑΘΥΠΕΤΑΚΤΟ ΤΑΥΤΑ
ΜΕΤΕΛΗΦΘΗ Ο ΗΣΑΙΑΣ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΚΔΟ
ΣΕΙΣ ΕΞΑΠΛΩΝ ΑΝΤΕΒΛΗΘΗ ΔΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣ
ΕΤΕΡΟΝ ΕΞΑΠΛΟΥΝ ΕΧΟΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΗΜΕΙ
ΩΣΙΝ ΤΑΥΤΗΝ ΔΙΟΡΘΩΝΤΑΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΠΑ
ΣΑΙ ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤΕΒΛΗΘΗΣΑΝ ΓΑΡ ΠΡΟΣ ΤΕ
ΤΡΑΠΛΟΥΝ ΗΣΑΙΑΝ· ΕΤΙ ΔΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΕΞΑΠΛΟΥ̅
ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΩΣ ΤΟΥ
ΟΡΑΜΑΤΟΣ ΤΥΡΟΥ ΑΚΡΙΒΕΣΤΕΡΟΝ ΔΙΩΡΘΩΤΑΙ
ΕΥΠΟΡΗΣΑΝΤΕΣ ΓΑΡ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ
ΟΡΑΜΑΤΟΣ ΤΥΡΟΥ ΤΟΜΩΝ ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΣΑΙΑΝ ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΩΣ
ΕΠΙΣΤΗΣΑΝΤΕΣ ΤΗι ΕΝΝΟΙΑι ΚΑΘ ΗΝ ΕΞΗΓΗ
ΣΑΤΟ ΕΚΑΣΤΗΝ ΛΕΞΙΝ ΚΑΘΩΣ ΟΙΟΝΤ.....
ΚΑΙ ΠΑΝ ΑΜΦΙΒΟΛΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΕΙΝΟΥ
ΕΝΝΟΙΑΝ ΔΙΩΡΘΩΣΑΜΕΘΑ· ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟΙΣ ΣΥ
ΝΕΚΡΙΘΗ Η ΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΑ ΥΠΟ ΕΥΣΕΒΕΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΣΑΙΑΝ
ΕΙΡΗΜΕΝΑ· ΕΝ ΟΙΣ ΔΙΕΦΩΝΟΥΝ ΤΗΣ ΕΞΗ
ΓΗΣΕΩΣ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑΝ ΖΗΤΗΣΑΝΤΕΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΣ ΑΥΤΗΝ ΔΙΩΡΘΩΣΑΜΕΝΟΙ.

» *Exscriptus est Isaias ab exemplari Abbatis Apo-*
» *linarii coenobiarchae, in quo haec adiungebantur: Ex-*

» *scriptus est Isaias ab hexaplis, quae iuxta editiones con-*
» *fecta sunt. Collatus autem est et cum alio hexaplo, cui haec*
» *adiecta est adnotatio: Emendatae sunt diligenter editio-*
» *nes omnes; sunt enim collatae cum Isaia tetraplari; immo*
» *vero et cum hexaplari. Praeterea, quae ab initio sunt*
» *usque ad visionem Tyri, accuratius etiam emendata fuere.*
» *Nam copiam habuimus Tomorum Exegeticorum Origenis*
» *in Isaiam, qui visionis Tyri finem attingunt; et quan-*
» *tum fas erat, sedulo animadvertimus quo sensu ille sin-*
» *gulas lectiones explicavit; et quicquid ambiguum esset,*
» *secundum illius mentem emendavimus. Ad haec LXX viro-*
» *rum editio etiam cum iis quae Eusebius dixit in Isaiam,*
» *comparata est; in quibus discrepabant, exquirentes in-*
» *terpretationis sensum, iuxta eumdem emendavimus.* »
Et pariter ante Ezechielem haec sunt inscripta : (*Cod. Marchal. fol.* 280.)

ΜΕΤΕΛΗΦΘΗ ΔΕ ΑΠΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ
ΑΒΒΑ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΙΑΡΧΟΥ ΕΝ Ω
ΚΑΘΥΠΕΤΑΚΤΟ ΤΑΥΤΑ ΜΕΤΕΛΗΦΘΗ Α
ΠΟ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΠΛΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΟΡΘΩΘΗ ΑΠΟ ΤΩΝ ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΑΥΤΟΥ ΤΕ
ΤΡΑΠΛΩΝ Α ΤΙΝΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΧΕΙΡΙ ΔΙΟΡΘΩ
ΤΟ ΚΑΙ ΕΣΧΟΛΙΟΓΡΑΦΗΤΟ· ΟΘΕΝ ΕΥΣΕΒΕΙΟΣ ΕΓΩ
ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΡΕΘΗΚΑ· ΠΑΜΦΙΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΣΕ
ΒΕΙΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΑΝΤΟ

» *Exscriptus est ab apographo Abbatis Apolinarii coe-*
» *nobiarchae, in quo subiiciebantur haec: Descriptum*
» *est ab hexaplis, quae iuxta editiones sunt constructa,*
» *atque emendatum est ex Origenis ipsius tetraplis, quae*
» *ipse manu sua correxit scholiisque adornavit; unde ego*

» *Eusebius scholia adiunxi. Pamphilus et Eusebius emen-* » *daverunt.* » Postquam haec retulisset mnemosyna, sese cohibere non valuit Mai, quin exclamaret « Vides codi- » cem aedepol praestantissimum; » cui iudicio fieri non potest, quin nos ultro libenterque assentiamur.

XXXIV. Quanti haec ad rem nostram faciant non modo inter utrumque codicem consensio, sed et quae mox dicemus suadent. Etenim manifesta res est quod si alter ex his codicibus ex origeniana prodiit editione, et alter etiam ex eadem prodiisse dicendus sit; siquidem ambo inter sese quammaxime consentiunt, in iis praesertim locis, in quibus abs caeteris discedunt; ita ut ambos ad eamdem pertinere editionem nemo non videat. At vero omni procul dubio ex origenianis fontibus codex Marchalianus venit; quandoquidem ea, quae nuper exposuimus, testimonia adeo genuina liquido rem declarant; nil igitur ex his erui potest praeterquamquod eiusdem origenianae familiae codex noster sit proclamandus. Fortasse quispiam, cum viderit codicem istum iisdem ac Marchalianum curis fuisse adornatum, etiam exemplar, unde codex noster exscriptus est, Eusebii manum expertum fuisse arbitraretur; proindeque in Palaestina potius, quam in Aegypto exaratum fuisse iudicaret; cui sententiae minime nos adversari volumus; contenti enim sumus si non patriam, tamen eiusdem originem aperte adinvenisse.

XXXV. Etsi origenianae familiae iura his luculentissimis testimoniis codici nostro adserantur, alia quoque, quae ipsum praesefert palimpsestum, ut res magis magisque elucescat, adiungenda arbitror. Quibusdam in paginis codicis nonnullae adnotationes in margine graeci textus adiectae visuntur. Hae uncialibus scriptae litteris aliquantulo minoribus textu atque erectioribus, sed tamen ab eadem, ac textus, manu exaratae sunt; nam ubi aliquando calligraphus in ipso textu

erectis utitur formis, tum inter utriusque characteris figuram nihilum quidem est discriminis. Adnotationes autem haud omnes ad unum idemque pertinent genus: sunt quaedam, quae tantummodo editionum varietates indicant; ut bis (pagg. cod. 8. 9) Symmachi editionem notari conspeximus, quod quidem ex ipsis Hexaplis vel Tetraplis Origenis deductum esse videtur. Neque heic praetereundum est lectionem illam εθορυβηθη pro σαλευθη (Is. cap. VII, 2.) et alteram ibidem variam lectionem εκλονηθη minime reperiri in iis, quae ex origenianis Hexaplis habemus (1), neque in supplementis apud Holmes, neque in codicibus syro-hexaplaribus, quibus aliquid ex hoc codice adiungi posse laetamur. Quod quidem non modo maiorem huius codicis cum Marchaliano arguit affinitatem, sed etiam et propius ad communem accedere originem demonstrat.

XXXVI. Sunt praeterea duae inter caeteras adnotationes, quae notitiam eruditis viris, ut autumo, pergratam afferent. Iam a pluribus saeculis Tomos Exegeticos Origenis in Isaiam amissos iure merito studiosi homines lamentantur. Horum mentionem et ipse Origenes nonnumquam facit, atque Eusebius Caesariensis narrat confectos esse imperante Gordiano; aetate vero sua triginta numero fuisse. Eumdem tomorum numerum confirmat Hieronymus (2), sed iam ea tempestate tomum XXVI. periisse nos docet. Nunc vero duo tantum supersunt fragmenta (3) ex tomo primo et vicesimo octavo, quae ex Apologia Pamphili martyris deprompta sunt. Ad hosce itaque tomos spectat notia, quam in codice nostro legimus; etenim ad verba illa Isaiae Cap. VI, v. 5. κ̅ν̅ σαβαὼθ ειδον τοις οφθαλμοις μου legitur: Ιστεον ως μεχρι τουτων προηλθεν ωριγενει ὁ ἑβδομος των εις τον προφητην εξηγητικων τομος. Quod quidem convenit cum notula

(1) Origenis. opp. tom. VI. edit. Migne.

(2) Praefat. Comment. in Isaiam.

(3) Origen. tom. III. edit. Migne.

codicis Marchaliani, in qua ad verba, quae immediate sequuntur, in margine apponitur: Τομος Η'. videlicet: *Tomi octavi initium*. At initium sequentis tomi noni in eiusdem prophetiae editione, quam ex praedicto codice Curterius suo Procopio in Isaiam adiunxit, adnotatum non reperitur; in codice vero nostro ad verba Cap. VII. v. 9. *ουδε μη συνητε* legitur: *Ιστεον ὡς μεχρι τουτων ωριγενει προηλθεν ο ογδοος των εις τον προφητην εξηγητικων τομος.* Cuius alterius notae veritatem si confirmare velimus, auctoritate Hieronymi uti possumus. Is enim in commentario suo ad Cap. VI. Isaiae Origenem ex octavo tomo inducit loquentem, et evincentem, Iudaeos ante Christum Dominum Sacras Litteras minime adulterasse.

XXXVII. Cum vero in his, quae origenianos tomos in Isaiam respiciunt, sermo noster versetur, certe viris rei patrologicae studiosis haud ingratum erit nos istiusmodi tomorum indicationes referre non ab editione Curterii, quem nonnullae fugerunt, sed ab ipso Marchaliano codice collectas. Nulla prorsus Tomorum mentio ibi est ad sextum usque Tomum, qui ad verba Τομος ς'. *Και επιληψονται επτα γυναικες.* Cap. IV, 1. initium habet. Tomus septimus v. 20, Cap. V. respondet: Τομος Ζ'. *Ουαι οι λεγοντες το πονηρον καλον.* Iam ab nostro Cryptoferratensi palimpsesto accepimus, ubi et septimus concluditur et octavus inchoatur Tomus; quod etiam a Marchalianis notis videmus confirmari. Attamen cum nulla appareat in Marchaliano codice numeralis nota Tomi noni, eiusdem initium, ut nuper monueramus, patet fuisse ad verba Cap. VII, 10. *Και προσεθετο κ̅ς.* Deinde vidimus signari Τομος Ι'. Cap. VIII, 1 - Τομος ΙΑ'. Cap. IX, 8 - Τομος ΙΒ'. Cap. X, 12 - Τομος ΙΓ'. Cap. X, 24 - Τομος ΙΔ'. Cap. XI, 11 - Τομος ΙΕ'. Cap. XIII, 1 - Τομος Ις'. Cap. XIII, 17 - Quae pone sequuntur, indicationes deficiunt usque ad Τομος ΚΑ'. Cap. XIX, 1. et postea usque ad tricesimum tomum hoc pacto adnotantur. Τομος ΚΒ'. Cap. XIX, 18 - Τομος ΚΓ'.

Cap. XXI, 1 - Τομος ΚΔ'. Cap. XXII, 1 - Τομος ΚΕ'. Cap. XXIII, 1 - Τομος Κϛ'. Cap. XXIV, 1 - Τομος ΚΖ'. Cap. XXVI, 1 - Τομος ΚΗ'. XXVI, 16 - Τομος ΚΘ'. Cap. XXVII, 11 - Τομος Λ'. Cap. XXIX, 1. ad finem usque visionis Tyri, quae cum eodem capite explicit. Haec igitur omnia de origenianis Tomis tum in margine, tum in mnemosynis Marchaliani codicis adnotata sunt, ut pateret quanti esset habendus codex tanta elaboratus industria; attamen cum iidem Tomi ad codicem nostrum adornandum sint adhibiti, eiusdem certe pretii ac Marchalianus ex hoc capite haberi debet; cum vero Cryptoferratense palimpsestum Marchaliano vetustius iudicetur, maiorem etiam meretur venerationem.

XXXVIII. Reliquum est circa marginales adnotationes animadvertere, quasdam non modo indicationes, sed scholia dicenda esse vel hermeneutica, vel exegetica. Haec autem sedulo investigantes comperimus in multis persimilia esse, ne eadem dicam, iis quae vel apud Eusebium vel apud Procopium Gazaeum in Commentariis ad Isaiam legimus, quodque suis locis adnotare curabimus. Et sane vix ulla inter utrumque sermonem varietas apparet, quae cum aliquando appareat, ab scholiastae manu inducta videtur; is enim veluti necessitate cogebatur in excerpendis sententiis atque suis locis aptandis aliquid immutare. Qua in re opinionem nostram in medium proferre liceat; videlicet adnotationes huiusmodi neque Eusebii neque Procopii verba videri, sed potius excerpta quaedam ex Origene, ac fortasse ex eiusdem Exegeticorum tomis (1), quos ibi adnotari vidimus. Siquidem aperta res est tum Eusebium tum Procopium (2) plura ab Origene mutuatos suis commentariis attexuisse. Quod comprobari posse arbitror ipsius Eusebii

(1) Confer easdem adnotationes, et praecipue eam, quae est ad Cap. VII. v. 18. Isaiae et seqq.

(2) Cf. Curterium, Montfaucon, Mai loc. cit. et Vercellone, *Un codice greco palimpsesto ecc.* pag. 15.

*

verbis, quae in altero ante Ezechielem mnemosymo codicis Marchaliani legimus; ibi enim postquam de scholiis, quae Origenes sua manu Ezechieli adiunxerat, verba fecisset, ait: ὅθεν εὐσέβιος ἐγὼ τὰ σχόλια παρέθηκα. *Unde ego Eusebius scholia apposui.* Ad haec autem confirmanda utinam eiusdem Origenis Tomi tandem aliquando, si tamen supersunt, apparerent.

XXXIX. Utque etiam atque etiam codicis nostri ab origenianis libris derivatio elucescat, haud ingratum erudito lectori opus suscipiam in comparandis lectionibus quibusdam, quas a communi textu codex noster varias exhibet, cum iisdem prophetarum verbis, quae in aliis Origenis operibus reperiuntur. Qua in re adeo iam manifesta, cum mihi vel maxime brevitati studere proposuerim, aliqua tantum hinc inde excerpta apponere iudicavi. Apud Ierem. Thren. Cap. II, v. 8. iuxta receptum textum legimus Καὶ ἐπέστρεψε διαφθεῖραι τεῖχος... sed in selectis Origenis in eumdem prophetam (1) legimus ut in nostro codice (2) Ἐλογίσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραι τεῖχος... Apud Ezechielem Cap. VI, v. 10. codex noster habet. Εγω κ̅ς̅ ουκ εις δωρεαν λελαληκα του ποιησαι αυτοις απαντα τα κακα ταυτα. Ταδε..... Quae quanto a Sixtina editione variant, tanto Origeni (3) conveniunt. Ait enim: « Οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα » οἴομαι τὸ μὴ μάτην συμβαίνειν τὰ ἐπιμεριζόμενα τοῖς ἀναξίοις συστικὰ νῦν λεγόμενα κακὰ κ. τ. ε. In codice nostro Cap. I. Isaiae v. 6. verba illa, quae a recentiori manu in margine adiuncta sunt: οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία, vel casu quodam, vel calligraphi oscitantia a textu excidisse arbitretur nemo (4); nam et in Philocalia (cap. XXV.)

(1) Cf. edit. Migne opp. Origenis tom. III. col. 636.

(2) Conveniunt Marchalianus aliique plures codices.

(3) Cf. Select. in Ezechielem, in tomo cit. Hoc idem in aliis habetur codicibus; est enim interpretatio Theodotionis, a quo plurima Origenem hausisse nemo ignorat.

(4) Hoc idem in codice Marchaliano aliisque fortasse ab Origenianis textibus derivatis contigisse exploratum est.

Origenes eumdem Isaiae locum iisdem carentem verbis adducit. Ad Isaiae Cap. XLV, 1. legimus in codice εκρατησα της δεξιας αυτου ut ipse Origenes habet in Philocalia (cap. XXVI.) et in Commentario in Genesim (tom. III). Eiusdem Prophetae Cap. XIV, 12. ab aliis diversus codex habet επι την γην, ut Origenes in Commentario in Psalmos. Denique ne plura consecter, apud Malachiam Cap. IV, 5. deest Και in ipso initio; legitur enim Ιδου εγω... quod etiam deesse apud Originem in Commentario ad Iohannem (tom. VII) vidimus. Fere omnes, quos selegimus, loci non modo ab testimonio operum ipsius Origenis comprobantur; verum etiam ab aliis vetustis codicibus, qui ab origenianis curis derivarunt; ac praesertim a codice Marchaliano, de quo plura diximus. Ex his itaque, et ex aliis pluribus, quae referre supervacaneum ducimus, cuique facile patet praeter tot alia argumenta hoc nos habere, quod vel Origenes ipse verbis suis editionem hanc codicis fateri suam videatur.

XL. Cum probatissimis testimoniis textum codicis Cryptoferratensis nobis comparantibus haud certe erat praetereundus percelebris codex, qui paucis abhinc annis a Tischendorf in Monasterio montis Sinai detectus, Petropolim delatus, ibidem imperiali magnificentia editus Sinaiticus est appellatus (1). Neminem eruditorum hominum latet quanti in re critica codex iste habendus sit, et quantam sibi vindicet auctoritatem; unus enim est in orbe universo, qui graecum Vaticanum exemplar Bibliorum exaequet aetate, et communem, quasi geminus, originem contendat;

(1) « *Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus, auspiciis augustissimi Imperatoris Alexandri II, ex tenebris protraxit, in Europam transtulit, ad iuvandas ac illustrandas sacras litteras edidit Constantinus Tischendorf. – Petropoli* 1862. » Plura pluries Tischendorf de eodem disseruit; ac post eum inter nostrates cl. v. Vercellone (Dissertazioni accad.), Giovannini (op. cit. vol. III. pag. 672), et De-Rossi praeter eiusdem notitiam, mnemosynon quoddam codicis scite eruditeque declaravit (Bullettino di Archeolog. crist. an. I. pag. 62, 65).

caeteros autem omnes, qui supersunt, codices tum pretio tum tempore una cum praedicto Vaticano antecellat. Caeterum in hac collatione mirum quoddam nobis contigisse visum est (1). Siquidem plures varias ab editione Sixtina lectiones excerpsimus ex codice nostro, easdem studuimus comparare cum innumeris testimoniis, quae in Holmesiano thesauro ex monumentis aetatum omnium atque locorum cumulata sunt. At vero aliquot in locis nullum ibi nacti sumus testem, qui codicis lectionem comprobaret; ideoque vel unicus in illis lectionibus vel mendosus videbatur iudicandus. Cum vero hae lectiones in textu Sinaitico exquisitae sint, haud sine admiratione percepimus ambo unice inter sese his in locis concordare. En aliqua huius singularis convenientiae exempla, quae in quibusdam Isaiae locis duntaxat exquisivimus, et quibus certe plura possent adiungi. Cap. VII, v. 8. ambo iique unice tacent *και η κεφαλη Δαμασκου Ρασιμ* - Cap. IX, 7. iidem tantum habent *και εως του αιωνος* - Cap. XVIII, 3. *αρθησεται* pro *αρθη* - Cap. XX, 3. addunt *και νοησουσιν* - Cap. XXX, 33. codex noster legit *πυρ και θειον και ξυλα*, cui unicus Sinaiticus accedit *πυρ ακεθειονκαι ξυλα* - Cap. XXXI, 7. pro *αι χειρες* ambo legunt *οι δακτυλοι* - Cap. XXXVI, 11. ex vers. 3 eiusdem cap. in ambobus iteratur *ελιακειμ ο του χελκιου ο οικονομος και σομνας ο γραμματευς* - Cap. XXXVI, 20. Sinaiticus prima manu, et noster habent *ο τις ερυσεται* pro *οτι ρυσεται* - Cap. XXXVII, 3 pro *ηλθον* una cum nostro et cod. 306 (2) apud Holmes habent *ηλθοσαν* - Cum vero lamentabilem iacturam in prophetis Sinaiticus codex passus sit, nonnihil certe erit rei criticae emolumenti ex consimili textu aliqua fragmenta reperiri.

XLI. Igitur ex omnibus, quae de graeco nostri codicis

(1) Vercellone - Un codice greco palimpsesto ecc. pag. 21.

(2) Codicem istum in variis lectionibus, quas excerpsimus, et cum eodem conferimus quamproxime cum nostro consentire nacti sumus.

textu hactenus disputata sunt, nobis iure meritoque concludendum videtur, quod sive Alexandriae vel in Aegypto, sive in Palaestina, vel alibi codex descriptus fuerit, ab editione Septuaginta virorum, quae Origenis curas est experta, eum venire dubium potest esse nemini. Ea vero quae inter nostrum et eos, qui praestantissimi habentur, biblicos codices intercedit convenientia, ab eorumdem auctoritate minime secernendum esse codicem istum comprobat. Quinimo si nos ab illis hunc aliquantulum discedere vidimus, in eo praesertim comperimus discedere, quod iisdem in scribendi ratione emendatior sit et castigatior; ita ut vel rarissima sint verba, in quibus vel iotacismi, vel aliae a simili pronunciandi ratione in alios codices derivatae mendae (1) heic appareant. Cuius reì parallelos locos in medium proferre abstinemus, cum ab hac ipsa editione eruditi viri facile id valeant recognoscere.

(1) Vercellono – Dissertazioni Accademiche pag. 124, ubi sermo est de vetustissimo codice Vaticano; et Tischendorf, Codex Friderico – augustanus §. 10, Codicis Ephraemi edit., Proleg. ad N. T. pag. 18. etc.

PARS III.

DE DUPLICI VERSIONE LATINA ISAIAE EX EODEM ERUTA PALIMPSESTO.

XLII. Etsi ea, quae de palimpsesto diximus, eiusdem praestantiam oppido declarent, ita ut in his graecis eruendis reliquiis haud certe nos opus oleumque perdidisse arbitrati simus; tamen duplex versio latina, quae in margine codicis latitabat, ita investigationem allexit nostram, ut non minori studio ac contentione ad eam perlegendam atque in adversariis referendam animus intenderet. Versio haec, quae circa Isaiam dumtaxat conspicitur, superiorem et exteriorem marginis obtinet partem, continuis plerumque, quantum spatium marginis capere potuit, describitur lineis; nonnumquam tamen et a linea inchoatur, praesertim ubi loci est angustia. Modo maiori perspicuitate characteres gaudent, modo etiam abrasi deletique prorsus sunt atque abscissi; ita ut lacunae quaedam inde in editione nostra necessario fierent. Ab iis vero, quas in superiori parte nuper descripsimus (1), graecis adnotationibus abrupta ac coarctata apparet latina interpretatio; unde dubium sit nemini adnotationes illas longe antea fuisse in eodem codice exaratas.

XLIII. Si vero scriptionis figura spectetur, quae in ipso photographico specimine videri potest, eam cum iis monumentis, quae circa saeculum decimum descripta sunt, convenire nobis nemo non assentietur. Praesertim vero ea accedere visa est ad litteram percelebris codicis sacrorum Bibliorum, qui in Monasterio Monachorum S. P. Benedicti ad Basilicam Ostiensem asservatur. Quocum vel ma-

(1) Conf. Prolegg. part. II. §. XXXV. pag. XXXVI. et seqq.

xime congruit non modo in formis characterum, verum etiam in iis, quae scriptionis siglae, et litterarum nexus appellantur, nec non in iis, quae sunt verborum compendia. Quinimo eadem est in utroque codice numerales notas describendi ratio. Cum vero de praedicto Ostiensi codice disserens Mabillon (1) recte animadvertisset illius aetatem ad regnum Karoli Calvi (an. Chr. 830-877) esse reponendam, certe haud longe a veritate aberraret, qui circa IX vel X saeculum versionem latinam huic nostro codici aliquem appinxisse iudicaret. Consideranti insuper mihi specimina, quae habemus praeclarissimi codicis sacrorum Bibliorum, qui in bibliotheca Vallicelliana adservatur (2), ab eiusdem scriptura parum abesse latina illa codicis nostri visa est. Codicem autem istum Vallicellianum ad saeculum octavum vel nonum referunt eruditi. Unde etiam de scripturae codicis nostri aetate confirmatur iudicium.

XLIV. Si quid praeterea hac super re lubeat considerare, in ipsa priori pagina Isaiae verba graeca *οὐκ ἐστιν ἐν αὐτω ὁλοκληρία* in margine vides apposita (3). Haec autem ita collocata sunt, ut latinis characteribus abruptis medium teneant locum; atque inde facile quisque recognoscere possit haec verba omnino antequam latinae interpretationes adiungerentur, sed tamen eodem ac illae tempore, atque ab eadem manu fuisse exarata. Scriptor enim totus in eo fuisse videtur, ut graeci textus cum versione Hieronymi consonantiam animadverteret; cumque eo venisset, atque in graeco textu verba illa non reperisset, eadem inter scribendum in margine adiunxisse arbitror. Horum autem cha-

(1) Musaeum Italicum tom. I.

(2) Blanchinius, Evangel. Quadrupl. tom. I. pag. DC. Ab cl. viro Carolo Vercellone accepimus Vallicellianum cum codice S. Pauli, quos ambo ipse pluries consideraverat, ita convenire, ut alterum ab altero exscriptum fuisse facile appareat.

(3) Confer Prolegom. nostr. par. II. §. XXXIX. pag. XL.

racterum graecorum forma haud certe aliena est ab exemplis, quae characterum saeculi decimi habemus. Nonnullae etiam similes graecae litterae ab eadem manu descriptae in codice usurpantur: uti notae numerales, quibus in singulis pagellis loca utriusque textus graeci et latini vicissim respondentia consignantur. Huius etiam sunt generis aliae numerales notae graecae, quae nonnumquam referunt numerum sectionum latinae versionis, de quibus inferius dicemus, quarum unam N′ nempe quinquagesimam sectionem, videsis in ipso specimine photographico ad dexterum latus prioris columnae. Nec denique inter has minimas graecas notas silebimus verba quae in ipso textu latino sunt (1) καὶ τὸ ἄχει τὸ χλωρὸν, de quibus etiam mox dissereimus. Ex quibus omnibus litterarum figuris ad aetatem scriptionis circa nonum vel potius decimum saeculum definiendam monumentum alterum exsurgit.

XLV. Pro certo tamen habendum est saeculo decimoprimo haud esse recentior; etenim, ut in priori parte (2) monuimus, nonnullae eiusdem codicis paginae ad secundam excipiendam scripturam, videlicet Parakleticon S. Iohannis Damasceni, circa illud temporis fuerunt accommodatae. Verum enim vero si cui severioris iudicii homini arrideat asserere, quod dum membranae, deletis prophetis, ad alias scripturas sunt adhibitae, tum Isaiae tantum graecus textus servatus atque versionibus circumquaque adornatus fuerit; ideoque harum versionum scriptio ad recentiorem etiam deduci possit aetatem, nulla habita ratione suprascripti Parakletici, quód hucusque in aliis tantum prophetis inscriptum vidimus; ab eius sententiae confutatione mallem abstinere. At vero aliquid ad rem animadvertere non recusabo. Ac praesertim hoc vellem considerari, quod nullam veritatis speciem praeseferat opinio, quae tueatur

(1) Isai. Cap. XIX, v. 7.

(2) Cf. Prolegg. par. I. §. VII.

folia eiusdem vetusti codicis in varios usus distracta, alia semel alia iterum deleta, denique in unum idemque volumen casu, nescio quo mirabili, coisse. Insuper inter prophetarum libros, Isaiae prophetia utpote praestantissima, prae caeteris in usu ecclesiastico liturgicoque adhibita est, ac propterea eiusdem folia facilius quam caetera pessumdari deberent; proindeque fit ut si ex uno volumine prophetarum aliquid post eiusdem usum remaneret servandum, hoc certe minime ex Isaia foret. Quapropter cum ex hac contraria animadversione caetera, quae circa aetatem codicis habemus, momenta nullo pacto labefactentur, cuique sane integrum est asserere, quod eiusdem latinae scripturae aetas intra noni ac decimi saeculi fines constringitur.

XLVI. Cum itaque de latina scriptura codicis nostri dixerimus, quaedam de ipsis, quas exhibet versionibus, aliquid edisserere praestat. Hieronymiana Isaiae interpretatio continuo graecum comitatur textum, et qui illam in hoc codice exaravit, diligentissime in opus suum incubuisse se prodit. Etenim cum ex vetustiori libro eam exscripsisset, quando ad versiculum 10 capitis XXIX ventum est, et quaedam in exemplari suo latino desiderari cognovisset, id voluit expressis declarare verbis. Quandoquidem (1), ex ipso graeco textu translata sunt haec verba « *Et claudebit oculos* » *eorum. et profetarum eorum. et principum eorum qui con-* » *spiciunt occulta* » et statim scriptor adiungit « *Haec verba* » *non sunt apud latinum librum* ». Ex quo certe haud leve erit eruditis ad commendationem exemplaris nostri argumentum. Cui et alterum etiam observandum accedit, videlicet quod eiusdem scriptor non modo amanuensis munere fungebatur, sed et singulas sententias sedulo considerabat, et quidquid hieronymianum inter et graecum textum esset discrepantiae adnotare satagebat. Praeterea cum hunc

(1) Cf. paginam codicis 11, in editione nostra pag. 261.

ipsum codicis textum et ad illum, quem inter Opera S. Hieronymi (1) edita a Martianay et ad Clementinum Bibliorum (2) exemplar, quod nuper accuratissime edidit Carolus Vercellone, contulissemus, nonnullas nacti sumus lectiones varias, ex quibus aliquid emolumenti biblicis lucubrationibus futurum speramus.

XLVII. Altera etiam, ut iam innuimus, huic hieronymianae adiuncta atque permixta latina legitur interpretatio. Huius autem, quae principio rarius apparet, propheta procedente, adeo copia succrescit, ut textus graecus duplici adornatus latina interpretatione conspiciatur. Tum sibi locum haec altera vindicat interpretatio, cum graecus textus hieronymianae versioni haud perfecte respondeat; et quando hoc contingit, haec altera versio graecum textum fidelissime repraesentat. Ne vero legentibus haec duplicis versionis coniunctio fastidium confusionemque pareret, cavit diligentissimus scriptor, ut altera ab altera primo oculorum aspectu facile secerneretur; hieronymianae enim versioni saepe apposuit In latino, Lat. aut L. nempe In latino vel Latine; et alteram versionem distinxit litteris Gr. vel G. vel Grae. vel In gr., videlicet Graece vel In graeco.

XLVIII. Cumque haec nobis sese obtulisset investiganda e graeco versio, varias de ea animo agitavimus sententias, ac quid de eadem sibi forent persuasuri eruditi viri, incerti quaerebamus. Facile tamen intelligebam nonnullos ad varia, quae amplexati sunt de sacrorum Bibliorum versionibus, systemata suum de his fragmentis iudicium traducturos; quandoquidem inter opinionum varietatem caveri non potest, haud omnes in eamdem convenire sententiam; praesertim cum res ipsa indicia satis manifesta non ostendat. Sunt enim, qui ante Hieronymi tempora vel unam tantum

(1) Opp. S. Hieronymi. Parisiis 1704.
(2) Biblia Sacra vulgatae editionis - Romae Typis S. Cong. de Propaganda Fide, anno 1861.

interpretationem, varias quidem recensiones expertam, in Ecclesiae usu fuisse volunt. Tuentur alii easdem quamplurimas extitisse; etenim Augustini testimonio freti, libertatem, quae cuique erat interpretandi sacras Litteras, magnopere extollunt, atque innumeras versiones inde profluxisse tenent, ita ut Hieronymum asserentem tot fuisse exemplaria pene quot codices, fere ad litteram intelligant, atque huiusmodi opinionem evincere studeant. Multi denique has sententias plus minusve patere sinunt. Qui vero de interpretationibus post Hieronymi tempora concinnatis disserunt, ex nostro codice fortasse exemplum et argumentum arripere non recusabunt. Quid itaque in tanta, quam concipiebamus animo, opinionum colluctantium varietate, veluti sententiam satis firmo innixam fundamento, proponere nobis reliquum erit? Novi equidem heic esse plenam dubitationis aleam; contra vero me muneri meo fecisse satis intelligebam si tantum, quae repereram, exponerem, ac caetera doctorum iudicio permitterem.

XLIX. Attamen rem attingere non recusavi, et quae cum has reliquias nanciscerer ac detegerem, menti occurrerunt, animadversiones ingenue propono. Cum non ignorarem quanto ardore rei biblicae studiosi homines ad veteris versionis, quam Italam appellant, perquirenda fragmenta ferantur; cumque nonnulli periti aliquid eiusdem versionis in nostris fragmentis reperiri posse suspicarentur, investigationem huiusmodi suscipere optimum factu arbitratus sum. Iccirco cum iis, quae veteris Italae feruntur fragmenta comparavi, et non modo sententiae, sed et verba ipsa eorumque dispositio in utraque versione vel eadem vel simillima apparuere; non ita tamen, ut nihil inde dubitationis nobis esset hanc, quam reperiebamus, non Italam sed aliam, nescio quam, esse versionem ex ipso graeco textu depromptam.

L. Siquidem in nostro latino textu multa deprehendi non modo ab indole latinae linguae, sed ab ipsius grammatices legibus prorsus aliena. Noveram tamen plerasque graecas omnino dictiones, nec non phrases, quae tantum graecum sapiunt sermonem, nihilque latini redolent, et etiam nonnullas grammaticales atque ethymologicas anomalias ab ea, quae veteris Italae est, dicendi ratione haud longe abhorrere (1). Quae tamen sive ex interpretis ingenio, sive ex eiusdem patria consuetudine, sive etiam a calligraphorum succedentium ignorantia vel oscitanta irrepere potuérunt. Horum caussa, quamquam aliquanto minus in eadem versione elegantiae sit, iure tamen merito sibi vindicat laudes, quibus eam cumulavit Augustinus, qui eam caeteris, si quae fuerint, praestare semel atque iterum testatus est; ita ut illam esse verborum tenaciorem cum perspicuitate sententiae inficiari ausus sit nemo. Atque ideo vere ac perbelle more suo Hieronymus asseruit eam fuisse, quae « *nascentis Ecclesiae fidem roboravit* » veluti cibus aspectu quidem vulgaris, sed vis vitaeque plenus, qui tamquam solido alimento ab oeconomia sapientissimae Providentiae apparato adolescentem etiam Ecclesiam aluit atque firmavit. Quod quidem, ut praeteream caetera, manifestant curae, quibus hanc versionem prosecuti sunt viri doctissimi, qui omnem movere lapidem eoque cupidius conati sunt, quo sibi vel minimum aliquid ex hac optatissima versione reperiendi spes esset. Unde quisque facile intelliget quod si quid in illius dictione peccatum est, quamvis mi-

(1) Cf. Tischendorf – Novum Testament. ex cod. Amiatino, Lipsiae 1850. §. XVII. « Codex Amiatinus non ultimo loco ponendus est inter instrumenta ad cognoscendam eius latini sermonis formam, quae ut iam apud Gregorium turonensem est, rusticitas nuncupari solet, atque apud scriptores antiquos ecclesiasticos celebratur. Cui proprium hoc est, quod multis modis a legibus desciscit, quas scriptores romani classici tum dicendo tum scribendo observarunt.

nime peccatum esse nonnulli erudite contendant (1); tamen ipsa tantum praesefert non emolumenti solum, sed et cuiusdam necessitatis ad criticen biblicam, et ad patrologicam interpretationem, nec non ad declaranda vetera Christianorum monumenta, ut vel minimum eiusdem fragmentum maximi habeatur necesse sit.

LI. Hinc itaque videretur haud omnem spem excidisse, ut haec fragmenta Isaiae ad veterem Italam essent revocanda. Quinimo ad huiusmodi spem sustentandam et illud accedit quod hucusque nondum vel certa omnino vel omnibus probata, ea quae appellant criteria, nacta vel confirmata sint, ad quorum regulam, quae revera Italae versionis sint partes, vel quae eiusdem primigenium, ut ita dicam, textum spectent indubie recognoscantur. Multa quidem indicia sunt, quae adnotare viri eruditi voluerunt, ex quibus plus minusve probabile de quibusdam Italae versionis locis iudicium ferri licet; attamen adhuc studiis biblicis et novis monumentorum adinventionibus ominandum est, ut certissimum tandem vel reperiatur vel confirmetur argumentum, ex quo veluti lydio lapide, de Italae versionis textu eiusque sinceritate omni dubio procul sententia dici possit. Hoc autem non modo augurari, sed etiam sperare nobis fas est. Siquidem in tanto biblicorum studiorum ardore, in tanta excellentium ingeniorum contentione, atque in uberrima, quae in dies crescit, monumentorum segete fieri nequit quin serius adhuc lux tam exoptata totque expetita votis ad invisas depellendas tenebras consurgat. Quando autem hoc evenerit, et innumeras alias videbimus illustrari quaestiones, et de hac versione nostra haud dubium erit omnibus iudicium.

(1) Cf. Giovannini – Studi Storici sulla versione volgata della Bibbia – Archivio dell' Ecclesiastico, Tom. IV. pag. 536.

LII. Interea nobis in his angustiis constitutis res factu optima visa est, si ad ea, quae hactenus disseruimus, confirmanda, specimen aliquod comparationis exhiberemus. Comparamus igitur locum aliquem, qui primus ante oculos nostros sese obtulit, ut inde melius lectori appareat, utrum iure an iniuria hac in re animo pendeamus. Cumque ex fragmentis Italae veteris, ea nobis prima occurrerent, quae edidit Mai (1), nos e regione ipsis adiecimus nonnulla ex codice nostro, ut lectorum commoditati prospicientes, hoc exemplum συνοπτικῶς proferremus:

ISAIAE Caput XXXIV.

EX FRAGMENTIS MAI	EX CODICE CRYPTOFERRATENSI
4. Et convolvetur caelum ut liber, et omnia sidera eius cadebunt ut folia de vite et ut folia de ficu.	Et involutum erit ut liber caelum. et omnes stellae cadebunt sicut folia vine... et sicut cadent folia a ficu.
8. Dies enim iudicii Domini et annus retributionis.	Dies enim iudicii Domini et annus retributionis.
15. Illic occurrent cervi et videbunt faciem suam invicem.	Illuc obviam venerunt cervi, et viderunt ...ciem alterutris.
16. In numero transierunt et una earum non periit: altera ad alteram non quaesibit, quoniam Dominus mandavit illis, et spiritus congregavit eas.	Numero transierunt et ... ex his non periit, una aliam non requisivit. quoniam Dominus his precepit. et spiritus eius congregavit eos.
17. Et ipse mittit in eas sortem, et manus eius divisit pasturam. In aeternum tempus hereditatem possidebitis, et in saecula saeculorum requiescetis in ea.	Et ipse supponevit eis sortes. et manus eius divisit pastum eis in sempiternum tempus 'ereditari... q.. generationem generationum. et requiem habebunt in eam.

Etsi ea quae nuper animadvertebam, haud omni veritatis specie destitutam ostendant suspicionem de convenientia inter nostri codicis fragmenta et Italae versionis textum, fatemur tamen multa nobis, ac quidem haud levia momenta

(1) Spicilegium Romanum tom. IX.

occurrere, quae iudicium nostrum ad negantem partem inclinant. Quae quidem heic paucis exponere, ut absoluta evadat investigatio, totamque mentem nostram aperiamus, opportunum esse arbitramur.

LIII. Paulo ante monebamus permulta in hac versione haberi verba atque dicendi rationes, quae ab indole latinae linguae sunt prorsus aliena; et quamquam nonnulla huiusmodi apud Veterem Italam versionem reperiantur; ea tamen, quae in nostro codice occurrunt, ad interpretationem latinam in vulgus propagatam et in usu ecclesiastico adhibitam pertinere haud certe videbantur. Cui enim persuasum facile erit apud latinos vulgo usurpari potuisse voces, quae omnino graecae sunt latinis tantum characteribus descriptae? Legitur enim *draci* (δρακι pugillo), *ano* (ανω supra), *eli* (ελη paludes), *ydragogo* (υδραγωγω aquaeductu) *frigana* (φρυγανα sermenta), aliaque permulta.

LIV. Qui vero magis magisque arguit graecam manum huic operi institisse, locus ille est, in quo latinis verbis graeca permixta apparent. Capite XIX Isaiae vers. 7, quod in codice est pag. 110, haec legimus hoc pacto disposita:

& inomī palude cala
mi & papyri. καὶ τὸ ἄχει
τὸ χλωρὸν.
omnē q̄d in circuitu

Hinc forte intelligere fas est, quod inter scribendum interpres verba illa cum recte latina facere nequivisset, graeca, ut in textu iacent, collocavit. Caeterum haec verborum collocatio docet ipsum scribentem aliquod reliquisse spatium ad latinam postea excipiendam versionem; sed cum ipse opus suum recognosceret, neque tunc in promptu verbum ullum latinum ad illud ἄχει recte interpretandum haberet, spatium, quod reliquerat, graecis verbis occupavit. Hoc manifestat scriptorem codicis fuisse etiam huius versionis

auctorem, ni forte velis asserere eorumdem verborum interpretationem in veteri codice, quo scriptor noster usus est, desideratam fuisse.

LV. Scriptorem istius versionis opus suum recognovisse patet etiam ex nonnullis emendationibus ac variationibus, quae interdum in codice apparent, quasque omnes in editione nostra adnotare studemus. Harum ut aliqua innuamus exempla, a folio codicis, quod nuper indicavimus, recedere haud opus est; etenim pag. 110 vides haec descripta: *reges fortes dominabit̃* (un) *eorum*. Atque in eiusdem folii parte adversa habemus - *seducent egyptum scdm̄ tribub, eorum;* (eius) et paulo inferius. *In die illa erit altare dn̄o in terra* (medio tre) *œgypti.*

LVI. Praeter huiuscemodi emendationes nonnullas legimus adnotationes, quas eadem manus latino textui inseruit; harum aliquot heic referre iuvat, ut eruditus lector de versionis auctore aequum faciat iudicium. Pagina 9 codicis ad verba Isaiae Cap. VI, v. 9. *Audite audientes etc.* ipse scriptor ait: « *In graeco indicativum est hoc non imperativum. dicit enim. - Auditu audieritis et non intelligitis etc.* » Rursus vero pag. 7 ad verba illa Prophetae capite VII, v. 11. « *Pete tibi signum a Domino Deo tuo. in profundum inferni sive in exelsum* (sic), haec habet idem calligraphus: « *In graeco non dicit - inferni - sed - in profundum sive in exelsum - ut ostendat deitatem et humanitatem* XPI. *hoc est enim signum magnum* » Denique ne plura consecter, ad Cap. VIII, v. 17, post verba « *Et expectabo Dominum qui abscondit faciem suam a domo Iacob. et praestolabor eum* » additum legimus pag. 85. codicis « *Huic minus habetur in latino post enim dum dic..t - Inretientur et capientur - post dicit in graeco - Propterea infirmi erunt etc.* » Ex quibus omnibus, atque

ex inspecta versionis huiusmodi natura haud immerito quisquam concludere potest eam finxisse libri latinum scriptorem, qui sedulo consideratis locis, in quibus graecus textus LXX a versione Hieronymi discrepabat, hanc suo marte instructam versionem attexuit.

LVII. Si cui vero placeat rem hanc maiori perfundi lumine, sedulo consideret utrum versio haec latina cum fragmentis, quae certissime sunt Italae Veteris et cum textu communi graeco potius consonet, an cum iis, quae propria sunt editionis Origenis. Quae accurato exquisita examine, si cum Origene potius convenire appareant, ideoque et cum textu origeniano graeco, quem in hoc codice haberi evicimus; planius certe iudicium erit ad hanc versionem scriptori huius libri tribuendam. Etenim Italam versionem non ex origeniana recensione, sed ex comuni LXX textu ductam esse eruditorum unanimis affirmat consensio; siquidem Italae aetas Origene antiquior assignatur. Cumque haec nos vel leviter attigerimus, visum est hoc argumentum ex iis etiam posse confirmari. At vero in his perquirendis longius nobis immorari non licuit, quibus ad finem properantibus nonnulla adhuc erant declaranda.

LVIII. Cum itaque ex his appareat scriptorem codicis etiam interpretis munus obiisse, haud certe tamen mens fuit interpretis novam procudere versionem, sed tantum latine reddere iuxta graecam litteram ea, quae in suo graeco textu cum hieronymiana interpretatione haud perfecte consonabant. Si quis vero de scriptore nostro maiora expostularit, nobis vel minime nosse ingenue fatendum, vel ad coniecturas recurrendum est. Ac sane quidem si hic esset coniecturis locus, haud infirmo confisi argumento dicere possemus scriptorem istum monachum fuisse aliquem ex monasteriis graecorum per Italiam constitutis, ac probabilius quidem e Monasterio Sanctae Agathae prope Tuscu-

lum (1), quod iam a saeculo IV. monachos Graecos incoluisse memoriae proditum est.

LIX. Et re quidem vera codicem istum, antequam aboraderetur, iam in usu monasterii Cryptaeferratae fuisse vidimus (2); ast vero ibidem animadvertebamus secundam scripturam, nempe Paracleticon S. Ioh. Damasceni in SS. Deiparam, quae in iisdem visitur foliis, ad saeculum circ. XI. pertinere. Quapropter ante illud tempus in hoc monasterio codicem istum servatum fuisse dicendum est. Cum vero monasterium S. Mariae Cryptaeferratae an. 1004 (3) a B. Nilo fuerit excitatum, certe et codex noster inter principes libros, qui huc sunt advecti, debet recenseri. Historia autem duce ab domesticis monumentis certiores facti sumus una cum monachis e monasterio S. Agathae et sacram suppellectilem caeteraque omnia eiusdem monasterii ad novum Cryptaeferratae asceterium commigrasse; ideo vel minime dubitandum videtur, quin cum reliquis libris praesertim liturgicis codex iste Bibliorum eodem commigraverit.

LX. Litterarum insuper monumenta testantur (4) saeculo IV. labente Iohannem quemdam Cappadocem monasterio S. Agathae praefuisse; atque inter hunc hegumenum et S. Gregorium Nazianzenum multam intercessisse consuetudinem; ita ut ab oriente Gregorius eidem hegumeno misisset memorias insignes S. P. Basilii M., qui tunc su-

(1) Cf. S. Bartholomaeum Abb. Cryptaeferratae in vita S. Nili - Vassalli memorias mss. - Sciommari, Note alla vita di S. Bart. - Mattei, Storia dell'antico Tuscolo - Bonanni, Memorie. art. Basiliani. - Chronicon Sublacense mss. - Piacentini, Palaeographiae graec. epitome etc.

(2) Prolegg. par. I. §. V.

(3) Cf. Tavole cronologiche critiche della storia della Chiesa universale ecc. per Ignazio Mozzoni ecc. continuate per cura di L. B. e G. G. sac. Barnabiti - secolo XI, Roma, Cromolitografia pontificia. 1866.

(4) Chronicon Sublacense - Sciommari, Note istoriche alla vita di s. Bartolomeo IV. Abbate di Grottaferrata - Cardoni, De Tusculano M. T. Ciceronis apologia etc.

premum diem obierat (1). Quidam opinati sunt ipsum Iohannem coloniam quamdam monasticam abs Basilii agminibus delectam prope Romanam urbem constituisse (2), atque ipsum esse Iohannem illum qui *S. Basilii discipulus, et obedientiae filius* τέκνον ὑπακοῆς (3) est appellatus, ad quem eiusdem S. Patris Basilii extant epistolae (4). Sed quoquomodo haec res se habeat, ea ad rem nostram facit consideratio, quod cum tanta intercederet inter hosce S. Agathae et orientales monachos consuetudo, fortasse contingere potuit, ut ex orientalibus regionibus ad S. Agathae coenobium post Gregorii aetatem codex noster fuerit advectus.

LXI. Sed ut ad scriptorem latinum redeamus, quem codex in eodem monasterio sortitus esse videtur, unum adhuc restat considerandum, quod his coniecturis valeat suffragari. Cum iste codicis scriptor varias adiungeret sacro textui adnotationes (5), ad vers. 21, cap. I. Isaiae haec scripsit « *Videte nunc populus Christianus. si in vetere lege Moyse* » *reprehendebat Deus civitatem iu qua homicide homines* » *abitant; quomodo ..... iu d...o... XPI dñi Moyse et pro-* » *phetarum uon repreheuditur civitas magua Roma, in* » *qua Sion caelestis magua Ecclesia fuudata est. Tot ho-* » *micidia et bella in ea facta et bellatores cottidie fabri-* » *cant gladios? Deus pacis est Deus .... pacem venit dare* » *mundo non bella. Si enim Deus pacis est Deus, certum est* » *quoniam lites et bella nou Dei sunt sed coutraria, et ut* » *quod Dei populus... ea quae Dei contraria sunt dilig... Pa-* » *cem laudamus et pacifici nolumus esse. et ideo p... domini-*

(1) Apud eumdem S. Gregorium oratione XX videre est quanto ardore christiani viri sibi comparare contendebant aliquod λείψανον vel reliquiam ex rebus, quae divum Basilium spectabant.

(2) Bonanni, Ord. Religios. tom. I. n. XCV. Lubin, de Abbat. Italiae.

(3) Morinus lib. VI. de poenit. - Fabricius Bibl. graec. tom. X. p. 165.

(4) In edit. Maurina Opp. S. Basilii Ep. XVIII.

(5) Cf. editionis nostrae pag. 203.

» *cam beatitudinem ... et Dei esse filii, ille enim dicit: Beati* » *pacifici quoniam filii Dei vocabuntur. Fides nos per baptisma fecit Dei filios. et confessiones baptismatis magna* » *sunt in Deum iuramenta. Post vero baptisma et tam magnas confessiones revertimur in opera quae non sunt filiorum Dei. sed contr.... Si enim pacifici filii Dei sunt... qui* » *pacifici non sunt cuius sunt filii?... illius enim faciunt* » *voluntatem.* » Quae quidem non modo graecum hominem latine loquentem produnt; sed et habita temporum ratione hinc elucet scriptorem haud longe ab Urbe, cuius calamitates commemorat, fuisse versatum (1). Ad quam vero aetatem, quae lamentatur, sint referenda difficile erit iudicium inter tot turbulentissimos per ea saecula tumultus belli; ideoque peritioribus rem integram definiendam permittimus. Nos vero haec innuisse contenti sumus, ut inde pateat sustentari posse coniecturam de monacho graeco monasterii S. Agathae scriptore, et forte etiam alterius versionis auctore. Quae si ita revera sint, codex iste nostratium omnium vetustissimus esset habendus.

LXII. Hisce autem expositis animadversionibus et coniecturis haudquaquam nostrum esse duximus sententiam ferre, sed doctorum virorum praestolari iudicium. Interea tamen et alteram adiungere hypothesim haud inutile arbitramur, in qua contrariae de altera versione latina opiniones conciliari quodammodo videntur. Ac sane quidem non immerito dici posset huius versionis scriptorem exemplar veteris Italae prae oculis habentem partim ex eo servatis, partim ad fidem graeci textus immutatis suam concinnavisse ver-

(1) Usus invaluit apud veteres inter scribendum in libris adnotare historicas memorias temporis sui. E nostratibus commemorare iuvat S. P. Nilum, qui in libro a se descripto an. 965 memoriam cladis Manuelis Patricii adiunxit. Alibi legimus memoriam ingressus Roberti Viscardi Ducis in Urbem; alias eversionem Tusculi etc. Cf. Piacentini – Epitome Palaeogr. graec. pagg. 84, 86.

sionem. Lectionem veteris Italae versionis et nostrae secundae comparantibus haec sententia fortasse nonnullis arridebit (1). Nos vero in his ulterius non immoramur.

LXIII. Postquam igitur superioribus quaestionibus explanandis operam navare contenderimus, quaeret a nobis quisquam, cur iste latinus scriptor caeteris omissis prophetis unum Isaiam interpretatione susceperit adornandum; et qua de caussa susceptum opus non absolverit; in postremis enim foliis graeci textus Isaiae latinas versiones non legimus. Ac sane mirum videretur quod ex toto illo prophetico volumine, quod iam ex his fragmentis constabat, Isaia tantum, qui tertium post decimum locum obtinet, ab scriptore selectus esset; nisi ad ipsam prophetiam atque ad illius ecclesiasticum usum animadverteretur. Isaia enim ita inter reliquos prophetas praestare visum est, ut ad eiusdem vaticinia admiratione perculsus Hieronymus illum non modo prophetam, sed historicum et Evangelistam praedicaret (2). Quique praesertim in latinis libris principem locum habet; unde haud plane mirum si latinus calligraphus, latino ad exscribendum usus libro, primum Isaiam versione donandum sit aggressus. Praeterea in graecorum liturgicis usibus adeo frequens est Isaias, ut quoties sacrae lectiones ex Veteri Testamento in ecclesiasticis officiis adhibentur, numquam aut fere numquam Isaia desideretur; quinimo liturgicis legibus sancitum est, ut in maiori Quadragesima lectio huius prophetiae fere integre per singulos feriales dies distributa habeatur. Quamobrem facile contingere poterat, ut vir ille fortasse ecclesiasticis mancipatus officiis, aut monastico ordini addictus latina interpretatione Isaiam principem adornaret; atque insuper alteram etiam adiungeret versionem, ut ipse et caeteri hoc utentes libro latinis forte moribus instituti, latinaque lingua callentes quid

(1) Vercellone, dissert. cit. p. 16.   (2) Praefat. ad Isaiam.

inter utrumque textum communem latinum et graecum intercederet, hinc facile recognoscerent. Cum autem ea tempestate sacrarum Litterarum studia vel unice vel maxime apud ecclesiasticos ac praesertim canonicos viros excolerentur, ea, quae scriptor noster in codice suo curavit, valde erant suis consentanea temporibus atque hominibus. Cur vero ipse suum vel in uno Isaia opus non absolverit ex iis duntaxat rerum adiunctis, in quibus scriptor versaretur, cognosci posset; intercepti enim operis caussa ex his tantum petenda est. At vero qui eam divinari conaretur, operam suam plane ludere arbitramur.

LXIV. Illud tamen, quod praeterire silentio ullo pacto nequimus, est frequens in textu latino numeralium distinctionum usus. Multi de sacrarum Litterarum distinctionibus vel sectionibus disseruerunt (1), sed cum neque tempus neque res expostulet, ut de his disputationem instituamus, monemus tantum sectiones quasdam in palimpsesto nostro numeris nonnumquam adnotari. Numeri huiusmodi ad versionem Hieronymi sunt adiecti, numquam vero ad eam, quae ex graeco ducta est; unde facile quisque intelligit ex eo *libro latino* seu vetustiori codice, quem scriptor adhibuit et commemoravit (2), fuisse descriptos. Plerumque autem vel adeo in extremo codicis margine numerales notae sunt appositae, ut praecisis foliis perierint, vel ab ipso fuerint praetermissae scriptore; nobis enim nonnullas reperire minime datum est. Interdum tamen idem calligraphus non modo in latina versione, sed etiam in graeco textu has notas latine aut graece, vel graece pariter ac latine consignavit. Quaeque omnia singulatim in editione patere curavimus adiectis vel omissis numeris, vel etiam locis graeci textus

(1) Zaccagni, Collect. Monum. vet. Ecclesiae graecae et latinae. Praefat. - B. Card. Thommasi, Opp. t. I. Stichometria. Vezzosi, praefat. ad Thommasi - De Valroger, Introduction historique ecc.

(2) Cf. Prolegom. §. XLVI.

inter adnotationes, quas adiecimus, recensitis. Ut vero et ex hoc capite appareat quanta sit consonantia huius hieronymiani textus cum aliis vetustate et auctoritate praestantibus, commemorare iuvat praedictas numerales notas cum iis distinctionibus, quas B. Card. Thommasi ex vetustissimis excerpsit codicibus, convenire (1).

LXV. Sed tandem manus de tabula. Cum nostrae tantum partes essent ea, quae reperimus, descripta exhibere, ut quo pacto iaceant in palimpsesto, omnibus pateat; tamen nonnullas ad haec fragmenta animadversiones exposuisse lectores nobis vitio non vertant; imo potius ab iisdem doctis viris atque eruditis plenius expostulamus iudicium. Verumtamen ex his quae diximus, cuique facile apertum est quanti sint habenda non modo fragmenta graeca et versio hieronymiana Isaiae, sed etiam altera ex graeco interpretatio, quam, sive ex veteri Itala exscripta aut concinnata, sive ab ipso fuerit calligrapho confecta, biblicae rei studiosis viris acceptissimam futuram iudicamus, et inter pretiosa vetustatis cimelia, quae doctus ille Sabatier in suo locupletissimo thesauro comparavit, merito recensendam. Unum tantum nunc denique restat; ut quam in iis edendis fragmentis rationem secuti fuimus, paucis exponamus.

(1) Quidquid de his stichometricis signis esset animadvertendum adnotatiunculae ad calcem cuiusque pagellae latini textus appositae et quae adiunximus Adnotationes ad graecum textum, monent.

PARS IV.

DE EDITIONE NOSTRA

LXVI. Cum haec vetustate insignia atque optimae notae fragmenta detexissem, fieri non potuit quin de vulgandi ratione cogitarem; consilio cum doctis eruditisque viris (1) comunicato, hi non modo opus quammaxime probavere, eiusque pretium recognoverunt, sed etiam hortatores impulsoresque fuere, ac quidam operam suam humanissime sunt polliciti. Quos inter praecipue excelluit cl. vir Carolus Vercellone Congregationis Clericorum Regularium S. Paulli, ita ut si cui gratias hac de re agere vel habere eruditi debeant, eidem vel maximas et agant et habeant necesse est. Is enim primus de his fragmentis iudicium tulit, ad manus editioni admovendas est cohortatus, neque consilium neque operam suam ullam recusavit (2). Eius autem quantum valeat peritia, in re biblica praesertim, non modo merita fama, sed et operosissima volumina testantur.

LXVII. Neque externa tantum nos movebat auctoritas; inter monasticos sodales ac moderatores fuere, qui opus nostrum non modo comprobarunt, sed commemoratis praesertim (3) patrum institutis, ac decessorum nostrorum stu-

(1) Fas sit hos inter meminisse cl. v. Anselmum Nikes Ord. s. Benedicti monachum nobis coniunctissimum, quem anno superiore suis, scientiisque mors acerba praeripuit.

(2) Confer eiusdem Dissertationem de nostro codice, de qua pluries diximus.

(3) Nihil nobis hac in lucubratione magis gratum erat, nihilque maiores animos addere poterat, quam exemplum S. P. N. Basilii Magni. Historia enim duce novimus eumdem Basilium manu sua ad emendationem sacrorum Codicum institisse ; tantoque huiusmodi emendationes in pretio habitas esse, ut

diis (1) ut in publicam lucem ederetur nobis fuerunt auctores. Itaque freti consilio virorum, quorum apud nos maxime semper valuit auctoritas, praeeunte monastica obedientia ad opus, cui certe vires impares erant, aggrediendum adducti sumus.

in libris, qui ab eius exemplari venirent, eiusdem emendationis notitia in mnemosyno adderetur. Apud Georgium Syncellum in Chronogr.- *Scriptores Bizant.* ed. Venet. tom. V. p. 162. de quodam magni pretii Bibliorum codice legimus . . . ἐν ἑνὶ δὲ ἀντιγράφῳ λίαν ἠκριβωμένῳ κατὰ στιγμὴν καὶ προσῳδίαν ἐκ τῆς ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας ἐλθόντι εἰς ἐμὲ, βιβλιοθήκης, ἐν ᾧ καὶ ἐπεγέγραπτο ὡς ὁ μέγας καὶ θεῖος Βασίλειος τὰ, ἐξ ὧν ἐκεῖνο ἀπεγράφη, ἀντιβαλὼν διορθώσατο βιβλία... *In uno autem exemplari, tum ad interpungendi, tum ad accentuum rationem quod spectat, multa diligentia elaborato, quod ad me pervenit ex bibliotheca Caesarœae Cappadociae, in quo etiam erat memoria exarata, quod Magnus et divinus Basilius, cum comparasset biblia, ex quibus illud descriptum fuerat, emendavit...*

(1) Pleni sunt omnium veterum ecclesiasticorum scriptorum libri, plena exemplorum vetustas quantum Ecclesiae Patres, monastici ordinis germina, in sacris Litteris operis contulerint. Nobis vel tantum quaedam domestica, ut ita dicam, exempla commorare iuvat. Sancti huius Cryptoferratensis Asceterii fundatores Nilum et Bartholomaeum in sacris Scripturis una cum sociis sedulo evigilasse historia testatur. Hisce vero temporibus in biblicis studiis praesertim incubuere Philippus Vitali et Benedictus Monaldini, ut apud Blanchinium *(Evang. Quadrupl. tom. I. pagg. 506, 559, 571, et tom. II. p, 589)*, cognoscere est. Quinimo Monaldini celebrem quaestionem « DE CAEPHA » scite atque erudite in scriptis suis adhuc ineditis est prosecutus. Hos inter sodales et locum sibi vindicant Michael Basilius Clari dein Metropolita Barensis, et abbas Epiphanius Mazio; ille enim praecipue in explanandis Scripturis ad utilitatem gregis et pastorum Christianitatis operam dedit *(Op. Bari 1835-57. Lo spirito dell'Episcopato Cristiano - Napoli 1847. etc. V. Garruba - Serie critica de' sacri pastori Baresi n. LXXXVII)*. Ut vero biblica studia apud suos foveret, praeter alia Bibliothecae nostrae addixit magnificentissimam editionem textuum originalium ss. Bibliorum hebraico-graecam cum interpretatione interlineari. In huius insignis voluminis tegmine aureis litteris consignatum est – *Ex Dono Rm̃i Dñi Michaëlis Basilii Clari Archiepiscopi Baren. olim e Basilianorum Cryptoferres familia* – Epiphanius Mazio inter varia scripta reliquit Apologeticon de Evangelio S. Iohannis adversus Karolum Theophilum Bretscheneider. Istis itaque veluti ducibus in eodem studiorum curriculo versari certe nobis laetandum est.

LXVIII. Maximos vero hac in re stimulos addebat opus idem, quod in bonum Ecclesiae cedere, ad heterodoxas calumnias infringendas valere, ac doctorum studiis profuturum facile nobis persuadebamus; praesertim cum hac tempestate tum in Italia, tum apud exteras gentes a pluribus haec studia excolantur, et ab omnibus doctis viris favore atque aestimatione, ut par est, prosequantur. Illud vero quod caeteris omnibus cumulum adiunxit, Pontificis summi verba fuere, qui semel atque iterum huiuscemodi studia iudicio suo gravissimo et maximo comprobavit, eosque qui ad illa incumbunt honorificentissimo Litterarum testimonio honestavit, et ut in opere suo utilissimo persisterent, verbis benevolentia et zelo plenis est cohortatus (1).

(1) Cuius rei ut aliquod exemplum praesto sit, viris doctis haud certe ignotum, praeter ea quae de postremis Romanis Pontificibus Leone XII, Pio VIII, Gregorio XVI, Pio IX dicit Mai in fronte Novi et Veteris Testamenti ex vetustissimis codicibus Vaticanis editi an. 1857, legas velim quae ad cl. v. Carolum Vercellone, datis die xv. Novembris 1860 litteris, Pius PP. IX scripsit de eiusdem laborioso ac praestantissimo opere – *Variae Lectiones Vulgatae Latinae Editionis* – eidem Pontifici nuncupato. Ait enim: « *Nil certe nobis gratius quam* » *optimas quasque disciplinas praesertim sacras omni studio iuvare, fovere,* » *et singulari eos prosequi benevolentia, qui utilem in illis excolendis operam ponunt et collocant.* » Ac post humanissimas gratulationes zelo refertas dicit: « *Cum autem haud ignoremus qua eximia religione, pietate et* » *eruditione praestes, tibi addimus animos ut inceptum opus naviter scienterque absolvendum et perficiendum* » *cures, omnesque ingenii tui vires in* » *iis peragendis semper impendas, quae* » *asperrimis hisce praesertim temporibus magno christianae et civili reipublicae usui et ornamento esse possint.* » Nec minori humanitate ac zelo idem Pontifex acatholicum virum biblicis investigationibus magna cum fama et felicissimo exitu operam navantem alloquitur in epistola ad Constantinum Tischendorf data die xxxi Maii 1862 « *Neque ambigimus quin investigationes* » *et lucubrationes tuae viris doctis inter catholicos magno futurae sint emolumento, cum sacrarum scientiarum* » *suppellex novis thesauris ditescat.* » Universi autem orbis docti viri optime norunt quid eidem Pio IX. P. M. hac etiam in re debeant: is enim non modo Maianam editionem Bibliorum Graecorum suo nomine insignem tandem ali-

LXIX. Sed ut ad nostra redeamus, reliquum est ut quae in hac adornanda prophetici codicis editione praestitimus, paucis declaremus. Illud quidem erat in votis ut uncialis palimpsesti scriptura uncialibus typorum formis exprimeretur; et, si fieri posset, tales haberentur, quae ad omnimodam codicis similitudinem accederent. Sed neque omnia ex sententia contingunt, neque opera plerumque absolutissime explere desideria valent. Itaque cum neque huiusmodi typorum copia adesset, neque spes quantocyus habendi affulgeret; et litteram tantum optimae quidem notae, sed minorem haberemus, necessitati parendum fuit. Nihilo tamen secius omnem movere lapidem haud omisimus, ut hae etiam formae ea omnia, quae propria sunt codicis, ad unguem repraesentarent. Ideoque non modo paginarum ac linearum servata est adamussim ratio; sed et compendia verborum et orthographiae signa meliori, quo possemus, pacto in editione nostra referre et adnotare statuimus. Una tantum res est quam, ut etiam apud alios (1) factum vidimus, non perinde ac in codice est, exprimendam iudicavimus. Verba, ut iam ab initio monebamus, nulla ratione inter sese in veteri libro distincta sunt; nos vero cum easdem litterarum formas repraesentare nequivissemus, haud certe necessum duximus difficultatem ex hac scribendi ratione partam legentibus inducere; ideoque singula verba separavimus (2).

quando in lucem prodire voluit; sed et modo novam recudi iussit editionem ad perfectam eiusdem vetustissimi codicis similitudinem, quae ut sperare licet, omnium vota cumulabit.

(1) Cf. Tischendorf, Novum Testamentum Sinaiticum. Lipsiae 1863 - Ceriani, Monumenta Sacra et Profana, tom. III. etc.

(2) En consilium quod hac in re sibi probatum tradit I. Theod. Beelen – Grammatica Graecitatis Novi Testamenti – Lovanii 1857. sect. II. §. 5. p. 31. « *Optimum sit, quidquid codices antiqui* » *hic praeceperint, ubi de mente scri-* » *ptoris certo constet, in edendo textu* » *coniunctim exprimere voces quae aliam* » *notionem habeant si scribantur sepa-* » *ratae, et omnino adhibere distinctam* » *scriptionem ubicumque hoc faciat ad*

In iis vero locis, in quibus nonnihil dubitationis distinctio afferret, in adnotationibus aliquid monendum curavimus, in caeteris vero, nisi obstet interpungendi usus, de quo in priori Prolegomenorum parte diximus (1), iudicium lectori integrum esto.

LXX. In eadem priori parte, cum codicem describendum curarem, nonnulla de figura litterarum aliisque ad scriptionem vetustissimam pertinentibus animadverti, quae iterum referre supervacaneum esset. Ex iis enim, quae dicta sunt, et ex photographico exemplari editioni nostrae adiuncto facile quisque de scripturae veterrima forma iudicium faciet. Unaquaeque editionis nostrae pagella in fronte praesefert nomen Prophetae atque hinc inde numerum paginarum praesentis codicis et caput atque versiculos extremos, qui paginam obtinent, Vulgatae Latinae editionis hac in re, uti lectorum commodo consuleretur, ordine servato. Numeralem vero notam, quae paginarum editionis nostrae progressum computat ad inferiorem paginae partem collocavimus. Qua signorum dispositione factum est, ut omnia quae in parte graeca sub linea superiori sunt, si tantum arabicos numeros qui adnotationibus respondent, et numerum paginarum excipias, ab codice fideliter expressa esse cuique pateat.

LXXI. Si linea, aut si quid loci foret, quod vel legi nequiret, vel dubie appareret, punctis, ut vocant, adhibitis huiuscemodi deficientiam innuimus. Eamdem rationem servavimus in titulis vel inscriptionibus, quae purpureis olim descriptae sunt litteris, quarum nonnumquam aliquot elementorum vestigia, saepius nulla prorsus excitari potuerunt. Harum aliquot ex editione Sixtina depromentes inter

» *iuvandam orationis perspicuitatem; sicubi vero non apertissime constet de mente scriptoris, ea sequenda sit scribendi ratio quam antiqui codices demonstrent.* »

(1) Cf. Prolegg. §. XXI. pag. XI

adnotationes innuimus. Quando vero aliquid animadversione dignum occurreret, quod oratione declarari opus esset, revocato in adnotationibus signo numerali ex quo facile reperiri posset eiusdem textus pagina, columna et lineola, lectorem de singulis monuimus. Praeterea ne nimium libri nostri sectiones succrescerent, scholia illa graeca et notulas, quas vel in margine codicis vel interlineares aliquando observavimus (1), apposita interpretatione latina inter easdem adnotationes dedimus.

LXXII. Ordo denique, in quo prophetarum libri et in veteri codice et in editione nostra dispositi sunt, paucis declaretur oportet. Duplex tum in codicibus tum in impressis editionibus est ratio disponendi prophetarum libros. In nonnullis siquidem quatuor, qui appellantur maiores prophetae Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel duodecim reliquos minores praecedunt; sed in quamplurimis vetustis codicibus et editionibus, praesertim Sixtina post minores maioribus locum datum videmus. Ex his, quae in superioribus (2) diximus, iam plane lectori exploratum est quemnam ordinem in collocandis prophetiis vetustissimus liber noster servaverit; videlicet primo loco habuit minores, quos deinde maiores sequebantur. Quandoquidem illa Isaiae inscriptio ΗΣΑΙΑΣ ΙΓ. *ISAIAS DECIMUS TERTIUS*, omni procul dubio declarat Isaiam, qui principem inter maiores locum obtinet, post duodecim minores prophetas fuisse collocatum. Idipsum etiam apertissimum est ex quaternionum notis numeralibus. Iam antea vidimus (3) unam, quae restat in minorum prophetarum foliis, istiusmodi notam, nempe Θ'. videlicet IX. ad Zachariam pertinere; nota vero Ι'. (X) una cum margine folii (192-193) in Malachia (4) periit. Caete-

(1) Cf. Proleg. par. I. §. XXIII, p. II. XXXV, par. III, §. XLIV.

(2) Cf. Prolegom. par. I. §. XIII, par. II. §. XXVII.

(3) Cf. Proleg. par. I. §. XIV.

(4) In percelebri codice Marchaliano,

rum ad paginam septimam huius decimi quaternionis initium habemus Isaiaè et caeterae omnes numerales notae quae superfuerunt usque ad ΝΓ. quinquagesimam septimam (Cap. IX. Danielis), quae postrema visitur, ad prophetas attinent maiores. Baruch post Ieremiam locum habet; huius autem Lamentationes et Epistolam pone sequuntur. Danielis prophetiam comitantur historiae Susannae, Draconis et Bel una cum cantico trium puerorum. Iam in priore parte (1) commemoravimus Danielis prophetiam per Visiones distribui; restant adhuc in palimpsesto huius divisionis indicia (pagg. 155, 158, 163, 166); cuiusque autem Visionis verba quaedam in principio non atramento sed purpurea scriptura exarata fuerunt. Qua in re, tum scilicet in divisione Visionum, tum etiam in verbis prioribus minio insignibus codicem nostrum cum vetustissimo codice Alexandrino-Londinensi cognovimus convenire (2).

LXXIII. Ex his itaque quae hucusque declaravimus facile novit lector, qui fuerit ordo prophetiarum in nostro codice; nos vero sedulo attendentes eumdem ordinem uno in loco convertere iudicavimus. Siquidem cum vel minima sint minorum prophetarum fragmenta, ea post maiora venire consentaneum visum est. Quin etiam Isaias in editione nostra praecipuum sibi locum vindicat cum ex copia sua, tum etiam ex duplici versione latina, qua ornatur; atque

de quo plura in secunda Prolegomenorum parte diximus, ad calcem Malachiae hanc inscriptionem notavimus:

ΜΑΛΑΧΙΑΣ ΙΒ̅.
ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΙΒ̅.

quae aperte monstrat heic concludi seriem duodecim prophetarum; ii vero qui post collocati sunt maiores prophetae nulla progressionis nota distincti apparent.

(1) Cf. Proleg. p. I. §§. XIII, et XVI.

(2) *Vetus Testamentum graecum e codice ms. alexandrino, qui Londini in Bibliotheca musei Britannici asservatur typis ad similitudinem ipsius codicis scripturae fideliter descriptum cura et labore Henrici Hervei Baber etc. Londini 1816.* De hac editione confer Tischendorf. Prolegg. ad V. T. iux. LXX Interpr. 1860 §. XXVII. et seqq.

unus est qui initio suo gaudet. Qua vero in re si cui haud arrideat consilium nostrum, fateatur tamen oportet nihil inde studiosorum virorum animadversiones offendi posse, cum et veterum quaternionum numerales notae religiose sint expressae, et quae modo dicimus ordinem codicis abunde declarent.

LXXIV. Veniamus modo ad ea quae in latinis Isaiae versionibus palimpsestis edendis praestitimus. Quamquam hac in parte linearum rationem, quae est in codice, retinere non sit datum in editione nostra: cum lineae in marginum spatiis descriptae modo nimium excederent folia nostra, modo angustiis maximis absolverentur; nihil tamen intentatum reliquimus, ut omnia ad unguem exprimerentur. Iccirco singulas paginas in editione nostra accurate distinximus recensitis numeris paginarum praesentis codicis, et capitibus et versiculis extremis uniuscuiusque paginae notatis. Ut vero magis magisque legentium commodo prospiceretur, curavimus ut altera ab altera versione latina non modo per initiales litteras L, G vel Lat. Grae. ut in codice factum est; sed et per varietatem characterum distingueretur. Ideoque hieronymianam versionem communi rotunda typorum forma, alteram charactere inclinato, quem vocant italicum, edidimus. Numerales notas et quidquid aliud in codice vidimus, suis locis adiungere non omisimus. Cum vero plerumque orthographia minus accurata appareat; ne quid lectori desiderandum relinqueretur verba, ut iacent in codice mendose descripta retinuimus, et si quid explanare opus fuerit, ad calcem cuiusque pagellae significavimus.

LXXV. Hoc pacto igitur editionem conficiendam nobis statuimus, nihilque religiosius habuimus quam ut codex fidelissime repraesentaretur. Cui rei etsi nonnulla obstare iam antea animo conciperemus, manu operi admota et

maiora sumus experti. Nihilominus cum difficultates augerentur et simul diligentiam augere contendimus. Obstabat siquidem ipsa palimpsesti natura, obstabat quamplurium membranarum corrosio, et pluribus in locis characterum veterum paene omnimoda abrasio; qui nonnumquam adeo evanuerunt, ut omnem fugerent perscrutationem; in iis vero paginis, quae tertio fuere descriptae, ut excitarentur characteres unciales duplici abrasione deleti, ac duplici sub scriptione sepulti, neque oculorum labori, neque patienti contentioni parcendum fuit. Quare nil mirum si nonnullis in locis quaedam desideranda reliquimus, ac quasdam codicis paginas vel frustra tentavimus, vel ne tentanda quidem duximus; spes enim nostras ibi incassum cadere erat nobis persuasum. Ad haec et alterum accessit incommodum; nimirum emendatio typographica a nobis in Tusculanensi Monasterio longe a typographia constitutis perficienda; ideoque vel raro patebat ad typothetas accessus; neque oculis nostris operis typographici absolutionem considerare poteramus. Qua tamen in re certe anxietati nostrae haud parum levaminis afferebat merita fama Typographaei Romani S. Consilii de Christiano Nomine Propagando, quod modo auspice Pio IX. Pont. Max. per Equitem Petrum Marietti pristinum inter caeteras orbis librarias officinas honorem conservatum sibi ac restitutum videt (1). Haec autem nostra editio multa debet diligentiae ac peritiae Camilli Griffon eiusdem typographaei prototypothetae; qui multum operis sui in eamdem impendit. Cum is ex adversariis nostris textum typis mandasset, per tabellarios publicos impressiones nobis transmittebantur; nos vero, omissis schedis nostris, ad fidem codicis rem omnem castigabamus, et eidem remittebamus typographo. Deinde iterum emendatae im-

(1) Cf. Galeotti - Della Tipografia Poliglotta di Propaganda, discorso estratto dal *Conservatore* periodico di Bologna, Serie I. vol. VII. Torino, 1866.

pressiones ad manus nostras afferebantur; nos vero denuo observato codice et singula perscrutati, si quid emendandum adhuc supererat, indicabamus. His curis saepe tertio repetitis, tandem typi praelo committebantur; semper tamen ultimis emendationibus recognitis ab cl. v. C. Vercellone, cuius summae indulgentiae fuit hoc fastidiosum opus assumere. Neque tamen huiusmodi curis contenti fuimus, sed si quid humani opus nostrum passum esset, per novam codicis cum editione comparationem investigare, atque in adnotationibus significare constituimus, ut viris eruditis huic editioni omnino esset acquiescendum.

LXXVI. Sed tandem vela nobis contrahenda sunt. Accipias, humanissime lector, novum monumentum biblicum sane praeclarum (1); et studiis ac lucubrationibus tuis magis

(1) Ex his quae in his Prolegomenis disseruimus quisque sibi facile persuaserit quanti habendum sit palimpsestum nostrum; verum rem maxime gratam lectoribus me facturum spero si aliqua referam ex his quae cl. Vercellone in Dissertatione de hoc codice saepe laudata habet. Cum sermonem instituisset de versione graeca LXX. Interpretum sic eruditissimus vir orationem suam prosequitur: « Alcuni codici di questa versione sono » forse i più antichi che si conoscano » al mondo. Questi sono il vaticano (*a*) » e l'alessandrino (*b*), ai quali s'ag» giunse testè il sinaïtico (*c*). Essi ap» partengono al quarto o quinto se» colo. Ma al sinaitico manca più della » metà del vecchio Testamento (*d*), e » quanto ai libri profetici, dei quali » ora dobbiamo discorrere, vi mancano » i libri di Ezechiele, Daniele, Osea, » Amos, Michea e parte dei treni di » Geremia. Oltre i suddetti tre codici, » altri pochissimi se ne conoscono dei » libri profetici in carattere unciale » greco; e questi pochi appartengono » ai secoli fra il sesto e il nono. L'Hol» mes e il Parsons che frugarono quasi » tutte le biblioteche d'Europa per col» lazionare i manoscritti greci della » versione dei Settanta, non iscopri» rono altro codice dei libri profetici » in carattere unciale fuorchè 1° il » *Marchaliano* (*e*) che ora si trova nella » vaticana (num. 2125) e che sembra » del settimo o dell'ottavo secolo (*f*); » 2° un codice *veneto* (presso l'Hol» mes (*g*) num. 23) che dicesi del se» colo nono, e contiene Isaia coi pro» feti minori; 3° finalmente pochi fo» gli d'un codice dell'*ambrosiana* (*h*), » e un altro di *Dublino* (*i*), che in tutto » ci danno tre o quattro capi d'Isaia » e pochi versi di Malachia. Più re» centemente il dotto Tischendorf sco-

magisque eius praestantiam atque utilitatem aperias velim. Ad biblicam suppellectilem locupletandam hoc cimelion accedit, quod nos ad christianae religionis monumenta illustranda, et ad criminationes heterodoxorum contra sacra volumina, quae eiusdem religionis tabulae sunt afflante Spiritu Sancto descriptae, retundendas adiecisse laetamur. Et sane, ni quid emolumenti doctis Ecclesiae viris ad genuinos sacrarum Litterarum textus expoliendos id esset allatu-

» prì due frammenti palimpsesti forse » del secolo settimo, dei quali il primo » contiene quattro o cinque capi d'Isaia, » e l'altro pochi versi d'Ezechiele; egli » li pubblicò amendue nel tomo 1. e 2. » dei suoi *Monumenti sacri palimpsesti* (*k*). Fin qui non si conosce altro codice dei libri profetici in carattere unciale greco. Adunque, non » computando i frammenti che ho ricordati, di questi libri si trovarono » sin ora soli tre esemplari, il vaticano, l'alessandrino e il marchaliano. » Ma oggi mercè lo studio accuratissimo e la somma diligenza adoperata » dal monaco basiliano Giuseppe Cozza, » noi potremo aggiungerne un quarto, » quantunque imperfetto, rimasto sino » al presente sepolto e celato nelle pergamene che formano il più bell'ornamento della biblioteca dei monaci di » Grottaferrata nell'agro tusculano.

» Dalle poche cose che ho premesso » voi già comprendete quanto sia grande la preziosità del codice che io mi » sono proposto di descrivervi, e come » esso sia da noverarsi fra le più singolari rarità d'una biblioteca. Ma ciò » che sono per dire dell'uso che se ne » può fare in profitto della sana critica » vi persuaderà che noi abbiamo acquistato per la scienza biblica un non » piccolo tesoro ecc. »

(a) *Stampato per cura del card. Mai e publicato da me in Roma nel 1857.* (b) *Publicato dal Baber in Londra 1816-1828.* (c) *Biblior. codex sinaiticus ed. Tischendorf, Petropoli 1862.* (d) *Manca più della metà dell' antico Testamento ancorchè si aggiunga al sinaitico pubblicato a Pietroburgo il codex* Friderico-Augustanus, ed. Tischendorf, *Lipsiae 1846, che è una parte dello stesso sinaitico.* (e) *Presso l'Holmes num. XII. Vedi Curterius,* Praef. ad Procop. in Isai., *Montfaucon.* Palaeogr. graeca *lib. 3. c. 5. pag. 224.* Hexapl. *Tom. I.* Praelim. *p. 14,* Collectio nova patrum et script. graec. *t. II. pag. 349, Hodius* de Biblior. text. original. *p. 598, 616, 620, 638, Blanchini* Vindiciae bibliorum *p. CCLVIII. e segg., Mai* Nova biblioth. Patrum *tom. IV. pag. 518.* (f) *Al secolo VII. lo ascrive il Montfaucon nella* Palaeograph. graeca *p. 40, ma alla pag. 225 all'VIII; così pure l'Holmes.* (g) *L'Holmes seppe troppo tardi che questo codice Veneto era in caratteri unciali, perciò non l'ebbe notato coi numeri romani.*

rum, nec tantum nobis eripi tempus passi, nec tam fastidiosum oculorum et diligentiae operosum laborem fuissemus aggressi. At faxit Deus, ut quod ad sacra verba, quae ipse per Prophetas locutus est, illustranda opus suscepimus tum nostram, tum aliorum animas et studia iuvet, ac suae maiori tantum cedat laudi. Hac enim ratione opellam nostram, qualiscumque demum ea sit, fructum amplissimum consecuturam esse arbitrabimur.

Vedi la Pref. di Holmes al libro di Daniele e Giobbe. Altri codici in caratteri unciali non furon distinti dall' Holmes coi numeri romani, come i codici 27, 43, 188, 190, 294, ma questi contengono solo il Salterio o parte di esso. (h) *Il cod. ambrosiano presso l'Holmes n. VII contiene Isai. V, 20–VI, 10 e Malach. I, 10–II, 15. Ma di questo frammento è da leggere ciò che ne scrisse il ch. Ceriani.* Monum. sacr. et prof. *tom. III. pag. IX.* (i) *Il codice dublinense presso l'Holmes num. VIII contiene Isai. XXX, 2–XXXI, 7–XXXVI, 18–XXXVIII, 1.* (k) Monumenta sacra inedita, fragmenta palimpsesta *Lipsiae 1855. t. I. pag. 185. Isai. III, 8-14. V, 2-14. XXIX, 11–23. XLIV, 26–XLV, 5. Lipsiae 1857. tom. II. p. 313. Ezech. IV, 16–V, 1. Non tengo conto del frammento pubblicato dal medesimo Tischendorf nel tom. I pag. 211. perchè appartiene al codice sinaitico sopra citato.*

PROPHETARUM

ISAIAE, IEREMIAE, BARUCH, EZECHIELIS, DANIELIS,

OSEAE, AMOS, SOPHONIAE, AGGAEI, ZACHARIAE, MALACHIAE

FRAGMENTA

EX GRAECO PALIMPSESTO

ERUTA

✠ ΗΣΑΙΑΣ ΙΓ. ✠

ΟΡ 1
ΗΣΑΙΑΣ ΥΙΟΣ ΑΜΩ . .
Η . . . ΔΕΝ ΚΑΤΑ
ΤΗΣ . . ΟΥΔΑΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΑΤΑ ΙΛΗΜ ΕΝ ΒΑ
. . . ΛΕΙΑ ΟΖΙΟΥ ΚΑΙ
ΙΩΑΘ . . Μ ΚΑΙ ΑΧΑΖ
ΚΑΙ ΕΖΕ . . ΙΟΥ ΟΙ
ΕΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝ ΤΗ . .
ΙΟΥΔΑΙΑ . .
Ακουε ουνε και ε
νωτιζου γη οτι
κς ελελασεν υιους 2
εγεννησα και υψω
σα αυτοι δε με ηθε
τησαν. εγνω βους
τον κτησαμενο‾
και ονος την φα
τνην του κυριου
αυτου ισλ δε με ου
κ εγνω και ο λαος
με ου συνηκεν.
Ουαι εθνος απολωλο‾
λαος πληρης αμαρ
τιων· σπερμα πο
νηρον· υιοι ανομοι·
εγκαταλελειπατε το‾
κν και παρωργη
σατε τον αγιον του
ισλ τι ετι πληγη
τε προστιθεντες
ανομιαν· πασα κε
φαλη εις πονον κ‿
πασα καρδια εις λυ
πην απο ποδων
εως κεφαλης ου 6
τε τραυμα ουτε μω
λωψ ουτε πληγη
φλεγμενουσα ου
κ εστιν μαλαγμα
επιθειναι ουτε ε
λαιον ουτε κατα
δεσμους.
Η γη υμων ερημος
αι πολεις υμων
πυρικαυστοι· τη‾
χωραν υμων ενω
πιον υμων αλλο
τριοι κατεσθιουσι‾
αυτην· και ερημω

α τ‿

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

κατεσ̓ραμμενη
υπο αλλωτριω¯.
Εγκαταλιφθησετ͜
ἡ θυγατηρ σιων
ὡς σκηνη εν αμ
. . ελωνι και ὡς ο
πωροφυλακιο¯
εν σικυηρατω
ὡς πολις πολιορ
κουμενη.
Και ει μη κ̅ς σαβαωθ
εγκατελειπεν η
μιν σπερμα ως σο
δομα ἀν εγενη
θημεν και ως γο
μορρα ἀν ομοιω
θημεν.
Ακουσατε λογον κ̅υ
αρχοντες σοδομω¯
προσεχετε νομο¯
θ̅υ λαος γομορρας.
Τι μοι πληθος τω¯
θυσιων υμων λε
γει κ̅ς· πληρης ει
μι ολοκαυτοματω¯
κριων· και στεαρ
αρνων και αιμα
ταυρων και τρα
γων ου βουλομαι
ουδ αν ερχησθε
οφθηναι μοι τις
γαρ εξεζητησεν
ταυτα εκ των χει
ρων υμων· πατει¯
την αυλην μου
ου προσθησεσθε
εαν φερηται . . μι
δαλιν ματαιον·
θυμιαμα βδελυ
γμα μοι εστιν·
τας νουμηνιας
υμων και τα σαβ
βατα και ημεραν
μεγαλην ουκ . . νε
χομαι· νηστειαν
και αργειαν και τας
νουμηνιας υμω¯
και τας εορτας υμω¯
μισει η ψυχη μου
εγενηθητε μοι εις

✠ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ✠

πλησμονην· ουκ
ετι ανησω τας αμαρ
τιας υμων· οταν τας
χειρας εκτεινητε
προς με αποστρεψω
τους οφθαλμους μ̄
αφ υμων· και εαν
πληθυνητε την
δεησιν ουκ εισακου
σομαι υμων αι γαρ
χειρες υμων αιμα
τος πληρης.
Λουσασθε καθαροι γι
νεσθε· αφελετε τας
πονηριας απο τω̄
ψυχων υμων απε
ναντι των οφθαλ
μων μου· παυσα
σθε απο πονη
ριων υμων· μαθε
τε καλον ποιειν
εκζητησατε κρι
σιν ρυσασθε αδικου
μενον· κρινατε
ορφανω και δικ͂
ωσατε χηραν.
Και δευτε και διελεγ
χθωμεν λεγει κ̄ς̄
και εαν ωσιν αἱ α
μαρτιαι υμων ὡς
φοινικουν ὡς χίο
να λευκανω· εαν
δε ωσιν ὡς κοκκι
νον ως εριον λευ
κανω.
Και εαν θελητε κ͂
εισακουσητε μου
τα αγαθα της γης
φαγεσθε· εαν δε
μη θελητε μηδε
εισακουσητε μου
μαχαιρα υμας κα
τεδεται το γαρ στο
μα κ̄ῡ ελαλησεν
ταυτα.
Πως εγενετο πορνη
πολις πιστη σιω̄
πληρης κρισεως
εν η δικαιοσυνη
εκοιμηθη εν αυτη

νυν δε φονευτ.
το αργυριον υμω—
αδοκιμον· οι καπη
λοι σου μισγουσιν
τον οινον υδατι·
οι αρχοντες σου α
πειθουσιν· κοιν
νοι κλεπτων·
αγαπωντες δωρα·
διωκοντες αντα
ποδομα· ορφανοις
ου κρινοντες κ.
κρισιν χηρας ου
προσεχοντες.
Δια τουτο ταδε λεγει
ο δεσποτης κς σα
βαωθ' ουαι οι ισχυ
οντες ισλ· ου παυ
σεται γαρ μου ὁ θυ
μος εν τοις υπενα—
τιοις και κρισιν
εκ των εχθρων
μου ποιησω.
Και επαξω την χει
ρα μου επι σε· και πυ
ρωσω σε εις καθαρο—
τους δε απειθου—
τας απολε . . . κ.
αφελω παντας α
νομους απο σου
και παντας υπε
ρηφανους ταπεινω
σω· και επιστη
σω τους κριτας σου
ως το προτερον·
και τους συμβου
λους σου ως το απαρ
χης· και μετα ταυ
τα κληθηση πο
λις δικαιοσυνης
μητροπολις πισ
τη σιων· μετα γαρ
κριματος σωθη
σεται η αιχμαλω
σια αυτης και με
τα ελεημοσυνης.
Και συντριβησον
ται οι ανομοι κ.
οι αμαρτωλοι αμα
και οι εγκαταλειπο—
ΤΕΣ 4

τον κ̅ν̅ συντελε
σθησονται· διοτι
αισχυνθησοντ͂
επι τοις ειδωλοις
αυτων α αυτοι η
βουλοντο· και η
σχυνθησαν επι
τοις κηποις α επε
θυμησαν· εσον
ται γαρ ὡς τερεβι¯
θος αποβεβληκυ
ϊα τα φυλλα και
ως παραδεισος υ
δωρ μη εχων· κ͂
εσται ἡ ισχυς αυ
των ως καλαμη
στιππυου και αι
εργασιαι αυτων
ὡς σπινθηρες πυ
ρος· και κατακαυ
θησονται οι ανο
μοι και οἱ αμαρτω
λοι αμα και ουκ ε
σται ο σβεσων.

ΛΟΓΟ. . . . . . .
. . . . ́ . . ̔. . . .
. . . . ̔. . ͂. . .
. . ͂. . ̔. . . . .
. . . ̀. . ̀. . . ́. .

Οτι εσται εν ταις ε
σχαταις ημεραις
εμφανες το ορος
κ̅υ̅ και ο οικος του
θ̅υ̅ επ ακρων τω¯
ορεων· και υψω
θησεται υπερα
νω των βουνω¯·
και ηξουσιν επ αυ
τω παντα τα ε
θνη· και πορευ
σονται εθνη πολ
λα και ερουσιν·
δευτε αναβωμε¯
εις το ορος κ̅υ̅· και
εις τον οικον του
θ̅υ̅ ιακωβ· και α
ναγγελει ημιν
την οδον αυτου
και πορευσομεθα

εν αυτη· εκ γαρ σιω¯
εξελευσεται νομος
και λογος κυ εξ ιλημ
και κρινει αναμε
σον των εθνων
και ελεγξει λαον
πολυν· και συγκο
ψουσιν τας μαχαι
ρας αυτων εις αρο
τρα· και τας ζιβυ
νας αυτων εις δρε
πανα· και ου λημ
ψεται εθνος επ ε
θνος μαχαιραν
και ου μη μαθω
σιν ετι πολεμει¯.
Και νυν ο οικος ια
κωβ δευτε πορευ
θωμεν τω φωτι
κυ· ανηκεν γαρ το¯
λαον αυτου τον οι
κον του ισλ' οτι ε
νεπλησθη ως το
απαρχης η χωρα
αυτων κληδονι
σμω¯

ως η των αλλοφυ
λων· και τεκνα πολ
λα αλλοφυλα εγε
νηθη αυτοις· ενε
πλησθη γαρ η χωρα
αυτων αργυριου
και χρυσιου και ου
κ ην αριθμος τω¯
θησαυρων αυτω¯
και ενεπλησθη
η γη ιππων και
ουκ ην αριθμος
των αρματων αυ
των· και ενεπλη
σθη η γη βδελυγμα
των των εργω¯.
των χειρων αυτω¯
και προσεκυνη
σαν οἷς εποιησαν
οι δακτυλοι αυτω¯.
και εκυψεν ανος
και εταπεινωθη
ανηρ· και ου μη α
νησω αυτους.
Και νυν εισελθατε

εις τας πετρας και
κρυπτεσθε εις την γη-
απο προσωπου του
φοβου κυ και απο της
δοξης της ισχυος
αυτου οτ αναστη
θραυσαι την γη-.
Οι γαρ οφθαλμοι κυ
υψηλοι ο δε ανος
ταπεινος και ταπει
νωθησεται το υ
ψος των ανων κ.
υψωθησεται κς
μονος εν τη ημε
ρα εκεινη
Ημερα γαρ κυ σαβαωθ ·
επι παντα υβρι . . τ. . .
και υπερηφανον
και επι παντα υ
ψηλον και μετε
ωρον και ταπει
νωθησονται κ.
επι πασαν κεδρο-
του λιβανου τω-
υψηλων και με

τεωρ. . . . . . .
δενδρον . . . .
βασαν . . . .
ορος και επι . . . .
τα βουν . . . . .
και επι π . . . . . .
γον υψηλον . . . . . .
επι παν τειχος υ
ψηλον και επι παν
πλοιον θαλασσης
και επι πασαν θε
αν πλοιων καλλους
και ταπεινωθη
σεται πας ανος κ.
πεσειται υψος ανων.
και υψωθησεται
κς μονος εν τη η
μερα εκεινη κ.
τα χειροποιητα
παντα κατακρυ
ψουσιν εισε . . γκαν
τες εις τα . . . .
και . . . .
. . . .
εις τας τρωγλας

. . . . . ωπου του
. . . υ και απο τ . .
. . . . . της ισχυος
. . . . οταν αναστη
. . . . υσαι την γην.
. . . . μερα εκεινη
εκβαλει ανος τα βδε
λυγματα αυτου τα
αργυρα και τα χρυσα
α εποιησαν προσκυ
νειν τοις ματαιοις
και ταις νυκτερισι-
του εισελθειν εις
τας τρωγλας της στε
ρεας πετρας· και εις
τας σχισμας των πε
τρων απο προσω
που του φοβου κυ
και απο της δοξης
της ισχυος αυτου
οταν αναστη θραυ
σαι την γην.
Ιδου δη ο δεσποτης
κς σαβαωθ αφελει
απο της ιουδαιας
και απο ιλημ ισχυ
οντα και ισχυουσα-
ισχυν αρτου και ι
σχυν υδατος· γιγα-
τα και ισχυοντα
και ανον πολεμι
στην και δικαστη-
και προφητην
και στοχαστην
και πρεσβυτερο-
και πεντηκον
ταρχον και θαυ
μαστον συμβουλον
και σοφον αρχιτε
κτονα και συνετο-
ακροατην· και ε
πιστησω νεανι
σκους αρχοντας
αυτων και εμπε
κται κυριευσου
σιν αυτων.
Και συμπεσειται ο
λαος ανος προς ανον
και ανος προς το-
πλησιον αυτου·

προσκοψει το παι
διον προς τον πρε
σβυτην· ο ατιμος
προς τον εντιμο¯
οτι επιλημψετ‿
ανος του αδελφου
αυτου ἠ του οικι
ου του πρς αυτου
λεγων· ιματιον
εχεις αρχηγος ημω¯
γενου· και το βρω
μα το εμον υπο σε 10
εστω· και αποκρι
θεις ερει εν τη ημε
ρα εκεινη· ουκ εσο
μαι σου αρχηγος·
ου γαρ εστιν εν τω
οικω μου αρτος ου
δε ιματιον· ουκ ε
σομαι αρχηγος του
λαου τουτου.
Οτι ανειται ιλημ κ‿
η ιουδαια συμπε
πτωκεν· και αι
γλωσσαι αυτων
μετα ανο . . . . .
προς κν . . . . .
τες διοτι . . . . .
πεινωθη η δ . . . .
αυτων· και η α . . . .
νη του προσωπ . . .
αυτων αντεστη
αυτοις την δε α
μαρτιαν αυτων
ὡς σοδομων ανηγ
γειλαν και ενε
φανησαν.
Ουαι τη ψυχη αυτω¯
οτι βεβουλοντ‿
βουλην πονηρα¯
καθ εαυτων ειπο¯
τες δησωμεν το¯
δικαιον οτι δυσχρη
στος ημιν εστιν.
Τοινυν τα γενημα
τα των εργων αυ
των φαγονται
Ουαι τω ανομω πο
νηρα κατα τα εργα
των χειρων αυτου

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

. . . . . . ται αυτω
. . . . . πρακτορες
. . . . . αμωντ
. . . και οι απαιτου-
. . . κυριευσουσιν ημω-
. . . ος μου οι μακαριζο-
τες υμας πλανωσι-
υμας και τον τριβο-
των ποδων υμω-
ταρασσουσιν.
Αλλα νυν καταστη
σεται εις κρισιν κ̅ς̅
και στησει εις κρι
σιν τον λαον αυτου.
Αυτος κ̅ς̅ εις κρισιν
ηξει μετα των πρεσ
βυτερων του λαου
και μετα των αρ
χοντων αυτου.
Υμεις δε τι ενεπυ
ρισατε τον αμπελω
να μου και η αρπαγη
του πτωχου εν τοις
οικοις υμων· τι υ
μεις αδικειτε το-
λαον μου . . . .
σωπον των πτωχω-
καταισχυν . . .
Ταδε λεγει κ̅ς̅ ανθ ω-
υψωθησαν αι θυγα
τερες σιων· και επο
ρευθησαν υψηλω
τραχηλω και νευ
μασιν οφθαλμω-
και τη πορεια τω-
ποδων αμα συρου
σαι τους χιτωνας
και τοις ποσιν αμα
πεζουσαι· και ταπει
νωσει ο θ̅ς̅ αρχουσας
θυγατερας σιων·
και αποκαλυψει το
σχημα αυτων εν
τη ημερα εκεινη.
Και αφελει κ̅ς̅ την
δοξαν του ιματι
σμου αυτων και
τον κοσμον αυτω-
και τα εμπλοκια
και τους κοσυμβους

και τους μηνισκους
και το καθεμα· και
τον κοσμον του προ
σωπου αυτων· και
την συνθεσιν του
κοσμου της δοξης
και τους χλιδωνας
και τα ψελια και το
εμπλοκιον· και τους
δακτυλιους· και τα
περιδεξια· και τα
ενωτια· και τα πε
ριπορφυρα· και τα
μεσοπορφυρα· κ͂
τα επιβληματα
κατα την οικιαν
και τα διαφανη
λακωνικα· και τα
βυσσινα και τα υ
ακινθινα· και τα
κοκκινα και τη͞
βυσσον συν χρυ
σιω και υακινθω
συνκαθυφασμε
να· και θεριστρα

κατακλειστα· και
εσται αντι οσμης
ευωδε . . κονιορτος
και αντι ζωνης
σχοινιω ζωση· κ͂
αντι του κοσμου
της κεφαλης του
χρυσιου φαλακρω
μα εξεις δια τα εργα
σου και αντι του
χιτωνος του μεσο
πορφυρου περιζω
ση σακκον· και ο υι
ος σου ο καλλιστος
ὃν αγαπᾶς μαχαιρα
πεσειται· και οι ισ
χυοντες υμων μα
χαιρα πεσουνται
και ταπεινωθησο͞
ται και πενθησου
σιν ἀι θηκαι του
κοσμου υμων κ͂
καταλειφθηση
μονη και εις την
γην εδαφισθηση.

Και επιλημψονται
επτα γυναικες ανου
... . . ουσαι τον αρτον
ημων φαγομεθα
και τα ιματια ημω̄
περιβαλομεθα· πλη̄
το ονομα το σον κε
κλησθω εφ ημας
αφελε τον ονειδι
σμον ημων.
Τη δε ημερα εκεινη
επιλαμψει ο θ̄ς εν
βουλη μετα δοξης
επι της γης του υ
ψωσαι και δοξασαι
το καταλιφθεν του
ισλ̄· και εσται το υπο
λειφθεν εν σιων·
και το καταλειφθε-
εν ιλ̄ημ αγιοι κλη
θησονται παντες
οι γραφεντες εις ζω
ην εν ιλ̄ημ.
Οτι εκπλυνει κ̄ς το
ρυπον των υιω̄
και των θυγατερω̄
σιων· και το αιμα
εκκαθαριει εκ με
σου αυτων εν πν̄ι
κρισεως και πν̄ι
καυσεως.
Και ηξει και εσται πας
τοπος του ορους σιω̄
και παντα τα περι
κυκλω αυτης σκι
ασι νεφελη ημερας·
και ως καπνου κ..
ώς φωτος πυρος και
ομενου νυκτος
παση τη δοξη σκε
πασθησεται· και
εσται εις σκιαν α
πο καυματος και
εν σκεπη και εν
αποκρυφω απο
σκληροτητος και
υετου.
Ασω δη τω ηγαπη
μενω ασμα του α
γαπητου τω αμπε
λωνι μου·

Αμπελων εγενηθη
τω ηγαπημενω
εν κερατι εν τοπω
πιονι· και φραγμο-
περιεθηκα και εχα
ρακωσα· και εφυτευ
σα αμπελον σωρηχ'
και ωκοδομησα πυρ
γον εμμεσω αυτου
και προληνιον ὠ
ρυξα εν αυτω και
εμεινα του ποιησαι
σταφυλην εποιη
σεν δε ακανθας.
Και νυν ανος του ι
ουδα και οι ενοικου-
τες εν ιλημ κρι
νατε εν εμοι και
αναμεσον του αμ
πελωνος μου· τι
ποιησω ετι τω αμ
πελωνι μου και ου
κ εποιησα αυτω· δι
οτι εμεινα του ποι
ησαι σταφυλην
εποιησεν δε ακανθας.
Νυν δε αναγγελω υ
μιν τι ποιησω τω
αμπελωνι μου
αφελω τον φραγμο-
αυτου και εσται εις
διαρπαγην και κα
θελω τον τοιχον
αυτου και εσται εις
καταπατημα· και
ανησω τον αμπε
λωνα μου και ου
μη τμηθη ουδε
μη σκαφη και α
ναβησεται επ αυτο-
ως εις χερ . . . κα-
θα· και ταις . . . φε
λαις εντελουμαι
του μη βρεξαι εις αυ
τον υετον.
Ο γαρ αμπελων κυ
σαβαωθ' οικος του
ισλ και ανος ιου
δα νεοφυ . . . . .
πημενον . . . . .

του ποιησαι κρισιν
εποιησεν δε ανομι
αν και ου δικαιοσυ
νην αλλα κραυγη¯
Ουαι οι συναπ̄τοντες
οικιαν προς οικια¯
και αγρον προς αγρο¯
εγγιζοντες ινα του
πλησιον αφελων
ται τι μη οικησατε
μονοι επι της γης
ηκουσθη γαρ εις τα
ωτα κ̄υ σαβαωθ ταυ
τα· εαν γαρ γενων
ται οικιαι πολλαι εις
ερη . . . . εσονται
μ . . . αι και καλαι
και ουκ εσονται ὁι
ενοικουντες εν
αυταις· ου γαρ εργω¯
ται δεκα ζευγη βο 12
. . ν ποιησει κερα
. . . ν ἑν· και ο σπει
. . . . ταβας ἓξ
. . . . μετρα τρια·

Ουαι οι εγειρομενοι 13
το πρωϊ και το σικε
ρα διωκοντες οι μ'
νοντες το οψε ο γαρ
οινος αυτους συνκαυ
σει· μετα κιθαρας
και ψαλτηριου και
τυμπανων και
αυλων τον οινον
πινουσιν τα δε ερ
γα κ̄υ ουκ εμβλεπου
σιν και τα εργα τω¯
χειρων αυτου ου
κατανοουσιν.
Τοινυν αιχμαλωτος
ο λαος μου εγενηθη
δια το μη ειδεναι
αυτους τον κ̄ν· κ͂
πληθος εγενηθη
νεκρων δια λιμο¯
και διψαν υδατος
και επλατυνεν
ο αδης την ψυχη¯
αυτου και διηνοι
ξεν το στομα αυτου
του μη διαλει . . ε . . ν

Και καταβησονται οι
ενδοξοι και οι μεγα
λοι και οι πλουσιοι
και οι λοιμοι αυτης
και ταπεινωθησε
ται ανος και ατιμασ
θησεται ανηρ και οι
οφθαλμοι οι μ . . τε
ωροι ταπεινωθη
σονται· και υψωθη
σεται κς σαβαωθ ε-
κριματι και ο θς ο α
γιος δοξασθησετ
εν δικαιοσυνη.
Και βοσκηθησοντ
οι διηρπασμενοι ως
ταυροι· και τας ερη
μους των απειλημ
μενων αρνες φα
γονται
Ουαι οι επισπωμενοι
τας αμαρτιας ως σχοι
νιω μακρω και ως
ζυγου ιμαντι δαμα
λεως τας ανομιας
οι λεγοντες το τα
χος εγγισατω α ποι
ησει ινα ιδωμεν
και ελθατω η βουλη
του αγιου ισλ ινα
γνωμεν.
Ουαι οι λεγοντες το
πονηρον καλον
και το καλον πονη
ρον· οι τιθεντες το
σκοτος φως και το
φως σκοτος· οι τι
θεντες το πικρον
γλυκυ και το γλυ
κυ πικρον.
Ουαι οι συνετοι εν ε
αυτοις και ενωπι
ον εαυτων επιστη
μονες
Ουαι οι ισχυοντες υ
μων . . . .
πινοντες . . . . . .
δυνασται . . . .
νυντες . . . . .
οι δ . . . . . .

ασεβη ενεκεν δω
ρων και το δικαιον
του δικαιου αιροντες
δια τουτο ον τροπο¯
καυθησεται καλαμη
υπο ανθρακος πυρος
και συνκαυθησετ͜
υπο φλογος ανειμε
νης η ριζα αυτων
ως χνους εσται και το
ανθος αυτων ως κο
νιορτος αναβησεται
ου γαρ ηθελησαν το¯
νομον κ̅υ̅ σαβαωθ
και το λογιον του αγι
ου ι̅σ̅λ̅ παρωξυναν
και εθυμωθη οργη
κ̅ς̅ σαβαωθ επι τον
λαον αυτου και επε
βαλεν την χειρα αυ
. . . επ αυτους και ε
. . . ξεν αυτους κ͜
. . . υνθη τα ορη
. . . . τα θνη
. . . . ως κο

πρια μεσον οδου· εν
πασιν τουτοις ουκ α
πεστραφη ο θυμος
αλλ ετι η χειρ υψηλη
Τοιγαρουν αρει συσση
μον εν τοις εθνεσι¯
τοις μακραν και συ
ριει αυτους απ ακρου
της γης και ιδου τα
χυ κουφως ερχοντ͜
ου πινασουσιν ουδε
κοπιασουσιν ουδε
νυσταξουσιν ουδε
κοιμηθησονται
ουδε λυσουσιν τας ζω
νας απο της οσφυος
αυτων· ουδε μη ραγω
σιν οι ιμαντες τω¯
υποδηματων αυτω¯.
ων τα βελη οξεια εστι¯
και τα τοξα αυτων
εντεταμενα οι πο
δες των ιππων αυ
των . . στερεα πετρα
ελογησθησαν· οι τροχοι

των αρματων αυτω‾
ως καταιγις· ορμω
σιν ως λεοντες και
παρεστησαν ὡς σκυ
μνοι λεοντος· και
επιλημψεται και
βοησεται ως θηριο‾
και εκβαλει και ου
κ εσται ο ρυομενος
αυτους και βοησετ‿
δ . . αυτους εν τη η
μερα εκεινη ὡς φω
νη θαλασσης κυμαι
νουσης και εμβλε
ψονlαι εις τον ουνο‾
ανω και εις την γη‾
και ιδου σκόlος σκλη
ρον εν τη απορια αυlω‾
Και εγενέlο του ενι 11
αυτου, ὀῦ, απεθανε‾
οζειας ὁ βασιλευς ει
δον τον κ̅ν̅ καθη
μενον επι θρονου
υψηλου και επηρ
μενου· και πληρης

ο οικος της δοξης
αυτου· και σεραφιμ
ιστηκεισαν κυκλω
αυτου· ἑξ πlερυγες
τω ενι και εξ πlερυ
γες τω ενι και ταις
μεν δυσιν κατεκα
λυπlον το προσω 15
πον και ταις δυσι‾
κατεκαλυπlον τους
ποδας και ταις δυσι‾
επεταvlο· και εκε
κραγον ἑlερος προς
τον ετερον και ελε
γον αγιος αγιος αγιος
κ̅ς̅ σαβαωθ πληρης
πασα η γη της δοξης
αυτου
Και επηρθη το υπερ
θυρον απο της φω
νης ης εκεκραγο‾
και ο οικος επλησθη
καπνου· και ειπα
ω̃, ταλας εγω οτι κα
τανενυγμαι οτι

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

ανος ων και ακαθαρ
τα χειλη εχων εμμε
σω λαου ακαθαρτα
χειλη εχοντος εγω
οικω και τον βασιλεα
κν σαβαωθ ειδον τοις
οφθαλμοις μου. 10
Και απεσταλη προς με
ἓν των σεραφιμ κ͂
εν τη χειρι εχον αν
θρακα· ὃν τη λαβιδι
ελαβεν απο του θυσι
αστηριου και ηψατο
του στοματος μου κ͂
ειπεν· ιδου ηψατο
τουτο των χειλεω͞
σου. και αφελει τας
ανομιας σου και τας
αμαρτιας σου περικα
θαριει· και ηκουσα
της φωνης κυ λεγο͞
τος· τινα αποστει
λω και τις πορευσετ͂
προς τον λαον του
τον και ειπα ιδου
εγω ειμι αποστειλον με.
Και ειπεν πορευθητι
προς τον λαον τουτο͞
και ειπον τω λαω του
τω ακοη ακουσητε
και ου μη συνητε
και βλεποντες βλεψε
ται και ου μη ιδητε
επαχυνθη γαρ η καρ
δια του λαου τουτου
και τοις ωσιν αυτω͞
βαρεως ηκουσαν :·.
και τους οφθαλμους ε
καμμυσαν· μη πο
τε ιδωσιν τοις οφθαλ
μοις και τοις ωσιν
αυτων ακουσωσιν
και τη καρδια συνω
σιν και επιστρεψω
σιν και ιασομαι αυτους 17
Και ειπα εως ποτε κε.
Και ειπεν εως αν ερη
. . . . . . σιν πολεις
παρα το μη κατοικει
σθαι και οικοι παρα

✠ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ✠

το μη ειναι ανους κ
η γη καταλιφθησε
ται ερημος.
Και μετα ταυτα μακρυ
νει ο θς τους ανους
και οι καταλιφθεν
τες πληθυνθησον
ται επι της γης· και ε
τ . . . π αυτης εστιν το
επιδεκατον και πα 18
λιν εστιν εις προνο
μην ως τερεβινθος
και ως βαλανος οτα
εκπεση εκ της θη
κης αυτης.
Και εγενετο εν ταις η
μεραις αχαζ' του ιωα
θαμ' του υιου οζιου
βασιλεως ιουδα ανε
βη ραασσων βασιλευς
αραμ και φακες υι 19
ος ρομελιου βασιλευς
ισλ επι ιλημ πολε
μησαι αυτην και ουκ η
δυνηθησαν πολι
ορκησαι αυτην.
Και ανηγγελη εις το
οικον δαδ λεγοντες
συνεφωνησεν α
ραμ προς τον εφραιμ
και εξεστη ή ψυχη
αυτου και η ψυχη
του λαου αυτου· ον
τροπον εν δρυμω
ξυλον υπο πνς σα 20
λευθη.
Και ειπεν κς προς ησα
ϊαν εξελθε εις συνα
τησιν αχαζ' συ και ο
καταλιφθις ιασουβ'
ο υιος σου προς τη
κολυμβηθραν της
ανω οδου το αγρου
του γναφεως· και ε
ρεις αυτω· φυλαξαι
του ισυχασαι και
μη φοβου· μηδε
ψυχη σου ασθενειτω
απο των δυο ξυλω
των δαλων των

καπνιζομενων
τουτων· οταν γαρ
οργη του θυμου μου
γενηται παλιν ια
σομαι.
Και ο υιος αραμ κ͂
ο υιος του ρομελιου
οτι εβουλευσαντο
βουλην πονηραν
περι σου λεγοντες·
αναβησομεθα εις τη‾
ιουδαιαν και συλλα
λησαντες αυτοις
αποστρεψωμεν αυ
τους προς ημας κ͂
βασιλευσομεν αυ
τοις τον υιον ταβεηλ.
Ταδε λεγει κ̄ς σαβαωθ'
ου μη εμμεινη η
βουλη αυτη ουδε εστ͂
αλλ ἡ κεφαλη αραμ
δαμασκος αλλ' ετι
εξηκοντα και πε‾
τε ετων εκλειψει
η βασιλεια εφραιμ 21
απο λαου· και η κεφα
λη εφραιμ' σομορω‾
και η κεφαλη σομο
ρων υιος του ρομε
λιου και εαν μη πισ
τευσητε ουδε μη
συνητε. 22
Και προσεθετο κ̄ς λα
λησαι τω αχαζ' λεγω‾
αιτησαι σεαυτω ση
μειον παρα κ̄υ θ̄υ
σου εις βαθος ἠ ἐις
υψος.
Και ειπεν αχαζ' ου μη
αιτησω ουδ' ου μη
πειρασω κ̄ν.
Και ειπεν· ακουσατε
δη οικος δ̄ᾱδ̄ μη
μικρον υμιν αγω
να παρεχειν ᾱν̄οις·
και πως κ̄ω προσε
χεται αγωνα· δια του
το κ̄ς αυτος δωσει
υμιν σημειον.
Ιδου η παρθενος, εν

γαστρι λημψεται κ̃
τεξεται υιον και κα
λεσ . . . . ν το ονομα
αυτου εμμανουηλ
βουτυρον και μελι
φαγεται· πρινη γνω
ναι αυτον η προελε
σθαι πονηρ . . . εκ
λεξεται το αγαθον·
διότι πρινη γνω
ναι το παιδιον αγα
θὸν η κακον απι
θει πονηρια τοῦ ἐκ
λεξασθαι το αγαθο‾
και καταλειφθη
σεται η γη ην συ φο
βη απο προσωπου
των δυο βασιλεω‾
αλλ επαξει ο θ̅ς̅ επι
σε και επι τον λαο‾
σου και επι τον οι
κον του π̅ρ̅ς̅ σου
ημερας αῑ ουπω η
κασιν ἀφ ἧς ημε
ρας αφειλεν εφραιμ

απο ιουδα τον βασι
λεα των ασσυριω‾.
Και εσται εν τη ημε
ρα εκεινη συριει 23
κ̅ς̅ μυιας ο κυριευ
ει μερος ποταμου
αιγυπτου· και τη
μελισση, ἥ εστιν 24
εν χωρα ασσυριω‾
και εξελευσονται
παντες και αναπαυ
σονται εν ταις φα
ραγξιν της χωρας
και εν ταις τρωγλαις
των πετρων κ̃
εις τα σπηλαια κ̃
εις πασαν ραγαδα
και εν παντι ξυλω
Εν τη ημερα εκει
νη ξυρησει κ̅ς̅ τω
ξυρῶ τω μεμεθυσ 25
μενω περαν του πο
ταμου βασιλεως ασ
συριων την κεφα
λην και τας τρι . . .

των ποδων και το-
πωγωνα αφελει.
Και εσται εν τη ημερα
εκεινη θρεψει ανος
δαμαλιν βοων και
δυο προβαla· και εστ‿
απο του πλειστον ποι
ειν γαλα βουτυρον
και μελι φαγεται πας
ο καταλιφθεις επι
της γης.
Και εσlαι . . . τη . . με
ρα εκεινη πας τοπος
ου εαν ωσιν χιλιαι 26
αμπελοι χιλιων σι
κλων εις χερσον . .
σονται και εις ακα-
θαν μετα βελους κ‿
τοξευματος εισελευ
σονται εκ . . . οτι χερ
σο . . και ακανθα εστ‿
πασα η γη και παν . . .
ος αροτρ . . . .
ροτρι . . θησεται . . . .
. . . .

φοβος· εσται γαρ απο
της χερσου και ακα-
θης εις βοσκ . . . . . . προ
βατου και καταπα
τημα βοος.
Και ειπεν κς προς με
λαβε σεαυτω τομο-
καινου μεγαλου κ‿
γραψον εις αυτον γρα
φιδι ανου του οξεως
προνομην ποιη
σαι σκυλων παρεστι-
γαρ και μαρτυρας μοι
ποιησον πιστους
ανους τον ουριαν κ‿
τον ζαχ . . . . υ . . . ν
βαραχι . . . . και προσ
ηλ . . . προς την προ
φη . . . . . . .και εν γασ
τρι . . . . ετε
κε . . . υ . . ν . . . .
. . . . εν . . . . . κα
λεσον το ονομ . . . αυ
του ταχεως σκυλευ
σον ο . . . . προνομευ
σον·

διοτι πριν η γνω
ναι το παιδιον κα
λειν π̅ρ̅α̅ η μ̅ρ̅α̅ λημ
ψεται δυναμιν δα
μασκου και τα σκυ
λα σαμαρειας εναν
τι βασιλεως ασσυριω̅
Και προσεθετο κ̅ς̅ λα
λησαι μοι οτι δια
το μη βουλεσθαι το̅
λαον τουτον το υ
δωρ του σιλωαμ
το πορευομενον
ησυχει . . . λα βου
λεσθαι εχει . . . . . . ν
ρα . . σων και τον
υιον του ρομελιου
βασιλεα. . . . ω . . .
Δια τουτο ιδου αναγει
κς εφ̓ υμας το υδωρ
του ποταμου το ι
σχυρον και το πο
λυ τον βασιλεα τω̅
ασσυριων και πα
σα . . . ην δοξαν

αυτου· και αναβη
σεται επι πασαν
φαραγγα υμων·
και περιπατησει
επι παν τειχος υ
μων και αφελει α
πο της ιουδαιας
α̅ν̅ο̅ν̅ ος δυνησετ.
κεφαλην αραι η
δυνατον συντε
λεσασθαι τι και εστ.
η παρεμβολη αυ
του ωστε πληρωσαι
το πλατος της χωρας.
Μεθ ημων ο θ̅ς̅ γνω
τε εθνη και ητ̓ασ
θε, επακουσατε εως
εσχατου της γης
ισχυκοτες ητ̓ασ
θε . . αν γαρ παλιν
ισχυσητε παλ . . . .
ηττηθ . . . .
και ην α . . . .
σησθε β . . . .
σκεδα . . . .

λογον· ον· εαν λαλη
σητε ου μη εμμει
νη οτι μεθ ημω
κς ο θς.
Ουτως λεγει κς τη
ισχυρα χειρι απει
θουσιν τη πορεια
της οδου του λαου
τουτου λεγοντες
μη ειπητε σκληρο
παν γαρ ο εαν ειπη
ο λαος ουτος σκλη
ρον εστιν· τον δε
φοβον αυτου ου μη
φοβηθητε ουδε
μη ταραχθητε
κν αυτον αγιασατε
και αυτος εσται
σου φοβος και εα
επ αυτω πεποιθως
. . . ς εσται σοι εις αγι
. . . . . ι ουχ ως
. . . . . οσκομμα
. . . . . . τησεσθε
. . . . . ως πετρας

πτωμαδι· ο δε οικος
ιακωβ' εν παγιδι
και εν κοιλασμα
τι ενκαθημεν . . .
εν ιλημ.
Δια τουτο αδυνατη
σουσιν εν αυτοις
πολλοι και πεσου
ται και συντριβη
σονται και εγγι
ουσιν και αλωσο
ται ανοι εν ασφα
λεια· τοτε φα 28
νεροι εσονται οι
σφραγιζομενοι
τον νομον του
μη μαθειν· και
ερει μενω τον θν
τον αποστρεψαν
τα το προσωπο
αυτου απο του οι
κου ιακωβ και
πεποιθως εσομαι
επ αυτω.
Ιδου εγω και τα παι
δια

ἁ μοι, εδωκεν ο θς·
και εσται εις σημεια
και τερατα εν τω
ισλ παρα κυ σαβαωθ
ος κατοικει εν τω
ορει σιων.
Και ἐαν ειπωσιν προς
υμας ζητησατε τους
απο της γης φωνου-
τας και τους ενγασ
τριμυθους τους
κενολογουντας
οἱ εκ της κοιλιας
φωνουσιν ουκ ε
θνος προς τον θν,
αυτου· τι εκζητου
σιν περι των ζω-
των τους νεκρους·
νομον γαρ εις βοη
θειαν εδωκεν ινα
ειπωσιν ουχ᾽ ὡς
το ρημα τουτο
περι ου ουκ εστι-
δωρα δουναι πε
ρι αυτου και ηξει
εφ υμας σκληρα
λιμος και εσται ὡς
αν, πινασητε λυπη
θησεσθε· και κακως
ερειτε τον αρχοντα
και τα πατρια και
αναβλεψονται εις
τον ουνον ανω
και εις την γην
κατω εμβλεψονται
και ιδου θλιψις και
στενοχωρια και σκο
τος απορια στενη
και σκοτος ωστε
μη βλεπειν· και
ουκ απορηθησεται
ο εν στενοχωρια
ων, εως καιρου.
Τουτο πρωτον τα
χυ ποιει χωρα ζα
βουλων ἡ γη νε
φθαλειμ᾽ και λοι
ποι οι την παραλια-
και περαν του ιορ
δανου γαλιλαια τω-
εθνων.

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

ο λαος ο πορευομε
νος εν σκοτι ειδε
τε φως μεγα οι κα
τοικουντες εν χ̇ω
ρα και σκια θανατου
φως λαμψει εφ υ
μας· το πλειστον
του λαου ο κατηγα
γες εν ευφροσυ
νη σου και ευφρα-
θησονται ενω
πιο . . . . . οι ευ
φραινομενοι εν
αμητω, και ον
τροπον οι διαιρου
μενοι σκυλα δι
οτι αφηρηται ο
ζυγος ο επ αυτω-
κειμενος· και η
ραβδος η επι του
τραχηλου αυτω-
την γαρ ραβδο-
των απαιτουν
τ . . . . εσκεδα
σεν ως εν τη η

μερα τη επι μα
διαμ οτι πασαν
στολην επισυνη
γμενην δολω
και ιματιον με
τα καλλαλλαγης α
ποτισουσιν και
θελησουσιν . . ι ε
γενηθησαν πυ
ρικαυστοι οτι
παιδιον εγεννη
θη ημιν υιος και
εδοθη ημιν, ου
ή αρχη επι του
ωμου αυτου·
και καλειται το
ονομα αυτου με
γαλης βουλης αγ
γελος.
Εγω γαρ αξω ειρηνη-
επι τους αρχοντας
και υγιαν αυτω
μεγαλη η αρχη αυτου
και της ειρηνης
αυτου ουκ εστιν ορισ-

επι τον θρονον
δαδ και επι την
βασιλειαν αυτου
κατορθωσαι αυτη-
και αντιλαβεσθαι
εν δικαιοσυνη
και εν κριματι απο
του νυν και εως
του αιωνος ο ζη
λος κυ σαβαωθ ποι
ησει ταυτα.
Λογον απεστειλεν
κς επι ιακωβ' και
ηλθεν επι ιηλ και
γνωσονται πας
ο λαος του εφραιμ
και οι ενκαθημε
νοι εν σαμαρεια
εν υβρι και εν υψι
λη καρδια λεγον
τες πληνθοι
πεπτωκασιν
αλλα δευτε λαξευ
σωμεν λιθους
και εκκοψωμε-

συκαμινους και
κεδρον· και οικο
δομησωμεν ε
αυτοις πυργον
και ραξει ο θς τους
επανιστανομε
νους επ ορος σιω-
επ αυτον και τους
εχθρους διασκεδα
σει συριαν αφηλι
ου ανατολων και
τους ελληνας
αφηλιου δυσμω-
τους κατεσθιον
τας τον ισλ ολω
τω στοματι· επι
πασι τουτοις ου
κ απεστραφη ο
θυμος αλλ ετι
ἡ χειρ υψηλη.
Και ο λαος ουκ απε
στραφη εως ε
πληγη και το-
κν ουκ εζητη
σαν.

Και αφειλεν κ̅ς̅ α
πο ι̅η̅λ̅ κεφαλη-
και ουραν· μεγα-
και μικρον εν
μια ημερα· πρε
σβυτην και τους
τα προσωπα θαυ
μαζοντας αυτη
η αρχη και προφη
την διδασκον
τα ανομα ουτος
η ουρα· και εσον
ται οι μακαριζο-
τες τον λαον του
τον πλανωντ . . .
και πλανωσιν
οπως καταπιω
σιν αυτους.
Δια τουτο επι τους
νεανισκους αυ
των ουκ ευφραν
θησεται ο θ̅ς̅ και
τους ορφανους
αυτων και τας
. . ηρας αυτων

ουκ ελεησει.
οτι παντες ανο
μοι και πονηροι
και παν, στομα
λαλει αδικα.
Επι πασι τουτοις
ουκ απεστραφη
ὁ θυμος· αλλ ετι
ἡ χειρ υψηλη.
Και καυθησεται·
ως πυρ η ανομια
και ὡς αγρωστις
ξηρα βρωθησετ.
υπο πυρος· και
καυθησεται εν
τοις δαδεσιν του
δρυμου· και συ-
καταφαγεται
τα κυκλω των
βουνων παντα
δια θυμον οργης
κ̅υ̅ συνκεκαυται
η γη ολη και . .
σται ο λαος ὡ . . .
πο πυρος κατα 30

τον μεγαν τον
αρχοντα των ασ
συριων και ε
πι το υψος της
δοξης των οφθαλ
μων αυτου ει
πεν γαρ τη ισχυι
ποιησω και τη
σοφια της συνε
σεως αφελῶ ορια
εθνων και τη-
ισχυν αυτων
προνομευσω κ.
σεισω πολεις κα
τοικουμενας
και την οικου
μενην ολην κα
ταλημψομαι τη
χειρι ὡς νοσσια-
και ως καταλελιμ
μενα ωα αρω· κ.
ουκ εστιν ος δια
φευξεται με, ἡ
αντειπη μοι.

Μη δοξα . . . .
αξινη . . . .
κοπτον . . . . . .
τη η υψ . . . . .
ται πριω . . . . . .
του ελκον . . . .
την ωσαυτως
εαν τις αρη ραβδο-
η ξυλον και . . . .
ουτως αλλα αποστε
λει κς σαβαωθ εις
την σην τιμη-
ατιμιαν· και εις
την σην δοξαν
πυρ καιομενον
καυθησεται.
Και εσται το φως του
ιηλ εις πυρ και α
γιασει αυτον εν
πυρι καιομενω
και φαγεται ωσ
ει χορτον την υ
λην.
Τη ημερα εκεινη

. . . . εσθησεται
. . . . και αι βου
. . . . οι δρομοι
. . . ατα φαγετ̰
. . . ψυχης εως σαρ
. . ων και εσται
ο φευγων ως ὁ
φευγων απο φλο
γος καιομενης
και οι καταλιφθε-
τες απ αυτων εσο-
ται αριθμος και
παιδιον γραψει
αυτους.
Και εσται τη ημε
ρα εκεινη ουκ
ετι προστεθησετ̰
το καταλιφθεν
του ι̅η̅λ̅ και οι σω
θεντες του ιακωβ᾽
ουκετι μη πε
ποιθοτες ωσιν
επι τους αδικη
σαντας αυτους,

αλλ᾽ εσονται πεποι
θοτες επι τον θ̅ν̅
τον αγιον του ι̅η̅λ̅
τη αληθεια· και
εσται το καταλιφθε-
του ιακωβ᾽ επι
λαον ισχυοντα·
και εαν γενηται
ο λαος ι̅η̅λ̅ ως η αμ
μος της θαλασσης
το καταλιμμα αυ
των σωθησεται·
λογον γαρ συντε
λων και συντε
μνων εν δικ̰
οσυνη οτι λογο-
συντετμημε
νον ποιησει ο θ̅ς̅
εν τη οικουμε
νη ολη.
Δια τουτο ταδε λεγει
κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ σαβαωθ᾽
μη φοβου ο λαος
μου οι κατοικου-
ΤΕΣ 30

και εσται διοδος
τω καταλιφθεν
τι μου λαω εν αιγυ
πτω και εσται τω
ιηλ ὡς ἡ ημερα οτε
εξηλθεν εκ γης
αιγυπτου.
Και ερεις εν τη η
μερα εκεινη ευ
λογησω σε κε οτι
ωργισθης μοι κ~
απεστρεψας τον
θυμον σου και η
λεησας με· ιδου ο
θς μου σηρ μου·
πεποιθως εσομ~
επ αυτω και ου φο
βηθησομαι· διοτι
η δοξα μου και η
αινεσις μου κς κ~
εγενετο μοι εις
σριαν· και αντλι
σαῖε υδωρ μετ' ευ
φροσυνης εκ τω‾

πηγων. . . . .
ριου· κα . . . .
τη ημερ . . . . .
υμνειτ . . . . . .
τε το ονομα αυτου
αναγγειλαῖε εν τοις
εθνεσιν τα ενδο
ξα αυτου· μιμνισ
κεσθε οτι υψωθη
το ονομα κυ υμ . .
σατε το ονομα κυ
οτι υψηλα εποι
ησεν· αναγγειλα
τε ταυτα εν παση
τη γη· αγαλλιασθε
και ευφραινεσ
θε οι κατοικουν
τες εν σιων· οτι
υψωθη ο αγιος του
ιηλ εμμεσω σου.

ΟΡ 31

ΣΑΙΑΣ . . ΟΣ ΑΜ. . . .

. . . . ΒΑΒΥΛΩΝΟ . .

Επ ορους πεδινου

. . . . ημειον
. . . . . τε την φω
. . . . των μη
. . . θε παρακα
λειτε τη χειρι α
νοιξατε οι αρχον
τες εγω συντασσω·
εγω αγω αυτους
ηγιασμενοι εισι¯.
και εγω αγω αυτους·
γιγαντες ερχον
ται πληρωσαι το¯
θυμον μου χαι
ροντες αμα και οι
βριζοντες.
Φωνη εθνων πολ
λων επι των ο
ορεων· ομοια ε
θνων πολλων
φωνη βασιλεω¯
και εθνων συ
νηγμενων· κς
σαβαωθ εντελλ
ται εθνει οπλομα 32
χω

ερχεσθαι εκ γης
πορρωθεν απ
ακρου θεμελιου
του ουνου κς·
και οι οπλομαχοι
αυτου καταφθι
ραι την οικου
μενην ολην.
Ολολυζετε. εγγυς
γαρ η ημερα κυ
και συντριβη
παρα του θυ ηξει·
δια τουτο πασα
χειρ εκλυθησε
ται· και πασα ψυ
χη ανου διλια
σει· και ταραχθη
σονται οἱ πρεσ
βεις· και ωδει
νες αυτους εξου
σιν ως γυναικος
τικτουσης κ
συμφορασουσι¯
ετερος προς τον ετε 33
ρο¯

ον τροπον κατε
στρεψεν ο θ̅ς̅· σο
δομα και γομορ
ρα ου κατοικη
θησεται εις τον
αιωνα χρονον
ουδε μη εισελ
θωσιν εις αυτη̅
αραβες· ουδε ποι
μαινες ου μη 34
αναπαυσονται
εν αυτη· και α
ναπαυσονται
εκει θηρια· και εμ
πλησθησονται
αι οικιαι ηχου·
και αναπαυσον
ται εκει σιρηνες
και δαιμονια ε
κει ορχησονται
και ονοκενταυ
ροι εκει κατοικη
σουσιν· και νοσ
σοποιυσωσιν , . .
χίνοι εν τοις οικοις

αυτων· ταχυ
ερχεται και ου
χρονιει· και ελε
ησει κ̅ς̅ τον ια
κωβ' και εκλε
ξεται ετι τον
ι̅σ̅λ̅' και αναπαυ
σονται επι της
γης αυτων· και
ὁ γειωρας προστε
θησεται προς αυ
τους· και προσte
θησεται προς το̅
οικον ιακωβ'
και ληψονται
αυτους εθνη·
και εισαξουσιν
εις τον τοπον
αυτων· και κα
τακληρονομη
σουσιν· και
πληθυνθησον
ται επι της γης
του θ̅υ̅ εις δ . . υ
λους και δ . . . . .

και εσονται αιχμα
λωτοι οἱ αιχμα
λωτευσαντες
αυτους· και κυ
ριευθησονται
οἱ κυριευσαν
τες αυτων.
Και εσται τη ἡμε
ρα εκεινη· ανα
παυσει σε ὁ θ̅ς̅
της οδυνης
και του θυμου
σου εκ της δου
λειας της σκλη
ρας, ἧς, εδουλευ
σας αυτοις.
Και ληψη τον . .
θρηνον τουτο–
επι τον βασιλεα
βαβυλωνος· και
ερεις εν τη ημε
ρα εκεινη πως
αναπεπαυται
. . . παιτων και
. . . . πεπαυται

34

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

ὁ επισπουδα
στης· συνετρι
ψεν ο θ̅ς̅ τον
ζυγον των α
μαρτωλων·
τον ζυγον τω–
αρχοντων· πα
ταξας εθνος
θυμω πληγη
ανιατω· παιον
εθνος πληγην
θυμου· ἡ ουκ ε
φεισατο· ανε
παυσατο πεποι 35
θως· πασα η γη βοα
μετ ευφροσυ
νης· και τα ξυλα
του λιβανου ευ
φρανθησαν επι
σοι και η κεδρος
του λιβανου αφ ου
συ κεκοιμησαι
ουκ ανεβη ο κο
πτων ἡμας.
Ὁ αδης κατωθεν

επικρανθη συν
αντισας σοι· συν
ηγερθησαν σοι πα-
τες οι γιγαντες
οι αρξαντες της γη..
ὁι εγειραντες ἐ
κ των θρονων
αυτων παντας
βασιλεις εθνων·
παντες αποκριθη
σονται και ερουσιν
σοι· και σύ εαλως,
ωσπερ και ημεις·
εν ημιν δε κατε
λογισθης· κατεβη
εις αδου η δοξα σου
ἡ πολλη ευφρο
συνη σου· υποκα
τω σου στρωσουσι-
σηψιν· και το κα
τα καλυμ 36
μα σου σκωληξ.
Ιως εξεπεσεν, ε
κ του ουνου ο εω
σφορος· ο πρωϊ, ανα
τελλων· συνετρι
βη επι την γην
ὁ αποστελλων προς
παντα τα εθνη.
Συ δε ειπας εν τη δια
νοια σου εις τον ουνον
αναβησομαι· επανω
των αστρων του
ουνου θησω τον θρο
νον μου· καθιῶ
εν ορει υψηλω· επι
τα ορη τα υψηλα τα
προς βορραν· αναβη
σομαι επανω των
νεφελῶν· εσομαι
ομοιος τω υψιστω.
Νυν δε, εις αδην κατα
βηση και εις τα θεμε
λια της γης· ὁι ιδον
τες σε θαυμασουσι-
επι σοι και ερουσιν·
ουτος ὁ ανος ὁ παρο
ξυνων την γην
σειων . . . α . . ι . . εις . . ‛ . .
την οικουμε . . . . . .

ὁλην ερημον και τας
πολεις αυτου καθει
λεν τους εν επαγω
γη ουκ ελυσεν.
Παντες ὁι βασιλεις τω¯
εθνων εκοιμηθη
σαν εν τιμη αν . . .
εν τω οικω αυτου.
Συ δε ριφηση εν τοις
εθνεσιν ὡς νεκρος
εβδελυγμενος μετα
πολλων τεθνηκο
των εκκεκεντη
μενων μαχαιρες
καταβαινοντων
εις αδην· ον τροπο¯
ιματιον εν αιματι
πεφυρμενον ου
κ εσται καθαρον ὁυ
τως ουδε συ εση κα
θαρος· διοτι την γη¯
μου απωλεσας και το¯
λαον μου απεκτει
. . ας ου μη μεινης
. . . ον αιωνα χρονο¯

Σπερμα πονηρον·
ετοιμασον τα τεκνα
σου σφαγηναι ταις
αμαρτιαις του πρς σου
ινα μη αναστωσι¯
και την γην κληρο
νομησουσιν και εμ
πλησωσιν την γη¯
πολεμων· και επα
ναστησομαι αυτοις
λεγει κς σαβαωθ και
απολω αυτων ονομα
και καταλειμμα και
σπερμα· ταδε λεγει
κς και θησω την βα
βυλωνιαν ερημον
ωστε κατοικειν
εχινους και εσται
εις ουθεν· και θη
σω αυτην πηλου
βαραθρον εις απωλεια¯.
Ταδε λεγει κς σαβαωθ
ον τροπον ειρηκα
ουτως εσται· και ον
τροπον βεβουλευμαι

ουτως μενει του απω
λεσαι τους ασσυριους
απο της γης της εμη . .
και απο των ορεων
μου και εσονται εις
καταπατημα και
αφαιρεθησεται απ αυ
των ο ζυγος αυτω¯.
και το κυδος αυτω¯
απο των ωμων αυ
των αφαιρεθησεται.
Αυτη η βουλη ἡν βε
βουλευται κ̅ς επι τη¯
οικουμενην ολη¯
και αυτη ἡ χειρ' ἡ υ
ψηλη επι παντα τα
εθνη της οικουμε
νης· ἁ γαρ ὁ θ̅ς ο αγιος
βεβουλευται τις δια
σκεδασει· και την
χειρα την υψηλη¯
τις αποστρεψει·
. ῀ . . . . . ´ . 37
. . . . ´ . . .
. . . .
. ῀ . . . . . ´ . .

Μη ευφρανθειητε
παντες οι αλλοφυλοι
συνετριβη γαρ ο ζυ
γος του παιοντος υ
μας· εκ γαρ σπερμα
τος οφεων εξελευσε
ται εγγονα ασπιδω¯
και τα εγγονα αυτω¯
εξελευσονται οφεις
πετομενοι· και βο
σκηνθησονται πτω
χοι δι αυτου· πτωχοι
δε ανδρες επ ειρηνης
αναπαυσονται· ανε
λει δε λιμω το σπερμα
σου· και το καταλιμ
μα σου ανελει.
Ολολυζεται πυλαι πο
λεων· κεκραγετωσα¯
πολεις τεταραγμε
ναι ὁι αλλοφυλοι πα¯
τες οτι καπνος απο
βορρα ερχεται και ου
κ εστιν του ει . . . . .
τι αποκριθη . . . . .

βασιλεις εθνων οτι
κ͞ς εθεμελιωσεν σιω¯
και δι αυτου σωθησο¯
ται οι ταπεινοι του λαου
. . . . 38
. . . .
Νυκτος απολειται ἡ
μωαβιτις· νυκτος
γαρ απολειται το τει
χος της μωαβιτιδος
λυπεισθαι εν εαυτοις
απολειται γαρ λεβη
δων· ου ὁ βωμος υμω¯
εκει αναβησεσθαι
κλεειν· επι ναβαυ
της μωαβιτιδος ολο
λυζεται· επι πασης
κεφαλης φαλακρω
μα παντες βραχιο
νες κατατετμημε
νοι· εν ταις πλατειαις
αυτης περιζωσασθαι
σακκους και κοπτε
. . . . . πι των δωμα
. . . . . αυτης και εν

ταις ρυμαις αυτης πα¯
τες ολολυζεται μετα 39
κλαυθμου οτι κεκρα
γεν εσεβων και ελα
λησεν εως ιασσα ηκου
σθη η φωνη αυτω¯.
Δια τουτο ἡ οσφυς της
μωαβιτιδος βοα ἡ
ψυχη αυτης γνωσεται·
η καρδια της μωαβι
τιδος βοα εν εαυτη
εως σηγωρ' δαμαλις
γαρ εστιν τριετης,
επι δε της αναβασε
ως της λουδοειμ'
προς σε κλαιοντες
αναβησονται τη ο
δω αρωνιειμ' βοα
συντριμμα και συ¯
σισμος· το υδωρ της
νεβηρειμ' ερημον
εσται και ο χορτος αυτης
εκλιψει· χορτος γαρ
χλωρος ουκ εσται· μη
και ουτως μελλει σωθη
ναι

επαξω γαρ επι την
φαραγγα αραβας και
λη̣ψονται αυτην
συνηψεν γαρ η βοη
το οριον της μωαβι
τιδος της αγαλειμ·
και ολολυγμος αυτης
εως του φρεατος του
αιλειμ το δε υδωρ
το ρεμμων πλησθη
σε̄ται αιματος· επαξω
γαρ᾽ επι ρεμμων αρα
βας και αρω το σπερ
μα μωαβ᾽ και αρινλ
και το κᾱταλοιπον
αδαμα· αποστελω
ως ερπετα επι την γη̄.
Μη πε̄ρα ερημος ε
στιν το ορος σειων
εση γαρ ως πε̄ει
νου ανιπτ . . . . νου
. . . . φ . . ρ . . με
νος εση ἡ θυγατηρ
μωαβ᾽. επι ταδε αρνᾱ
πλειονα βουλευου

ποιειτε σκεπην πεν
θους αυτης διαπαν
τος εν μεσημβρινη
σκοτια φευγουσιν·
εξεστησαν μη απ αρ
χης παροικησουσῑ
σοι ὁι φυγαδες μωαβ᾽
εσονται σκεπη υμῑ
απο προσωπου διω
κοντος· οτι ηρθη
η συμμαχια σου
και ο αρχων απωλε
τω ο κᾱταπατων
επι της γης· και δι
ορθωθησεται μετα
ελεους θρονος· και
καθιειτε επ αυτου
μετα αληθειας εν
σκηνη δαδ᾽ κρινω̄
και εκζητων κριμα
και σπευδων δικαιο
. . υ . . . . ε̄
την υβριν μωαβ᾽ υ
βριστης σφοδρα τη̄
υπερηφανειαν αυτου

εξηρα· ουχ ουτως ή
μαντεια σου ουχ όυ
τως ολολυξει μωαβ'
εν γαρ' τη μωαβιτι
δι παντες ολολυξου
σιν· τοις κατοικου
σιν δε σεθ' μελετη
σεις και ουκ εντρα
πησηται τα πεδια
εσεβων' πενθησει
αμπελος σεβαμα
καταπινοντες τα
εθνη· καταπαλησο-
ται τας αμπελους αυ
της εως ιαζηρ' ου μη
συναψηται· πλανη
θητε την ερημον·
οι απεσταλμενοι εν
κατελειφθησαν
διεβησαν γαρ' την
θαλασσαν· δια τουτο
κλαυσομαι ως τον
κλαυθμον ιαζηρ'
αμπελος σεβαμα τα
δενδρα σου κατεβα
λεν

εσεβων· και ελαλησε-
ετι επι τω θερισμω·
και επι τω τρυγητω
σου καταπατησω·
και παντα πεσουνται.
Και αρθησεται ευφρο
συνη και αγαλλιαμα
εκ των αμπελωνων
σου· και εν τοις αμπε
λωσιν σου ου μη ευ
φρανθησονται και
ου μη πατησωσιν
οινον εις τα υπολη
νια πεπαυται γαρ
δια τουτο η κοιλια μου
επι μωαβ ώς κιθαρα
ηχησει· και τα εντος
μου ώσει τειχος ὃ ενε
καινησας· και εσται
εις το εντραπηναι σε
οτι εκοπιασεν μωαβ'
επι τοις βωμοις και
εισελευσεται εις τα
χειροποιητα αυτης
ωστε προσευξασθαι

και ου μη δυνητε
εξελεσθαι αυτον.
Τουτο το ρημα ὁ ελαλη
σεν κ̄ς επι μωαβ' ο
ποτε και ελαλησε¯
και νυν λεγων εν
τρισιν ετεσιν ετω¯
μισθωτου ατιμα
σθησεται ἡ δοξα μω
αβ' εν παντι τω πλου
τω και καταλειφθη
σεται ολιγοσ̓ος και
ουκ εντιμος
. . . . 40
Ιδου δαμασκος αρθη
σεται απο πολεων
και εσται εις πτωσι¯
καταλελειμμενη
εις τον αιωνα· εις κοι
την ποιμνιων και
αναπαυσιν και ουκ ε
σται ο διωκων· και
ουκετι εσται οχυρα
του καταφυγειν ε
φραιμ' και ουκ ετι

εσται βασιλεια εν δα
μασκω και το λοιπο¯
των συρων ου γαρ' συ
βελτ . . ν ει των υιω¯
ισ̄λ'. τα δε λεγει κ̄ς σα
βαωθ εσται εν τη ἡ
μερα εκεινη εκλι
ψις της δοξης ιακωβ
και τα πλειονα της
δοξης αυτου σισθη
σεται· και εσται ὁν
τροπον εαν τις συν
αγαγη αμητον εστη
κοτα και σπερμα στα
χυων αμηση και ε
σται ὁν τροπον εαν
τις συναγαγη σ̓αχυ¯
εν φαραγγη στερεα
και καταλιφθη
εν αυτη καλαμη ἡ
ὡς ρωγες ελαιας δυο
ἡ τρεις επ ακρου μεῖεω
ρου ἡ τεσσαρες ἡ πεν
τε επι των κλαδω¯
αυτων καῖαλειφθη

41

Τα δε λεγει κς ο θς ισλ'
τη ημερα εκεινη
πεποιθως εσται ο ανος
επι τω ποιησαντι
αυτον· οι δε οφθαλμοι
αυτου εις τον αγιον
του ισλ εμβλεψονται·
και ου μη πεποιθοτες
ωσιν επι τοις βωμοις
ουδε επι τοις εργοις
των χειρων αυτω-
ά, εποιησαν οἱ δακτυ
11 λοι αυτων και ουκ ο
ψονται τα δενδρα
ουδε τα βδελυγματα
12 αυτων· τη ημερα
εκεινη εσονται αι
πολεις σου εγκαταλε
λειμμεναι ον τροπο-
κατελειπον οι αμορ
ραιοι και οι ευαιοι
απο προσωπου των
υιων ισλ και εσοντ
ερημοι διοτι εγκατε
λειπες τον θν τον σρα
σου· και κυ του θυ σου
ουκ εμνησθης· δια
τουτο φϋλευσεις φυ
τευμα απιστον και
σπερμα απιστον· τη
δε ημερα ἡ αν φυτευ
σεις πλανηθηση· το
δε πρωϊ εαν σπηρης
ανθησει εις αμητο-
ἡ αν ημερα κληρωση
και ως πηρ ανου κληρω
σει τοις υιοις σου. 13
Ουαι πληθος εθνων
πολλων ὡς θαλασσα
κυμαινουσα ουτως
ταραχθησεσθαι· και
νωτος εθνων πολ
λων ὡς υδωρ ηχησει
ως υδωρ' πολυ εθνη
πολλα ὡς υδατος πολ
λου βια φερομενου και
αποσκορακιει αυτον
και πορρω αυτον διω
ξεται ὡς χουν αχυρω-
λικμωντων απεναν
τι

✠ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ✠

ανεμου. και ως κονι
ορτον τροχου καται
γις φερουσα· προς εσπε
ραν εσται πενθος πρι
νη πρωϊ και ουκ εσται
αυτη η μερις των
υμας προνομευσαντω¯
και κληρονομια τω¯
υμας κληρονομησαντω¯.
Ουαι γης πλοιων πτε
ρυγες επεκεινα ποτα
μων αιθιοπιας ὁ απο
στελλων εν θαλασση
ομηρα και επιστολ . . .
βιβλινας επανω του
υδατος πορευσονται
γαρ αγγελοι κουφοι
επ εθνος μετεωρο¯
και ξενον λαον και
χαλεπον· τις αυτου
επεκεινα· εθνος ανελ
πιστον και καταπε
πατημενον νυν ὁι
ποταμοι της γης πάν
τες ὡς χωρα κατ οικου
μενη κατοικηθ . .
σεται η χωρα αυτω¯
ωσει σημειον απο
ορους αρθησεται ὡς
σαλπιγγος φωνη
ακουστον εσται.
Διότι ουτως ειπεν
μοι κ̅ς̅ ασφαλεια ε
σται εν τη εμη πολ . . .
ὡς φως καυματος
μεσημβριας και ὡς
νεφελη δροσου ημε
ρα αμητου εσται . . .
του θερισμου οταν
. . . . ανθος
κ . . . ξανθησ . . .
α . . . . ομφακιζου
σα και αφαιρει τα βο
τρυδια τα μικρα τοις
δρεπανοις και τας
κληματιδας αφελει
και κατακοψει· και
καταλειψει αμα τοις
πετεινοις του ο̅υ̅ν̅ο̅υ̅
και τοις θηριοις της γης

και συναχθησεται
επ αυτους τα πετει
να του ουνου και πα¯
τα τα θηρια της γης
επ αυτον ηξει.
Εν τω καιρω εκεινω
ανενεχθησεται δω
ρα κω σαβαωθ᾽ εκ λα
ου τεθλιμμενου
και τετιλμενου και
απο λαου μεγαλου απο
του νυν και εις τον
αιωνα χρονον εθνος
ελπιζον και καταπε 44
πατημενον ο εστι¯
εν μερει ποταμου
της χωρας αυτου
εις τον τοπον οὑ το
ονομα κυ σαβαωθ᾽
ορος σειων.
. . . . 45
Ιδου κς καθηται επι
νεφελης κουφης
και ηξει εις αιγυπτο¯
και σεισθησεται τα
χειροποιητα αιγυ
πτου απο προσωπου
αυτου και η καρδια
αυτων ηττηθη
σεται εν αυτοις· και
επεγερθησονται
αιγυπτιοι επ αιγυπτι
ους· και πολεμησει
ανος τον αδελφον
αυτου· και ανος τον
πλησιον αυτου· πο
λις επι πολιν· και
νομος επι νομον
και ταραχθησεται το
πνα των αιγυπτιω¯
εν αυτοις και την βου
λην αυτων διασκε
δασω· και επερωτη
σουσιν τους θεους αυ
των· και τα αγαλμα
τα αυτων και τους
εκ της γης φωνου¯
τας και τους ενγαστρι
μυθους και παραδω
σω αιγυπτον εις χειρας

ανων κυριων σκλη
ρων· και βασιλεις σκλη
ροι κυριευσουσιν αυτω¯.
Τα δε λεγει κ̅ς̅ σαβαωθ'
και πιονται οἱ αιγυ
πτιοι υδωρ το παρα
θαλασσαν· ὁ δε ποτα
μος εκλιψει και ξηραν
θησεται και εκλιψου
σιν οἱ ποταμοι και ἁι
διωρυ . . ες . . υ ποτα
μου και ξηρανθη
σεται πασα συναγω
γη υδατος· και εν παν
τι ελει καλαμου και
παπυρου· κα . . . . .
χει το χλωρον παν
το κυκλω του ποτα
μου· και παν το σπει
ρομενον δια του πο
ταμου ξηρανθησε
ται ανεμοφθορο¯
και στεναξουσιν
οι αλιεις· και στεναξου
σιν παντες οἱ βαλλον
τες σαγηνην εις τον
ποταμον· και οἱ βαλ
λοντες αγκιστρον
και οι αμφιβολεις πεν
θησουσιν· και αισχυ
νη λημψεται τους εργα
ζομενους το λινον
το σχιστον· και τους
εργαζομενους την
βυσσον· και εσονται
. . . . αζομενοι αυτα
εν οδυνη και παντες
οι ποιουντες το ζυ
θον λυπηθησοντ‿
και τας ψυχας πονε
σουσιν και μωροι
εσονται οι αρχοντες
τανεως οι σοφοι
συμβολοι του βα
σιλεως η βουλη αυτω¯
μωρανθησεται.
Πως ερειτε τω βασιλει
υιοι συνετων ημεις
υιοι βασιλεων των
εξ αρχης· που εισιν νυ¯

ȯι σοφοι σου και αναγ
γειλατωσαν σοι· και ει
πατωσαν τι βεβουλευ
ται κς σαβαωθ' επ αιγυπτο¯.
Εξελειπον ȯι αρχοντες
τανεως και υψωθη
σαν οι αρχοντες μεμ
φεως· και πλανησου
σιν αιγυπτον κατα
φυλας· κς γαρ εκερα
σεν αυτοις πνα πλα
νησεως· και επλανη
σαν αιγυπτον εν πα
σιν τοις εργοις αυτω¯.
ως πλαναται ο μεθυ
ων και ο αιμων αμα
και ουκ εσται τοις αι
γυπτιοις εργον ȯ
ποιησει κεφαλην
και ουραν· αρχην
και τελος· τη δε ἡμε
ρα εκεινη εσονται
ȯι αιγυπτιοι ως γυ
ναικες εν φοβω κ̰
εν τρομω απο προσω

που της χειρος κυ σα
βαωθ' ην αυτος επι
βαλει αυτοις και εστ̰
ἡ χωρα των ιουδαιω¯
τοις αιγυπτιοις εις
φοβητρον· πας, ος, αν
ονομασει αυτην αυ
τοις φοβηθησονται·
δια την βουλην ἡν
βεβουλευται κς επ αυτη¯.
Τη ημερα εκεινη ε
σονται πεντε πο
λεις εν αιγυπτω λα
λουσαι τη γλωσση τη
χαναντιδι και ȯι ο
μνυοντες τω ονομα
τι κυ· πολις ασεδεκ
κληθησεται ἡ μια
πολις· τη ημερα εκει 46
νη εσται θυσιαστηριο¯
τω κω εν χωρα αιγυ
πτιων και στηλη
προς το οριον αυτης
τω κω· και εσται εις ση
μειον εις τον αιωνα

κω εν χωρα αιγυπτου·
οτι κεκραξονται προς
κν δια τους θλιβοντας
αυτους· και αποσ]τελει
αυτοις κς ανον ὁς, σω
σει αυτους· κρινων
σωσει αυτους· και γνω
στος εσ]ται κς τοις αιγυ
πτιοις και γνωσον
ται ὁι αιγυπ]τιοι τον
κν εν τη ημερα εκει
νη και ποιησουσιν
θυσιας και ευξονται
ευχας τω κω και απο
δωσουσιν· και πατα
ξει κς τους αιγυπτι
ους πληγη· και ιασε
ται αυτους ιασει· και ε
πιστραφησονται
προς κν και εισακου
σεται αυτων και ια
σεται αυτους. 47
Τη ημερα εκεινη εστ.
οδος αιγυπτου προς
ασσυριους· και εισελευ

σον]ται ασσυριοι εις αιγυ
πτον· και αιγυπτιοι
πορευσονται προς ασσυ
ριους· και δουλευσουσι-
οι αιγυπ]τιοι τοις ασσυριοις·
Τη ημερα εκεινη εσται
ιηλ᾽ τρι]τος εν τοις ασσυ
ριοις και εν τοις αιγυπ]τι
οις· ευλ . . . ημενος εν
τη γη ην ευλογησεν
κς σαβαωθ᾽ λεγων ευ
λογημενος ὁ λαος μου
ὁ εν αιγυπτω και ο εν
ασσυριοις και η κ . . ηρο
νομια μου ιηλ.
. . ῀ ᾽ . . . . ῾ ῀ . . ᾽ 48
. . . ᾽ . . ᾿ . . ᾽ . . .
. ῾ . . ᾽ . . ᾿ . . . ῾ . .
. . ῀ . . . . . ᾽ . . .
. . . .
. . . .
. . . ` ᾽ . . . .
. . ᾽ . . . .
. . . . ᾽ . . . ᾽ . . . . .
Πορευου και ἀφελε, τον

σακκον απο της οσφυ
ος σου και τα σανδαλια
σου υπολυσαι απο τω¯
ποδων σου· και εποιη
σεν ουτως· πορευομε
νος γυμνος και ανυ
ποδετος· και ειπεν
κ̅ς̅· ον τροπον πεπο
ρευται ἠσαϊας ο παις μου
γυμνος και ανυποδε
τος τρια ετη εσται ση
μεια και τερατα τοις
αιγυπτιοις και αιθιο
ψιν· και νοησουσιν
οτι ουτως αξει ὁ βασι
λευς των ασσυριων
την αιχμαλωσιαν
αιγυπτου και αιθιο
πιας· νεανισκους κ,
πρεσβυτας γυμνους
και ανυποδετους
ανακεκαλυμμενους
την αισχυνην αιγυ
πτου· και αισχυνθη
σονται ηττηθεντες

ὁι αιγυπτιοι επι τοις
αιθιοψιν εφ ὁις, ησα¯
πεποιθοτες ὁι αιγυ
πτιοι οι ησαν αυτοις
δοξα· και ερουσιν ὁι
κατοικουντες εν τη
νησω ταυτη· ιδου
ημεις ημεν πεποι
θοτες του φυγειν
εις αυτους εις βοηθει
αν και αυτοι ουκ η
δυναντο σωθηναι
υπο βασιλεως ασσυριω¯
και πως ημεις σωθη
σομεθα.
. . . . 49
Ως καταιγις δι ερημου
διελθοι εξ ερημου ερ
χομενη εκ γης.
Φοβερον το ορατα και
σκληρον ανηγγελη
μοι· ο αθετων αθε
τει· ο ανομων ανο
μει· επ εμοι οι ελαμει
ται· και ὁι πρεσβεις τω¯

περσῶν επ εμε ερχο-
ται· νυν στεναξω
και παρακαλεσω
εμαυτον· δια τουτο
ενεπλησθη ἡ οσ
φυς μου εκλυσεως
και ωδεινες ελα
βον με ὡς την τι
κτουσαν· ηδίκη
σα το μη ακουσαι·
εσπουδασα, το μη
βλεπειν· η καρδι
α μου πλαναται·
και η ανομια με
βαπτιζει· η ψυχη
μου εφεστηκεν
εις φοβον.
Ετοιμασον την τρα
πεζαν φαγετε
πιετε· αναστaντες
οι αρχοντες ετοιμα
σατε θυρεους· διοτι
ουτως ειπεν μοι κς·
βαδισας σεαυτω στη
σον σκοπον· και ὁν
ἀν, ιδεις αναγγειλον·
και ιδον αναβατας
ιππεις δυο αναβατη-
ονου και αναβατη-
καμηλου· ακρόασαι
ακρόασιν πολλην· και
καλεσον ουριαν εις τη-
σκοπίαν κυ· και ει
πεν· εστην διαπαν
τος ημερας· και επι
της παρεμβολης ε
γω εστην ολην τη-
νυκτα· και ιδου αυ
τος ερχεται αναβα
της συνωριδος.
Και αποκριθεις ειπε-.
πεπτωκεν βαβυλω-.
και παντα τα αγαλματα
αυτης, και τα χειροποι
ητα αυτης συνετρι
βησαν εις την γην.
Ακουσατε οι καταλελιμμε
νοι και ὁι οδυνωμενοι.
Ακουσατε, ἁ, ηκουσα παρα
κυ σαβαωθ' ἁ ὁ θς το . . .
ανηγγειλεν μοι·

Προς εμε εκαλεσεν παρα του
σηειρ' φυλασσεται επαλ
ξεις φυλασσω το πρωϊ
και την νυκτα εαν ζητεις
ζητει, και παρ' εμοι οικει εν
τω δρυμω εσπερας κοι
μηθησεσθαι εν τη οδω
δαν, εις συναντησιν
διψοντι υδωρ' φερετ̰
ὁι ενοικουντες εν χω
ρα θαιμαν, αρτοις συναν
ταται τοις φευγουσι¯
δια το πληθος των
φευγοντων· και δια
το πληθος των πλα
νωμενων· και δια
το πληθος της μαχαι
ρας· και δια το πληθος
των τοξευματων τω¯
διατεταμενων και
δια το πληθος των
πεπτωκοτων εν
τω πολεμω.
Οτι ουτως ειπεν μοι
κ̅ς̅· ετι ενιαυτος ὡς

ενιαυτος μεσθωτου
εκλιψει ἡ δοξα των
υιων κηδαρ' και το
καταλοιπον των το
ξευματων των ι
σχυρων υιων κηδαρ
εσται ολιγον οτι κ̅ς̅
ελαλησεν ο θ̅ς̅ ιη̅λ̅'
. . . . 51
Τι εγενετο σοι νυν οτι
ανεβητε παντες
εις δωματα ματαια·
ενεπλησθη η πολις βο
ωντων· ὁι τραυματιαι
σου ου τραυματιαι μα
χαιρας ουδε οι νεκροι
σου νεκροι πολεμου·
παντες ὁι αρχοντες σου
πεφευγασιν· και ὁι α
λοντες σου σκληρως
δεδεμενοι εισιν· και ὁι
ισχυοντες σου πορρω
πεφευγασιν.
Δια τουτο ειπα· αφε
τε με πικρως, κλαυ

σομαι· μη κατισχυ
σητε παρακαλειν με
επι το συντριμμα της
θυγατρος του γενους
μου· οτι ημερα ταρα
χης και απωλειας κ
καταπατηματος
παρα κυ σαβαωθ' εν
φαραγγ...σιων' πλα
νωνται απο μικρου
εως μεγαλου πλανω-
ται επι τα ορη οι δε
ελαμειται ε..αβον
φαρετρας· αναβαται
ανοι εφ ιππους κ
συναγωγη παρατα
ξεως και εσονται
αι εκλεκται φαραγ
γες σου πλησθησο-
ται αρματων· οι δε
ιππεις εμφραξου
σιν τας πυλας σου
και ανακαλυψου
σιν τας πυλας ιουδα.
Και εμβλεψονται
τη ημερα εκεινη
εις τους εκλεκτους
οικους της πολεως
*

και ανακαλυψουσι-
τα κρυπτα των οι
κων της ακρας δαδ'
και ειδοσαν οτι πλει
ους εισιν και οτι απ' 52
εστρεψαν το υδωρ
της αρχαιας κολυμ
βιθρας εις την πο
λιν και ...ι καθη
λοσαν τους οικους
ιλημ ... οχυρωμα
του τειχους τη πο
λει· και εποιησατε
αυτοις υδωρ αναμε
σον των δυο τειχε
ων εσωτερον της
κολυμ...θρας της
αρχαιας και ουκ..
νεβλεψατε εις το-
απ αρχης ποιησα-
τα αυτην και το-
κτισαντα αυτη-
ουκ ειδετε.
Και εκαλεσεν κς σαβα
ωθ' εν τη ημερα ε
κεινη κλαθμο-
και κοπετον κ
ξυρησιν κ ζωσιν

σακκων· αυτοι δε
εποιησαντο ευφρο
συνην και αγαλ
λιαμα· σφαζοντες
μοσχους και θυον
τες προβαta ωστε
φαγειν κρεα κ . . .
ειν οινον λεγον
τες φαγωμεν κ.
πιωμεν αυριον γαρ
αποθ . . . κωμε¯
και ανακεκαλυμ
μενα ταυτα εστι¯
εν τοις ωσιν κ̅υ̅
σαβαωθ' οτι ουκ α
φεθησεται υμιν
αυτη ἡ αμαρτια ε
ως αν αποθανειτε.
Ταδε λεγει κ̅ς̅ σαβαωθ' 53
πορευου εις το πασ
τοφοριον προς σο 54
μναν τον ταμια¯
και ειπον αυτω
τι σοι ωδε· και τι . . .
εστιν ωδε οτι ελα
τομησας σεαυτω
ωδε μνημειον
και εποιησας σεαυtω
52

εν υψηλω μνημει
ον και εγραψας σεαυ
τω εν πετρα σκη
νην ιδου δη κ̅ς̅ σα
βαωθ' εκβαλλει κ.
εκtριψει ανδρα κ.
. . φελει την σtολη¯
σου και τον στεφα
νον σου τον ενδο
ξον και ριψει σε εις
χωραν μεγαλην
και αμετρητον
και εκει αποθανη·
και θησει το αρμα
σου το καλον εις α
τιμιαν· και τον οι
κον του αρχοντος
σου εις καταπατη
μα και αφερεθηση
εκ της οικονομ . .
ας σου και εκ της τ . .
ξεως σου.
Και εσται εν τη ημε
ρα εκεινη καλεσω
τον παιδα μ . . . . ι
ακειμ τον του χελ
κιου· και ενδυσω
αυτον την στολη¯

και τον στεφανο¯
σου δωσω αυτω κα
τα κρατος και τη¯
οικονομιαν σου.
δωσω εις τας χειρας
αυτου και εσται ως
πηρ τοις ενοικου
σιν εις ιλημ και ε¯
ιουδα και δωσω τ . .
δοξαν δαδ αυτω
. . . ξ . . και ουκ
εστ . . . αντιλεγω¯
και στησω αυτον
αρχοντα εν τοπω
π . . . . . ω και εσται
εις . . ρονον δοξης
του οικου του πρς
αυτου· και εσται
πεποιθως επ αυτ . .
πας ενδοξος εν τω
οικω του πρς αυτου
απο μικρου εως
μεγαλου και . . ον
ται επικρεμαμε
νοι αυτω εν τη η
μερα εκεινη.
Ταδε λεγει κς σαβαωθ'
κεινηθησεται

ο ανος ο εστηριγ . . .
νος εν τοπω πιστω
και πεσειται κ.
αφαιρεθησεται κ.
πεσειται η δοξα ή
επ αυτον οτι κς ε
λαλησεν
. . . . 55
Ολολυ . . ται πλοια
καρ . . δονος οτι α
πωλετο και ουκ
ετι ερχονται εκ γης
κιτιαιων· ηκται
αιχμα . . . ος τι . . ι
ομοιοι . . . γονα . . .
οι ενοικουντ . . . .
. . . . . νη . . . . ετα
βολι φοινηκης
διαπερωντες τη¯
θαλασσαν εν υδα
τι πολλω, σπερμα
μεταβολων ως α
μητου εισφερομε
νου οι . . . τα . . . λοι
των εθνων.
Αισχυνθητι σιδω¯
ειπεν η θαλασσα
η δε ισχυς της θαλασ

ειπεν· ουκ' ὠδινο‾
ουδε ετεκον ουδε
εξεθρεψα νεανισ
κους ουδε υψωσα
παρθενους· οταν
δε ακουστον γεν . .
ται αιγυπτω . . . .
ψεται αυτους οδυ
νη περι τυρου.
Απελθατε εις καρχη
δονα· ολολυξατε
οι κατοικουντες
εν τη νησω ταυτη·
ουκ αυτη ην υμω‾
η υβρις απαρχης
πριν η παραδοθη
. . αι αυτην.
Τις ταυτα εβουλευ
σεν επι τυρον
. . . . . σσον εστιν
η ουκ ισχυουσιν
οι εμποροι αυτης
οι ενδοξοι αρχον
τες της γης· κς σα
βαωθ' εβουλευσατ . .
παραλυσαι πασαν
την υβριν των
ενδωξων και ατι
54

μασαι παν ενδοξο‾
επι της γης· εργα
ζου την γην σου
και γαρ πλοια ουκ ε
τι ε . . χ . . οιλαι εκ καρ
χηδονος· η δε χειρ
σου ουκ ετι ισχυι
κατα θαλασσαν ἡ
παροξυνουσα βασι
λεις. 58
Κς σαβαωθ' ενετειλα
το περι χαναααν απο
λεσα . . αυτης την
ισχυ . . . εrουσι‾
ου . . . . . . οστε
. . . . ου υβριζειν
. . αι α . . ειν την
. . . . σι . . .
και εαν απελθεις
εις κιτιεις ουδε ε
κει αναπα . . σις εστ‸
σοι και εις γην χαλ.
δαιων και αυτη
. . . . ται απο
των ασσυριων
οτι ο τοιχος αυτης
πεπτωκεν.
Ολολυξατε πλοια

καρχηδονος οτι α
πωλετο το οχυρω
μα υμων και εστ . .
εν τη ημερα εκεινη
καταλιφθησετ.
τυρος ετη εβδομη
κοντα ως χρονος
βασιλεως ως χρο . . .
ανου και εσται . . .
. . . δομηκοντα . .
. . . εσται τυρος ως
ασμα πορνης.
Λαβε κιθαραν ρεμ
βευσον πολις πορ
νη επιλελησμενη
καλως κιθαρησο-
πολλα ασον ινα σου
μνεια γενηται κ.
εσται μετα εβδομη
κοντα ετη επισκο
πην ποιησει ο θς
τυρου και παλιν
αποκατασταθησε
ται εις το αρχαιον·
και εσται εμποριον
πασαις ταις βασιλει
αις της οικουμενης
και εσται αυτης

η εμπορια αυτ . . .
ο μισθος αγιον . . .
κω ουκ αυτοις σ . . .
ναχθησεται αλ . . .
τοις κατοικουσιν
εναντι κυ πασα η
εμπορια αυτης φα
γειν και πιειν κ.
εμπλησθηναι εις
συμβολην μνη
μοσυνον εναντι
κυ. 57
Ιδου κς καταφθει
ρει την οικουμε
νην και ερημω
σει αυτην και ανα
καλυψει το προσω
πον αυτης· και δι
ασπερει τους ενοι
κουντας εν αυτη·
και εσται ο λαος ώς
ο ιερευς· και παις
ως ο κς· και η θερα
παινα ως η κυρια·
και εσται ο αγοραζω-
ως ο πωλων· και ο
δανιζων ως ο δ . .
. . ιζομενος· και . .

. . . ειλων ως ω ο
. . . . ει· φθορα φθο
. . ησεται η γη και
. . ρονομη προνο
μευθησεlαι η γη
το γαρ σlομα κ̅υ̅ ελα
λησεν ταυτα· επε¯
θησεν η γη και ε
φθαρη η οικουμε
νη· επενθησεν
. . υψηλ . . της γης 68
και η γη ηνομη
σεν δια τους κaloι
κουντας αυτην
διοτι παρηλθοσα¯
τον νομον και
ηλλαξαν τα προσ
ταγματα διαθη
κην αιωνιον.
Δια τουτο αρα εδετ͵
την γην, οτι η
μαρτωσαν οι κα
τοικουντες αυτη¯
δια τουτο πτωχοι
εσονται οι κατοικου¯
τες εν τη γη· και
καταλειφθησο¯
ται α̅ν̅οι ολιγοι

πενθησει οινος
πενθησει αμπε
λος· στεναξουσιν
παντες οι ευφραι
νομενοι την ψυ
χην· πεπαυται
ευφροσυνη τυμ
πανων· πεπαυτ͵
αυθαδια και πλου
τος ασεβων· πεπαυ
ται φωνη κιθα
ρας· ησχυνθησα¯
ουκ επιον οινον·
πικρον εγενετο
το σικερα τοις πι
νουσιν· ηρημω
ται πασα πολις κλει
σει οικιαν του μη
εισελθειν.
Ολολυξετε περι του
οινου πανταχη
πεπαυται πασα ευ
φροσυνη της γης·
και καταλιφθη
σονται πολεις ερη
μοι και οικοι εγ
καταλελιμμενοι
. . πολουνται.

Παντα ταυτα εσται
εν τη γη εμμεσω
των εθνων ον τρο
πον εαν τις καλαμα
ται ελαιαν, ουτως
καλαμησονται αυ
τους και εαν παυση
ται τρυγηΐος ου
τοι φωνη βοησον
ται· οι δε καΐαλιφθε-
τες επι της γης ευ
φρανθησονται α
μα τη δοξη κυ· τα
ραχθησεΐαι το υ
δωρ της θαλασσης
δια τουτο η δοξα κυ
εν ταις νησοις εστ῀
της θαλασσης το ο
νομα κυ ενδοξον
εσται.
Κε ο θς ισλ απο των πΐε
ρυγων της γης τε
ρατα ηκουσαμεν
ελπις τω ευσεβει κ῀
ερουσιν· ουαι τοις α
θετουσιν· οι αθεΐου-
τες τον νομον φο
βος και βοθυνος

και παγις εφ υμας
τους καΐοικουντας
εν τη γη· και εστ῀
ο φευγων τον φο
βον εμπεσειται εις
τον βοθυνον· ο δε
εκβαινον εκ του
βοθυνου αλωσετ῀
υπο της παγιδος
οτι θυριδες εκ του
ουνου ηνεωχθη
σαν και σισθησετ῀
τα . . . μελεια της γης
ταραχη ταραχθησε
ται η γη και απορια
απορηθησεται η γη·
εκλεινεν και σισθη
σεται η γη ως οπο
ροφυλακιον η γη
ως ο μεθυων . . αι
κρεπαλων· και πε
σειται και ου μη δυ
νηται αναστηναι
κατισχυσεν γαρ ε
π αυτης η ανομια
και επαξει ο θς επι
τον κοσμον του
ουνου την χειρα

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

και επι τους βασιλεις
της γης και συνα
ξουσιν και αποκλει
σουσιν εις οχυρω
μα και εις δεσμωτη
ριον δια πολλων
γενεων επισκοπη
εσται επ αυτων
και τακησεται η
πλην . . ος και πεσει
ται το τ . . ιχος οτι βα
. . . . ευσει κς εν σιω¯
και εκ . . . . αι ε
ν . . πι . . ν των πρε
σβυτερων δοξ . . .
θησεται.
Κε ο θς μου δοξα . . . σε
υμνησω το ονομα
σου οτι εποιησας θαυ
μ . . στα πραγματα
βουλην αρχαιαν κ,
αληθινην γενοι
το κε. 59
Οτι εθηκας πολεις
. . ις χωμα . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Των ασεβων πολις
τον αιωνα ου μη
οικοδομηθη.
Δια τουτο ευλογησει
σε ο λαος ο πτωχος.
Και πολις ανων αδι
κουμενων ευλ . .
γησουσιν σε.
Εγενου γαρ παση πο
λει ταπεινη βοηθος. 60
Και τοις αθυμησασι¯
δι ενδειαν σκεπη
Απο ανων πονηρω¯
ρυσαι αυτους.
Σκεπη διψωντων
και πνα ανων αδι
κουμενων.
Ως ανοι ολιγοψυχοι
διψωντες εν σιω¯.
Απο ανων ασεβω¯
οις ημας παρεδωκας·
Και ποιησει κς σαβα 61
ωθ' πασι τοις εθνεσι¯
Επι το ορος τουτο πι
ονται ευφροσυνη¯
π . . . . ο . . ν
. . . .
. . . . . ρ . . . .

✠ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ✠

Παραδος ταυτα παντα
τοις εθνεσιν.
Η γαρ βουλη αυτη επι
παντα τα εθνη
Κατεπιεν ο θανατος
ισχυσας.
Και παλιν αφειλεν
ο θς παν δακρυον
απο παντος προσω
που.
Το ονειδος του λαου
αφειλεν απο πασης
της γης.
Το γαρ στομα κυ ελα
λησεν και ερουσι‾ 62
εν τη ημερα εκεινη
Ιδου κς ο θς ημων
εφ ω ηλπιζομεν·
Και ηγαλλιωμεθα ε
επι τη σρια ημων.
Και ευφρανθησομε
θα οτι αναπαυσιν
δωσει ο θς επι το ο
ρος τουτο.
Και καταπατηθη
σεται η μωαβιτις
ον τροπον πατου
σιν αλωνας εν αμα . .

Και ανησει τας χειρας
αυτου ον τροπον κ.
αυτος ελαπειν . . . ε‾
του απωλεσαι.
Και ταπεινωσει τη‾
υβριν αυτου εφ α
τας χειρας υπεβαλε‾
Και το υψος της κατα
φυγης του τοιχου
σου ταπεινωσει.
Και καταβησεται ε
ως του εδαφους
Τη ημερα εκεινη
ασονται το ασμα του
το επι γης ιου . . .
Ιδου πολις οχυρα κ.
σριον ημιν θησει
τειχος και περιτειχος·
Ανοιξατε πυλας εισελ
θατο λαος
Φυλασσων δικαιοσυ
νην και φυλασσω‾
αληθειαν.
Αντιλαμβανομε
νος αληθειας και
φυλασσων ειρηνη‾.
Οτι επι σοι ηλπισα‾
κε εως του αιωνος·

ο θς ο μεγας ὁ αιωνιος
ὁς ταπεινωσας κατη
γαγες τους ενοικου-
τας εν υψηλοις
Πολεις οχυρας καlαβα
λεις και καlαξεις, ε
ως εδαφους.
Και πατησουσιν αυ
τας ποδες πραεων
και ταπεινων.
Οδος ευσεβων ευθεια
εγενετο
Και παρασκευασμενη
η οδος των ευσεβω-.
η γαρ οδος κυ κρισις
Ηλπισαμεν επι το ο
νοματι σου
Και επι τη μνεια ἡ
επιθυμει η ψυχη
ημων.
Εκ νυκτος ορθριζει
το πνα μου προς σε
ο θς.
Διοτι φως τα προσ
ταγματα σου επι της γης
Δικαιοσυνην μαθε
τε ποιειν οι ενοικου-
τες επι της γης.

Πεπαυlαι γαρ ο ασεβης
πας ος ου μη μαθη δι
καιοσυνην επι της γης.
Αληθειαν ου μη ποιησει.
Αρθητω ο ασεβης ινα
μη ειδη την δοξα-
κυ.
Κε υψηλος σου ο βραχι
ων και ουκ ειδησα-
γνωντες δε αισχυ-
θητωσαν.
Ζηλος ληψεται λαον
απαιδευτον.
Και νυν πυρ τους υ
πεναντιους εδετ.
Κε ο θς ημων ειρη
νην δος ημιν πα-
τα γαρ απεδοκας ημι-.
Κε ο θς ημων κτησαι
ημας κε εκτος σου
αλλον ουκ οιδαμε-
Το ονομα σου ονομα
ζομεν.
Οι δε νεκροι ζωην
ου μη ιδωσιν.
Ουδε ιατροι ου μη
αναστησουσιν.
Δια τουτο επηγαγες

και απωλεσας.
Και ηρας παν αρσεν
αυτων.
Προσθες αυτοις κακα
κε προσθες κακα πα
σι τοις ενδοξοις της γης
Κε εν θλιψει εμνη
σθην σου.
Εν θλιψει μικρα η π
δεια σου ημιν.
Και ως η ωδεινουσα
εγγιζει του τεκει-
Και επι τη ωδεινη
αυτης εκεκραξε-.
Ουτως εγενηθημε-
τω αγαπητω σου
Δια τον φοβον σου
κε εν γαστρι ελα
βομεν.
Και ωδεινησαμεν
και ετεκομεν.
Πνα σωτηριας σου
εποιησαμεν επι
της γης. 64
Ου πεσουμεθα ημεις
Αλλα πεσουνται οι ε
νοικουντες επι
της γης.

Αναστησονται οι . .
κροι και εγερθησο-
ται οι εν τοις μνη
μειοις και ευφρα-
θησονται οι εν τη γη. 65
Η γαρ δροσος η παρα σου
ιαμα αυτοις εστι-
Η δε γη των ασεβω-
πεσειται.
Βαδιζε λαος μου εισελ
θε εις τα ταμεια σου.
Αποκλεισον την θυ
ραν σου αποκρυβη
θι μικρον οσον
οσον.
Εως αν παρελθη η
οργη κυ.
Ιδου γαρ κς απο του
αγιου επαγει την ορ
γην αυτου επι τους
ενοικουντας επι
της γης· και ανακα
λυψει η γη το αιμα
αυτης· και ου κατα
καλυψει τους ανη
ρημενους.
Τη ημερα εκεινη 66
επαξει ο θς την μα

. . αιραν την αγιαν
και την μεγαλη-
και την ισχυραν
επι τον δρακοντα
οφιν φευγοντα
επι τον δρακοντα
οφιν σκολιον κ͵
ανελει τον δρακο-
τα τη ημερα εκεινη.
Αμπελων καλος επι
θυμημα εξαρχειν
κατ αυτης εγω πο
λις οχυρα πολις πολι
ορκουμενη ματη-
π . . τιω αυτην αλω
σεται γαρ νυκτος
ημερας δε πεσειτ͵
τειχος ουκ εστιν
η ουκ επελαβετο
αυτης.
Τις με θησει φυλασ
σειν καλαμην ε-
αγρω δια την πολε
μιαν ταυτην η
θετηκα αυτην·
τοινυν δια τουτο
εποιησεν κ̅ς̅ ο θ̅ς̅
παντα οσα συνετα
ξεν

κατακεκαυμαι βο
ησονται οι ενοικου-
τες εν αυτη.
Ποιησωμεν ειρηνη-
αυτω· ποιησωμε-
ειρηνην οι ερχομε
νοι τεκνα ιακωβ'
βλαστησει και εξα-
θησει ι̅η̅λ̅' και εμ
πλησθησεται η οι
κουμενη του καρ
που αυτου.
Μη ως αυτος επατα
ξεν και αυτος ουτως
πληγησεται και
ὡς αυτος ανειλεν
ουτως και ανερε
θησεται· μαχομε
νος και ονειδιζω-
εξαποστελει αυτους.
Ου συ ησθα ὁ μελετω-
τω π̅ν̅ι̅ τω σκλη
ρω ανελε . . αυτους
π̅ν̅ι̅ θυμου· δια του
. . . αφαιρεθησετ͵
η ανομια ιακωβ'
και τουτο εστιν
η ευλογια αυτου·

οταν αφελωμαι αυ
του την αμαρτια¯.
οταν θωσιν παν
τας τους λιθους τω¯
βωμων κατακε
κομμενους ως κο
νιαν λεπτην και
ου μη μεινη τα δε¯
δρα αυτων· και τα
ειδωλα αυτων εκ
κεκομμενα ωσπερ
δρυμος.
Μακραν το κατοικου
μενον ποιμνιον
ανειμενον εσται
ως ποιμνιον κατα
λελιμμενον και
εσται πολυν χρονο¯
εις βοσκημα και ε
κει αναπαυσοντ.
και μετα χρονον
ουκ εσται εν αυτη
παν χλορον δια το
ξηρανθηναι. 67
Γυναικες ερχομεν
απο θεας δευτε· ου
γαρ λαος εστιν εχω¯
συνεσιν· δια τουτο

ου μη οικτειρηση
ο ποιησας αυτους ου
δε ο πλασας αυτους
ου μη ελεηση κ.
εσται εν τη ημερα
εκεινη συνταρα
ξει κς απο της διω
ρυγος του ποταμου
εως ρινοκορουρω¯
υμεις δε συναγαγε
τε τους υιους ιηλ'
κατα ενα ενα.
Και εσται εν τη ημε
ρα εκεινη· σαλπι
ουσιν τη σαλπιγγι
τη μεγαλη· και η
ξουσιν οι απολομε
νοι εν τη χωρα τω¯
ασσυριων και οι α
πολομενοι εν αιγυ
πτω· και προσκυ
νησουσιν τω κω
επι το ορος το αγι
ον εν ιλημ. 68
Ουαι τω στεφανω
της υβρεως οι μισ
θωτοι εφραιμ'
το ανθος το εκπεσο¯,

εκ της δοξης επι της
κεφαλης του ορους
του παχεος οι μεθυ
οντες ανευ οινου
ιδου ισχυρον και
σκληρον ο θυμος
κ̅υ̅ ως χαλαζα κατα
φερομενη ουκ ε
χουσα σκεπην· βια
καταφερομενη
ως υδατος πολυ πλη
θος συρον χωραν
τη γη ποιησει ανα
αναπαυσιν και τ̃
χερσιν και τοις πο
σιν και καταπατη
θησεται ο στεφα
νος της υβρεως·
οι μισθωτοι του
εφραιμ᾽ και εστ̰
το ανθος το εκπε
σον της ελπιδος της
δοξης επ ακρου του
ορους του υψηλου
ως προδρομος συ
κου ο ιδων αυτο 69
πριν η εις την
χειρα αυτου λαβει¯

αυτο θελησῃ αυτο
καταπιειν.
Τη ημερα εκεινη εστ̰
κ̅ς̅ σαβαωθ᾽ ο στεφαν̊ος
της ελπιδος ο πλακεις
της δοξης τω κατα
λειφθεντι του λαου·
καταλειφθησοντ̰
επι π̅ν̅ι̅ κρισεως επι
κρισιν και ισχυν
κωλυων ανελειν 70
ουτοι γαρ οινω πεπλα
νημενοι εισιν επλα
νηθησαν δια το σι
κερα· ιερευς και προ
φητης εξεστησαν
δια τον οινον· εσισ
θησαν απο της με
θης του σικερα· επλα
νηθησαν· τουτο εσ
τιν φασμα· αρα εδε
ται ταυτην την
βουλην· αυτη γαρ
η βουλη ενεκεν
πλεονεξιας.
Τινι ανηγγειλαμε¯
κακα και τινι ανηγ
γειλαμεν αγγελια¯

οι απογεγαλακτισμε
νοι απο γαλακτος·
οι απεσπασμενοι α
πο μαστου θλιψιν
επι θλιψιν προσδε
χου ελπιδα επ ελπι
δι· ετι μικρον ετι
μικρον· δια φαυλισ
μον χειλεων δια
γλωσσης ετερας οτι
λαλησουσιν τω λαω
τουτω λεγοντες αυ
τοις τουτο το ανα
παυμα τω πινωντι·
και τουτο το συντριμ
μα· και ουκ ηθελη
σαν ακουειν· και εσ
ται αυτοις το λογιο‾
κυ θυ θλιψις επι θλι
ψιν ελπις επ ελπι
δι· ετι μικρον ετι
μικρον ινα πορευ
θωσιν και πεσωσι‾
εις τα οπισω· και κι‾
δυνευσωσιν και συ‾
τριβησονται και α
λωσοντ . .
Δια τουτο ακουσατε 71
ε

λογον κυ ανδρες τε
θλιμμενοι και αρ
χοντες του λαου του
εν ιλημ᾽ οτι ειπατε
εποιησαμεν διαθη
κην μετα του αδου
και μετα του θανα
του συνθηκας, κ.
καταιγις φερομε
νη εαν παρελθη
ου μη ελθη εφ ημας·
εθηκαμεν ψευδος
την ελπιδα ημω‾
και τω ψευδει σκε
πασθησομεθα.
Δια τουτο ουτως λε
γει κς· ιδου εγω εμ
βαλλω εις τα θεμε
λια σιων λιθον πο
λυτελη εκλεκτο‾
ακρογωνιαιον ε‾
τιμον εις τα θεμε
λια αυτης· και ο πι
στευων ου μη κα
ταισχυνθη και
θησω κρισιν εις
ελπιδα η δε ελεη
μοσυνη μου εις

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

σταθμους· και οι πε
ποιθοτες ματην
ψευδει· οτι ου μη
παρελθη υμας κα
ταιγις μη και αφε
λει υμων την δι
αθηκην του θα
νατου και η ελπις
υμων η προς το¯
αδην ου μη εμμει
νη καταιγις φερο
μενη εαν επελθη
εσεσθε αυτη εις κα
ταπατημα οταν
παρελθη λημψε
ται υμας πρωϊ πρωϊ
παρελευσεται ημε
ρας και εν νυκτι
εσται ελπις πονη
ρα.
Μαθετε ακου . . ν· στε
νοχωρουμενοι ου
δυναμεθα μαχε
σθαι αυ[ ]οι δε ασθε
νουμεν του υμας
συναχθηναι ωσ
περ ορος ασεβων
αναστησεται κ͂

εσται εν τη φαραγ
γ . . γαβαων μετα θυ
μου ποιησει τα εργα
αυτου πικριας εργο¯·
ο δε θυμος αυτου αλ
λοτριως χρησεται κ͂
η πικρια αυτου αλλο
τρια· και υμεις μη
ευφρανθειητε· μη
δε ισχυετωσαν υμω¯
οι οφθαλμοι· διοτι
συντετελεσμενα
και συντετμε
να πραγματα ηκου
σα παρα κ̅υ̅· σαβαωθ'
α ποιησει επι πασα¯
την γην.
Ενωτιζεσθε και α
κουετε της φωνης
μου· προσεχετε κ͂
ακουετε τους λογους
μου· μη ολην τη¯
ημεραν μελλει ο α
ροτριων αροτρια¯.
ἡ σπορον προετοι
μασει πριν εργασασ
θαι την γην· ουχ'
οταν ομαλιση αυτης

το προσωπον τοτε
σπειρει μικρον με 72
λανθιον και κυμι
νον και παλιν σπει
ρει πυρον και κρι
θην και ζεαν εν
τοις οριοις σου. 73
Και παιδευθηση κρι
ματι θ̅υ̅ και ευφρα-
θηση· ου γαρ μετα
σκληροτητος καθαι
ρειται το μελανθιο-
ου δε τροχος αμαξης
περιαξει επι το κυ
μινον· αλλα ραβδω
εκτεινασσεται το
μελανθιον το δε
κυμινον μετα αρ
του βρωθησεται.
Ου γαρ εις τον αιωνα
εγω υμιν οργισθη
σομαι· ουδε φωνη
της πικριας μου κα
ταπατησει υμας κ̮
ταυτα παρα κ̅υ̅ σαβα
ωθ᾿ εξηλθεν τα τε
ρατα.
Βουλευσασθε υψωσα
*

τε ματαιαν παρακλη
σιν· ουαι πολις αριηλ· 74
ην δ̅α̅δ̅ επολεμησε-.
συναγαγετε γενη
ματα ενιατον επ᾿
ενιαυτον φαγεσ
θε γαρ᾿ συν μωαβ᾿
εκθλιψω γαρ αριηλ᾿
και εσται αυτης ή
ισχυς και το πλουτος
εμοι και κυκλω
σω ως δ̅α̅δ̅᾿ επι σε· κ̮
βαλω περι σε χαρα
κα· και θησω επι σε
πυργους· και τα
πεινωθησονται
οι λογοι σου εις την
γην· και εις την γη-
οι λογοι σου δυσοντ..
και εσται ως οι φω
νουντες εκ της
γης η φωνη σου·
και προς το εδαφος
η φωνη σου ασθε
νησει· και εσται ως
κονιορτος απο τρο
χου ο πλουτος τω-
ασεβων· κ̮ ως χνους

φερομενος και εστ~
ως σ͞τιγμη παραχρη
μα παρα κ͞υ σαβαωθ'
επισκοπη γαρ εστ~
μετα βροντης και
σισμου και φωνης
μεγαλης καταιγις
φερομενη· και φλοξ
πυρος κατεσθιου
σα· και εσται ως ο ενυ
πνιαζομενος εν υ
πνω ο πλουτος τω-
εθνων παντω-
οσοι επεστρατευσα-
επι ι͞η͞λ' και παντες
οι στρατευσαμενοι
επι ι͞λ͞η͞μ και παν
τες οι συνηγμενοι
επ αυτην και θλι
βοντες αυτην· κ~
εσονται ως οι εν τω
υπνω εσθοντες
και πινοντες· κ~
εξαναστantων
ματαιον αυτων το
ενυπνιον· και ο-
τροπον ενυπνια
ζεται ο διψων ως ο
πινων. και εξανασ
τας ετι διψα η δε ψυ
χη αυτου εις κενο-
ηλπισεν· ουτως εσ
ται ο πλουτος παν
των των εθνω-
οσοι επεστρατευσα-
επι το ορος σιων.
Εκλυθητε και εκστητε
και κρεπαλησατε
ουκ απο σικερα ουδε
απο οινου οτι πεπο
τικεν υμας κ͞ς π͞ν͞ι
κατανυξεως και
καμμυσει τους ο
φθαλμους αυτων
και των προφητω-
αυτων και των αρ
χοντων αυτων
οι ορωντες τα κρυ
πτα.
Και εσται υμιν τα ρη
ματα παντα ταυτα
ὡς οι λογοι του βιβλι
ου του εσφραγισμε
νου· ο̊, ἐαν δωσιν αυ
το α͞ν͞ω επισταμε
νω γραμματα λεγον

 ΤΕΣ·

αναγνωθι ταυτα·
και ερει· ου δυναμ‿
αναγνωναι εσφρα
γισται γαρ.
Και δοθησεται το βι
βλιον τουτο εις χει
ρας ανου μη επι
σταμενου γραμματα·
και ερει αυτω ανα
γνωθι τουτο· και
ερει ουκ επισταμ‿
γραμματα· και ει 75
πεν κς εγγιζη μο . .
ο λαος ουτος το στο
ματι αυτου· και τοις
χειλεσιν αυτων τι
μωσιν με· η δε καρ
δια αυτων πορρω
απεχει απ εμου μα
την δε σεβονται με
διδασκοντες ενταλ
ματα ανων και δι
δασκαλειας.
Δια τουτο ιδου προσ
θησω του μεταθει
ναι τον λαον τουτο‾
και μεταθησω αυ
τους και απολω τη‾
σοφιαν των σοφω‾.
και την συνησιν
των συνετων
κρυψω.
Ουαι οι βαθεως βουλη‾
ποιουντες και ου
δια κυ· ουαι οἱ εν κρυ
φη βουλην ποιου‾
τες· και εσται εν σκο
τι τα εργα αυτων
και ερουσιν τις η
μας εωρακεν· και
τις ημας γνωσετ‿
α ημεις ποιουμε‾
ουχ ως ο πηλος του
κεραμεως λογισθη
σεσθε μη ερει το πλα
σμα τω πλασαντι
ου συ με . . . λασας· η
το ποιημα τω ποι
ησαντι ου συνετως
με εποιησας· ουκ
ετι μικρον και με
τατεθησε . . . .
βανος ως το . . .
χελμελ κα . . . . .
μελ εις δρ . . . . .
γισθησετ . . . . . .

ακουσονται εν τη
ημερα εκεινη κώ
φοι λογους βιβλιου
και οι εν τω σκοτει
και οι εν τη ομιχλη·
οφθαλμοι τυφλω-
οψονται και αγαλ
λιασονται οι πτω
χοι δια κ̅ν̅ εν ευφρο
συνη και οι απηλ
πισμενοι των α̅ν̅ω̅-
εμπλησθησονται
ευφροσυ . . . ς.
Εξελειπεν ανομος
και απωλετο υπε
ρηφανος· και . . ξω
λεθρευθη . . αν . . α
νομουντες επι κα
. . ια κ . . ποιουντες
αμαρτειν α̅ν̅ους ε-
λογω παντας δε τους
ελεγχοντας εν πύ
. . . . σκομμα θη
. . . και επλαγια
. . . . αδικοις δι
. . . . .
. . . . . . ταδε λεγει
. . . . . ν οικον
70

ιακωβ' ον αφωρισε-
εξ αβρααμ' ου νυν αισ
χυνθησεται ιακωβ'
ουδε νυν το προσ . .
π . . ν μεταβαλει ι̅σ̅λ̅
αλλ οταν ιδωσιν τα
τεκνα αυτου τα ερ 76
γα μου δι εμε αγιασου
σιν το ονομα μου κ.
αγιασουσιν τον αγιο-
ιακωβ' και τον θ̅ν̅
του ι̅σ̅λ̅ φοβηθησο-
ται . . . γνωσοντ.
οι τω π̅ν̅ι̅ πλανωμε
νοι συνεσιν οι δε γογ
γυζοντες μαθησο-
ται υπακουειν κ.
αι γλωσσαι αι ψελλι
ζουσαι μαθησοντ.
λαλειν ειρηνην.
Ουαι τεκνα αποσ̇τατ.
ταδε λεγει κ̅ς̅ εποιη
σατε βουλην ου δι εμου
και συνθηκας ου δι
α του π̅ν̅ς̅ μου προσθει
ναι αμαρτιας εφ α
μαρτιαις οι πορευο
μενοι καταβηναι 77

πολλοι· εως αν κατα
λειφθητε ως ιστος
επ ορους και ως σημ͂
αν φερων επι βουνου.
Και παλιν μενει ο θ̅ς̅
του οικτιρησαι υμας
και δια τουτο υψωθη
σεται του ελεησαι υ̅
μας διοτι κριτης κ̅ς̅
ο θ̅ς̅ ημων και που
καταλιψεται την δο
ξαν υμων μακαρι
οι οι εμμενοντες ε̅
αυτω διοτι λαος αγιος
εν σειων οικησει κ͂
ιλ̅η̅μ̅ κλαυθμω εκλαυ
σεν· ελεησον με, ελε
ησει σε την φωνη̅
της κραυγης σου ηνι
κα ιδεν επηκουσε̅
σου.
Και δωσει κ̅ς̅ υμιν αρ
τον θλιψεως και υ
δωρ' στενον και ου
κ ετι μη εγγισωσιν
οι πλανωντες σε ο
τι οι οφθαλμ . . σου
οψονται τους πλα
νωντας σε και τα
ωτα σου ακουσοντ͂
τους λογους των οπι
σω σε πλανησαντω̅
οι λεγοντες αυτη η·
οδος πορευθωμεν
εν αυτη ειτε δεξια
ειτε αριστερα· και μι
ανεις τα ειδωλα τα
περιηργυρωμενα
και τα περικεχρυσω
μενα λεπτα ποιησεις
και λικμησεις ως υ
δωρ αποκαθημεν . . .
και ως κοπρον ωσεις
αυτα. 78
Τοτε εσται ο υετος τω
σπερματι της γης
σου· και ο αρτος του
γενηματος της γης
σου εσται εις πλησμο
νην και λιπαρος· κ͂
βοσκηθησεται σου
τα κτηνη τη ημε
ρα εκεινη τοπον πι
ονα και ευρυχωρο̅
οι ταυροι υμων κ͂
οι βοες οι εργαζομενοι

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

την γην φαγοντ..
αχυρα αναπεποιη
μενα εν κριθη λε
λικμημενα· και εσ
ται επι παντος ορους
υψηλου και επι πα¯
τος βουνου μετεω
ρου υδωρ' διαπορευ
ομενου εν τη ημε
ρα εκεινη οταν α
πολωνται πολλοι
και οταν πεσωσι¯
πυργοι· και εσται το
φως της σεληνης
ως το φως του ηλ..
ου εσται επταπλασι
ον εν τη ημερα οτα¯
ιασηται κς το συν
τριμμα του λαου αυ
του κ.. την οδυνη¯
της πληγης σου ι
ασεται.
Ιδου το ονομα κυ δι
α χρονου ερχεται πολ
λου καιομενος ο θυ
μος· μετα δοξης το λο
γιον των χειλεω¯
αυτου· το λογιον ορ
γης πληρες και η ορ
γη του θυμου μου
ως πυρ εδεται· και το
πνα αυτου ως υδωρ
εν φαραγγι συρον η
ξει εως του τραχηλου
και διαιρεθησεται
του εθνη ταραξαι
επι πλανησει ματαια·
και διωξεται αυτους
πλανησις· και λημ
ψεται αυτους κατα
προσωπον αυτω¯.
Μη διαπαντος δει υ
μας ευφραινεσθαι
και εισπορευεσθ..
εις τα αγια μου... πα¯
τος ωσει εορταζοντας·
και ωσει ευφραινο
μενους εισελθειν
μετα αυλου εις το..
ρος του θυ προς τον
θν ιηλ· και ακουστη¯
ποιησει ο θς την δο
ξαν της φωνης αυ
του και τον θυ.. ο¯
του βραχιονος αυτου
..ειξαι μετα θυμου

οργης . . . φ . . . . .
τεσθιουσης κερα . .
νωσει βι . . . και ως
υδωρ και χαλαζα συ¯
καταφερομενη βια·
δια γαρ φωνης κ̅υ̅
ητ̇ληθησονται ασ
συριοι τη πληγη ἤ
ἄν παταξει αυτους
και εσται αυτω κυ 79
κλοθεν οθεν ην
αυτω ἤ ελπις της βο
ηθιας εφ ἤ αυτος ε
πεποιθει αυτοι μετα
αυλων και κιθαρας
πολεμησουσιν αυ
τον εκ μεταβολης·
ου γαρ προ ημερων
απαιτηθηση.
Μη και σοι εθοιμα . . θη
βασιλευειν φα
ραγγα βαθειαν
ξυλα κειμενα· πυρ
και θειον και
ξυλα πολλα ο θυμος
κ̅υ̅ ως φαραγξ᾽ υπο
. . ειου καιομενη.
Ου . . . οι καταβαινον
τες εις αιγυπτον
επι . . οηθειαν οι ε
φ ιπποις πεποιθοτες
και εφ αρμασιν· εστι¯
γαρ πολλα και εφ ιπ
πο . . . ληθος σφοδρα
και ουκ η . . αν πεποι
θοτες επι τον αγιο¯
του ι̅σ̅λ̅ και τον θ̅ν̅
ουκ εξεζητησαν.
Και αυτος σοφως ηγε¯
επ αυτους κακα· κ̰
ο λογος . . υτου ου μη
αθετηθη και επα
ναστησεται . . π οικους
α̅ν̅ων πονηρων·
και επι την ελπιδα
αυτων την ματ̰
αν· αιγυπτιον α̅ν̅ο¯
και ου θ̅ν̅ ιππων
σαρκας και ουκ εστι¯
βοηθεια· ο δε κ̅ς̅ επα
ξει την χειρα αυτου
επ αυτους· και κοπια
σουσιν οι βοηθουν
τες, και αμα απολου¯
ται παντες.
Οτι ουτως ειπεν μοι κ̅ς̅·

ον τροπον βοηση
ο λεων ἢ ο σκυμνος
επι τη θηρ . . . ελαβε-
και κεκραξη επ αυ
τη εως αν ενπλησθη
τα ορη της φωνης
αυτου και ητ̄λη
θησαν και το πλη
θος του θυμου επτο
ηθησαν· ουτως κα
ταβησεται κς σαβα
ωθ᾽ επισ̄τρατευσαι
επι το ορος σιων· επι
τα ορη αυτης ως ορ
νεα πετομενα, ου
τως υπερασπιει κς
σαβαωθ᾽ υπερ ιλημ
και εξελειται και πε
ριποιησεται και σω
σει.

Επισ̄τραφητε οι τη-
βαθειαν βουλην βου
λευομενοι και ανο
μον οτι τη ημερα
εκεινη απαρνησο-
ται οι ανοι τα χειρο
ποιητα αυτων τα
αργυρα και τα χρυσα·

α εποιησαν οι δακτυ
λοι αυτων και πεσει
ται ασσουρ᾽ ου μαχαι
ρα ανδρος ουδε μαχαι
ρα ανου καταφαγετ
αυτον και φευξον
ται ουκ απο προσω
που μαχαιρας· οι δε
νεανισκοι εσοντ
εις ηττημα· πετρα
γαρ περιλημφθη
σονται ως χαρακι·
και ητ̄ληθησοντ
ο δε φευγων αλω
σεται.

Ταδε λεγει κς μακα
ριος ὃς εχει εν σιων
σπερμα και οικει
ους εν ιλημ· ιδου γαρ
βασιλευς δικαιος
βασιλευ σει κ
αρχον . . ες μετα
κρισεως αρξου
σιν και εσται
ο ανος κρυπτων
τους λογους αυτου·
και κρυβησεται
ως αφ υδατος φερο 80

που εισιν οι συμβου
λευοντες· που εστι¯
ο αριθμων τους συ
στρεφομενους μι
κρον και μεγαν λαο¯
ω ου συνεβουλευ
σαντο ουδε ηδει, βα
θυφωνον ωστε
μη ακουσαι λαος πε
φαυλισμενος και
ουκ εστιν τω ακου
οντι συνεσις.
Ιδου σιων η πολις το σω 81
τηριον ημων οι ο
φθαλμοι σου οψοντ_
ιλ̅η̅μ̅ πολις πλουσια 82
σκηναι αι ου μη εισ
θωσιν· και ου μη κι
νηθωσιν οι πασσα
λοι της σκηνης αυ
της εις τον αιωνα
χρονον· ουδε τα σχοι
νια αυτης ου μη δι
αρραγωσιν· οτι το ο
νομα κυ μεγα υμι¯
τοπος υμιν εσται
ποταμοι και διώρυ
γες πλατεῖς και εὐ
ρυχωροι ου πορευση
ταυτην την οδο¯
ουδε πορευσεται πλοι
ον ελαυνον· ο γαρ
θ̅ς̅ μου μεγας εστι¯
ου παρελευσεται με.
Κ̅ς̅ κριτης ημων
κ̅ς̅ αρχων ημων
κ̅ς̅ βασιλευς ημων
κς αυτος ημας σω
σει· ερραγησαν τα
σχοινια σου οτι ου
κ ενισχυσαν· ο ισ
τος σου εκλεινεν
ου χαλασει τα ιστια
ουχ αρη σημειον
εως ου παραδοθη
εις προνομην. 83
Τοινυν πολλοι χωλοι
προνομην ποιη
σωσιν και ου μη ει
πη ο λαος ο ενοικω¯
εν αυτοις κοπιω
αφεθη γαρ αυτοις
η αμαρτια.
Προσαγαγετε εθνη
και ἀκούσατε αρχο¯
τες· ακουσατω ή γῆ 84

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

και οι εν αυτη· η οι
κουμενη και ο λα
ος ο εν αυτη διοτι
θυμος κυ επι παν
τα τα εθνη και οργη
επι τον αριθμον
αυτων του απολε
σαι αυτους και παρα
δουναι αυτους εις
σφαγην· οι δε τραυ
ματιαι αυτων ρι
φησονται και οι νε
κροι· και αναβησε
ται αυτων η οσμη
και βραχησεται τα
ορη απο του αιματος
αυτων· και . . ληγ . .
σεται ως βιβλιον
ο ουνος και παντα
τα αστρα πεσειτε ως
φυλλα εξ αμπελου
και ως πιπτει φυλ
λα απο συκης.
Εμεθυσθη η μαχαι
ρα μου εν τω ουνω
ιδου επι την ιδου
μαιαν καταβησετ.
και επι τον λαον της

απωλειας· μετα κρι
σεως η μαχαιρα κυ
ενεπλησθη αιματος·
επαχυνθη απο στεα
τος αρνων και απο
στεατος τραγων κ.
κριων· οτι θυσια τω
κω εν βοσορ' και
σφαγη μεγαλη εν
τη ιδουμαια· και συ-
πεσουνται οι αδροι
μετ αυτων και οι
κριοι και οι ταυροι
και μεθυσθησετ.
η γη απο του αιματος
και απο του . . τεατος
. . των εμπλησ . . .
σεται· ημερα γαρ κρι
σεως κυ και ενιαυ
τος ανταποδωσεως
κρισεως σιων· και
στραφησονται αυ
της αι φαραγγες εις
πισσαν· και η γη
αυτης εις θειον·
και εσται η γη αυτης
καιομενη ως πισσα
νυκτος και ημερας· 85

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠ 86

και ου σβεσθησετ͜
εις τον αιωνα χρονο¯
και αναβησεται ο κα
πνος αυτης ανω
εις γενεας αυτης ερη
μωθησεται και εις
χρονον πολυν ερη
μωθησεται· και οι
κησουσιν εν αυτη
ορνεα και εχινοι κ͜
ιβεις και κορακες
και επιβληθησετ͜
επ αυτην σπαρτιο¯
γεωμετριας ερημου
και ονοκενταυροι
οικησουσιν εν αυτη
οι αρχοντες αυτης
ουκ εσονται· οι γαρ
βασιλεις και οι αρχο¯
τες αυτης εσοντ͜
εις απωλιαν· και ανα
φυσει εις τας πολεις
αυτων ακανθινα
ξυλα και εις τα οχυ
ρωματα αυτης κ͜
εσται επαυλις σιρη¯
νων και αυλη στρου
θων· και συναν

87

τησουσ . . . . .
ονοκεν . . . . .
βοησουσι . . . .
προς τον ετερ . . .
εκει αναπαυσ . .
ονοκενταυρ . . .
ρον γαρ αυτοις ανα
παυσιν· εκει ενοσ
σευσεν εχινος· και
εσωσεν η γη τα παι
δια αυτης μετα ασ
φαλειας εκει συνη¯
τησαν ελαφοι και
ιδον το προσωπον
αλληλων· αριθμω
παρηλθοσαν και μια
αυτων ουκ απωλε
το· ετερα την ετερα¯
ουκ εξεζητησαν
οτι κς αυτοις ενετει
λατο και το πνα αυ
του συνηγαγεν αυ
τα· και αυτος επιβα
λει αυτοις κληρους·
και η χειρ' αυτου δι
εμερισεν βοσκεσθαι
εις τον αιωνα χρο
νον κληρονομησετε

. . . . . ενεῶν κ͜
. . . υσονται επ'
. . . .
. . . . ϱανθητι ερη
. . . διψωσα αγαλλι
. . σθω ερημος και α-
θειτω ως κρινον
και εξανθησει και
αγαλλιασεται τα ερη
μα του ιορδανου·
και η δοξα του λιβα
νου εδοθη αυτη
και η τιμη του καρ
μηλου και ο λαος
μου οψεται την δο
ξαν κ̅υ̅ και το υψος
του θ̅υ̅.
Ισχύσατε χειρες ανι
μεναι και γονατα
παραλελυμενα πα
ρακαλεσατε οι ολιγο
ψυχοι τη διανοια ισ
χυσατε μη φοβεισ
θε· ιδου ο θ̅ς̅ ημων
κρισιν ανταποδι
δωσιν και ανταπο
δωσει· αυτος ηξει κ͜
σωσει ημας.

Τοτε ανοιχθησοντ͜
οφθαλμοι τυφλω-
και ωτα κωφων
ακουσονται· τοτε
αλειται ως ελαφος ὁ
χωλός· και τρανη ε
σται γλωσσα μογγι
λαλων· οτι ερραγη
εν τη ερημω υδωρ
και φαραγξ' εν γη δι
ψωση και η ανυδρος
εσται εις ελη· και εις
την διψωσαν γη-
πηγη υδατος εσται·
εκει ευφροσυνη ορ
νεων· επαυλις ποι
μνιων καλαμου
και ελη· εσται εκει ο
δος καθαρα και οδος
αγια κληθησεται·
και ου μη παρελθη
εκει ακαθαρτος· ου
δε εσται εκει οδος α
καθαρτος· οι δε διε
σπαρμενοι πορευσο-
ται επ αυτης· και
ου μη πλανηθωσι-.
και ουκ εσται εκει

λέων· ουδε των . . .
ριων των πονηρω¯
. . . αναβη ε . . . αυ
την· ουδε μη ευρε
. . εκει . . . λα . . . .
σονται εν αυ . . . λε
λυτρωμενοι και
συνηγμενοι δια κ̄ν
αποστραφησοντ.
και ηξουσιν εις σιω¯
μετ ευφροσυνης:
και ευφροσυνη ἀι
ώνιος υπερ κεφα
λης αυτων· επι γαρ
κεφαλης αυτων
αινεσις και αγαλλι
αμα και ευφροσυνη
καταλημψεται αυ
τους ἀπέδρα οδυνη
και λυπη και στε
ναγμος.
Και εγενετο του τεσ
σαρεσκαιδεκατου
ετους· βασιλευοντος
εζεκιου ανεβη, σεν
ναχηρειμ βασιλευς
ασσυριων επι τας
πολεις της ιουδαιας

. . ας οχυρ . . .
. . . .
Και απεστειλεν . .
. . ασσυριων ραψ . .
εκ λα . . ης εις ιλημ
προς τον βασιλεα
εζεκιαν μετα δυνα
μεως πολλης· και ε
στη εν . . ω υδραγω
γω της κολυμβη
θρας της ανω εν τη
οδω του αγρου του
γναφεως.
Και εξηλθε προς αυ
τον ελιακειμ ο του
χελκίου ο οικονο
μος και σομνας ὁ
γραμματευς· και ι
ωαβ' ο του ασαφ' ο υ
πομνηματογρα
φος.
Και ειπεν αυτοις ραψα
κης· ειπατε εζεκια
ταδε λεγει ο βασιλευς
ο μεγας βασιλευς ασσυ
ριων· τινι πεποι
θως ει· μη εν βουλη
η λογοις χειλεων

. . . ς γινεται
. . . . πι τινι πε
. . . οτι απειθις
. . . ου πεποιθ . .
. . . την ραβδον
την καλαμινην
την τεθλασμενη¯
ταυτην επ αιγυπτο¯
ὃς ἂν ἐπ αυτην επι
στηριχθη εισελευ
σεται εις την χειρα
αυτου ουτως εστι¯
φαραω βασιλευς αι
γυπτου και παν
τες οι πεποιθοτες
επ αυτω· ει δε λεγε
τε επι κ̅ν̅ τον θ̅ν̅
ημων πεποιθαμε¯
νυν μιχθητε τω
κω μου τω βασιλει
ασσυριων, και δω
σει υμιν δισχιλια¯
ιππον, ει δυνησε
σθε δουναι αναβα
τας επ αυτους· κ.
πως δυνασθε απο
στρεψαι εις προσω
πον

τοπαρχου ενος· οικε
ται εισιν οι πεποι
θοτες επ αιγυ . . . .
οις εις ιππον και
αναβατην· και
νυν μη ανευ κ̅υ̅
ανεβημεν επι τη¯
χωραν ταυτην πο
λεμησαι αυτην
κ̅ς̅ ειπεν προς με
αναβηθι και κατα
φθιρον αυτην.
Και ειπεν προς αυτο¯
ελιακειμ' ο του χελ
κιου ο οικονομος·
και σομνας ο γραμ
ματευς· λαλησον
προς ημας τους π.
δας σου συριστι· ακου
ομεν γαρ ημεις κ.
μη λαλη προς ημας
ιουδαιστι· και ινα
τι λαλεις εις τα ωτα
των α̅ν̅ω̅ν̅ τω¯
επι τω τειχει.
Και ειπεν ραψακης
προς αυτους· μη προς
τον κ̅ν̅ υμων ἢ προς

υμᾶς απεσταλκεν με
ο κυριος μου ουχι προς
τους ανους τους κα
θημενους επι τω τει
χει ινα φαγωσιν κο
προν και πιωσιν ου
ρον μεθ υμων αμα.
Και εστη ραψακης· και
εβοησεν φωνη μ . .
γαλη η ιουδ . . . ακου
σατε τους λογους του
βασιλεως του μεγα
λου βασιλεως ασσυριω¯
ταδε λεγει μη απατα
τω υμας εζεκιας λο
γοις οι ου δυνησοντ˷
ρυσασθαι υμας· και
μη λεγετω υμιν ε
ζεκιας οτι ρυσεται
υμας ο θ̅ς̅ και ου μη
παραδοθη η πολις αυ
τη εν χειρι βασιλε
ως ασσυριων· μη
ακουετε εζεκιου.
Ταδε λεγει ο βασιλευς
ασσυριων ει βου
λεσθε ευλογηθην˷
εκπορευεσθε προς με
και φαγεσθε εκαστος
την αμπελον αυτου
και τας συκα . . και . . ι
εσθε υδωρ' εκ του λακ
κου υμων εως αν
ελθω και λαβω υμ . . ς
εις γην ως η γη υμω¯.
γη σιτου και οινου
και αρτων και αμπε
λωνων.
Μη υμας απατατω εζε
κιας λεγων ο θ̅ς̅ υμας
ρυσεται· μη ερυσαν
τω οι θεοι των εθνω¯
εκαστος την εαυτου
χωραν εκ χειρος βασι
λεως ασσυριων· που
εστιν ο θεος αιμαρ κ˷
αρφαδ' που εστιν
ο θ̅ς̅ της πολεως, σεπ
φαρουαιμ μη εδυ
ναντο ρυσασθαι σαμα
ρειαν εκ της χειρος μ̊υ
τις των θεων π . . .
των των εθν . . .
τουτων ος τ . . . .
το την γη . . . . . .
εκ της χε . . . . . .

f

ο τις ερυσεται ιλ̅η̅μ̅ εκ
χειρος μου· και εσι
ωπησαν και ουδεις
απεκριθη αυτω λο
γον· δια το προσ໋αξαι
τον βασιλεα μηδενα
αποκριθηναι.
Και ει . . ηλθεν ελι . . . μ
ο του χελκιου ο οικο
νομος· και σομνας ὁ
γραμματευς της δυ
ναμεως· και ιωαβ'
ο του ασαφ' ο υπομνη
ματογραφος προς
εζεκιαν εσχισμενοι
τους χειτωνας και
απηγγειλαν αυτω
τους λογους ραψακου
και εγενετο εν τω
ακουσαι εζεκιαν εσ
χισεν τα ιματια αυ
του και σακκον πε
ριεβαλετο και ανε
. . εις τον οικον κ̅υ̅
. . . . εσ໋ειλεν ελια
. . . τον οικονο
. . . σομναν το¯
. . . . εα και τους

πρεσβυτερους των
ιερεων περιβεβλη
μενους σακκους
προς ησαϊαν υιον α
μως τον προφητη¯
και ειπαν αυτω. 80
Ταδε λεγει εζεκίας η
μερα θλιψεως και ο
νειδισμου και ελε
γμου και οργης ή ση
μερον ημερα· οτι η
κει ή ωδεινη τη τι
κ໋ουση ισχυν δε ου
κ εχει του τεκειν.
Εισακουσαι κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ σου
τους λογους ραψακου
ο̈ϋς απεστειλεν βα
σιλευς ασσυριων . .
νειδιζειν θ̅ν̅ ζων
τα· και ονειδιζειν
λογους ους ηκουσε¯
κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ σου και δεη
θηση προς κ̅ν̅ τον
θ̅ν̅ σου περι των κα
ταλελειμμενων
τουτων.
Και ηλθοσαν ὁι παι
δες του βασιλεως εζε
κιου 80

αυτον· ταδε λεγει κ̅ς̅,
ταξαι περι του οικου
σου αποθνησκεις . . αρ
συ και ου ζηση· και
απεστρεψεν εζεκίας
το προσωπον αυτου
προς τον τοιχον κ.
προσηυξατο προς
κ̅ν̅ λεγων.
Μνησθητι κ̅ε̅ ώς ε
πορευθην ενωπι
ον σου μετα αληθει
ας εν καρδια αληθει
νη· και τα αρεσ͂τα ε
νωπιον σου εποιη
σα· και εκλαυσεν. ε
ζεκιας κλαθμω
μεγαλω.
Και εγενετο λογος κ̅υ̅
προς ησαΐαν υιον
αμως λεγων πορευ
θητι και ειπον εζε
κια ταδε λεγει κ̅ς̅
ο θ̅ς̅ δα̅δ̅' του π̅ρ̅ς̅ σου
ηκουσ . . της φω
νης της προσευχης
σου και ιδον τα δα
κρυα σου· ιδου προσ
*

τιθημι προς τον
χρονον σου ετη δε
καπεντε· και εκ χει
ρος βασιλεως ασσυ
ριων σωσω σε και
υπερ της πολεως
ταυτης υπερασπιω.
Τουτο δε σοι το σημει
ον παρα κ̅υ̅ οτι ο θ̅ς̅
ποιησει το ρημα
τουτο· ιδου στρεφω
την σκιαν των
αναβαθμων ους
κατεβη ο ηλιος τους
δεκα αναβαθμους
του οικου του π̅ρ̅ς̅ σου
αποστρεψω τον
ηλιον τους δεκα
αναβαθμους· και
ανεβη ο ηλιος τους
δεκα αναβαθμους
ους κατεβη ή σκια.

- Π . . . ΣΕΥΧΗ ΕΖΕΚΙΟΥ ״
- ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΙΟΥ . . .
- ΑΣ ΗΝΙΚ . . . ΛΑ . . . .
- ΣΘΗ ΚΑΙ ΑΝ . . . . . .
- ΤΗΣ . . Α . . . .
- ΟΥ. ➛

Ε 92
ψει των ημερων
μου
Πορευσομαι εν πυλαις
αδου
Καταλειψω τα ετη
τα επιλοιπα·
Ειπα ουκ ετι μη ειδω
το σωτηριον του
θῡ επι γης
Ουκ ετι μη ιδω ανο-
της συγγενειας μου
Κατελειπον το λοιπο-
της ζωης μου
Εξηλθεν και απηλ
θεν απ εμου
Ωσπερ᾽ ο καταλυων
σκηνην πηξας
Το πν̄α μου παρ εμοι
εγενετο ως ιστος ε
ριθου εγγιζουσης
εκτεμειν
Εν τη ημερα εκεινη
. . . εδοθην εως
. . . ι ως λεοντι
. . . . τα οστα μου
. . . . . ψεν.
. . . . ημερας

εως της νυκτος πα
ρεδοθην·
Ως χελιδων ουτως
φωνησω·
Και ως η περιστερα ου
τως μελετησω·
Εξελειπον γαρ᾽ οι οφθαλ
μοι μου του βλεπει-
εις το υψος του ου̅νου̅
προς τον κν̄·
Ος εξ . . λατο με και α
φειλατο μου την ο
δυνην της ψυχης
Κε̄ περι αυτης γαρ α
νηγγελη σοι
Και εξηγειρας μου τη-
πνοην και παρα
κληθεις εζησα
Ειλου γαρ μου την ψυ
χην ινα μη αποληται
Και απεριψας οπισω
μου πασας τας αμαρ
τιας μου.
Ου γαρ᾽ οι εν αδου αινε
σουσιν σε
Ουδε οι αποθανοντες
ευλογησουσιν σε
Ουδε ελπιουσιν οι εν

αδου την ελεημοσυ
νην σου
Οι ζωντες ευλογησου
σιν σε ον τροπον
καγω
Απο γαρ της σημερο¯
παιδια ποιησω
Α αναγγελουσιν τη¯
δικαιοσυνην σου
κ̅ε̅ της σωτηριας μου·
Και ου παυσομαι ευ
λογων σε μετα ψαλ
τηριου πασας τας
ημερας της ζωης μου
Κατεναντι του οι
κου κ̅υ̅ του θ̅υ̅.
Και ειπεν ησαϊας προς
εζεκιαν λαβε παλα
θην εκ συκων κ῀
τριψον και κατα
πλασαι και υγιης εση
Και ειπεν εζεκιας
τουτο το σημειον
οτι αναβησομαι
εις τον οικον του
θ̅υ̅.
Εν τω καιρω εκειν῀
απεστειλεν μαρω
δαχ'

ο υιος του . . . . . .
ο βασιλευς της . . .
λωνιας επιστολας
και πρεσβεις και δω
ρα εζεκια ηκουσε¯
γαρ οτι εμαλακισ
θη εως θανατου
και ανεστη.
Και εχαρη επ αυτοις
εζεκιας χαραν με
γαλην και εδειξε¯
αυτοις τον οικον
του νεχωθα και
της στακτης κα῀ 93
των θυμιαματω¯
και του μυρου κ῀
του αργυριου και
του χρυσιου· και
παντας τους οικους
των σκευων της
γαζης· και παντα
οσα ην εν τοις θη
σαυροις αυτου· κ῀
ουκ ην ουθεν ο
ουκ εδειξεν εζεκι
ας εν τω οικω αυ
του.
Και ηλθεν ησαϊας

. . . φητης προς το‾
βασιλεα εζεκιαν κ῀
ειπεν προς αυτον
τι λεγουσιν οι ανοι
ουτοι και ποθεν
ηκασιν προς σε.
Και ειπεν εζεκιας,
εκ γης πορρωθεν
ηκασιν προς με
εκ βαβυλωνος.
Και ειπεν ησαϊας τι
ειδοσαν εν τω οι
κω σου· και ειπεν
εζεκιας παντα τα
εν τω οικω μου
ειδοσαν· και ουκ
εστιν εν τω οικω
μου ο ουκ ιδοσαν,
αλλα και τα εν τοις
θησαυροις μου.
Και ειπεν ησαϊας α
κουσον τον λογο‾
κυ σαβαωθ' ιδου
ημεραι ερχονται
και λημψονται
παντα τα εν τω
οικω σου· και οσα
συνηγαγον οι πρες
σου

εως της ημερας ταυ
της εις βαβυλωνα
ηξει· και ουδεν ου
μη καταλειπωσι‾.
Ειπεν δε ο θς οτι κ῀
απο των τεκνω‾
σου ων γεννησεις
λημψονται και
ποιησωσιν σπαδο‾
τας εν τω οικω του
βασιλεως των βα
βυλωνιων
Και ειπεν εζεκιας
προς ησαϊαν· αγαθος
ο λογος κυ ον ελαλη
σεν γενεσθω δη ει
ρηνη και δικαιο
συνη εν ταις ημε
ραις μου.
Παρακαλειτε παρακα
λειτε τον λαον μου
λεγει ο θς· ιερεις λα
λησατε εις την καρ
διαν ιλημ· παρακα
λεσατε αυτην οτι
επλησθη η ταπει
νωσις αυτης λελυ
ται γαρ αυτης η αμαρ
ΤΙΑ,

οτι εδεξατο εκ χειρος
κυ διπλα τα αμαρτη
ματα αυτης.
Φωνη βοωντος εν
τη ερημω ετοιμα
σατε την οδον κυ
ευθειας ποιειτε τας
τριβους του θυ ημω¯
πασα φαραγξ πλη
ρωθησεται και πα¯
ορος και βουνος τα
πεινωθησεται κ.
εσται παντα τα σκο
λια εις ευθειαν· και
η τραχεια εις πεδια
και οφθησεται η δο
ξα κυ και οψεται
πασα σαρξ το σωτηρι
ον του θυ οτι κς ε
λαλησεν.
Φωνη λεγοντος βο
ησον και ειπα τι βο
ησω· πασα σαρξ χορ
τος και πασα δοξα
ανου ως ανθος χορ
του εξηρανθη ο χορ
τος και το ανθος
εξεπεσεν· το δε ρημα

του θυ η . . . . . .
εις τὸν αι . . . .
Επ' ὁρος υψ . . . .
βηθι ο ευαγγ . . .
μενος σιων υ . . .
σον τη ισχυι τ . . .
φωνην σου ο ευαγ
γελιζομενος ιλημ
υψωσατε μη φοβει
σθε, ειπον ταις πο
λεσιν ιουδα ιδου ὁ
θς υμων· ιδου κς
μετα ισχυος ερχετ.
και ο βραχιων μετα
κυριας· ιδου ο μισ
θος αυτου μετ αυ
του και το εργον εναˉ
τιον αυτου ως ποι
μην ποιμανη το
ποιμνιον αυτου
και τω βραχιονι
αυτου συναξει αρνας
και εν γαστρι εχου
σας παρακαλεσει.
Τις εμετρησεν τη
χειρι το υδωρ και
τον ουνον σπιθα
μη και πασαν τη¯

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

. . . . εστηκεν
. . . . . θμω και
. . . ας ζυγω·
. . . ω νουν κυ
. . τις συμβουλος
. . . του εγενετο ὁς
συμβιβασει αυτον
η προς τινα συνεβου
λευσατο και συνεβι
βασεν αυτον· η τις
εδειξεν αυτω κρισι¯
ή οδον συνησεως τις
ἐδειξεν αυτω· ει πα¯
τα τα εθνη ὠς σΊαγω¯
απο καδου και ως ρο
πη ζυγου ελογισθη
σαν, και ως σιελος
λογισθησονται· ο
δε λιβανος ουχ ικα
νος εις καυσιν κ̮
παντα τα τέΊραπο
δα ουχ ικανα εις ο
λοκαρπωσιν και
παντα τα εθνη ως
ουδεν εισιν· και εις
ουθεν ελογισθησα¯.
Τινι ωμοιωσατε κ̄ν
και τινι ομοιωμα
88 τι

ωμοιωσαΊε αυτον·
μη εικονα εποιησε¯
τεκτων ή χρυσοχο
ος χωνευσας χρυσι
ον περιεχρυσωσε¯
αυτον· ομοιωμα
κατεσκευασεν αυ
τον· ξυλον γαρ' ασηπ
πτον εκλεγέΊαι τε
κτων· και σοφως
ζητει πως στησει
αυτου εικονα και
ινα μη σαλευητε
ου γνωσεσ . . . ε . . υκ α
κουσεσθε ουκ ανηγ
γελη εξ αρχης υμι¯
ουκ εγνωτε τα θε
μελια της γης ο κα
τεχων τον γυρον
της γης και οι ενοι
κουντες εν αυτη
ως ακριδες· ο σΊησας
ως καμαραν τον
ουνον· και διατει
νας ως σκηνην
κατοικειν· ο διδους
αρχοντας ως ουδε¯
αρχειν την δε γη¯

ως ουδεν εποιησε-
ου γαρ' μη σπειρωσι-
ουδε μη φυτευσω
σιν ουδε μη ριζ...
εις την γην ή ριζα
αυτων· επνευσε-
επ αυτους και εξη
ρανθησαν· και κα
ταιγις ως φρυγανα
αναλημψεται αυ
τους.
Νυν ουν τινι με ω
μοιωσατε και υψω
θησομαι ειπεν ο α
γιος· αναβλεψαἰε εις
υψος τους οφθαλ
μους υμων και ιδε
τε τις κατεδειξεν
παντα ταυἰα· ο εκ
φερων κατα αρι
θμον τον κοσμο-
αυτου παντας επ ο
νοματι καλεσει
απο πολλης δοξης
και εν κρατει ισχυ
ος ουδεν σε ελαθεν
μη γαρ ειπης ιακωβ'
και τι ελαλησας ιηλ'
απεκρυβη η οδος μου
απο του θυ· και ο
θς μου την κρισι-
αφειλεν και απεστη.
Και νυν ουκ εγνως
ει μη ηκουσας· θς
αιωνιος ο θς ο κα
τασκευασας τα α
κρα της γης· ου πι
νασει ουδε κοπια
σει· ουδε εστιν εξ
ευρεσις της φρονη
σεως αυτου διδους
τοις πινωσιν ισχυ-
και τοις μη οδυνω
μενοις λυπην
πινασουσιν γαρ'
νεωτεροι και κο
πια.. ουσιν νεα
νισκοι και εκλε
κτοι ανισχυες εσο-
ται οι δε υπομενο-
τες τον θν αλλα
ξουσιν ισχυν πτε
ροφυησουσιν ώς
..ετοι δραμουντ.
...ου κοπιασουσι-
..αδιουνται και

ου πινασουσιν.
Εγκαινιζεσθε προς
με νησοι οι γαρ αρ
χοντες αλλαξουσι¯
ισχυν· εγγισατωσα¯
και λαλησατωσα¯
αμα· τοτε κρισιν
αναγγειλατωσα¯.
Τις εξηγειρεν απ α
νατολων δικαιο
συνην· εκαλεσε¯
αυτην κατα πο
δας αυτου και πο
ρευσεται· δ . . σει ε
ναντιον εθνω¯
και βασιλεις εκστη
σει· και δωσει εις
γην τας μαχαιρας
αυτων και ως φρυ
γανα εξωσμενα
τα τοξα αυτων κ῀
διωξεται αυτους
διελευσεται εν ει
ρηνη ἡ οδος τω¯
ποδων αυτου.
Τις ενηργησεν κ῀
εποιησεν ταυτα
εκαλεσεν αυτη¯

ὁ καλων αυτην α
πο γενεων αρχης·
εγω θ̄ς πρωτος και
εις τα επερχομενα
εγω ειμι· ιδοσαν
εθνη και εφοβη
θησαν τα ακρα της
γης ηγγισαν και ηλ
θοσαν αμα· κρινω¯
εκαστος το πλησιο¯ 96
και τω αδελφω βο
ηθησαι και ερει ισ
χυσεν ανηρ τεκτω¯
και χαλκευς τυ
πτων σφυρη αμα
ελαυνων ποτε με¯
ερει συμβλημα κα
λον εστιν· ισχυρω
σεν αυτα εν ηλοις·
θησουσιν αυτα και
ου κεινηθησον
ται· συ δε ι̅η̅λ̅' παις
μου ιακωβ' ον, εξε
λεξαμην σπερμα
αβρααμ ον ηγαπη
σα· ου αν̓τελαβομη¯
απ ακρων της γης
και εκ των σκοπιω¯

αυτης εκαλεσα σε
και ειπα σοι παις μου
ει συ εξελεξαμην
σε και ουκ εγκατε
λειπον σε μη φοβου
μετα σου γαρ ειμι· μη
πλανω εγω γαρ ει
μη ο θ̅ς̅ σου και εν 97
σοι δοξασθησομαι
και εγω ειπα κενῶς
εκοπιασα εις ματα̃
μη πλανω εγω γαρ
ειμ . . θ̅ς̅ σου ο ενι
σχυσας σε και βοη
θησας . . . και ησφα
λισαμην σε τη δε
ξια τη δικαια μου.
Ιδου αισχυνθησο-
ται και εντραπη
σονται παντες οι
αντικειμενοι σοι
εσονται γαρ ως ου
κ οντες και απολου-
ται παντες οι αν
τιδικοι σου ζητη
σεις αυτους και ου
μη ευρεις τους α̅ν̅ο̅υ̅ς̅
οἱ παροινησουσιν

εις σε· εσονται γαρ ως
ουκ οντες και ου
κ εσονται οι αντι
πολεμουντες σε ο
τι εγω ο θ̅ς̅ ὁ κρατω-
της δεξιας σου· ο λε
γων μη φοβου ια
κωβ' ολιγοστος ει
ι̅η̅λ̅ εγω̃ εβοηθη
σα σοι λεγει ο θ̅ς̅ ο λυ
τρουμενος σε ι̅η̅λ̅.
Ιδου εποιησα σοι ως
τροχους αμαξης α
λοωντας καινους
πριστηροειδεις
και αλοησεις ορη
και λεπτυνεις βου
νους και ως χουν
θησεις και λικμη
σεις και ανεμος
λημψεται αυτους
και καταιγις δια
σπερει αυτους· συ
δε ευφρανθηση
εν τοις αγιοις ι̅η̅λ̅
και αγαλλιασοντ̃
οι πτωχοι και οι
ενδεεις· ζητησουσι-

ΓΑΡ 98

υδωρ και ουκ εστ‿
ἡ γλωσσα αυτων
απο της διψης ε
ξηρανθη.
Εγω κ̄ς ο θ̄ς εγω επ
ακουσομαι ο θ̄ς ι̅η̅λ̅
και ουκ εγκατα
λιψω αυτους· αλλα
ανοιξω επι των
ορεων ποταμους
και εμμεσω πε
δι . . ν πη . ∴ ας ποι
ησω την ερ . . μο¯
εις ελη υδατων
και την διψω
σαν γην εν υδρα
γωγοις θησω εις
την ανυδρον
γην κεδρον και
πυξον· μυρσινη¯
και κυπαρισσο¯
και λευκην . . να
ειδοσιν και γνω
σιν και εννοη
. . ω . . ν και επισ͡τω¯
ται αμα οτι χειρ
κ̄υ εποιησεν ταυ
τα· και ο αγιος ι̅η̅λ̅

κατεδειξεν.
Εγγιζει η κρισις υ
μων λεγει κ̄ς ο θ̄ς·
ηγγισαν αι βουλαι
υμων λεγει ο βασι
λευς ιακωβ εγγι
σατωσαν και αναγ
. . . . τωσαν υμι¯
α συμβησεται ἡ
τα προτερα τινα
ην . . πατε και
. . . . . . μεν
το . . . . ουν και γν̈
σομεθα . . τα εσ
χατα και τα επερ
χομενα . . πατε
ημ . . . . αγγει
λατε ημιν τα ε
π εσχατου και γν̈
σωμεθα οτι θεοι
εστε ευποιησατε
και κακωσατε κ‿
θαυμασομεθα κ‿
οψομεθα αμα . . τ . .
ποθεν εσ͡τε υμεις
και ποθεν ἡ ερ
. . ασια υμων εκ
γης βδελυγμα

εξελεξαντο υμας.
Εγω δε ηγειρα τον α
πο βορρα και τον
αφ ηλιου ανατολω¯
κληθησονται γαρ
τ . . ονομ . . . μου
ερχεσ . . ωσαν αρχο¯
τες· και ως . . . . ος
κεραμεως και ως
κεραμευς καταπ . .
τον πηλον . . υτω . .
καταπαλ͞ηθ . . ε
σθε . τις . . αρ αναγγ . .
λει τα εξ αρχης ιν . .
γνω . . . και τα
εμπρο . . θεν και
ερουμεν οτι αλη
θη εστιν· ουκ εστι¯
ο προλεγων ουδε ὁ
ακουων . . μων
τους λογους· αρχη¯
σιων δωσ . . .
ῑλ̄ημ παρακαλε
σω εις οδον . . .
γαρ τω . . εθν . . .
ιδου ουδ . . . αι α
πο των ειδωλ . . .
αυτω . . ουκ . . ν ὁ

αναγγελ . . .
αν ερωτ . . . . .
τους ποθεν εστε
ου μη αποκριθω
σιν μοι· εισιν γαρ
οι ποιουντες υμας
και ματ . . ν οι πλα
νωντες υμας.
Ιακωβ ο παις μου
αντιλημψομαι
αυτου . . . . εκλε
κτ . . . υ προσεδε
ξατ . . . υτον η ψυ
χη . . ου εδωκ . . το
πνα μου επ αυτο¯
κρισι . . τοις εθ . . .
. . . . ξοισει . . . κε
κραξεται ουδε αν . .
σει ουδε ακοοσθ . .
σεται εξω η φω
. . η αυτου· καλ . . . ο¯
τεθλασμενον ου
συντριψει και λι
νον καπνιζομε
νον ου σβεσει αλλ᾽
εις αληθειαν εξοι
σει κρισιν· και α
ναλαμψει και ου

. . . . . σεται εως
. . . . πι της γης
. . ρισιν και επι τω
ονοματι αυτου ε
θνη ελπιουσιν.
Ουτως λεγει κ̅ς̅ ο θ̅ς̅
ο ποιησας τον ουνο̅
και πηξας αυτον
. . σ͞τερεωσας την γη̅
και τα εν αυτη· και
διδους πνοην τω
λαω τω επ αυτης
και π̅ν̅α̅ τοις πατου
σιν αυτην.
Εγω κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ο καλεσας
σε εν δικαιοσυνη
και κρατησω της
χειρος σου και εν
ισχυσω σε· εδωκα
σε εις διαθηκην
γενους εις φως
εθνων· ανοιξαι
οφθαλμους τυ
φλων εξαγαγει . .
εκ δεσμων δεδε
μενους και εξ οι
κου φυλ . . . ης κα
θημενους εν σκο
94 τι·

Εγω κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ τουτο
μου εστιν το ονο
μα την δοξαν μου
ετερω ου δωσω· ου
δε τας αρετας μου
τοις γλυπτοις τα
απ αρχης ιδου ηκα
σ . . ν και καινα ἅ
εγω αναγγελλω·
και προ του αναγ
γειλαι εδηλωθη
υμιν.
Υμνησατε τω κ̅ω̅
υμνο . . . . ινον
η αρχη . . . υ δοξα
ζεται το . . . μα
αυτου απ . . . υ της
γης· οι κα . . . νο . .
τες εις τη . . . . .
σαν . . . πλε . . . ες
αυτ . . . . . .
και . . . .
τες αυτ . . .
Ευφρα . . θ . . .
ρημος . . . .
. . . αυτ . . . επα̈ . .
. . ε . . . . κα . . .
κου . . . . κηδαρ

ευφρανθησοντ͜
οι κατοικουντες
πετραν επ ακρών
των ορεων βοησου
σιν· δωσουσιν τω
θ̅ω̅ δοξαν τας αρε
τας αυτου εν ταις
νησοις αναγγελου
σιν· κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ των
δυναμεων εξε
λευσεται και συν
τριψει πολεμον
επεγερει ζηλον
και βοησεται επι
τους εχθρους αυ
του μετα ισχυος.
Εσιωπησα απ αιω
νος μη και αει σιω
πησομαι και ανε
ξομαι εκαρτερη
σα ως η τικτουσα
εκστησω και ξη
ρανω αμα· και θη
σω ποταμους εις
νησους· και ελη
ξηρανω και αξω
τυφλους εν οδω
η ουκ εγνωσαν·

και τριβους ους ου
κ εγνωσαν πατη
σαι ποιησω αυτους
ποιησω αυτοις το
σκοτος εις φως κ͜
τα σκολια εις ευθει
αν· ταυτα τα ρημα
τα ποιησω και ου
κ εγκαταλειψω
αυτους· αυτοι δε α
πεστραφησαν εις
τα οπισω.
Αισχυνθητε αισχυ
νην οι πεποιθο
τες επι τοις γλυ
πτοις οι λεγοντες
τοις χωνευτοις
υμεις εστε θεοι η
μων· οι κωφοι
ακουσατε και οι
τυφλοι αναβλεψα
τε ιδειν· και τις
τυφλος αλλ η οι παι
δες μου· και κωφοι
αλλ η οι κυριευον
τες αυτων και ε
τυφλωθησαν οι
δουλοι του θ̅υ̅·

ειδετε πλεονακις
και ουκ εφυλαξα
σθε ηνεωγμενα
τα ωτα και ουκ η
κουσατε κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ε
βουλευσατο ινα δι
καιωθη και μεγα
λυνη αινεσιν· κ͠
ιδον και εγενετο
ο λαος πεπρονομευ
μενος και διηρπα
σμενος· η γαρ παγ . .
εν τοις ταμιοις
πανταχου και εν
τοις οικοις αμα ο
που εκρυψαν αυ̇τους·
εγενοντο εις προ
νομην και ουκ η¯
ο εξαιρουμενος αρ
παγμα και ουκ η¯
ο λεγων αποδος.
Τις εν υμιν ος εν̈
τιειται ταυτα ει
σακουσεται εις τα
επερχομενα· τις
εδωκεν εις διαρπα
γην ιακωβ' και
ισ̅λ̅ το . . προνομευ
ουσιν αυτον· ουχι
ο θ̅ς̅ ω ημαρτοσαν 101
αυτω και ουκ εβου
λοντο εν ταις οδοις
αυτου πορευεσθαι
ουδε ακουειν του
νομου αυτου κ͠
επιγαγεν επ αυ
τους οργην θυμου
αυτου και κατι
σχυσεν αυτους πο
λεμος· και οι συν
φλεγοντες αυτους
κυκλω και ουκ'
εγνωσαν εκαστος
αυτων ουδ . . θε¯
το επι ψυχην.
Και νυν ουτως λε
γει κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ο ποιησας
σε ιακωβ' και ο πλα
σας σε ιη̅λ̅ μη φο
βου οτι ελυτρωσα
μην σε εκαλεσα
σε το ονομα σου ε
μος, ει, συ και εαν
αναβαινης δι' υδα
τος μετα σου ειμι
και ποταμοι ου

✠ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ✠

συγκλυσουσιν σε κ͠
εαν διελθης δια πυ
ρος ου μη κατακαυ
θης· φλοξ ου κατα
καυσει σε οτι εγω κ̅ς̅
ο θ̅ς̅ σου ο αγιος ι̅η̅λ̅'
ο σωζων σε.
Εποιησα σου αλλαγμα
αιγυπτον και αιθι
οπιαν και συηνη¯
υπερ σου· αφ ου εν
τιμος εγενου ενα¯
τιον εμου εδοξασθης
και εγω σε ηγαπησα·
και δωσω α̅ν̅ο̅υ̅ς̅ πολ
λους υπερ σου και
αρχοντας υπερ της
κεφαλης σου.
Μη φοβου οτι μετα
σου ειμι απο αναlο
λων αξω το σπερμα
σου και απο δυσμω¯
συναξω σε . . . ρω τω
βορρα αγε και τ . . . λι
βι μη κωλυε· αγ . .
τους υιους μου απο
γης πορρωθεν κ͠
τας θυγατερας μου

απ ακρου της γης·
παντες οσοι επικε
κληνται τω ονομα
τι μου· εν γαρ τη δο
ξη μου κατεσκευα
σα αυτον· και επλα
σα και εποιησα αυτο¯.
και εξηγαγον λαον
τυφλον· και οφθαλ
μοι ει . . ιν ωσαυτως
τυφλοι και κω
φοι τα ωτα εχοντες
παντα τα εθνη
συνηχθησαν αμα
και συναχθησο¯.
ται αρχοντες εξ αυ
των. τις αναγγε 102
λει ταυτα η τα εξ αρ
χης τις αναγγελει
υμιν· αγ . . γεlωσα¯
τους μαρτυρας αυ
των και δικαιω
θητωσαν· και ακου
σατωσαν και ειπα
τωσαν αληθη· γε
νεσθε μοι μαρτυ
ρες και εγω μαρτυς
λεγει κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ο παις

ὃν ἐξελεξαμην· ινα
γνωτε και πιστευ
σητε και συνητε
οτι εγω ειμι· εμπροσ
θεν μου ουκ εγενε
το αλλος θς και με
τ εμε ουκ εσται.
Εγω ο θς και ουκ εστι¯
παρεξ' εμου σωζω¯.
ανηγγειλα και εσω
σα και ουκ ην εν υ
μιν αλλοτριος υμεις
εμοι μαρτυρες κ͂
εγω κς ο θς ετι απ αρ
χης· και ουκ εστι¯
ο εκ των χειρων
μου εξαιρουμενος
ποιησω και τις α
ποστρεψει αυτο.
Ουτως λεγει κς ο λυ
τρουμενος υμας
ο αγιος ιηλ' ενεκε¯
υμων αποστελω
εις βαβυλωνα· και
επεγερω παντας
φευγοντας· και χαλ
δαιοι εν πλοιοις δε
θησονται· εγω κς
ὁ θς, ὁ αγιος υμων
ο καταδειξας ιηλ'
βασιλεα υμων.
Ουτως λεγει κς ὁ δι
δους οδον εν θαλασ
ση και εν υδατι ισ
χυρω τριβον· ο εξα
γαγων αρματα κ͂
ιππον και οχλον
ισχυρον· αλλα εκοι
μηθησαν και ου
κ αναστησονται·
εσβεσθησαν ως λι
νον εσβεσμενο¯
μη μνημονευε
τε τα αρχαια και
τὰ πρωτα μη συλ
λογιζεσθε· ιδου ποι
ω καινα α νυν ανα
τελει και γνωσε
σθε αυτα και ποιη
σω εν τη ερημω ο
δον και εν τη α
νυδρω ποταμους
ευλογησουσιν με
παντα τα θηρια του
αγρου σειρηνες κ͂
θυγατερες στρουθω¯

οτι εδωκα εν τη
ερημω υδωρ και
ποταμους εν τη α
νυδρω ποτισαι το
γενους μου το εκλε
κτον λαον μου ὃν
περιεποιησαμη‾
τας αρετας μου δι
ηγεισθαι . . . υ νυν
εκαλεσα σε ιακωβ'
ουδε κοπιασαι σε ε
ποιησα ιηλ' ουκ ε
μοι προβατα της
ολοκαρπωσεως σου
ουδε εν ταις θυσι
αις σου εδοξασας με
ουδε εδουλευσας ε‾
ταις θυσιαις σου·
ουδε εγκοπον εποι
ησα σε ε . . λιβανω·
ουδε . . . . ησω μοι
αργυριου θυ . . .
μα ουδε στεαρ τ . ,‾
θυσι . . ν σου επι
θυμησα· αλλα εν
ταις αμαρτιαις σου
και εν ταις αδικ . .
αις σου προεστη . . . υ
*

Εγω ειμι ε . . .
ο εξαλειφων τας . .
νομιας σου και ου
μη μνησθησομ‿
συ δε μνησθητι
και κριθωμεν λε
γε συ τας ανομιας
σου πρωτον ινα δι
καιωθης· οι πρες
υμων πρωτοι κ‿
οι αρχοντες αυτω‾
ηνομισαν εις εμε
και εμια . . . ὁι αρχο‾
τες τα αγια μου κ‿
εδωκα απολεσαι
ιακωβ' και ιηλ' εις
ονειδ . . μ . . ν.
Νυν δε ακουσον παις
μου ιακωβ' και ιηλ
ον εξελεξαμην
103 . . υ . . ως λεγει κς ο θς
ο ποιησας σε και ο
πλασας σε εκ κοι
λιας· ετι βοηθη
θηση.
Μη φοβου παις μου
ιακωβ' και ο ηγα
πημενος ισλ ον

. . . . . μην . . .
. . ω . . ωσω υ . . ωρ ε-
. . ιψει τοις πορευο
. . . νοις εν ανυδρω
επιθησω το πνα μου
επι το σπερμα σου
και τας ευλο . . . . μου
επι τα τεκν . . . υ
και ανατε . . ουσ . .
ώς ανα . . σο . . υ
δατος χορτος· κ.
ως ιτεα επι π . . α
ρεον υδ . . . ς
ε . . . του θυ ειμι
και ουτ . . . βοησετ.
επι τω ονοματι
ιακωβ' και ετερος
επιγραψει του θυ
. . . επι τω ονο
ματι ιηλ και βο
ησεται.
Ουτως λεγει κς ο θς
ο βασιλευς ιηλ ο ρυ
σαμενος αυτον
θς ισλ' εγω πρωτος
και εγω μετα ταυ
τα· πλην εμου
ουκ εστιν θς· τις

ωσπερ εγω στη . . . .
καλεσατω και ετοι
μασατω μοι αφ ου
εποιησα ανον εις
τον αιωνα και τα
. . περχομενα προ
του . . λ . . . . αναγγει
. . τωσαν υμιν
μη παρακαλυπτε
σθ . . ουκ απ αρχης
. . . . . τισασθε κ.
απηγγειλα υμιν.
Μαρτυρες υμεις εστε
. . . στιν θς πλην
. . μου . . . . κ η
κουσαν τοτε ὁι
πλασσοντες και
γλυφοντες . πα-
τες ματαιοι οι ποι
ουντες τα κατα
θυμια αυτων· α
ουκ ωφελησει αυ
τους· αλλ' αισχυν
θησονται παντες
οι πλασσοντες θν
και γλυφοντες
ανωφελη και πα-
τες οθεν εγενοντο

εξηρανθησαν . . .
κωφοι απο ανων.
Συναχθητωσαν πα-
τες και στητωσα . .
αμα εν]ραπητω
σαν και αισχυνθη
τωσαν αμ . . οτι ω
ξυνεν τεκτων
σιδηρον σκεπαρ
νω ειργασα]ο αυτο
και εν τερετρω ε
τρησεν αυτο ειρ
γασατο αυτο εν τω
βραχιονι της ισχυ
ος αυτου· και πινα
σει και ασθενησει
και ου μη . . . η υ
δωρ. εκλεξαμε 104
νος τεκ]ων ξυλο-
εστησεν αυτο εν
μετρω και εν κολ
. . η ερυθμισεν αυ
το· εποιησεν αυτο
ως μορφην αν
δρος και ως ωραιο
τητα ανου . . τησαι
αυτο εν οικω· ὃ εκο
ψεν ξυλον εκ του

δρυ . . . φυ . . υ
σεν . . . . . αι υε . . ος
εμη . . . εν ινα
η ανοις εις καυσι-
και λαβων απ αυτου
εθερμανθη και
καυσαντες επεψ . . -
αρτους επ αυτων
το δε λοιπον ειργα
. . αντο εις θεους· κ.
προσκυνουσιν
αυτους ου το ημι
συ αυτου κατεκαυ
σεν εν πυρι και ε
πεψαν αρτους επ αυ
των· και επ αυτου
κρεας οπτησας
εφαγεν και ενε
πλησθη και θερ
μανθεις ειπεν·
. . δυ μοι οτι εθερ
μανθην και . . -
πυρ το δε λοιπον
εποιη . . ν εις θν
γλυπ . . . ν . . αι προσ
. . . ν . . . υτω και
πρ . . . υχεται προς
αυ . . . λεγων

εξελουμαι οτι θεος
μου ει συ.
Ουκ εγνωσαν φρο
νησαι οτι απημαυ
ρωθησαν του βλε
πειν τοις οφθαλ
μοις αυτων και
του νοησαι τη καρ
δια αυτων· και ου
κ ελογισατο τη καρ
δια αυτου· ουδ αν
ελογησατο τη ψυ
χη αυ̅του· ουδε εγ̈ν
τη φρονησει οτι
το ημισυ αυ̅του κατε
καυσεν εν πυρι κ.
επεψεν επι των
ανθρακων αυτου
αρτους· και οπτη
σας κρεας εφαγεν
και το λοιπον αυ
του εις βδελυγμα
εποιησεν· και προσ
κυνουσιν. αυτω
γνωθη οτι σποδος
η καρδια αυτων
και πλανωνται
και ουδεις δυνατ.
102

εξελεσθαι την ψυ
χην αυτου ιδετε
ουκ ερει̅ε οτι ψευ
δος εν τη δεξια μου.
Μνησθητι ταυτα
ιακωβ' και ισ̅λ οτι
παις μου ει συ επλα
σα σε παιδα μου κ.
συ ισ̅λ μη επιλαν
θανου μου ιδου
γαρ απηλιψα ως νε
φελην τας ανομι
ας σου και ως γνο
φον τας αμαρτι
ας σου επισ̅ραφη
τι προς με και λυ
τρωσομαι σε.
Ευφρανθητε ου̅νοι̅
οτι ελεησεν ο θ̅ς
τον ισ̅λ σαλπησα
τε θεμελια της γης 105
βοησατε ορη ευ
φροσυνην οι βου
νοι και παντα τα
ξυλα τα εν αυτοις·
οτι ελυτρωσατο
ο θ̅ς τον ιακωβ' κ.
ισ̅λ δοξασθησεται

Ουτως λεγει κ̅ς̅ ο λυ
τρουμενος σε και
πλασσων σε εκ κοι
λιας· εγω κ̅ς̅ ο συντε
λων παντα εξετει
να τον ο̅υ̅ν̅ο̅ν̅ μο
νος· και εστερεωσα
την γην· τις ετε
ρος διασκεδασει ση
μεια ενγαστριμυ
θων και μαντιας
απο καρδιας· απο
στρεφων φρονι
μους εις τα οπισω
και την βουλην
αυτων μωρευω̄
και ιστων ρημα
τα παιδος αυτου
και την βουλην
των αγγελων αυ
του αληθευων· ο
λεγων ι̅λ̅η̅μ̅ κα
τοικηθηση· και
ταις πολεσιν της
ιουδαιας οικοδο
μηθησεσθε· και
τα ερημα αυτης
ανατελει.

Ο λεγων τη αβυσσω
ερημωθηση και τους
ποταμους σου ξη
ρανω· ο λεγων κυ 106
ρω φρονειν και
παντα τα θεληματα
τα μου ποιησει.
Ο λεγων ι̅λ̅η̅μ̅' οικο
δομηθηση και το̄
οικον τον αγιον
μου θεμελιωσω.
Ουτως λεγει κ̅ς̅ ο θ̅ς̅
τω χριστω μου κυρω
οὗ εκρατησα της
δεξιας αυτου· επα
κουσεται εμπρο
σθεν αυτου εθνη
και ισχυν βασιλε
ων διαρρηξω· α
νυξαι εμπροσθε̄
αυτου πυλας· και
πολεις ου συγκλει
σθησονται.
Εγω εμπροσθεν σου
προπορευσομαι
και ορη ομαλιω·
θυρας χαλκας σῡ
τριψω και μοχλους

✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠

σιδηρους συγκλα
. . ω και δωσω σοι
θησαυρους σκοτι
νους αποκρυφους
αορατους ανοιξω
σοι ινα γνωση οτι
εγω κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ο καλω¯
το ονομα σου θ̅ς̅ ισ̅λ̅'
ενεκεν ιακωβ'
του παιδος μου κ͂
ισ̅λ̅ του εκλεκτου
μου εγω καλεσω
σε τω ονοματι μου
και προσδεξομαι σε.
Συ δε ουκ εγνως με
οτι εγω κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ κ͂
ουκ εστιν ετι πλη¯
εμου θ̅ς̅· ενισχυσα
σε και ουκ ηδεις με
ινα γνωσιν οι απο
ανατολων ηλιου
και οι απο δυσμω¯
οτι ουκ εστιν ετι
πλην εμου.
Εγω κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ και ου
κ εστιν ετι εγω ο
κατασκευασας φως
και ποιησας σκοτος

104

ο ποιων ειρηνη¯
και κτιζων κακα
εγω κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ο ποιω¯
ταυτα παντα.
Ευφρανθη . . . ου
ρανος ανωθεν κ͂
αι νεφελαι ρενετω
σαν δικαιοσυνη¯.
ανατειλατω η γη
και βλαστησατω
ελε . . . και δικαιο
συνην ανατειλα
τω αμα.
Εγω ειμι κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ὁ
κτισας σε ποιον
βελτιον κατεσκευ
ασα ως π . . ν κε
ραμεως μη ο αροτρι
ων αροτριασει τη¯
γην· ολην την η
μερ . . μη ερει ὁ
πηλος τω κ . . ραμεῖ
τι ποι . . . ς οτι ουκ
εργαζη ουδε εχεις
χειρας ο λεγων τω
πρ̅ι̅ τι γεννησεις
και τη μ̅ρ̅ι̅ τι ω
δεινεις. ⸓

107

. . . η λελαληκα ηνι . . . 108
. . γένετο εκει ημη . . .
. . αι νυν κς κς απε
. . ταλκεν με και
. . ο πνα αυτου.
. . τως λεγει κς ο ρυ
. . αμενος σε αγιος ισλ
. . γω ειμι ο θς σου δε
. . ειχα σοι του ευρει . .

ISAIAS Cap. XLVIII, 20.

. . ξελθε εκ βαβυλ . .
νος φευγων α . .
των χαλδαιων
φωνην ευφρο . . .
νης αναγγειλα . .
και ακουστον γ . .
νεσθω τουτο· α
ναγγειλατε εω . .
εσχατου . . . τη . .
. . . γετε ερρυσα . .

προσωπον του θυ . . .
μου του θλιβοντος . .
σε· ον τροπον γαρ ε . .
βουλευσατο του αρε . . .
σαι και νυν που ο θυ . .
μος του θλιβοντος .
σε εν γαρ τω σωζε . . .
σ . . αι σε ου στησετ. . .
ουδε χρονιει· οτι . .
εγω ο θς σου ο ταρασσω-
την θαλασσαν κ.
ηχων τα κυματα αυ
της· κς σαβαωθ' ονο
μα μοι θησω το . . .
λογους μου εις το σ . .
μα σου και υπο την
σκιαν της χειρος
μου σκεπασω σε ε
ν η εστησα τον ου . . .
και εθεμελιωσα τ . . .
γην και ερει σιων
λαος μου ει συ.
Εξεγειρου εξεγειρου
αναστηθι ιλημ η
πιουσα . . . ποτηριο-

εκ χειρος κυ το ποτη.
ριον γαρ της πτωσε
ως το κονδυ του θυ
μου εξεπιε και εξε
κενωσας· και ουκ η-
ο παρακαλων σε απο
παντων των τε
κνων σου ων ετε
κες· και ουκ ην ο αν
τιλαμβανομενος
της . . . ιρος σου ουδε
. . . . παντων . . .
. . . . υ ων υψω
σας δυο ταυτα αντι
κειμενα σοι τις σο . .
συνλυπηθησετ
πτωμα και συντ . .
μα λιμος και μαχαι
ρα· τις παρακαλεσει
σε· οι υιοι σου οι απο
ρουμενοι οι καθευ
δοντες επ ακρου
πασης εξοδου ως
σευτλιον ημιεφ . . .
οι πληρεις θυμου κυ

εκλελυμενοι δια
κ̅υ̅ του θ̅υ̅.
Δια τουτο ακουε τετα
πεινωμενη και
μεθυουσα ουκ απο
οινου ουτως λεγει
κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ο κρινων το¯
λαον αυτου· ιδου ε . . .
φα εκ της χειρος σου
το ποτηριον της . . .
σεως το κονδυ του
θυμ . . ου . . . .
. . . ει . . αυτ . . .
. . . .
χειρας των αδ . . .
. . ντ . . . σε και τω¯
ταπεινωσαντω . . .
οι ειπαν τη ψυχη σου
κυψο . . ινα παρελθ . .
μεν· και εθηκα . . .
σα τη γ . . τα μεσα . . ε
να . . ο . . .
πορε . . . . . .
Ε . . γει . . . ε . . ει . . ρ . .
σιων ε . . . .

ισχυν σου σιων κ.
ενδυσαι . . . οξαν
σου ι̅λ̅η̅μ̅ πολις αγια
ουκ ετι προστεθησε
ται διελθειν δια σου
απεριτμητος και α
κ . . . αρτος εκτ . . . . . .
. . . τον χουν και . .
να . . τηθι καθισ . . .
ι̅λ̅η̅μ̅ ενδυσαι τον
δεσμον του τρα . . .
λου . . . . αιχμ . . . .
θυγατηρ σιων . .
Οτι ταδε λεγει κ̅ς̅ δω
ρεαν επραθητε κ.
ου μετα αργυριου λυ
τρωθησεσθε.
Ουτως λεγει κ̅ς̅, εις αι
γυπτον κατεβη ο
λαος μου το προτερο¯
παροικησαι εκει
και εις ασσυριους βια
ηχθησαν και νυ¯
τι ωδε . . εστε.
Ταδε λεγει κ̅ς̅ οτι εληµ
φθη

ο λαος μου δωρεαν θ . .
μαζ . . τε . . αι ολολυζε
. . ταδε λεγει κ̅ς̅ . . υ
μ . . τους α̅ν̅ο̅υ̅ς̅ . . . α .
τος το ονομα μου
. . α . . φημειται εν
. . . ς εθνε . . ν· δια του
το γνωσεσθε ο λαος
μου το ονομ . . . . ου
τη . . . . ρα εκεινη ο
τι εγω . . ιμι αυτ . .
. . α . . ν παρειμ . .
ωρα . . . των ορε . . .
ως ποδες ευαγγελιζο
μενου ακοην ειρη
νης· ως ευαγγελιζο
μ . . νο . . αγαθα οτι α
κουστην ποιησω
την σωτηρ . . . ν σου
λεγ . . ν σιων β . . . λευ
σ . . . σου ο θ̅ς̅
. η των φυλασσον . . .
. . . ν σε υψωθη και
τη φων . . . . . .
φρανθησονται . .

τι οφθαλμοι προς
οφθαλμους οψοντ.
ηνικα εαν ελεηση
κ̅ς̅ την σιων· ρηξα
τω ευφροσυνην
αμα τα ερημα ι̅λ̅η̅μ̅
οτι ηλεησεν αυτ . . .
και ερρυσατο ι̅λ̅η̅μ̅
και αποκαλειψ . . κ̅ς̅
τον βραχιονα τον
αγιον αυτου ενωπι
ον παντων . . . .
εθνων· και οψ . . ν . .
. . αντα τα εθνη τα
ακρα της γης . . .
σωτηριαν . . . .
ρα του θ̅υ̅ ημ . . .
Αποστητε αποστη . .
εξελθατε εκειθ . . .
και ακαθαρ . . υ μη
απ̄ησθε εξελθ . . .
εκ μεσου αυτης κ.
αφορ . . θ . . ε οι φε
ροντες τα σκευη . . .
κου κ̅υ̅· οτι ου μ . .

. . . . λευ
. . . . . . ορευ
σεσ . . . . . . ευσε
. . . . πρ . . . . . υ
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . α
. . . . ται
σφοδρ . . τροπο-
ε . . στησ . . νται επι
σε πολλοι ουτως αδ . .
ξη . . ε . . ανων τ . .
ειδ . . . υ και . . . ο
ξα σου . . . ο τω
. . . .
. . . .
. . ω . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
ουκ . . κ . . . . .
συνησου . . . .
. . . . υ . .

. . α . . . .
ε . . . .
α . . . .
. . ν . . . .
. . ν . . . .
. . ο . . . ρ . . . .
διψωσ . . ουκ εστι-
ειδος αυτω ουδε δο
ξα και ιδομεν αυτο-
και ουκ ειχεν ειδος
ουδε καλλος αλλ
ειδος αυ . . . . ατιμο . .
. . . εκ . . . . .
. . αρ . . τ . . υ . . .
. . ων α . . . . .
. . . πλη . . . ων . .
. . ιδος φ . . . μαλα
κιαν . . τι . . . . ρα
. . . τ . . προ . . . . ο-
. . . το . . . .
. . . υ . . . .
. . υ . . . .
. . . . μ
. . . . 109
. . . .

και ζησεται εν αγα
. . . . ψυχη υ . . ω . .
και δι . . . . . αι υ
. . . . . . θηκην αι
. . ν . . ν . . α . . . α δαδ
. . . . . . τ . . .
. . . αρ . . . ριο . . ε . .
. . νε . . αυτα . . δεδω
κα αρ . . . . και πρα
. . . . α
. . . αλε . ο . .
. . . ο . . επι
. . . .
ταφ . . . . . . ενε
. . . . . . ο . . .
. . . . οτι ε
. . . .
. . . .
. . . . ε
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . . α . .
. . . οδου . .
. . . .

ανομος τας βουλας
αυτου και . . . στρα
φητω επι κ . . . .
ελεηθησετα . . . .
επι πολυ αφησ . . .
τας αμαρτιας υ . . . . .
ου γαρ εισιν αι βου
λαι μου ω . . περ αι βου
λαι υμων . . . . .
περ αι οδοι . . . . αι ο
. . . . . . κ . .
. . λλ . . . . . υ . .
. . . . . . ουτω
α . . . . δος μου α . . .
. . . . υ
. . . . . αι τα . . . . .
. . . τα υμ . . . . .
. . π . . . . . .
. . ς . . α . . κα . . .
υετος η χιων εκ
. . . .
. . . . . ν . . . .
. . . . η . .
. . . .
. . λαστ . . σ . . . .

σπερμα τω σπειροντι
και αρ . . ον εις βρω . . .
ουτως ε . . . το ρημα
μου ὁ ἐαν εξελθη εκ
του στοματος μου
ου μη αποστραφη
εως αν συντελεσθη
οσα ηθελησα και ευ
οδωσω τας οδους σου
και τα ενταλματα
μου· εν γαρ ευφρο
συνη εξελευσεσθε
και εν χαρα διδαχθη
σεσθε τα γαρ ορη και
οι βουνοι εξαλουντ.
προσδεχομενοι υ
μας εν χαρα και πα-
τα τα ξυλα του αγρου
. . . κροτησει τοις
κλαδοις· και αντι
της στοιβης αναβη
σεται κυπαρισσος·
αντι δε της κονυ
ζης αναβησεται
μυρσινη· και εσται
κς

εις ονομα και εις ση
μειον αιωνιον κ.
ουκ εκλειψει.
Ταδε λεγει κς φυλασ
σεσθε κρισιν ποιη
σατε δικαιοσυνη-
ηγγικεν γαρ το σω
τηριον μου παραγι
νεσθαι και το ελε
ος μου αποκαλυφ . .
ναι μακαριος ανηρ
ο ποιων . . αυτα κ.
ανος ο αν . . . χομ . ν . .
αυτων και φυ . .
σων τα . . . . . β . . .
μη βεβηλουν· και
διατη . . ων τας χει
ρας αυτου μη ποιει-
αδικα και μη λεγε
τω ο αλλογενης ο
προσκειμενος προς
κν αφοριει με αρα
κς απο του λαου αυ
του· και . . . λεγετω
ο ευνουχος οτι εγω

ειμι ξυλον ξηρο¯.
Ταδε λεγει κ̅ς̅ τοις ευ
νουχοις· οσοι αν φυ
λαξωνται τα σαββα
τα μου· και εκλεξω¯
ται ἃ εγω θελω· και
αντεχωνται της
διαθηκης μου·
δωσω αυτοις εν τω
οικω μου και εν τω
τειχει μου τοπον
ονομαστον κρειτ
των υιων και θυ
γατερων ονομα αι
ωνιον δωσω αυτοις
και ουκ εκλειψει.
Και τοις αλλογενεσι¯
τοις προσκειμενοις
κ̅ω̅ δουλευειν αυτω
και αγαπαν το ονομα
κ̅υ̅ του ειναι αυτω
εις δουλους και δου
λας· και παντας τους
φυλασσομενους
τα σαββατα μου μη

βεβηλουν· και αντε
χομενους της δια
θηκης μου εισαξ . . .
αυτους εις το ορο . .
το αγιον μου και ευ
φρανω αυτους εν
τω οικω της προσ
ευχης μου· τα ολο
καυτωματα αυτω¯
και αι θυσιαι αυτω¯
εσονται δεκται επι
του θυσιαστηριου
μου ο γαρ' οικος μου
οικος προσευχης
κληθησεται πα . . ι . .
τοις εθνεσιν ειπε¯
κ̅ς̅ οτι συναγω του . .
διεσπαρμενους
ισ̅λ̅· και επαξω επ αυ
τους συναγωγην.
Παντα τα αγρια θηρια
δευτε φαγετε πα¯ 110
τα τα θηρια του . . ρυ
μου ιδετε . . τι πα . .
τες εκτετυφλω¯
ται

ουκ εγνωσαν φρο
νησαι παντες κυ
νες ενεοι· ου δυνη
σονται υλακτειν
ενυπνιαζομενοι
κοιτην φιλουν
τες νυσταξαι· και
οι κυνες αναιδεις
τη ψυχη ουκ ειδο
τες πλησμονην
και εισιν πονηροι
ουκ ειδοτες συνεσι-
παντες ταις οδοις
αυτων εξηκολου
θησαν εκαστος κα
τα το αυτο· ιδετε ως
ο δικαιος απωλετο
και ουδεις εκδεχε
ται τη καϱδια· και
ανδρες δικαιοι αι
ρονται και ουδεις
κατανοει· απο γαρ
πϱοσωπου αδικιας
ηρται ο δικαιος εστ~
εν ειρηνη η ταφη

αυτου ηρται εκ του
μεσου· υμεις δε προσ
αγαγετε ωδε υιοι α
νομοι σπερμα μοι
χων και πορνης
εν τινι ενετϱυφη
σατε και επι τινα
ηνοιξατε το στομα
υμων και επι τινα
εχαλασατε την γλωσ
σαν υμων ουχ υ
μεις εστε τεκνα α
πωλειας σπερμα α
νομον· οι παρακα
λουντες τα ειδωλα
υπο δενδρα δασεα
σφαζοντες τα τε
κνα αυτων εν τ..
φαραγξιν αναμεσο-
των πετϱῶν· ε
κεινη σου η μερις
ουτος σου ο κληϱος·
και εκεινοις εξεχε
ας σπονδας· εκεινοις
ανηνεγκας θυσιας· 111

ετη ελαλησα προς υ 112
. . . ορθριζων κα . .
. . . και αποστελ . . .
προς . . . ας τους . . ου
λους μου τους προφ . .
τας ορθρου αποστελ
λων και ουκ ει . . . ου
σατε . . . και ου προσ
εσχετε τοις ω . . .
. . . . . . ων . . . .
φητε εκαστος απο
της οδου αυτου . . .
. . . .
πονηρων . . . . τη
δευματω . . . . μων
και κατοικησετ . .
επι τη . . . . . εδω
κ . . υμιν και τοις πα
τρασιν υμων απ . .
ω . . . . .
Μη . . . *ευεσθε οπισω*
θεων αλλοτριω . .
του δουλευ . . ν αυτ . . .
. . . του προσκυνει . .
αυτοι . . . ως μη . . . .

γιζητε με εν τοις ε . .
. . . οις των χειρων υ
μων του κακω . . α . .
υμας και ου . . . ου
σατε μου δια τουτο
ταδε λεγει κς . . . .
δη ουκ επιστευ . . . .
τοις λογοις μου ιδου
εγω αποστελλω και
λημψομαι την π . .
. . . αν απο . . . . και
. . . ω αυτους επι την
. . . .
. . . τους κατ . . κου¯
τας αυτην και . . . .
τα τα εθνη τα κυκλω
αυτης κα . . . ερημω
σω αυτους και δωσω
αυτους εις αφανισμ . . .
και εις συρισμον και
εις ονειδισμον αιω . . . ν
Και *απολω απ αυτων*
φωνην ευφροσυ
νης και φων . . . χα
ρας· φωνην νυ . . φ . . υ

και . . ω . . . . .
φη . . οσμ . . . . . . ρου
και φως λ . . . νου
και εσται πασα η γ . .
εις αφανισμον κ.
. . . υσου . . . . . .
εθν . . . ε . . . . . .
. . . . . . τη . .
. . . .
. . ω . . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . α . . . . . .
λογους μου ους . . .
λησα . . . . υτη . . πα . .
τα τα γε . . . α . . . . .
εν τω β . . . λιω το . . . .
◄ Α ΕΠΡΟΦΗΤΕΥΣΕΝ ►
ΙΕΡΕΜΙΑΣ ΕΠΙ ΤΑ
◄ ΕΘΝΗ ΤΑ ΑΙΛΑΜ: ►

Τ . . δε . . . .
β . . . . . .
αρ . . . .
αυ . . . .
επι α . . . . . ρα . .
ανεμ . . . εκ . . . .
. . . . ρω . . . ου . . .
. . . . . . ερ . . .
. . . .
. . . . τ . . . . .
. . . . . ερ . . .
. . . .
. . . . θν . . ο . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . 113

γην εν τη ισχυι αυ 114
του . . . αζων οι
. . . . μενην εν τη
σοφια αυτου εν τη
. . . . ει αυτου εξε
τεινεν τον ουνον
. . . φωνη . . . . ε . .
πληθος . . . . υδα
το . . . . ω ουνω κ
ανηγαγεν νεφελας
. . . . ατ . . της . . .
. . . ταπας εις υετο . .
εποιησεν και . . .
γαγεν φως . . .
σαυρων . . . . υ . . .
Ε . . ωρανθη πας ανος
απο γνωσεως κα . . .
σχυν . . . . ας χρυ . . .
. . . . . . λυ . . . . .
αυ . . . . τ . . ψευ . . .
εχωνευσα . . ουκ εσl . .
πνα εν αυτοις . . α
τ . . . εστιν εργα . . .
. . ωκ . . . ενα εν κ . .
ρω . . . κεψεω . . αυ . . .

. . πολουνται.
Ου τοιαυτη μερις τω
ιακωβ' οτι ο πλασας
τα παντα αυτος κλη
ρονομια αυτου κς
ονομα αυτω διασκορ
πιζεις συ . . οι σκευη
πολ . . . μου και διασκ . .
. . . ω εν σοι εθνη κα . .
ε . . αρω εκ σου βασιλ . . .
και διασκορπιω εν
. . . ιππον και ανα
. . . . η . . . τ . . . και
διασκορπιω εν σο . .
. . . . και αναβατας
αυ . . . ν και διασκορ
πιω εν σοι νεαν . . .
. . . . παρθενο . .
και διασκορπιω ε . .
σοι . . . . α και γυναι
κα και διασκορπιω
εν σοι ποιμενα κ . .
το ποιμνιον αυτου
και διασκορπιω εν
σοι . . . γον και το 115

ελαλησεν αυτω 116
μετα κρισεως και
εσφαξεν βασιλευ . .
βαβυλωνος τους υ
ιους σεδεκιου κα . .
οφθαλμους αυτ . . .
και παντας τους
αρχοντας ιουδα
εσφαξεν εις δεβ . . .
θα· και τους οφθαλ
μους σεδεκιου εξε
τυφλωσεν και ε
δησεν αυτον εν
παιδες και ηγαγε⁻ 117
αυτον βασιλευς βα
βυλωνος εις βαβυ
λωνα και εδωκε⁻
αυτον εις οικιαν
μυλωνος εως η
μερας ης απεθαν..⁻
Και εν μηνι τω πεμ
πτω δεκατη του
μηνος ηλθεν να
βουζαρδαν ὁ αρχι
μαγειρος· ὁ εστηκως

κατα προσωπον
του βασιλεως βαβυ
λωνος εις ιλημ
και ενεπρησεν το⁻
οικον κυ και . . .
οικον του βασιλεω . .
και πασας τας οικ . . .
. . . της πολεως· κ
πασαν οικιαν με
γαλην ενεπρησε⁻
εν πυρι· και παν
τειχος ε . . ιλημ' κυ
κλω καθειλεν . .
δυναμις των χαλ
δαιων η μετα του
αρχιμαγειρου· κ
τους καταλοιπο . . .
του λαου κατελει
πεν ο αρχιμαγειρος
εις αμπελουργου . .
και γεωργους· κ
τους στυλους τους
χαλκους τους εν . . .
κω κυ και τας βασεις
και την θαλασσα⁻

την χαλκην τη‾ 118
εν οικω κυ συνε
τριψαν οι χαλδαι
οι και ελαβον το‾
χαλκον αυτον
εις βαβυλωνα
και την στεφα
νην και τας φ . . α
λας και τας κρεαγ . . .
και παντα τα σκευη
τα χαλκα εν οις
λειτουργουσιν
εν αυτοις· και τα
σαφφωθ και τα
μασμαρωθ και τους
υποχ . . τηρας και
τας λυχνιας και
τας θυισκας και
και τους κυαθους· α ην
χρυσα χρυσα· και
α ην αργυρα αργυ
ρα ελαβεν ο αρχιμα
γειρος και οι στυ
λοι δυο και ἡ θα
λασσα μια· και οἱ

μοσχοι δωδεκα
χαλκοι υποκατω
της θαλασσης α
εποιησεν ο βασι
λευς σαλωμων̓
εις οικον κυ ου
κ ην σταθμος του
χαλκου αυτου
και οι στυλοι τρι . .
κοντα πεντε . . .
χεων υψος του . . . 119
λου του ενος και
σπαρτιον δωδεκ . .
πηχεων περιε
κυκλου αυτον
και το παχ . . . αυτου
τεσσαρων δακτυ
λων και γεισος
επ αυτοις χαλκου
και πεντε πηχε
ων το μηκος υ
περοχη του γεισους
του ενος και δει
κτυον και ροαι
επι του γεισους

120

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . ω . . . .
. . . .
. . . αρ . . ομε . . .
. . . . μων· κ..
. . . π . . τρεψ . .
. . . υ . . κ . . κ . . .
οργ . . αυτου α . . .
. . . . εως της η . . ε
. . . τ . . .
Και αναγνωσθησε
. . . το βιβλιον τουτο
. . απ . . τε . . . αμεν . .
. . . . ς ε . . αγο . . . υσα . .
εν . . . . ω . . . εν ημ . . .
ρα εο . . της κα . . .
με . . αις και . . ο . . και
ερει . . . ω κω̅ . . . .
ημων η . . . κα . . .
σ . . νη . . . . .
αισ . . . .
. . . ω . . . . .

η α̅ν̅ω ιουδα . . .
τοις κατοικουσιν
. . ημ̅' και τοις βασι
λευσιν ημων και
. . . ρχ . . . σιν ημω¯
. . . τοις ιε . . ευσιν
ημων κα . . τοις π . . . .
φηταις ημων κ . .
τοις πατρασ . . . .
. . . . . ε . . .
. . . .
. . με . . . . . .
. . . ουσαμεν τη . . .
φωνης . . υ του θυ̅
ημων πορευεσθαι
τοις προσταγμασι¯
κυ̅ οις εδωκεν κα
τα προσωπον η . . .
απο της ημερας ης̅
. . . γαγεν τους πρας
. . . . ν εκ γης αιγυ
. . . . . ως της ημ . . .
. . ς . . . ης ημεθα
. . . . υντες προς
κ̅ν̅ θ̅ν̅ ημων κ . . .

121 εσχε . . διαζομε . . ρος
το μη ακουειν τη . .
φωνης αυτο . . . .
εκολληθη ει . . . μας
τα κακα και η . . ρα
ην συνε . . . . . κς
τ . . μω . . η . . αι . . .
. . . του εν ημερα η
ε . . . γα . . . ν τους
πρας . . μων εκ γ . .
α . . . υπτο . . του δου
να . . . . . ν ρε
ουσαν . . . λα κ . . . .
ως η ημερα αυτη
κα . . ου . . . κουσα . . .
της φωνης κυ του
θυ ημων και παν
τ . . . . . . ους τ . . .
προφητων ων
απεστειλεν προ . . .
η . . ας και ωχομε
θα εκασ . . . εν δια
ν . . . καρ . . . ας αυτου
τη . . . . . ρας ε . . .
. . . . εοις ετεροις

π . . ιησ . . . τα κακα
κατ . . . θαλμους κ . .
θυ ημων· και ε . .
σ . . . .
αυ . . . . . . λησε . .
εφ ημας και επι τους
δικαστας ημ . . . .
το . . δικασαντα . .
τ . . ν . . . . ισλ· και ε
πι τους βασιλε . . .
μων και επι τους
αρχοντας ημων
και ε . . . ν . . . .
και ιουδα του αγ . .
γειν εφ ημας κα . . .
μεγαλ . . α ου . . . ποι
η . . . ν υποκατω . . .
τ . . . ουνου κ . .
θα εποιηθη εν . . .
κα . . . τα γ . . γραμμε
να εν τω νομω
μωσε . . ς του φα . . .
ημας ανον σαρκας
υι . . αυτου και ανον
σαρκος θυγατρος . . υ . . 122

την πηγην της 123
σοφιας· τη οδω . .
. . υ . . επορευθης κα
τ . . κεις αν εν ειρη
νη τον αιωνα
χρονον.
Μ . . . ε που εστιν φρο
νησις· που εστι . .
ισχυς που εσ . . .
συνεσις του γν . .
ναι αμα που εστι¯
μακροβιωσι . . .
ζωη· που εστι¯
φω . . οφθαλμω . . .
. . αι ειρηνη τις
ευρε τον τοπο . .
αυ . . . κα . . ς ει
σηλ . . εν εις τους
θη . . υρους αυτης
που . . . ν οι αρχον
τες των . . θνων
και οι κυριευοντες
των θηριων τω¯
. . πι της γης οι εν
τοις ο . . νεοις του

ουνου εμπαιζον
τες και το αργυρι . .
θησαυριζοντες
και το χρυσιον ω
επεποιθεισαν ανοι
και ουκ εστιν τε
λος της κτησεως
αυτων· οτι το αρ
γυριον τεκ . . αι . .
τες και μεριμνω¯
τες και ουκ εστι¯
εξευρεσις των ε . .
γων αυτων ηφ . .
νισθησαν και εις
αδου κατεβησαν
και αλλοι α . . εστη
σαν αντ αυτων.
Νεωτεροι ιδον φως
και κατοικησαν
επι της γης οδον
επιστημης ουκ . .
γνωσαν ουδε συνη
καν τριβους αυτη . .
ουδε αντελαβον . .
αυτης οι υιοι αυτω¯

απο της οδου αυτω¯
πορρω εγενηϑησα . .
ουδε ηκουσϑη εν
χαναaν ουδε ωφϑ . .
εν ϑαιμαν οι τε
υιοι αγαρ όι εκζητ . . .
τες την συνεσι¯
οι επι της γης οι εμ
ποροι της μερραν
και ϑαιμαν και όι
μυϑολογοι και οι εκ
ζητηται της συνε
σεως οδον δε της σο
φιας ουκ εγνωσ . . .
ουδε εμνησϑησα . .
τας τριβους αυτη . .
Ω ισ̅λ̅' ως μεγας ο οικος
του θ̅υ̅ και επιμη
κης ο τοπος της κτη
σεως αυτου μεγας
και ουκ εχει τελευ
την· υψηλος και α
μετρητος· εκει . . γ . .
νηϑησαν οι γιγα¯
τες οι ονομαστοι

124 οι απ αρχης γενομε
νοι ευμεγεϑεις επι
σταμενοι πολεμο¯.
Ου τουτους εξελεξα
το ο θ̅ς̅ ουδε οδον . .
στημης . . δωκεν
αυτοις και απωλο . .
το παρα το μη εχε . .
φρονησιν απωλο¯
το δια την αβουλι
αν αυτων τι . . ανε
βη εις τον ου̅ν̅ο̅ν̅
και ελαβεν αυτη . .
και κατεβιβασεν
αυτην εκ των νε
φελων τις διε . .
περαν της ϑαλασ
σης και ευρεν . . . .
και οισει αυτην
χρυσιου εκλεκτου
ουκ εστιν ο γινω
σκων την οδον αυ 125
τη . . . . δε ο ενϑυμ . .
μενος την τριβο¯
αυτης· αλλ ο ειδω . .

126

. . . . τα γ . . . .
αυτην ε . . ευρεν . . . .
την τη συνεσει α . . . .
του . . . τασ . . . .
. . . την γην εις
. . . .
. . . . την
. . . νων τε . . ϱ . .
. . ων· ο . . πο . . ελ
λω . . το φως και
. . . . εκα . .
σεν αυτο κ . . .
κουσεν αυ . . ω τρ . . .
. . . . . αστεϱε . .
. . . μψαν εν ταις
φυλακαις αυτω . .
κα . . . φρανθησα . .
εκαλεσεν αυτου . .
και . . . ν παρεσ . . .
και ελαμψαν με . . .
φροσυνης τω ποι
ησαντι αυτου . .
Ουτο . . θ̄ς . . μων ου . .
λογισ . . ησεται ετε
ρος προς αυτον εξ . . .

. . πα . . ν ο . . . .
στημης· και εδω
κεν αυτην ιακωβ’
τω παιδι αυτο . . κ
ισ̄λ τω ηγαπημεν
υπ αυτου μετα τουτο
επι της γ̄ης ωφθ . .
και τοις ανοις συν
ανεστϱαφ . . . .
. . υτη η βιβλος τω
πϱοσταγματων του
θ̄υ κ . . . νομος ο υ
. . αρχων εις τον αι
ων . . πα . . τε . . οι . .
τουντες αυτην
εις ζωην οι δε κα . .
λειποντες αυτη
αποθανουνται.
Επι . . τρεφου ιακωβ’
και επιλαβου αυτ . . .
διο . . . υσον . . . την
λαμψιν κατεν . . .
τι το . . φωτος . . .
μη δως ετεϱω τη . . .
δοξαν σου και . . .

. . . .
. . . .
Μακαρ . . . μ . . . .
οτι . . . ρεστ . . . υ
υμιν γνωστα.
Θαρ . . . τε λαος μου
μνημοσυνον . . .
επραθη . . . τοις ε . .
σιν ουκ ει . . . ωλ . . .
δια . . . π . . . . .
. . . υμας . . ον . . .
ρε . . . θ . . τε . . .
ναντ . . οις
. . . .
. . . . . πο . .
σαντα υ . . . .
. . σαν . . . τοι . . .
ο . . . . . . λα . . .
. . τ . . . . .
. . υ . . . .
. . ον . . . .
. . ελ . . . .
. . ψ . . .
. . α . . . .
. . . .

127 . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
γεν α . . . .
. . . . α τ .
. . . .
. . . ω . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . υ
. . . .
. . . .
. . . . . λω . . 128

οι δοξαζοντες αυτ . . 129
εταπεινωσαν α . . .
ιδον γαρ την ασχη
μοσυνη . . αυτης
και γε αυτη στενα . . .
σα κ . . . στραφ . . .
εις . . . . ω .
. . . . 130
Ακ . . . . α αυτης πρ . .
πο . . ω . . αυτης ουκ
. . μνη . . . η εσχα . . . υ
. . . ς και κατεβιβ . .
σεν υ . . . . κα ουκ
εσ̓ιν ο παρα . . λ . . .
αυτην· ιδε κε τ . .
ταπεινωσιν μο . . . .
εμεγαλυν . . η εχ . . ρος
. . . . 131
Χε . . ρα αυτου . . . πε . .
σεν θλ . . . ω . . . ε . . . .
τα τα επιθυμ . . . .
τα αυτη . . ιδεν γαρ
εθν . . ε . . . λθον . . .
ε . . . το αγιασμα . . .
α . . . ετειλω . . . εισ . . .

θ . . . αυτα εις εκκλη
σιαν σου κε
. . . . 132
. . . . . αος αυτης κατα
. . . ν . . . . τες ζη . . .
τες αρτον εδωκαν
τα επιθυμηματα
α . . . ης εν βρωσει . . .
επιστρεψαι ψυχη . .
. . . κε και επιβλ . . . . .
οτι εγε . . ηθη η . . .
μω . . . νη
. . . . 133
Ο . . ρος ημας . . α . .
παραπορευομενοι
. . . . πιστρεψ . . τε
και ιδ . . τε ει . . στ . .
αλγος κατα . . αλ . . ο . . .
ο εγε . . . . . .
. . . . . . ν ε . .
. . . . ω . . . με κς . .
ημερα οργης θυμου
αυτου. 134
. . . . . . αυτου α . . .
σ . . ε . . . εν πυρ ε . . . .

οσ̓λεοις μου κατηγα 135
γεν αυτο· δια . . . τα
σεν δικτυον το . . .
ποσι . . μου απεστ . .
ψεν με ε . . ς τα . . . ισω
εδωκεν με . . . . . αν
σμ . . . . ην . . . ην τη-
ημεραν οδυνω . .
. . . ν
. . . . 136
. . . . ρηγορηθη επ . . τα
α . . . ηματα μου εν
χ . . . . ν μου συνεπλα
. . . . . ανε . . ησαν
επ . . τον τραχ . . λο . .
μου ησθενησεν η
ισχυς μου . . οτι εδω
. . . . . . εν χερσι . .
μ . . υ . . . . ας ου . . υ
. . . . . α . . τηναι
. . . . 137
Ε . . . ηρεν παντας . .
. . . χυρους μου ο κ. . .
μεσου μ . . . καλε
σεν επ . . μ . . . . υ

. . ν . . ρ . . ψα . . ε . . λεκ . .
. . . ου λην . . ν ε . . .
τησεν κ. . . . .
. . υ . . . ου . . επ . . τ . .
. . . . . . λα . . ω
. . . . 138
Οφθ . . λμος . . . . υ κα . . .
γε . . . . υδω . . οτ . . .
. . . .
. . . .
. . . . . εφω . . ψυ
χην . . . εν . . . .
οι . . οι μου . . . .
σμ . . νοι οτ . . κρα . .
ω . . η . . . χθ . . ος
. . . . 139
Δ . . επετασεν σιω . .
χειρας αυτης· ουκ
εστι . . . . ρακαλω-
. . υτη . . . ν . . τε . . λα . .
. . . τω . . α . . ω . . .
. . . υ οι . . . . .
αυ . . . . εγ . . ν . . . .
. . . απ . . . .
α 140

✠ ΘΡΗΝΟΙ ΙΕΡΕΜ . . . ✠ -ΛΕ-

ιουδα ταπεινουμε 141
νην και ταπειν . . 142
μενην.
. . . . 143
Και διεπετ . . . ν ως
αμπελ . . ν το σκηνω
μα αυτου διεφθ . .
ρεν εορτας αυ . . . .
επελαθετο κς ο ε . . .
. . . εν εν σιων εορ . . .
και σαββατου· κα . .
. . αρωξυνεν εμ . . .
μημ . . τι οργ . .
βα . . . . και ιερ . . .
και αρχ . . ντα.
. . . . 144
Απωσα . . . . . θυσιαστ . .
ριον αυτου . . . . . ι
ναξε . . αγιασμα αυ
του . . ετρι 145
ψεν εν χει . . ι εχθ . . .
τειχος βαρεων αυτ . .
φωνην εδωκαν
εν οικω κυ ω . . .
ημερα εορτης

Ελογισατο κς του δια 146
φθ . . ραι τειχος θυ
γατρος σιων εξετει
νεν μετρον ουκ α
πεστρεψεν χειρα αυ
του απο καταπατη
ματος και επεν . . .
σεν το προ . . . χισμ . .
και το τειχος ομοθυ
μα . . δον . . σθεν . . σε . .
. . . . 147
. . νεπαγησαν εις γη-
. . υλαι αυτης· απω
λεσεν και συνετρι
ψεν μοχλους αυτης
βασιλεα αυ . . τ . . και
αρχο . . . . . υτης ε . .
τοις . . θνε . . . . . υ . .
. . . . νο . . . ος κα . .
π . . . φηται αυτ . . .
ουκ ειδον ορ . . . ι . .
παρα κυ. 148
Εκαθισαν εις την γη . .
. . . . π . . . σ . . υ
. . . . υ . . ατρ . .

ανεβιβασαν γην ε 149
πι την κε . . . . . .
αυτων περιεζωσα-
το σακκους· κα . . .
γαγον εις . . . . .
θενους αρχ . . . .
εν ιλ̅ . . μ 150
Ε . . ελειπον εν . . ακ . . .
. . . . οι οφ . . α . . μοι . . .
ετα . . . .
. . . υ . . . χ . . . . .
. . . .
. . ο . . ου λαου . . .
εν . . . . ελειπ . . . .
. . . . κα . . .
. . . . . οντα εν
. . . .
. . . .
. . . . 151
Τ . . . . . . τρασιν αυ
. . . . ο . .
οινο . . . . ω . . .
. . . . . τους
. . . .
. . . .

. . . .
ε . . . εισθα . . . . . . αυ
τω . . . .
. . . τε . . ω . . . αυ . . .
. . . . αρ . . υ 152
. . . .
γα . . . ιλ̅η̅μ . . . .
. . ω . . . . παρα . .
. . . .
. . . . ε . . . ω . . . .
. . . .
. . . . . . ο . . .
. . . .
. . . . σε
. . . . 153
Προφη . . α . . . . ειδ . .
σα . . σοι μαται . . . .
αφροσυ . . . ν κ . . .
. . . .
. . . δ . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . 154

περ . . . . . . α ψευδη δ . . 155
ε . . τ . . . και ου δ . . . .
ται . . . . . ιν και ω . .
. . . παρθενω φ . . λ . .
κο . . μ . . . λαμ . . . . .
. . . . . ν κα . . α . .
. . . ε . . . υ . . . ν στ . . φ . .
νου . . επ . . τα . . . εφα
. . α . . τω . . . . . ω . . αυ . . .
εστ . . . δε και οτε υ
φ . . . . . οι οι . . ε . . .
αυτ . . . α . . . ω . . .
ω . . . χ . . . .
. . . . . υ . . . ν εις ε . . υ
τους κ . . . . ου
. . . δ . . . .
απ αυ . . ων κ . . .
. . . .
K . . . .
ω . . ανους . . . .
. . . .
. . . .
. . . . υ κ . .
. . . . πε . . ιβε . . .
. . . . υτω . .

ιματισμον πορφυ
ρουν εκμασσοντα . .
το προσωπον αυ . . .
δια . . . .
. . . . ν ο . .
. . . . . αυτο . . .
. . . . πτρον ε . . .
ω . . αν . . κριτης χ . .
ρας ος τ . . . αυ . . .
αμαρτ . . . ντα ου
κ ανελει . . . ι δε . .
. . . . ν δε
. . . . υ . .
δε εκ πολεμ . . κα . .
. . . . σ/ων ουκ εξελ . .
ται . . . . ν γνωρ . . .
. . . . . . οντες . . .
. . η ου . . φο . . η . . .
. . υτου . . . .
. . . υ . . ανου . . υ . .
. . εν αχ . . ν γι . . τ . .
τοιο . . οι υπα . . χ . .
σι . . οι . . οι αυτω . .
κα . . . . . ων αυ . . .
. . . . ικο . . ο . . οφ . .
μο . .

αυτων πληρεις εισι¯ 156
κονιορτου απο των
ποδων των εισπο
ρευομενων και ωσ
περ τινι ηδικηκοτ . .
βασιλεα περιπεφ . . .
γμεναι εισι . . α . . . υ . . .
ως επι θανατω απ . .
γμενω τους οικ . . υ . .
αυτων . . χυ . . σ . . υ . . .
οι ιερει . . θυ . . . . ασιν
τε και κλιθροις και
μοχλοις ὅπως υπο
ληστων μη συλη
θωσιν λυχνους
καιουσιν και . . . ε . .
η εαυτους ων ου δ . .
νανται ουδενα ιδει¯.
Εστιν μεν ωσπερ
δοκος των εκ τη . .
οικιας τας καρδιας
αυτων φασιν εκλ . .
χε . . θαι τω των απο 157
. . . . ς ερπετ . . . . .
κα . . . θοντων αυ

τους τε και τον ι . . .
τισμον αυτων ου
κ αι . . θανονται με
με . . . νω . . . ι το προ
σωπον αυτων απο
του καπνου του ε
κ της οικιας.
. . πι . . ωμα αυ . . .
και επι την κεφα
λην . . . . των εφιπ̄ια . .
τα . . . υκτε . . . ες χε
λιδονες κ . . . α . . . .
ωσαυτως δε και . . .
ελουροι οθεν γνω
σεσ . . ε οτι ουκ εισ . . ν
θεοι μη . . υ . . φοβ . .
θητ . . . υτα . . . γα . .
χρυσιον ο περικειν
ται εις καλλος εαν
μη . . ις εκμαξη . . ο . .
ιον ου μη σ̄ιλψωσι¯
ο . . τε . . . ε . . . ωνε . .
. . ν . . . ησθανοντ . .
εκ παση . . τιμης η
. . ορασμενα εισιν . . 158

✠ ΙΕΖΕΚΙΗΛ ✠ ΛΗ ►

ερεις· τα ορη ιηλ ακο . . 159
σατε λογον αδωναϊ
κυ· ταδε λεγει αδω
ναϊ κς τοις ορεσ . .
και τοις βουνοις και
τ . . ις φαραγ . . ιν και
ταις ναπαις ιδου ε . .
επαγω εφ υμας ρομ
φαιαν και εξολεθρε . .
. . . . ται τα υψη . . .
υμων και συντρ . .
βησονται τα θυσιαστ . .
. . . . . μων κα . . .
μενη υμων και κατα
ταβαλω . . ραυματια-
υμω . . ενωπιον των
. . . δωλων υμων και
. . . σω τα πτωματα
των υιων ιηλ κατα
προσωπον των ει
δωλων αυτων και
διασκορπιω τα οστ . .
υμων κυκλω τ . . .
θυσιαστηριων υμ . . .
εν παση τη κατο . . .

. . μων . . . .
ρημωθησονται . .
τα υψη . . α αφανισθ . .
σονται οπως εξολε
θρευθη τα θυσια . . .
ρια υμων και . . .
βησονται τα . . . . .
υμων και . . . α . .
τα τεμενη υμω . .
και εξαλ . . φθω . . .
τα εργα υμων και πε
σουνται τραυματιαι
ε . . μεσω υ . . . ν . . .
επιγνωσεσθαι ο . . 160
εγω κς εν τω γε . . .
εξ υμων ανασω . . . μ . .
νους εκ ρομφαιας εν
τοις εθνεσιν· και εν
τω διασκορπισμω
υμων εν ταις χωραι . .
και μνησθησονται
μου οι ανασωζομενοι
εξ υμων εν τοις ε
θνεσιν ου ηχμ . . .
τευθησαν εκει οτι

. . ωμοκα τη καρδια 161
αυτων τη εκπορ
νευουση απ' εμου
και τοις οφθαλμοι . .
αυτων τοις πορνευ
ουσιν οπι . . . των . .
τ . . δευματων αυ . . .
και κ . . ψονται . . .
σωπα αυτων περ . .
των κακων ων ε
. . . ησαν . . . . .
τοις βδελυγ . . .
. . . υτω . . και . . .
τ . . ς ε . . η . . . .
σιν αυτων και . . .
γνωσονται διοτ . .
εγω κ̅ς̅ ουκ εις δωρε
αν λελαληκα του ποι
ησαι αυτοις απαντα
τα κακα ταυτα.
Ταδε λεγει κ̅ς̅· κροτη
σον τη χειρι σου κ͜
ψοφησον τω ποδ . .
και ειπον ε . . . .
επι πασ . . . . δε

λυγμασιν οικου ι̅η̅λ̅
εν ρομφαια και εν
θανατω και εν λιμω
πεσουνται· ο μακρα . .
εν θανατω τελευτη
σει· ο δε εγγυς εν ρομ
φαια πεσειται· και
υποληφθεισεται ο
περιεχομενο . . εν λι
μω συντελεσθη . .
ται· και συντελεσω
την οργην μου επ αυ
τους και γνωσεσθαι 162
οτι εγω κ̅ς̅ εν τω ει
ναι τους τραυματι
ας υμων εμμεσω
των ειδωλων υ . . .
κυκλω των θυσια
στηριων υμων
επι παντα βουνο . .
υψηλον και εν πα
σαις κορυφαις των
ορεων και . . ποκατω
δεν . . υ . . . σκι . . .
. . . . ω δ . . . 163

164

. . . . απ . . . . εφ . . .
νω . . αυ . . . . .
εσταναι αυτ . . στη . .
σαν . . . εν τ . . μετε . . .
. . ζεσθαι αυτα εμελεω
ριζ . . ν . . . μετ αυτω . .
δι . . . πνα ζωης εν
αυτοις ην· και εξηλ .
θεν η δοξα κυ απο του
αιθ . . ου του οικου κ.
επεβη επι τα χερ . . .
και ανελαβον τα χε
ρουβιμ τας πτε . . υ . .
αυτων και εμετ . . .
ρι . . . σαν απο της γης
εν . . . . υ εν τ . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . θ . . α της πυλ . .
οικου . . . . . πενα . .
. . και δο . . . α . . υ ιη . . .
. . επ . . . . υπερανω
. . τ . . . ζ . . . ν ε . . .
. . . . . υ . . ω . . .

ιηλ επι του ποταμου
του χ . . . .
οτι χερουβιμ εστιν
τεσσερα προσωπα τω
ενι και οκτω π . . .
. . . ω ενι και ομοι . .
. . . χειρων ανου υποκ . .
. . ωθε . . . .
. . ων . . . .
τα προσωπα εστ . .
α ειδον υποκατω τ . . .
δοξης θυ ιηλ επ . . .
ποταμου του χο . . .
την ορασιν αυ . . .
και αυτα εκαστον . . .
τα προσωπον αυτω . .
επορευοντο· και ανε
λαβεν με πνα και η . . α
γεν με επι την πυλη . .
του οικου κυ την κατε
να . . τι την βλεπουσα-
κατα ανατολας· και ιδο . .
επι των προθυρων
της πυλης ως εικοσικαι
πεντε ανδρες· και

. . . . . . ✠

ειδον εμμεσω αυτ . . 165
τον ιε . . ονιαν τον του
ιεζερ και φαλτιαν τ . .
του βαναιου τους αφη
γουμενους του λαου.
Και ειπεν κς προς με υιε
ανου ουτοι οι ανδρες
οι λογιζομενοι ματαια
και βουλευομενοι βου
λην πονηραν εν τη
πολει ταυτη· οι λεγον
τες ουχι προσφατως
ωκοδομηνται αι οι
κιαι αυτη εστιν ο
λεβης ημεις δε τα κρεα
Δια τουτο προφητευ
σον επ αυτους προ
φητευσον υιε ανου
Και επεπεσεν επ εμε
πνα κυ και ειπεν
προς με· λεγε ταδε
λεγει αδωναϊ κς ο . .
τως ειπατε οικος ιηλ
και τα διαβουλια του
πνς υ . . ων εγω

επισταμαι επλ . .
θυνατε νεκρου . .
. . μων εν τη πολει
ταυτη και ενεπλη
σατε τας οδους αυτ . .
τραυματιων.
Δια τουτο ταδε λεγει
αδωναϊ κς τους νε
κρους υμων ους ε
πατα . . . . ε εν τη πο
λει ε . . . ω αυτης
ουτοι εισιν τα κ . . . α
αυτη . . . . . ε . . .
και υμας . . . ξ . . .
μεσου αυτης ρομφαι
αν φ . . . . σθε και
ρομφαιαν επ . . . ω
εφ υμας λεγει αδω
ναϊ κς και . . . .
υμας εκ με . . . αυ
της και παραδω
σω υμας εις χειρας
αλλοτριων κ . . .
ποιησω εν υ . . . .
κριματ . . εν ρομ

φαια πεσει . . . .
επι των ορεων . . .
ιηλ κρινω . . . . κ
ε . . . νω . . εσθ . .
. . . .
ουκ εσται . . . λε . .
. . . .
. . . .
αυ . . . εα ε . .
. . . ν ορεω . . . .
. . . νω υμας και ε
πιγνωσεσθε . . .
ε . . ω κ . . . . .
Κ . . . . ενετο εν τω . .
. . . τευειν με . . .
. . αλ . . . α . . ο . . . .
. . . .
πιπτω επι π . . .
πον μ . . και α . . .
. . . φω . . . . . .
και ειπα . . . . .
. . . .
εις . . . . . λεια . . .
. . . τους κα . . .
. . . ου . . . .
. . . .
Κ . . εγενετο λογ . .
. . . .

106

ΛΘ

. . . . .
και οι αδελφ . . .
. . . . . . σου . . αι
. . . . . . ιηλ συν
. . . τελε . . . ται οι . . . α-
. . υ . . οις οι . . . . .
. . . .
απεχετε απο . . . .
. . . ν δεδοται η . . .
. . . . ο . . . .
δια του . . . .
λε . . ει . . . . αϊ . . .
οτι α . . ω . . . α . .
. . . .
. . αι διασκορ . . .
. . ους ε . . . . αν . . .
. . ην και εσομαι αυ
. . . . . ασ . . . . .
. . . . ν ταις . . .
. . . .
. . ε . . .
Δ . . . . ν τα
δ . . . .
. . . .
τους ε . . . . . .
. . . . . ω αυτου . .
. . κ . . . χωρων
ου δι . . . . . . αυ . . .
εν αυ . . . . .

αυτοις την γην 167
του ιηλ· και εισελευ
σονται εκει και ε
ξαρουσιν παντα τα
βδελυγματα αυ . . . ς
και πασας τας ανο
μιας αυτης εξ αυτ . . ς
και δωσω αυτοις
καρδιαν ετεραν
και πνα καινον
δωσω αυτοις και
εκσπασω την καρ
διαν την λιθιν . . .
εκ της σαρκος αυ
των και δωσω αυ
τοῖς καρδιαν σαρ
κινην· οπως . . .
τοις προσταγμ . . .
μου πορευωντ
και τα δικαιωμα
τα μου φυλασσ . .
ται και ποιησωσι¯
αυτα και εσοντ . .
μοι εις λαον και ε
γω εσομαι αυτοις
εις θν λεγει . . .
. . ατα τας καρδια . .
. . ων πο . . . .

και των . . νομιω¯
αυτων ων εποιη
σα . . ως η καρδια αυ
των επορε . . ετο
τας οδ . . . . . . των
. . κεφαλας αυτω . .
δεδω . . . λεγει αδω
ναϊ κς.
Και ε . . ηραν τα χερου
βιμ τας πτερυγας
αυτων· και οι τρ . .
. . οι ε . . ομενο . . αυ . . .
και . . . οξα θυ ιηλ
. . . . . τα υπερανω
αυτω . . . αι ανε
βη . . δ . . . α κυ εκ . .
σου τ . . . πολεως
και . . στη επι του
ορο . . . ην απενα . .
. . . . ης πολεως.
Κα . . . . εν με . . .
και ηγαγεν με . . .
γην χαλδαιων εις
την αιχμαλωσια¯
εν ορ . . . ει εν πνι . . .
Και α . . . . ην απο τ . . .
ορασ . . . ς . . . ιδον
και . . . . . ησα π . . . 168

169 εξελευσονται κ~
πυρ αυτους κα . .
. . . αι και γνωσο . .
. . . . ι εγω . . . εν . . .
. . . ρισαι το προσω
πον μου επ αυτο . . .
και δωσω την γ . . .
εις αφανισμον αν
. . ων παρεπεσον πα
ραπτώματ . . λεγει α
δωναϊ κς.
Και εγενετο λογος . . .
. . ρος με λε . . ν υ . . .
ανου . . . μαρτυρ . . .
τη ιλ . . . τας . . μαρ
τιας αυτης και ερ . . .
ταδε λ . . . . ων . . .
. . . . . η ριζα . . .
και η γενε . . . .
. . . χαν . . . . ο . . .
. . . μορραιο . . . . αι
. . . σου χετ?αι . . .
και η γενεσις . . .
εν η ημερα ετεχθ . .
ουκ εδησαν τους
μαστους σου και ε . .
υδατι ουκ ελου . . .
ουδε αλι ηλισθ . . .

και σπαργανοις ουκ
εσπαργανωθης ου
δ εφεισατο ο οφθα . .
. . . . . ου επι σοι του
ποιησαι συ εν εκ πα- 170
των τουτων . . .
παθ . . . . τι επι . . .
κα . . απ . . . ριφης επι
προσωπον του πεδ . .
ου τη σκολιοτη . . .
της ψυχη . . . . εν . .
. . ερα η ε . . . χ . . η . . κ~
διηλθ . . . . . .
ιδ . . ν σε πεφυρμε
. . . . εν τω αιματι
σου και ειπα σοι εκ
του αιματος σου
ζω . . . . ληθυνου κα
θως . . ανατολ . . . .
αγρου δεδωκα σε· κ~
επληθυνθης και
εμεγαλυνθης κ~
εισηλθες εις πολε . . .
πολεων οι μασ . . . .
σου ανορθω . . ησ . . .
και η θ . . . σου ανε
τ . . λεν συ δε ησθα
γυμν . . και . . . . .

. . . . . . ✠

. . . . . . δια . . .
και . . . ον σε· και ι . . .
καιρος σου και . . .
ρος καταλυοντω‾
και διεπετασα τας
πτερυγας μου επι
σε και εκαλυ . . α τη . .
ασχημ . . . . . .
και ωμ . . σα σ . . . . .
εισηλθον εν δ . . .
θ . . . . . τα σου . . .
λεγ . . . δων . . . .
και εγ . . . ου . . κ͜
ελουσα σε εν υδατ . .
και απεπλυνα τ . .
. . . μα σου απο σου
και εχρισα σε εν ελαι
ω και ενεδυσα σε
ποικιλα· και υπ . .
δυσα σε οιακιν . . .
και . . ζωσα σε βυσ . . .
και περιεβαλον σε
τριχαπτω και εκοσ
μησα σε κοσμω κ͜
περιεθηκα ψελια
περι τας χειρας σου
και καθεμα περι
τον τραχηλον σου

171

. . . . εδωκα ενω . . .
. . ε . . . . ν μυκ . . .
. . α σου και τροχ . .
κους ε . . . . α ωτα σου
και στεφανον . . αυ
χησεως περι τη . .
κεφαλην σου και
ε . . . σμηθης κοσμω
χρυσ . . και αρ . . υρ . .
και τα περιβολαι . .
σου . . υσσιν . . .
χαπτα και π . . .
σεμ . . . .
ον· . . . ελι ε . . .
. . αι . . . . νου κ . . .
σφοδρα . . . .
. . . ηλθεν σου . . . .
εν τοις εθνεσιν . . .
τω καλλ . . . . .
συντέ̄λεσμε . .
. . . . . . ευπ . . .
εν τη ω . . . . . .
η ετα . . α επι σε λεγ . .
αδωναϊ κ . . κα . . . .
ποιθεις επι . . . . .
λει σου και επο . . .
. . . . . ω ον . . . .
σου και ε . . . . . .

✠ IEZE . . . . ✠ M-

. . . . [172]
. . . . . ο . . . . . .
κα . . . λα . . . τ . . .
. . . . ν σου και
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Και ελα . . . τα . . .
. . ης . . αυ . . ως σου
. . . .
. . . .
δ . . κα . . . κ . .
. . . .
. . . . κ . . .
πο . . . . υ . . .
και ελαβες τον ιμα
τι . . . ν τον ποικ . .
. . ν σο . . κ . . . . ιεβ . .
λες αυτ . . . . .
. . . μου . . . . .
προσω . . . . .
κ . . . .
ους εδωκα σ . . σεμι

δαλιν και . . .
μ . . . . . .
. . . .
σωπ . . . . .
μην . . υωδι . . .
. . . . . . εγ . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Και εγενετο με . . .

. . . . κ . . ς σου . . 173
. . λε . . .
. . και οικο . . ο . . . ας
. . ε . . . τη οικ . . . . .
. . . κον· και εποιη . . α . .
. . . .
παση πλα . . . .
. . . πασης ο . . ου . . .
. . . . ας τα πορ
. . . υ και ε . . . . .
. . . . λλ . .
κα . . η . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . εκ . . . .
. . . . . κ . . . ε . .
. . αρω τα νομ . . . . .
σο . . και παραδωσω
σε εις ψυχας μισου . .
των σε θυγατερας

αλλοφυλων τας εκ
κλεινουσας σε απο της
οδου σου ης εβησας· 174
και εξεπορνευσας ε
πι τας θ . . γατερας ασ
. . . ρ και ουδ' ουτως
ενεπλησθης· και
. . επορνευσας και ουκ
ενεπιμπλω και ε
πληθυνας την δι
αθηκην σου . . . .
. . . . ν . . . . . ν
χαλδαι . . . και ου . .
. . . . . εν . .
. . . .
Τ . . . . . υ . . ατε
ρ . . . .
. . . . τω ποιη . . .
. . . . τα εργα
. . . ναικος πορνης
. . . ρνευσας τρισ
σω . . . . αις θυγατρα
. . . . και το πορ
νειον σου ωκοδ . .
. . . . . παση . . .
. . . . ου . κα . . . .
. . . .
. . . . 175

✠ . . . . ✠ ΜΒ▸

176
τη . . θυμον μου εν
πυρ . . οργης μο . . του
συντελεσαι αυτου . .
τας οδους αυτων
εις κεφαλας αυτω̄
. . . δωκα λεγει κ̄ς̄ κ̄ς̄.
Και εγενετο λογος κ̄ῡ
προς με λεγων υιε
ᾱνο̄υ δυο γυναικες
. . . αν . . . . ερες
μ̄ρ̄ς μιας . . . ε . .
. . υ . . . ν . . αιγυπ̄ . .
. . . . ε . . τητι αυ
. . . .
. . . . . ν οι μα
. . . αυτων εκ . . .
. . . παρθενευθ . .
. . . νοματα . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . ν οολιβ . . .
. . . . ν η
. . . .

. . . . . . και
. . . .
ρα . . . . ς αυτ . . . .
του . . . σσ . . ρ . . . του . .
εγγιζοντας αυτη
ε . . δ . . κ . . ς υα
κ . . ν . . . α ηγουμ . .
. . . κα . . . . .
. . . .
. . . . . . ντες ιπ
πεις ιππαζομενοι
. . . . πων· και . . .
. . . ην πορν . . .
. . . .
. . π . . λεκτοι υι . . .
συρι . . . παντε . . .
. . . .
. . . .
τοις ενθ . . . . .
. . . . ιαινετο
και την πορνει . . .
αυτη . . . αιγυ . . .
ουκ εγκατελει . . ε . .
. . τι μετ αυτης εκ . .
. . ωντο εν . . . . .
. . . ι αυτης κ . . .
τοι διεπαρθε . . .
σαν αυτην κα . . . 177

ουτε μη κοψησθε 178
ουτε μη κλαυσητε
. . . ι ενταχησε . . . .
εν ταις αδικιαι . .
. . . . και παρ . . . α
. . εσε . . . εκασ . . . . .
. . . . φον αυτου κ
. . . . . εκιηλ υμι¯
ει . . τερας κα . . . πα¯
. . . . . εποιησ . . . ποι
. . σετε ο . . αν ε . . . .
τα . . τ . . και επι . . .
. . . θε διοτι εγω α
. . . .
Κα . . . .
εν τη ημερα οταν
. . . βανω τ . . . ισχυ¯
. . . . ω¯
την . . παρσιν της
καυχησεως αυτω¯
τα επιθ . . μηματα
οφθαλμων αυτω¯
και την επαρσ . . .
. . υχης αυτ . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

. . . μενος προς σε . .
αναγγειλε σοι εις τα 179
ωτα εν τη ημερα
εκεινη διανοιχ . . .
σεται το στομα σου
προς τον ανασωζο
μενον και λαλη
σεις και ου μη απο
κωφωθηση ου
κετι και εση αυτοις
εις τερας και επι
γνωσο . . . αι . . . . .
. . . .
Και εγ . . . .
κυ . . . .
υι . . ανου . . . .
. . . . . ροσωπ . . . .
επι τους υιους αμ
μ . . ν . . . . . .
τευσ . . . . υτους
και ερεις τοις υιοις
αμμων ακουσ . . .
λογον αδωναϊ κυ.
Ταδε λεγει αδωναϊ
κς ανθ ων επεχα
ρητε επι τα αγια
μου ο . . . εβεβηλω
. . η κ . . επι τη . . . .

. . ου ισ̅λ̅ οτι ηφ . . . 180
. . θη και επι . . . .
. . ο . . ι . . δ . . .
ρευθ . . . αν εν αι . .
μαλωσια . . ατου . .
. . . εγω παραδιδ . .
. . . υμ . . . . .
. . . . . ις κ . . η . . .
. . . ν και κα . . . .
. . . . υσ . . . εν . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

. . . ε . . . σου και . . .
φησας τ . . . . . .
και επ . . χ . . . εκ
ψυχης σου επι τη . .
. . ην του ισ̅λ̅ διατου
το ιδου εγω εκτε
νω την χειρα μου
επι σε και δωσω σε
εις διαρπαγην ε-
. . οις εθνεσιν κὰι
ε . . . .
. . . . . και απο
. . . . . . ν χει
ρων απωλ . . α και
επ . . . νω . . . .
. . . .
. . . .
. . . . εν μω
α . . . σηειρ ιδου
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . 161

✠ ΙΕ . . . . Λ ✠ ΜΔ

της ισχυος αυτης
και αυτην νεφε
λη καλυψει· και αι
θυγατερες αυτης
. . χμαλωτοι α . . θη
. . . ται και ποιη
. . . κριμα εν αιγυ
πτω και γνωσον . .
. . . . . ω ειμι κς.
Και εγενετο εν τω ε
δεκατω ετει εν τ . .
πρωτω μηνι εβδο
μη του μηνος εγε
νετο λογος κυ προς
με λεγων υϊε ανου
τους βραχιονας φα
ραω βασιλεως α . . γυ
πτου συνετριψα
. . αι ιδου ου κατε . . ε
θη του δοθηνα . . .
σιν του δεθηναι
. . . υτον . . . αλ . .
. . . . . ισχ . .
. . . .
. . . ρας.

Δια τουτο ταδε λεγει
κς κς ιδου εγω επι
φαρ . . ω βασιλεα α . .
γυπτου· και συν
τριψω τους . . ραχ . .
ονας αυτου του . . .
χυρους και τετα
μενους και του . .
συντριβομεν . . .
και καταβαλω . . .
μαχαιραν αυ . . .
εκ της χειρος αυ . . .
και . . . .
πτον εις τα . . . .
και λ . . . . . ω . . υ
τους εις . . . . . ρας
και κατ . . σχ . . . .
τους . . ραχιονα . . βα
. . . λεως βαβυλω . . .
. . . . σω την . . .
φαιαν μου . . . .
χει . . . . αυτου και
επ . . . αυ . . η . . . .
. . υπ . . ον κα . . . ρο
. . . μευσει . . ην . . .

νομ . . . . .
. . . . υ . . τα σκυ
. . α αυ . . . . . .
. . . . ς βρ . . χι . .
νας βασιλεως βαβυ
λων . . . ο . . . ε βρα . . .
νες φαρ . . . π . . .
. . αι και γνωσ . . .
. . . . κ̅ς̅ ε . .
τω δ . . . αι . . .
. . . μφ . . . . μου εις
χειρας βασιλεως βα
βυλωνος και . . . . .
νει αυτην επι . . .
αιγ . . π . . . . . .
. . . .
. . . .
. . . . . α . .
. . ς . . . . νωσ . .
ται π . . . τες . . .
εγω . . . μ . . κ̅ς̅.
Και εγεν . . . . . τω .
ε . . . κατω ε . . ε . .
. . του μηνο . . .

. . . . ου εγενετο
λογος κ̅υ̅ προς με
. . . . υιε α . . .
. . . . προς φ . . .
. . . . . αιγυπ . . .
και . . . . θει αυ
του τινι ωμοιω
σας σεαυτον εν τ . .
υψει σου ιδου ασσου . .
κυ . . . ρισσος . . .
λιβανω . . . α
. . . .
. . . .
. . . ι . . . . . .
. . . .
. . . . α
. . . . εθρε
. . ε . . αυτ . . . . .
σος υψ . . . . . .
. . ους πο . . . ους . . .
της . . . . υ . . .
τω . . . . αυ
του . . . α συ . . .
τα αυ . . . ς εξ . . . 182

Και απωλω το το . . .
σου απο της χειρος σου
. . . ριστερας και τ . . .
τ . . . υμ . . . ου απο
της χειρος σου της
δεξιας· και καταβα
λω σε επι τα ορη ισλ
και πεση συ και πα-
τες οι περι σε και τα
εθνη τ . . . ετα σου
δωθησονται εις πλη
θη ορνεων και πα . .
τι πετεινω και πα
. . . τοις θ . . ρισις του
πεδιου δεδωκα σε
καταβρω . . . ναι ε
πι προ . . . ποδ του
πε . . ι . . πεση οτι εγω
ελαλησα λεγει κς κς.
Κ . . . . τελω πυρ . . .
μαγωγ και κατοι
κ . . θησονται αι νη
. . . . ειρηνης κ . . .
. . . . τι εγω
. . . . το ονο

μα μου το αγιον γνω·
σθησεται εμμεσω
λαου μου ισλ· και ου
. . . βηλωθησεται το
ονομα μου το αγιον
ουκετι· κα . . γνωσον
ται παντα τα εθνη
οτι εγω ειμι κς ο αγι
ο . . . . . ηκει και
γνωσ . . . . τι . . λε
γει κς κς αυτη εστ . .
η ημερα εν η ελαλη
σα κ . . εξελευσοντ.
οι κατοικουντες
τας πολεις ισλ' και
εκκαυσουσιν εν το . . .
οπλοις πελταις κ.
κοντοις και τοξοις
και το . . . υμασιν
και ραβδοις χειρων
και λογχαις και κ . .
σουσιν εν . . . .
ε . . . τ . . . . . .
. . . .
. . . .

163

✠ I ... ZE .. HΛ ✠

εις . . . . . αποστρε
ψα το προσωπ . . . μου
απ αυτω . . . αι παρε
δωκα αυτους εις χει
ρας των εχθρων αυ . . .
. . . και επεσαν πα . .
τες μαχαιρα κατα τ . . .
ακαθαρσιας αυτω . .
και κατα τα αν . . μη
ματα αυτων εποι . . .
αυτοις και απ . . . ρ . .
ψα το προσωπ . . . .
απ αυτων.
Δια τουτο . . ε λεγει
κ̅ς̅ κ̅ς̅ νυν αποστρ . .
ψω αιχμαλω . . . ν . . . α
κωβ . . . . λεησω το . .
οικον ι̅σ̅λ̅ και ζη . . .
σω . . . α το ονομα το α
γιον μου και λημψο-
. . αι την ατιμιαν αυ
των και την α . . . .
. . ν ην . . . . ησαν
. . ν τω κ . . . . .
. . . .

γης αυτων επ ειρηνης
και ουκ εσται ο εκφ . .
βων . . υ . . ους εν τω . .
ποστρεψαι με αυτου . .
εκ των ε . . . ν και α
γιασθησομαι . . ν αυ
τοις ενωπιον τω . .
ε . . . ω . . και . . νω . . .
ται οτι εγω ειμι κ̅ς̅ . .
. . ς̅ αυτων εν τω επι
φανηναι με αυτοι . .
εν τοις ε . . εσιν κ͜
ουκ αποστρεψω . .
κετι το προ . . ωπον
. . ου απ αυτ . . . ανθ ω . .
εξεχεα τον θυμον
μου επι τ . . ν οικον
ι̅σ̅λ̅ λεγει κ̅ς̅ κ̅ς̅.
Και εγενετο εν . . . . .
πτω και εικοστω ε
τει της αιχμαλωσιας
ημων εν τω . . . ω . . .
μηνι δε . . . . . του
. . ηνος εν τ . . . . . σε
ρεσκαιδεκα . . ω ετει

. . . .

με . . α το αλωναι την
πολιν εν τη ημερα ε
κεινη εγενε . . επ . .
. . χειρ κυ και ηγα
. . . ε εν ορασει . . υ . .
. . . ην γην του ισλ
. . . θηκεν με επ ο
. . ους υψηλου . . φ . . δ . . α
και επ αυτου ως οικο
. . ομη πολεως απενα-
. . . και εισηγ . . . εν με
εκει και ιδου . . . ηρ
. . αι η ορασις αυτου ην
ως ορασις χαλκου . . τ . .
βοντος και εν τη χε . .
ρι αυτου ην σπαρτ . . ο-
οικοδομ . . ν και κα
. . αμος μετρο . . και
αυτος ιστηκει επι
της πυλης.
Και ειπεν προς με . . .
εορακας υιε ανου ι
δε εν τοις οφθαλμοις
σου και εν τ . . . ω . . ιν
σου ακ. . ε και ταξ . . .

εις την καρδιαν σου
παντα οσα εγω δ . .
κνυσ . . . . . . τι ενε
κα του δειξαι σ . . εισ . .
ληλυ . . . . ωδε και δει
ξεις παντα οσα συ
ο . . . . τω οικω ισλ.
Και ιδου περι . . ολος ε
ξωθεν του οικου . . .
κλω και εν τη χει
ρι του ανδρος καλα
μος το μετρον . . η
. . ων εξ εν πηχει . .
παλαιστης και διε
. . ετρησεν το προτει
χισμα πλατος ισον
τω καλαμω και το
υψος αυτου ισον τω
καλαμω.
Και εισηλθεν εις . . η . .
πυλην την βλεπου
σαν κ . . . α ανα . . . λας
εν ε . . . α αναβ . . . οις
και διεμετρησεν
το θεε εξ εξ τ 184

✠ ΙΕ . . . . . . ΜΗ

και τας κεφαλας αυ
. . ων ξυρησ . . . . ι
και τας . . . μας αυ . .
ου ψιλ . . . υσιν . . .
. . . . πτοντες . . . .
ψουσιν τας κεφα
λα . . αυτων και . . .
νον ου μη πι . . . .
πας ιερευς εν τω ε . .
πορευεσθαι αυτους
εις την . . . . η . . .
. . . . ωτεραν και . . .
ραν και εκβεβλ . .
μεν . . . . ου . . . . ημ
ψονται εαυτοις γυ
ναικα αλλ η παρθε . .
νον εκ του σπερ
ματος οικου ισλ·
και . . . ρα εαν γενη
ται ε . . ιερεως λημ
ψονται και τον . . .
. . . μου διδαξουσι¯
αναμεσον αγιου
και βεβηλου και
αναμεσον ακαθαρ

του και καθαρου γνω
ριουσιν αυτοις.
Και περι κρισιν αιμα
τος ουτοι επιστησο¯
ται του διακρινει¯
και τα δικαιωμ . .
τα μου δικαιωσου
σιν και τα κριματα
μου κρινουσιν· κ͵
τα νομιμα μου κ͵
τα προσταγματα μου
εν πασαις ταις εορ
ταις μου φυλ . . . . .
ται και τα σαββατα
μου αγιασουσιν· κ͵
επι ψυχην ανου
ου . . . . . . υσοντ͵
του μιανθηναι
αλλ η επ . . πρ . . . . . .
μρι και επι υιω κ͵
επι θυγατρι και επ α
. . . φω και επ . . .
φη αυτου η ου . . .
νεν ανδρι μιαν
θησεται και μετα 185

απο θαιμαν και υδατος
μαριμωθ καδης κλη
ρονομ...ς εως της θαλ...
σης της μεγαλης.
Αυτη η γη ην βαλειτε
εν κ . . . . . . φυ . . .
του ισλ και ουτοι οι
διαμερισμοι αυτων
λεγει κς ο θς και αυται
αι διεκβολαι της πο
λεως αι προς βορραν
τετρακισχι . . . οι κ
πεντακο . . . . μετρω
και αι πυλαι της πο
λεως επ ονομασι φυ
λων του ισλ πυλαι
τρεις προς . . ορραν
πυλη ρουβην μια
και πυλη ιουδ . . . .
και πυλη λευι μια.
Και τα προς αν . . . .
τετρακισχι . . . οι . . αι
πεντακοσιοι· και πυ
λαι τρεις πυλη ιω . . ηφ
μια και πυλη βενια
. . . ν

μια και πυλη δαν . . .
Και τα προς νοτο . . . .
τρακισχιλιοι και . . .
τακοσιοι μετρ . . . .
πυλαι τρεις πυ . . . .
μεων μια· πυλη . . .
χαρ . . ια πυλη . . . .
λων μια.
Και τα προς . . . λασ . . .
τετρακ . . χιλιοι και
πεντακ . . . μετρω
πυλαι τρ . . . πυλη
γα . . μια και πυλη . . .
σηρ μια και π . . . . .
νεφθαλι . . . . κυ . . .
. . . . δεκα και . . . . .
χ . . λια . . . . .
Και το ονομα της πο
λεως αφ ης αν η . . .
ρα . . . . . νηται
. . . ται το ονομ . . . . ς

κ . . . .
. . . ν οτι σ . . δεδωκε¯
. . . . . ρε . . . υ . . . ριο¯.
Και . . . . προς αυ . . ου . .
δα . . . . . χωρ . .
. . . ου . . απ αλλη
. . . κϱ . . . και . . νακρ . .
. . . .
. . . . χωρ . . σθη . . α . .
. . . . . του . . . ς εκ . .
λε . . . ν τον εν . . . .
. . ων και ειπ . . . . .
. . . . πεπαλ . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . . τους μεν
. . . . υ . . . α . . ακϱ . .
. . . . α . . .
. . . . ου
. . . .
. . . .
. . . .

ταυτην ειπ . . . .
τι δενδρον ειδες αυ
του . . ομειλ . . . . . .
α . . . . οι . . .
Ο δε ει . . . ν υπο σχιν . . .
Ειπεν δε δανι . . . ορ
θως εψευσω . . . .
σεαυτου κ . . . αλ . .
ηδε . . γαρ α . . . . .
θυ̅ λα . . . ν φα . . . .
παρα του θυ̅ σχισ . . .
μεσον.
Και . . εταστη . . . .
το . . εκελευσε . . .
αγα . . . ν . . . . ετερ . .
και ειπ . . . . . περ
μα χα . . α . . . . . .
. . ουδα . . . κα . . . ος εξ . .
πα . . . . σε κα . . .
. . . . . . α . . . .
. . . .
σου ου . . ως . . ποιειτε
. . . . . . ισ̅λ και
. . κ . . . α . . φ . . . ου . . . α . .
. . . . λουν υμι . .

αλλ ου θυγατηρ ιου . . .
υπεμεινεν την α
νομιαν υμων νυ-
ουν λεγε μοι υπο . . .
δενδρον κατελαβες
αυτους ομειλουντας
αλληλοις ο δε ειπε-
υπο πρινον.
Ειπεν δε αυτω δα . . .
ηλ ορθως εψευσω και
συ εις την σεαυτου
κεφαλην μενει γ . . .
αγγελος του θυ τη-
ρομφαιαν εχων
πρισαι σε μεσον οπως
εξολεθρευσει υμ . . .
Και αν . . . ησεν πασα
η συναγω . . . φων . . .
μεγαλη και ευλ . . .
σαν τω . . . τω σωζο-
τι τους ελπιζοντας
επ αυτον και ανεσ . . .
σαν επι τους δυο πρε
σβυτερους οτι συνε
στησεν αυτους δα . . .

εκ του στοματος αυ
των ψευδομαρτυ
ρησαντας και εποι
ησαν αυτοις ον τρο
πον επονηρευσαν
το τω πλησιον π . . .
σαι κατα . . . . ο . . .
μωυση και απ . . .
ναν αυτους· και εσω
θη α . . μα αναιτιον
εν τη ημερα εκει . . .
Χελκιας δε και η γυ . . .
αυτου . . νεσαν το-
θν περι . . . θυγα . . .
αυτων σουσα . . νης
μετα . . . ακειμ . . .
ανδρο . . . της κ . . .
συγγ . . . ων . . . .
οτι ουχ ευρε . . . .
τη ασχημ . . . πρ . . .
Κ . . . . ανι . . λ ε . . . το
μεγ . . ς εν . . . . . .
λαου απο τη . . . . .
ρας εκει . . . ς κα . . .
πε . . . . . .

Ε . . ε . . . . . .
. . . .
. . . .
ηλθεν ναβουχοδο
νοσορ βασιλευς . . .
βυλωνος εις ιλ̄η̄μ
και επολιορκει αῡ . . .
και εδωκεν κ̄ς εν
χει . . . υτου . . ον . . .
αχ . . μ βασιλεα ιου . . .
και απ . . . . ερους . . .
σκε . . . . κου . . . .
. . . . αι ηνεγκεν
. . . . . . ν σεννα
. . . . . ου . . . αυτου
. . . . α σκευη ει . . .
νεγκ . . . . εις τον οι
. . . . . ησαυρου του
θεου αυτου.
Και ει . . . . α . . λευ . . .
. . . ασφα . . ε . . τω . . .
χιευνου . . ω αυτου
ε . . . αγαγειν απο τω . .
υιω . . . . . αιχμαλω
σ . . . . λ . . . . . α . . .

του σπερματος . . η . .
βα . . . ειας και απο
των φορθομμι . .
νεανισκου . . οις ου
κ εστιν εν αυ . . . .
πας μωμος και . . .
λου . . . . η οψει και . . .
. . . . ντας . . . .
σοφι . . και γι . . . κο . .
τας γν . . . . . δ . .
ανοουμ . . . . . .
νησιν· κ . . . . .
τιν ισχυ . . . αυ . . .
. . . ταναι εν τω οι
κω ενωπιον . . . .
βασιλεω . . και διδα
. . αι αυτους γραμμα
τα και γλωσσαν
χαλδαιων.
Και διετα . . ε . . αυτοις
ο βασιλευς τ . . . .
μερας εις ημερ . . .
απο . . . ραπεζης
του βασιλεω . . και
απ . . του . . . ου του . .

του αυτου

. . αι θρεψα . . αυτ . . .
ετη . . ρια κ . . ι μετ . .
τα . . . . ηναι ενω . . .
. . . . βασιλεω . .
Και εγε . . . . εν αυ . .
εκ . . . .
. . . .
και μισαηλ και . . π . .
. . . . κεν αυ . . . .
. . . . . χ . . . . .
. . . .
. . . . ρ . . .
. . . α . . . . . δραχ
και . . ω μισαηλ μισα . .
και τω αζαρι . . . . .
ναγ . . κα . . . .
δανι . . . . . .
καρ . . . ν α . . το . . .
ου μη αλ . . . . . .
. . . . ραπεζ . . . . υ
. . . λεως και ε . . .
. . . . . ου ποτ . . . .
. . ου . . . . . ωσεν
τον αρ . . . υνο . . ο . .
. . ς . . . . αλισ . . η . . .

και εδωκ . . . . .
δαν . . . . εις ελ . . ο . . . .
οικτειρμον . . . . .
πιον του αρ . . . .
. . ουχ . . και ε . . . ε . .
χιε . . ουχ . . . ω
. . . . λ φοβου . . .
εγω τον κυριον . . .
τον βασιλεα τ . . . ε . .
. . . α . . . τα την βρ . .
σιν υμ . . . . αι . . .
. . . σιν υ . . . . ν μη
. . . . . α προσω
πα . . μ . . . .
πα πα . . α τα . . . .
τα συ . . λι . . . . . υ . .
. . . . η
. . . . . φαλ . . .
τω βασιλει.
Και ειπ . . . .
. . . .
. . . . ο . . . . .
. . . .
. . . .
. . . . 186

⁜ ΟΡΑΣΙΣ . . . .

Ε . . . .
. . . .
χοδονοσ . . . . . υς 187
εποιησεν εικ . . . .
χρυ . . . . υψο . . υ . .
πηχεων εξηκοντα
ευρος . . υ . . . πηχεω . .
εξ και εστησεν α . .
την εν πεδιω δεει
ρ . . . ν χωρα βαβυλω
νος και απεστειλ . .
συναγαγειν τους . . .
πατους και στρατ . .
γους και το . . αρχα . .
. . . γουμενους και
τυραννους και τ . . .
επ εξουσιων κ . . . .
. . . τους αρχοντα . .
των χωρων ελθ . . .
εις τα εγκαινι . . . . .
εικονος τη . . . . .
η . . εστησεν ναβου
χοδονοσορ ο βασ . . . υς
Και συνηχθησαν οι
τοπαρχαι υπατοι

στρατηγοι ηγουμε
. . οι τυ . . α . . νο . . με . . .
λοι επ εξου . . . . . .
παν . . . . αρ . . . . .
των χωρω . . . .
. . καινισμον της
ει . . . νος . . . . . .
ναβου . . . . νοσορ
βασιλευς κα . . .
. . . .
της εικον . . . .
σ . . να . . . χ . . . . . .
Και ο . . ηρυξ εβοα . . .
ισχυι . . μ . . . λεγ . . .
εθνη λαοι φυ . . . .
σαι . . . . ωρα ακου
σητε της φωνης
της σαλπ . . . γος . . .
ρι . . γος τε κ . . . . .
ρας σαμβυκης τε . . .
ψαλτηριου και συ . .
φωνιας και παν
τος γενους μουσικ . . .
πιπτοντες προσ
. . . νειτε τη εικονι 188

. . . μεν . . α . . . οι
. . . . γη . . .
ρ . . . δια τας αμαρτ . . .
. . . .
Και ουκ ε . . . . . τω
καιρω τουτω αρχ . . .
και προ . . η . . . . .
. . . . . ος ουδ . .
. . . .
. . . .
φο . . . ο . . . . . . α
ο . . . .
σα . . . .
. . . . ρειν ελεο . . .
. . . ψυχη συν . . . .
. . . μ . . . . και . . .
. . απ . . ω . . ως . .
δεχθειη . . . .
Ως ε . . ολοκαυ . . . . .
κριων και . . . υρω . .
Και ως εν μυρια . . .
αρνων πιονων
Ουτω . . ενεσθω η . . υ
σια . . μων . . . . .
. . . σου σημερον

Και εκ . . ελε . . . . .
. . θεν σου
. . τι ου . . εσ . . . αι . .
. . . .
ε . . . .
. . . . νυ . . . . λουθου
. . ε . . . ολη καρδι . . .
φοβουμ . . . α σ . . .
Και ζητρυμ . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . α . . . . . .
ει . . . . . κα . .
το πληθος του ελ . . .
Και εξελου η . . . . κατα
. . . . αυ . . . ο . .
. . α . . . δοξαν . . ω . . .
ματι . . ου κε
. . αι εν . . ρα . . . . . .
τες οι . . . . δει . . .
. . . . . ου . . .
. . αι . . α . . . .
. . . .
. . . .

Και . . ισχυς αυτων
. . . τριβειη .
Και . . νωτωσαν οτι
. . υ ει ο . . . . . και
ενδοξος ε . . φ . . λη
την οι . . . . εν . .
Και ου διε . . . . ον . .
εμβαλλοντες αυ . . .
υπηρεται του βασιλ . .
ως καιοντες την
καμινον ναφθα . .
. . . . ισσ . . . και σ . . .
πιον και . . . ν κ . . .
. . α . . . . . .
και διεχειτο . . . .
επαν . . . . . κα . . .
επι πηχεις τεσσ . . ερ . .
κοντα εννεα κα . .
διωδευσεν και εν . .
πυρισεν ους ευρεν
περι την καμιν . . .
των χαλδαιων.
Ο δε αγγ . . λος κυ̅ . . .
κατε . . . . α . . . .
ρι τον αζαρι . . . ις τη‾
. . . μινον και εξ . .

. . . να . . ε . . . . .
γα του πυρος εκ . .
. . . . . ου και . . . οι
η . . . το . . . εσ . . .
καμινου ως πν̅α
δροσου διασυριζο . .
και . . υχ ηψατο . . . τω‾
το καθολου το πυρ
και ουκ ελυπησε . .
ουδε παρηνωχλ . .
σεν αυτους.
Τοτε οι τρεις ως εξ ε
νος σ̓τοματος υμν . . .
και εδοξαζ . . ν και ευ
λογουν τον θ̅ν εν τη
καμινω λεγον . . .
Ευλογητος ει κ̅ε ο θ̅ς
των πρ̅ων ημων.
Και αινετ . . . και υ . . .
υψουμενος εις του . .
αιωνας
Και ευλογημ . . . . .
. . . . α της δοξης
σου το αγι . . και υπερ
. . . . ε . . . . αι υ . . . 189

✠ ΟΡΑΣΙΣ . . . ✠

Ε 190
. . . .
. . . .
ενυπνιον ειδε . . α . .
αι ορασεις της κ . . φ . .
λης αυτου επι της
κοιτης αυτου και το
ενυπνιον εγραψε . .
Εγω δαν . . . εν ορα . .
. . . . της νυ . . . . .
ιδον και ιδου οι . . .
σαρες αν . . . . υνου
προσε . . α . . . .
θαλ . . . . μ . . .
λην και τεσσερα . .
. . . .
νον εκ τη . . . αλασ . . ης
. . . φεροντα αλλη . . .
το πρωτον ωσει λεαι
να και πτερα α . . . η . .
ωσει αετ . . υ εθεωρου . .
. . ω . . . υ εξετειλη τα
. . τερα αυτης και ε
ξη . . . η απο της γης
κ . . . . ου

εσταθη και κα . . .
. . . ου εδο . . . αυ . . .
Και ιδου . . . ιον δ . . .
. . . ν ομο . . ν αρκ . . .
κα . . . . ερος εν εστα
. . η και τρει . . . ευ . .
. . . . αυτη . .
αναμεσ . . . . οδο-
των αυτης και ου
. . . . . ν αυτη
ανα . . . . φαγε σαρ
κας πολλας.
Ο . . . . του . . .
ρουν . . . . . τερο-
θηριον ωσει παρδ . .
λις και αυ . . . πτερα
τεσσερα πετεινου
υπερανω αυτης κ.
τεσσαρες κεφαλ . . . 191
τω θηριω και ε . . .
σια εδοθη αυτ . .
Οπισω τουτου εθε . .
ρουν και ιδου θη
ριον τε . . . . . ον φο
. . ερον και ε . . α . . . .

192

και ισχυρον . . . . . σ . . .
. . . . . τες . . . .
σι . . . ροι . . εγα . . . .
. . . ν και λεπτυ . . . .
. . . .
. . . . . . συνε
. . . . υτο διαφ . .
ρον περισσως παρα
. . . . α τα θηρια τα
. . . προσθεν αυτου
και κερατα δ . . . . υ . . .
Προσενοουν τοις . . .
ρασιν . . υ . . . κ . . .
κερας ετερον μικρ . . .
ανε . . η ε . . μεσω αυτω . .
και τρια κερα . . . . .
εμπροσθεν αυτου
εξεριζω . . η απο . . . ο
σωπο . . . . . κα . . .
. . ο . . . φθαλμοι ωσει
οφ . . αλμ . . . ανου ε . .
τω κερατι του . . .
. . . . λαλουν μεγα
λα . . . . . ωρουν
εως . . . . θρονοι ετε

θησαν και παλαιος
ημε . . . . εκαθη . . . .
. . αι το εν . . υ . . α α . .
του ωσει χιων λευ
. . . . και η θριξ τη . .
. . . α . . ης αυτου . . .
ει ε . . . ν κ . . αρο . . .
ο θ . . . . φ . . .
πυ . . . οι τρ . . . . .
του πυρ φλεγον π . .
ταμος πυρος ειλκ . . .
εκπορευομενος ε . .
προσθεν αυτου . .
. . α . . . .
του . . γου . . . . . .
ρια . . . υριαδ . . . .
ρ . . στηκεισαν . . . .
σθε . . . υτου . .
ρι . . . .
. . . .
Εθ . . . . ε απ . .
φω . . . . ω . . λο . . .
των . . . .
το κερας . . . .
λαλει εως . . . ρεθ . .

τ . . . . . . και α . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . ε
. . . . ου
. . . . . ου ερχ . .
. . . . . και εως . .
παλαιο . . τω . . . .
. . ων ε . . . . σε . . .
. . νωπιον αυτο . . . .
. . . . χθη και
. . . . . . η αρχη
. . . η τιμη και η βα
σιλεια και παντες
. . . α . . φυλαι γλωσσαι
αυ . . . δ . . υλευσουσι-
και . . . ακουσοντ . .

Η εξουσια αυτου . . . .
σια αιω . . ος η . . ς ου
παρελευσεται . . . .
βασιλει . . . ου ου . . . α
φθα . . . σε . . . . .
. . . .
γω δα . . . . .
εξει μου κα . . . ρασεις
της . . . φ . . . . . ου
σ . . νεταρασσον με
και προση . . . . ενι
των εστηκοτων
και την . . κριβει . . .
εζητο . . ν π . . . ι παν
των του . . . . .
Και . . π . . . . . .
κριβει . . ν και τη . .
συγκρισιν των λογω-
εγνωρισε μ . .
Ταυτα τα θη . . . .
γαλα τα τεσσερα τεσσε
ρες βασιλε . . . α . . α . . .
σονται . . . . . . ης
α . . αρθησονται κ . . .
ραληψ . . . . αι . . . . .
σιλ . . α . .

αγιοι υψι . . του και κα
τε . . . . . ν αυτην εως
αι . . . .
. . . . .
Και . . . .
. . . .
. . . .
. . . . τ . . ην δ . . .
φ . . . ν παρα παν . . .
ρ . . . φοβερον περ . .
. . . . οντες αυ . . .
. . . . . α . . . .
. . ε . . . υ . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . ε
φαλη . . . τ . . . αι του
ετερ . . . . . α . . .
τος . . . . α
τ . . . τ . . . οτερ . . .
. . . . . κερα . .
. . . . ο . . . . .
και στομ . . λα . . .

μεγαλ . . και η ορ . . σις
αυτου μειζων τω-
λοιπω . .
Εθεωρουν και το κε
ρας εκ . . . εποιει π . .
. . εμον . . . α . . . α . . .
ων και ισχυσ . . . ρος
α . . . το . . . εως ου ηλθε . . .
. . . . . των ημε
ρων κ . . . . α ε
δωκεν αγιοις υψ . . . του
και ο καιρος εφθα . . .
και την βασιλει . . .
κατεσχον οι αγιοι.
Και ειπεν το θηρι . . .
το τεταρτον βα . .
λεια τεταρτη εστα . .
. . ν τη γη ητις υπερ
εξει πασας τας βασι
λειας και καταφα . .
ται πασαν την γη . .
και συμπατ . . . ι αυ
την και καταχ . . . ει .
Και τα δεκα κερατα α . .
του . . . . α βασιλει . . .

α . . . στησονται και 193
οπ . . . . . ων αν . . τ . .
σε . . . ετε . . ος ος υπε
ροισει κακοις πα . .
τας τους εμπροσθε . .
και τρεις βασιλ . . .
. . . . ωσει και λ . . ο . .
προς τον υψι . . τον
λαλησει και τους α
γιο . . . υψιστου πα . . .
ωσει κα . . . . . .
του α . . . . . σαι . . αιρ . .
. . . . και δο
. . . . αυτω εως
καιρο . . . . αιρω . .
. . . . ρου
. . . . κριτη . . . ν
. . . . . . την αρ
. . ην μεταστησου
. . ιν του αφαν . . .
. . . ολεσαι ε . . . .
λου . . και η βασιλεια
και . . . ου . . . αι η
μεγαλωσ . . τω . .
βασιλεων . . ω . . υ . .

κατ . . . . . .
. . . υ . . . . .
υψ . . . . . .
. . . .
. . . .
αι α . . . . .
. . . .
. . . .
Εως ω . . . . . . ς το . .
λογ . . . .
επ . . . . . δ . . αλ . . γ . .
σμ . . . .
σον μ . . και . . μορ . . .
μ . . . . . . θη εν ε
μ . . . . ο ρη . . α εν
. . η καρ . . . α μου : . ιε
τηρησα. 194
» » »
» » » ῳ. . . . .

⁜ . . . I . . . . .

E . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Εγω δα . . . η . . μετα
την οφθεισα . . . .
. . ην αρχην· και η
μην εν σουσοις της
βαρε . . . εστ . . . .
. . ωρα . . . . και ιδο-
εν ορα . . . .
επι του ου . . . λ και
ηρα του . . οφθαλμου . .
μου και ιδον και ι
δου κριος εις εστη
κως προ του ουβα . .
και αυτω κερατα
και τα κερατα υψη
λα και το εν υψηλο
τερον του ετερου
και το υψηλοτερο-
ανεβαινεν επ εσχατ . . .
Και ιδον τον κριον
κε . . . τιζοντα κατα
. . α . . . . . ν και βορρα . .
*

κα . . . ο . . . . α . . .
και παντα τα . . . .
ου στ . . σε . . . . . .
πιον αυτου και ου
κ ην ο εξαιρουμενος
εκ χειρος αυτου και
. . . ιησεν κατα το
θελημα αυτου και
εμεγαλυνθη και . .
γω ημην συνιων.
Και ιδου . . ρ . . ος αιγω . .
ηρχετο απο . . . ος ε
πι προσωπον . . . . ης
της γης και ουκ η . .
απτομενος . . . ς . . .
και . . . τρα . . . κερα . .
θεωρ . . τον αναμ . .
σον των οφθαλμ . . .
αυτου . . . . . ηλ . . .
εως του κριου του . . α
κερατα εχοντος ου
ειδον εστω . . . . . .
πιον του ου . . . λ κ
. . δραμε προς αυ . . ο . .
εν ορμη της ι . . . . .

. . . . δον αυτο . . φ . . . 195
. . . . τα εω . . . ου κρ . . .
κ . . . ε . . . γ . . . α . . . . ρ . .
. . . . . σε . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . . . τ . . .
. . . . . . κα . .
. . . .
. . . α . . . . . . αιρου
. . . .
εκ χ . . . . . του κα . .
ο . . . . αιγ . . .
εμε . . . . υ . . . η εως
. . . οδ . . . .
. . . . . υσαι αυ . . .
. . . υ . . ε . . . . κε
ρας αυτου . . ο μεγ . .
και ανε . . η ετε . . . κε
ρατα . . . σσερα υ . . οκ . .
τω αυτου εις τους

τεσ . . ρας ανεμους του
ουν . . . . και ε . . .
εν . . . . ξηλ
. . ε . . . . ε . . . σχυρ . .
. . αι . . . γαλυνθη πε
. . . σσως προς . . . τον
. . . προς α . . ατοληˉ
κ . . . προς τ . . . . υ
. . α . . . .
. . . .
. . . . . . ε
. ε . . ε . . . . ν
α . . . . . μεως
του ου . . . και α . . .
τω . . . . και συˉ
επ . . . . τα κ͜
ε . . . υ . . . στ . . . .
γο . . . . . σηται . . . .
. . . λω . . . ν και
. . . . θυσ . . . . ετα
ραχθη και εγε . . η
. . . . . ευοδω
. . η α . . . και το α . . . ˉ
ε . . . . ωθη . . εται κ͜
εδοθ . . . ε . . . . θυσ . . αˉ

αμαρτια και ερριφ . . 196
χαμαι η δικαιοσυ . . η
και εποι . . . . και . . υ
οδω . . .
Και ηκου . . α ενος . . . . .
λαλου . . . . α . . ι . . .
εις α . . ο . . τω φ . . λ . . .
. . . ω λαλουντ . . . .
ποτε . . . . . σ . . .
σεται η . . . . . .
θε . . κα . . . αρ . . .
ερη . . . . . ς . . . .
σα και το α . . ον κ . . .
η δυναμις συ . . .
τηθη . . . .
Και . . . πεν αυ . . . . .
ε . . . . ρας και π . . .
. . . ερα . . δ . . σ . . .
. . . ακοσιαι κα . . .
θαρ . . θησεται . . . . .
Και εγενετο εν τω . .
. . ειν με . . . . δα. . . .
την . . . α . . . . . .
του . . . νεσιν.
Κα . . . ου εστιν . . .

εμου ως ορ . . . ς ανδρος
Κ . . . . . . ωνη . .
α . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . τη . . . ενος . .
. . α . . . ω . . . κα . .
τω ελθ . . . υτ . . . .
εθαμβηθ . . . και . . .
πτω επι προσωπο-
μο . . .
. . αι ε . . . εν προς . . .
. . . . ιε ανου . . . .
εις καιρ . . πε . . α . . .
. . . . ω
λα . . . α . . . . ν μετ . .
μου πι . . . . . .
σωπον . . ου επι τη . .
γην και . . ψ . . .
μου . . . .
επι ποδας και . . . ε . . .
Ι . . . . . γνωριζ . . 197

ηδικησαμεν κε εν πα 198
ση ελ . . . . υνη σου
αποστραφη . . δ . . θυ
μος σου και η οργη σου
απο της πολεως σου
ιλημ ορους αγιου σου
οτι ημαρτομεν και ε 199
ταις αδικιαις ημων κ
των πρων ημων ιλημ
και . . λαος σου εις ονειδ . .
σμον εγενετο εν πασι . .
τοις περικυκλω ημω-.
Και νυν εισακουσον κε
ο θς ημων της προσευ
χης του δουλου σου και
των δεησεων αυτ . . . 200
και επιφανον το προ
σωπον σου επι το αγια
σμα σου το ερημωθεν
εκενεν σου κε.
Κλεινον ο θς μου το ους
σου και ακουσον· ανοι
. . . ν τους οφθαλμους
σου και ιδε τον αφα
νισμον ημων και . . .

πολεως σου ιλημ . . φ ης
επικεκληται το . . νο
μα σου επ αυτης· οτι
ουκ επι ταις δικαιοσυ
ναις ημων . . . . . ρ . .
πτουμεν τον οικτιρ
μον ημων . . . ο . . . .
σου· αλλ επι τους . . . .
μους σου τους πολλ . . κε
Ε . . σακουσον κε ιλασθη
τι κε προσχες κ . . . ποι . . .
σον· και μη χρον . . . .
ενεκεν σου . . . . . .
οτι το ονομα σου επικ . .
κληται επι την π . . . .
σου και επι τον λαο . . .
Και ετι μου λαλου . . .
και προσευχομ . . .
και εξαγορευοντος τας
αμαρτιας μου και τας
αμαρτιας του λαου μ . . .
. . . λ και ριπτοντ . . .
ελεον μου εναντιον
κυ . . . υ μου περι του
ορους του αγιου του θυ μ

και ετι μου λαλουντος [201]
εν τη προσευχη και
.. δου ανηρ γαβριηλ ον
.. δον εν τη ορασει ...
εν τη αρ .. η πετομε ...
και ηψατ .. μου ωσε ...
ραν θυσιας εσπερινης
και συνετισεν με και
ε ... λησεν μετ εμου
και ειπεν μοι· δανιηλ
ν .. ν εξηλθον συμβ ..
βασαι σε συνεσιν εν αρ
χη της δεησε .....
εξηλθεν λογος ..... ε
γω ηλθον του ..... γει
λαι σοι οτι ανηρ ....
μιων .. συ· και .. ν ...
ηθη .. εν τω ρηματι ..
και συνες εν τη οπ̄τασια.
Εβδομηκοντα εβδομα
δες σ ..... σαν
επ .... ν σου κ ...
.... την π ......
... αν του σ ... τελεσ
θ ..... αρτιαν· και
του σφραγισαι ....
μαρ ....
.... αδι ... ας και ...
εξιλασασθ ... αδικιας
και του αγαγειν δικαι
οσυνην αιωνιον· και
το ... φραγισαι ορασιν
και προφητην· και
του χρισαι αγιον α...ω̄.
Και γνωση και συνη ...
απο εξοδου λογου του
... θηναι και του
οικ .... μησαι ῑλ̄ημ
εως χ̄υ ηγουμενου
εβδομαδες ε .. τα και
εβδομαδες εξηκον
τα δυο και επιστρε
ψει .... ικοδομηθη
σεται πλατεια κα ....
χος και εκκεν ....
σονται .. ι καιροι κ.
μετα τας εβ .....
τα ... ξ .....
ε ... ολεθρευθησεται
χρισμα και κριμα [202]

εως καιρου συντελ . .
ας . . ω . . . . ω . . . .
πολλοι . . . πληθ . . .
. . γ . . . .
Και ιδ . . . . . .
. . . ε . . .
. . στηκ . . σαν ε . . ε . .
τ . . . εν . . . . .
του . . . ταμου και . . .
εντευ . . . . του χει
λους του . . . αμου
και ειπεν . . . . νδρι
τω ενδεδυμενω
τ . . . αδδειν ος ην ε
. . . . ω του υ . . . τος
. . ου ποταμου εως
ποτε το περας ω . .
. . . . κας τω . . . α . .
μασιων.
Κ . . . ηκουσα του αν
δ . . ος του ενδεδυμε
νου τ . . . . . .
ην . . πανω του υδα
τος του ποταμου.
Και . . ψω . . . την δεξ . . α . . .

αυτου . . αι . . . .
ραν αυτου . . . . ο . .
ουνον . . α . . . . . .
. . . . ω . . . . . α . .
να· οτι εις καιρ . . .
και . . ιρους και η
. . . . ν τω . . .
. . ελεσθηναι δι . . . .
πισμον χειρος λαου
αγιου . . . . . .
. . αι ταυτ . . . .
Και . . η . . ουσα κα . .
. . . .
. . ε τ . . . . α . . .
των κ . . . . δευ
ρ . . . . . ν . . . . οτι . . .
φ . . αγμεν . . αι εσ . . . α
γισ . . εν . . . οι λογ . . .
εως καιρου περας εκ
λεγωσιν και εκλευ
. . . . ωσιν και πυ
. . . .
. . . . . κα . . .
. . . ουσιν ανομοι
. . αι ου συνησουσιν . .

παντες ανομοι και
οι νοημονες συνη
σουσιν κ . . απ . . και . .
παραλλαξεως του . . .
δελεχισμ . . . και . . ου
δο . . ηναι . . . . .
. . ημω . . . ως . . . . εραι
. . . λια . . διακοσ . . .
. . νενηκοντα
. . . καριος ο . . πομ . . .
νων και φ . . .
ημερας χ . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
ημεραι και . . ραι . . .
αναπληρωσιν συντ . .
λεια . . κα . . . . παυση
και αναστηση ε . . .
. . . . . ου εις . . υ . . .
. . . .

. . . . 203
. . . .
. . . .
και παρελα . . εν κυρος
ο περ . . ς την βασιλει
αν αυτου· και ην δ . .
νιη . . συ . . . ωτης
του βασιλεως και εν
δο . . . . περ παντας
. . . φιλους αυ . . ου
Κ . . . . λον τοις
βαβυλωνιοις ω ονο
μα βηλ· και εδαπα
νωντο εις αυτον ε
καστης ημερας σεμι
δαλεως αρταβαι δω
δεκα και προ . . ατα
τεσσερακοντα και
οινου μετρηται εξ
και ο βασιλευς εσ . . .
το αυτον και εποpευ
ετ . . . . εκαστ . . .
ημερα . . . κ . . .
αυτω δανιηλ . . ε . . . .
εκ . . . . τω $\overline{θω}$ αυτ . . 204

κατασκαψει τα θυσι 205
αστη . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
δεις· διαθησεται δια
θηκην ανατελει ω . .
. . . . τις κριμ . . . πι
χερσον αγρου τω μο
σχω του οικου . . . .
. . . κησουσιν οι κα
τοικουντες σαμαρει
αν διοτι επενθησεν
ο λαος αυτου επ αυτο¯
και . . . θως παρεπι
κραναν αυτ . . .
χαρουνται επι την
δοξαν αυτου οτ . . .
τωκισθη απ αυ . .

και αυτον εις ασσυρι
ους δησαντες απηνεγ
. . . . ασ . .
. . . . . δοματι ε
. . . . . . και
. . . . . . ται ισλ
. . . . . αυτου
. . . . . μαρεια
. . . . . ως φρυ
. . . . . . σωπου
. . . . και εξαρτη
σονται βωμοι ων α
μαρτηματα του ισλ
αχαν . . . . τρι . . .
λοι αναβησοντα . . .
πι τα θυσιαστηρια
αυτων και ερουσι¯
τοις ορεσιν καλυψα
τε ημας και τοις βου
νοις πεσατε εφ ημ . . .
αφ ου οι βουνοι η . . . .
τεν ισλ εκει ε . . τη
σαν ου . . . . . .
. . . . αυ . . . .
. . . .

εχου . . . των 206
α . . και εξα . . . ελω
πυρ επι τον οικο-
αζαηλ και κατα . . .
γεται θεμ . . . . ου
αδερ και συ . . τριψω
μοχλους δαμασκου
και εξολεθρευ . . . .
τοικου . . . α . . κ . .
. . . ου ων . . . α . . .
ψω φυλην . . . α . . .
χαρραν και αι . . .
λωτισθησονται λα
. . ς συριας επ . . . λη . . .
λεγει κς.
. . αδε λεγει κς επι ταις
τρισιν ασεβειαις γα
ζης και επι ταις τεσ
σαρσιν ουκ αποστρα
φησομαι αυτους· ε
νεκεν του αιχμα
λωτευσαι αυτους αι
. . μαλωσιαν του σα
λωμων του συγκλ . .
σαι εις την ιδουμαια-

και εξαποσ͡τελω πυρ
. . . τα . . . .
καταφαγεται θεμε
λια αυτης και εξολ . .
θρευσω κατοικου-
τας ε . . αζωτου και ε . .
αρθησεται φυλη
εξ ασκ . . . . ς· και ε
πα . . . τ . . . .
επι ακ . . . ρ . . . . .
απολο . . . .
λοιπ . . . ω . . . . .
λων λεγει κς.
Τα . . . λεγει κς επι . .
. . ρ . . ν α . . .
ρου . . . .
σαρσιν ουκ αποστρα
φησομαι αυτην αν
θ ων συνεκλεισαν τη-
αιχμαλωσιαν του σα
λωμων εις την ιδου
μαιαν και ουκ εμνη
σθησαν διαθηκης
αδελφων και εξα
ποστελω πυρ επι τα

207

θεοὺς τῶν εθνων
τῆς γῆς καὶ προσκυ
νήσουσιν αὐτῷ ε
καστος ἐκ τοῦ τόπου
αὐτοῦ πᾶσαι ἁι νῆ
σοι τῶν ἐθνῶν.
Καὶ ὑμεῖς αἰθίοπες
τραυματίαι ῥομφ . .
ας μου ἐστε καὶ ἐκ . .
νῶ τὴν χεῖρα μου
επὶ βορραν· καὶ απο
λῶ τὸν ασσύριον κ
θήσω τὴν νινευη
ἐις ἀφανισμὸν ἄνυ
δρον ὡς ἔρημον κ
νεμηθήσονται ἐ . .
μέσω αὐτῆς ποιμνι
α καὶ παντα τὰ θη
ρια τῆς γῆς· και χα
μαιλέοντες καὶ ἐ
χῖνοι ἐν τοῖς φατν
μασιν αὐτῆς κοι
τασθήσονται· καὶ
θηρία φωνήσει ἐ-
τοῖς διορύγμασιν
αὐτῆς κόρακες ἐν
τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς
διότι κέδρος το ἀνα
172

208

στημα αυτης.
Αυτη η πόλις η φαυλί
στρια η κατοικουσα
ἐπ' ελπίδι ἡ λέγουσα
ἐν καρδία ἀυτης·
ἐγω ἐιμι και ὀυκ ἐσ
τιν μετ' ἐμε ετι
πῶς ἐγενήθη ἐις
αφανισμὸν νομὴ
θηρίων πᾶς ὁ παρα
πορευόμενος δι' αυ
της συριεῖ και κι . . .
σει τὰς χειρας αυτοῦ.
Ω η επιφανὴς και
απολελυτρωμένη
πόλις ἡ περιστερὰ
ουκ εἰσήκουσεν
φωνῆς οὐκ ἐδέ
ξατο παιδέιαν ἐπι
τῷ κῷ ουκ ἐπεπόι
θησεν· και προς τὸ
θν αὐτῆς ὀυκ ἤγ
γισεν ὀι ἄρχοντες
ἀυτῆς εν ἀυτῇ ως
λέοντες ὠρυόμε
νοι, ὀι κριται ἀυτῆς
ὡς λύκοι τῆς ἀρα
βίας ουχ ὑπελείπο-
το

ὲις τὸ πρωϊ· ὁι προφή
ται ἀυτης πνευμα
τοφοροι αν . . ρ . . ς κα
ταφρονηταὶ· ὁι ι
ερεῖς ἀυτῶν βεβη
λουσιν τὰ ἅγια καὶ
ἀσεβοῦσιν νόμον
ὁ δε κ̅ς̅ δίκαιος εμμέ 209
σω ἀυτῆς καὶ οὐ μὴ
ποιήσει ἄδικον· 210
πρωῒ πρωῒ δωσει το
. . ριμα ἀυτου εις φῶς
και ουκ ἀπεκρύβη
και ουκ ἔγνω ἀδι
κιαν ἐν ἀπετήσει· 211
και ὀυκ εις νικος
ἀδικίαν.
Εν διαφθορᾶ κατέ
σπασα ὑπερηφά
νους· ηφανισθη
σαν γωνίαι ἀυτῶ⁻.
ἐξερημώσω τὰς ὁ
δους ἀυτῶν τὸ πα
ράπαν του μὴ δι
οδευειν εξέλειπον 212
ἁι πόλεις ἀυτῶν·
διὰ τὸ μηδένα ὑ
παρχειν μὴ δε
κατοικειν.
Εἶπα πλὴν φοβεῖ
σθαι με καὶ δέξασθε 213
παιδεῖαν· καὶ ὀυ μὴ
ἐξολεθρευθῆτε ἐξ ο
φθαλμῶν ἀυτῆς
πάντα ὅσα ἐξεδίκη
σα ἐπ' ἀυτήν.
Ετοιμάζου ὄρθρισο⁻
διέφθαρται πᾶσα
ἡ επιφυλλις ἀυτῶ⁻. 214
Διατοῦτο ὑπόμεινό⁻
με λέγει κ̅ς̅ ἐις ἡμέ
ραν ἀνασἰάσεώς μ̊
ἐις μαρτύριον διό
τι τὸ κρῖμα μου ἐις
συναγωγὰς ἐθνῶ⁻.
τοῦ ἐισδέξασθαι βα
σιλεῖς τοῦ ἐκχέαι ἐπ'
ἀυτοὺς πᾶσαν ὀργ . .⁻
θυμοῦ μου διότι
ἐν πυρὶ ζήλου μου
καταναλωθήσετ͜
πᾶσα ἡ γῆ· ὅτι τότε
μεταστρέψω ἐπὶ λα
ους γλῶσσαν ἐις γε
νεὰν ἀυτῆς· τοῦ ἐπι
καλεῖσθαι πάν 215
τας

Και νυν κατισχυε ζο
ροβαβελʼ λεγει κς κ
κατισχυε ιησου ο του
ιωσεδεκʼ ὁ ιερευς ο
μέγας και κατισχυ
ετω πᾶς ὁ λαὸς της γης
λεγει κς και ποιετε
διότι εγω μεθʼ υμω
. . . μι λεγει κς παντο
κρατωρ· και πνα μου
. . . εστηκεν εμμε 216
σω υμῶν θαρσεῖτε.
Διοτι ταδε λεγει κς
παντοκρατωρ· ετι
άπαξ εγω σισω τον 217
ουνον και την γη
και την θαλασσαν
και την ξηραν· και
συνσεισω παντα τα
εθνη· και ηξει τα
επιλεκτα παντω
των εθνων και
πληρωσω τον οικο
τουτον δόξης λε
γει κς παντοκρατωρ.
Εμον τὸ αργυριον
και εμον το χρυσιο
λεγει κς παντοκρατωρ·
διοτι μεγαλη εστ
η δοξα του οικου του
του η εσχατη υπερ
την πρωτην λε
γει κς παντοκρατωρ·
και εν τω τοπω του
τω δώσω ειρηνη
λεγει κς παντοκρα
τωρ· και ειρηνην
ψυχης εις περιποι
ησιν παντι τῶ κτί
σαντι του αναστῆ
σαι τον ναον τουτο.
Τετράδι και εικαδι
μηνι τω ενάτω
ετους δευτερου επι
δαρειου εγενετο
λογος κυ προς αγγᾶι
ον τον προφητη
λεγων· ταδε λεγει
κς παντοκρατωρ·
επερωτησον τους
ιερεις νομον λεγω
εαν λαβη ανος κρε
ας αγιον εν τω ακρ
του ιματιου αυτου
και αψηται το ακρο
του ιματιου αυτου

αρτου η εψεματος τ . .
οινου η ελαιου η
παντος βρωματος
ει αγια . . ησεται.
Και απεκριθησαν . .
ιερεις και ειπαν ου
και . . πεν αγγ . . .
εαν αψηται μεμιασ
μενος . . . .
επι . . . . παν
τος . . . .
θησε . . .
Και απεκριθ . . . .
ιερεις κα . . . παν μι
αν . . . . . ται.
Και απεκριθη αγγαι
ος και ειπεν ουτως
ο λαος ουτος και ου
. . . . του
το εν . . . .
λεγει κ . . . .
πάντα τα εργα των
χειρων αυτων κ̃
ὃς εαν εγγιση εκει μι
ανθησεται ενεκε̄
των λημματων
των ορθρινων ὀ
δυνηθησονται

απο προσωπου πονω̄
αυτων και εμεισιτε 218
εν πυλαις ελεγχον
τας· και νυν θεσθε
. . η επι τας καρδιας υ
. . . απο της ημε
. . . ς ταυ . . . και υπερ
ανω προ του θειν̃
. . . . . επι . . . ον εν
τ . . ναω κυ̅ τινες η
τ . . . τε ενεβαλλετε
. . . υψελην κρι
. . ς ει . . . σι σατα και
εγενε . . . κριθης δε
κα σατα και εισεπο
. . . . . σθε εις το υπο
. . ηνιον εξαντλη
σαι πεντηκον . . .
με . . . ητας και εγε
νον . . . . ειχ . . .
Επαταξα υμας εν αφ . .
ρια και εν ανεμοφ . .
ρια· και εν χαλαζη
παντα τα εργα τω̄
χειρων υμων και
ουκ επεστρεψατε
προς με λεγει κς.
Ταξατε δη τας καρδιας 219

✠ ΖΑ . . . . .

ε . . . ιρομενα κερας ε
πι την γην κυ τοῦ
διασκορπησαι αυτή.
Και ηρα τους οφθαλ
μους μου και ιδον
και ιδου ανηρ· και
εν τη χειρι αυτοῦ
σχοινιον γεωμε . . ρ . .
κον· και ειπ . . προς
αυτον που σὺ πορευη·
και ειπεν προς με
διαμετρησαι την
ιλημ . . υ . . . . πη
λικον . . . πλατος αυ
τῆς ἐστιν . . ὰι πη
λικον το μῆκος.
Και . . δου ο α . . . ς ο λα
. . ων. . . . . . . στη
κε . . και αγγελος ετ . .
ρος εξεπορευετο εις
ἀπάντησιν ἀυτου
και ειπεν προς αυ
τον λεγων δραμ . .
και λαλησον προς
τον νεανιαν εκει
ν . . ν λεγων κατα
καρπως κατοικη
θήσεται ιλημ απο
πληθους αν . . .
κτηνῶν τῶν εμ
μέσω ἀυτῆς και ε
γω ἔσομαι ἀυτῆ φη
σιν κς τειχος πυρὸς
κυκλόθεν κὰι εις
δοξαν ἐσω κὰι εμμε
σω αυτων.
Ω ὢ φευγετε απο γης
βορρα λεγει κς διοτι
εκ τῶν τεσσαρων
ανεμων του ουνου
συναξω ὑμᾶς λεγει
κς· εις σιων ανασω
ζεσθε ὁι κατοικου
τες θυγατερα βαβυ
λῶνος . διοτι ταδε
λεγει κς παντοκρά
τωρ οπι . . . δο . . ς ἀπέ . .
. . . κεν με επι τα
. . . . τα . . . υσα
τ . . υμας διοτι ο απτο
μενος υμ . . ν ως ὁ
απτομενος της κο
ρης του οφθαλμου
αυτοῦ διοτι ιδου ε
γω επιφέρω την
χειρα μου επ αυτους

. . . εσονται σκύλα
τοὶς δουλευσασιν αυ
της και γνώσεσθε
διοτι κς παντοκρα
τωρ απεσταλκεν με.
Τερπου και ευφραι
νου θυγατερ σιὼν,
διότι ιδου εγω ερχο
μαι και κατασκη
νωσω εμμεσω σου
λεγει κς και κατα
φευξονται εθνη
πολλα ἐπὶ τὸν κν
ἐν τῆ ἡμέρα ἐκει
νη καὶ εσονται ἀυ
τῶ εις λαον και κα
τασκηνωσουσιν
εμμεσω σου καὶ ἐ
πιγνωση ὅτι κς πα-
τοκρατωρ ἐξαπέ
σταλκεν με πρὸς σέ·
και κατακληρονο
μήσει κς τὸν ιόυ
δαν τὴν μερίδα ἀυ
του επι τὴν γην
τὴν ἁγίαν· και ερε 221
τιεῖ ἔτι τὴν ιλημ.
Ευλαβέισθω πασα σὰρξ
απο προσωπου κυ
διότι ἐξεγήγερται
εκ νεφελῶν ἁγίω-
αυτου. και εδειξε-
μοι κς ιησουν το-
ιερεα τον μέγαν ε
στωτα προ προσω
που αγγέλου κυ και
ο διαβολος ἵστηκει 222
εκ δεξιῶν αυτου
του αντικέισθαι αυ
τῶ· και ειπεν κς
προς τον διαβολον·
ἐπιτιμήσαι κς εν
σὸι διάβολε και επι
τιμησαι κς εν σοι ο
ἐκλεξαμενος την
ιλημ᾽ ουχ ιδου του 223
το ὡς δαλὸς ἐξεσπα
σμενος εκ πυρος.
Και ιησους ἦν ἐνδε
δυμενος ιμάτια ῥυ
παρά· και ιστήκει 224
πρὸ προσωπου τοῦ
αγγελου και απεκρι
θη και ειπεν προς
τους εστηκοτας πρὸ
προσωπου αυτου λεγω-. 225

ως χιλίαρχος εν ιόυ
δ . . . και ακκαρῶν ώς
ο ιεβουσᾶιος και υπο
στησομαι τω οικω
μου ανάστεμα τõυ
μη διαπορευεσθαι
μη δε ανακαμπτ . . .
και ου μη απελθη
επ αυτους ουκ ετι
εξελαυνων· διοτι
νῦν ἑορακα εν τõις
οφθαλμõις μου.
Χᾶιρε σφοδρα θύγατερ
σιων, κήρυσσε θυ
γατερ ιλημ· ιδου ο βα
σιλευς σου ερχετάι
σοι δικαιος και σω
ζων· αυτος πραυς
και επιβεβηκὼς
επι υποζυγιον κ͂
πῶλον νεον· και
εξολεθρευσει ἅρμα
τα εξ εφραιμ᾽ και
ιππον εξ ιλημ· κ͂
εξολεθρευθήσετ͂
τοξον πολεμικο͞
και πλῆθος και
ειρηνη εξ εθνω͞

και καταρξ . . . .
των ἕως θαλασ . . .
και ποταμῶν δ . .
εκβολας γῆς.
Και σὺ ἐν ἅιματι δια
θηκης εξαπεστει
λας τους δεσμιους
σου εκ λακκου ὀυ
κ ἔχοντος υδωρ᾽
καθησονται εν
οχυρώματι δέσμι
οι της συναγωγῆς
κὰι ἀντι μιᾶς ἡμε
ρας παροικεσιας σου
διπλὰ ανταποδω
σω σοι διοτι ενέτει
νά σε ιουδα εμαυτω
εις τοξον· επλησα
τον εφράιμ. και
επεγερῶ τα τεκνα
σου σιων επι τα τε
κνα των ελληνω͞
και ψηλαφήσω σε
ὡς ρομφαιαν μα
χητου· και εστ͂
κς ἐπ᾽ αυτους· και
εξελευσεται ως ασ
τραπη βολίς· και κς

126

✠ Ζ . . . . .

. . . οκρατωρ᾽ ἐν
. . αλπιγγι σαλπιεῖ·
και πορέυσεται εν
σάλω απειλης ἀυτοῦ·
κ̅ς παντοκρατωρ᾽
υπερασπιεῖ ἀυτῶ‑
και καταναλωσου
σιν αυτους· και κα
ταχωσουσιν αυτους
εν λίθοις σφενδό
νης· και εκπίοντ˷
το ἇιμα αυτων ὡς
οινον και πλήσου
σιν ὡς φιάλας θυ
σιαστήριον· και σω
σει ἀυτοὺς κ̅ς ἐν
τῆ ἡμέρα εκεινη
ως προβατα λαὸν
ἀυτοῦ διοτι λίθοι
ἅγιοι κ . . λίονται 227
επι της γης αυτου·
οτι ἔι τι αγαθον
παρ᾽ ἀυτου σῖτος
νεανισκοις και
οινος ευωδιάζω‑
εις παρθένους·
ἀιτεῖσθ . . υετο‑
παρα κ̅υ καθ᾽ ὦραν
*

προϊμον και ὄψιμο‑. 228
Κ̅ς εποιησεν φαντα
σίας και υετον χειμε
ρινον δωσει αυτοις
εκαστω βοτανην
εν αγρῶ διότι ὁι α
ποφθεγγόμενοι
ελάλησαν κόπους·
και ὁι μάντεις ὁρά
σεις ψευδεῖς· και τα
ενύπνια ψευδῆ ἐ
λάλουν ματαια πα
ρεκαλουν· διατου
το εξηρανθησαν
ως προβατα και ε
κακώθησαν ὅτι
ουκ ᾿ῆν ιασ . . ς επι 229
τους ποιμένας
παρωξύνθη ὁ θυ
μός μου· και επι
τους αμνους επι
σκέψομαι· και ε
πισκέψεται κ̅ς ὁ
θ̅ς ὁ παντοκρατωρ᾽
το πόιμνιον αυ
του τον ὄικον
ιουδα καὶ τάξει
αυτους ως ιππον

ευπρεπῆ ἀυτῦυ εν
πολεμ . . και εξ αυτου
επεβλεψεν και ε . . αυ
τῦυ ἔταξεν και εξ αυ
του το . . ον εν θ̄υ
. . ῶ εξ αυ . . ου εξελευ
σεται πας ο εξελαυ
νων εν τῶ αυτω
και εσονται ως μα
χηται πατοῦν . . .
πηλον . . ν τᾶις οδ . .
ε . . . . λεμω και πα
ραταξονται . . τι κ̄ς
μετ αυτῶν και κα
ταισχυνθησοντ˷
αναβαται ἵππων.
Και κατισχυσω τον
οικ . . ιουδα και το¯
. . κον ιωσὴφ σώσω
και κατοικιῶ ἀυ
τους ὅτι ηγαπηκα
αυτους και εσται
ον τρόπον ὀυκ απε
στρεψαμην αυτους
διοτι εγὼ κ̄ς ο θ̄ς αυ
των και επακου
σομαι αυτ . . ς και ε
. . . . ως . . αχητ˷

του εφράιμ' και χα
ρισεται η . . . .
αυτῶν ω . . . ν οινω
και τα τεκν . . . α . .
οψεται και ευφρα . .
. . ησεται· και χαρ . .
ται ἀυτῶν η καρδια
ἐπὶ τῶ κ̄ω.
Σημανῶ ἀυτοῖς κ˷
εισδεξομαι αυτο . .
διοτι λυτρωσομαι
αυτους και πληθυ¯
θησονται κ . . θοτ . .
ησαν πολλ . . ι και σπε
ρῶ αυτους εν λαο . .
και ὁι μακραν μνη
σθησονται μου.
Εκθρεψουσιν τα τε
κνα αυτων και . .
. . στρεψουσιν κ˷
επιστρεψω αυτ . .
εκ γης αιγυπτ . . υ
και εξ . . . συριω . .
. . εξομαι αυτου . .
και . . . ην γαλαα
δῖτην . . αι εις τον
λιβανον ε . . . . αυ
τους και ου . . η

υ . . . ε . . αυ . . ῀
. . . . .
Κ . . . . υ . . . . .
εν . . . ασ . . η . .
. . αι πατα . . . υσ . .
. . . α . . . η κύ . . .
. . και . . . ρανθη
. . ετ . . . . αντα τὰ βα
. . . . . . ω̃ν και
α . . . . ησεται
πα . . . υ . . . υριω̄
κ . . . ἥπτρον . . ι . . υ
. . . υ περιαιρεϑ . .
σεται κὰι κατ . . . χυ . . .
αυτους εν κω̄
ϑω̄ αυτων και εν
. . ω ονοματι αυ . . .
κατ . . . αυχησον
ται λεγει κς.
Διανοιξον . . λιβαν . .
῾τας ϑυρας σου και
καταφαγετω πυρ
τας κεδρους σου
ολολυξατω πιτυς
διοτ . . . επτωκεν
κεδ . . . τ . . . .
λως . . . . . .
. . . .

. . . . . δρυε . . .
. . . . ς οτι
κα . . σπασϑη ο δρυ
. . ὸς ο συμφυτος
. . ωνη ϑρηνόῡ
. . ων ποιμαινω̄ 230
οτι τεταλαιπωρη
κεν η μεγαλωσυ
νη αυτω̃ν φωνη
ωρυομενων λεο̄
των οτι τεταλαι
πώρηκεν το φρυ
αγμα του ιορδανου.
Τάδε λεγει κς παντο
κρατωρ· ποιμενε 231
τε τὰ προβατα τη̃ς
σφαγη̃ς ἁ ὁι κτη
σαμενοι κατεσφα
ζον κὰι ὀυ μετεμε 232
λοντο και ὁι πωλοῡ 233
τες αυτὰ ἔλεγον ἐυ
. . . . ητος κς και πε
πλου . . ηκαμεν
κὰι οι ποιμενες αυ
των ὀυ . . . πασχο . .
ουδεν επ αυτο . . .
διατουτο ου φεισο 234
μαι ου . . ετ . . . πι . . 235

τον δεξιον αυτου·
και ο βρα . . . . αυ
του . . ηραινομε
νος ξη . . . . ετ
και ο οφ . . . λμος
. . . . . ο δεξιο . .
. . . λου . . ε . . .
ε . . . .
Λ . . . . υ
επι . . ον . . . . εγει
. . ς ε . . . τει . . . ου
. . . . μελι
. . . ῀. ν και π . . .
σω . . . . . ανου ἐν
α . . . ῀ ιδου εγω
τι . . . . ι την ιλημ
ὠ . . ρο . . . α σαλευ
ομε . . α . . ασ . . τοις
λα . . ις κυκλω κ
. . . ιουδαια εστ
π . . οχη επι ιλημ·
Και εσ . . αι εν τη η
. . ρα εκεινη θη
. . . αι την ιλημ
λιθον καταπ . .
τ . . . μενον πᾶσ . .
τοις εθνε . . . . .
πας ο καταπα . .

. . . ην εμπαιζω-
εμπε . . . ται και 226
επισυναχθ . . σο . .
ται επ ἀυ . . . πά-
τα τα εθνη τῆς γης
Εν τη ημερα . . κει
. . η λ . . . . . .
. . . . . πα . . . .
ξω . . . .
εν ε . . . . κα . .
τον επι . . ατη . .
αυτου εν παρα . . .
νησ . . . επι δε . . .
οἶκον . . . υ . . .
νοί . . . ους οφ . . .
μου . . . . . α . .
τα . . τους . . π . .
των λα . . . .
ξω εν απο . . .
. . . . αι ερ . . υ . .
οι . . . . αρχοι ιου
. . α εν ταις κα . .
. . α . . αυτων ευρη
. . . μεν εαυτοις
τους κατ . . κου . .
. . ς ιλημ εν . . .
παντο . . . ρ . .
θω αυ . . ω . .

εν . . . μερα . . . .
θη . . . . . τὸυ . . . .
αρ . . ου . . ου . . . .
πυρὸς . . . υλοι . .
ως λ . . . . . πυρὸς
εν καλ . . . . . και
. . τα . . αγο . . ται . .
. . . . ω . .
. . . . . παν . . ας
του . . αους κυκλο
θ . . . κ . . . . τ . . .
. . ιλη . . . κα . .
. . . .
. . . . . . κηνωμα
τα ιουδα καθὼς α
. . αρχης οπ . . . .
. . . ε . . . υνεται . . .
. . . α οικο . . δα . .
. . . .
. . τ . . . υντων
ιλη . . επ . . τ . . . υδα
Και εσται εν . . . .
ρα εκεινη υπ . . . σ
πιεῖ κς υπερ . . .
κατοι . . . . . .
ι . . . καὶ εσ . . . . .
ασ . . . . ε . . .
. . οῖ . . . . . . νη

. . . μερα ως οικ . . δαδ
ως . . . ος θυ ω . . . .
γε . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . ε . . . .
θ . . . . τὰ . . . ε
. . . .
. . . εω . . . . . .
. . . .
. . . ατοικου . .
. . . .
χαριτος και . . .
. . . ου . . . .
ψοντ . . . . ρ . . . .
εις ὃν ε . . ε . . .
. . . .
. . . .
. . . .
κ . . . . ε . . α
. . . . ο
δυνηθ . . σονται
. . . . . ως ἐπὶ
. . . . ο . . . .
. . . . ερα εκει
. . . . νθη
. . . . . ετὸς

εν ιλ̄η̄μ ως . . . . ετος
. . οω̃ . . ος . . . . .
. . . . τομε . . . υ
και κοψεται η . . .
κατα φυλας φυλας
Φυλὴ καθ' ἑαυτην
και . . υναῖκες αυ
των καθ' ἑαυτας
Φυλη οικου δαδ̄ κ . .
θ ∴ . αυτην και αι γυ
ναικες αυτων κα
ϑ' εαυτάς.
Φυλη οικου ναϑαν
καθ' ἑαυτην και αι
γυναικες αυτων
κα . . . αυτάς.
Φυλη ο . . . λευ . . κα
θ' εαυ . . . . . . υ
ναικες αυτ . . . . .
καϑ' εαυ . . . .
Φυλη του . . . . . ω . .
κ . . . . ν και
αι γυ . . . .
κα . . . . . .
Πασαι αι . . . . .
πολελιμ . . . . αι φυ
λη κ . . . αυτην κ
αι . . . . ες αυτω . .

καϑ' εαυ . . .
Ε . . . . . ερα ε . .
. . . . . τοπος
δ . . . . . ενος . .
. . . .
. . . . ου . .
. . . . μετα . .
. . . . αι ει . . το . .
. . . . μον
Κ . . . ε . . ται . . . .
ρα εκεινη . . .
. . αβαωϑ εξο . . .
σω τα ον . . . . . .
ει . . ωλων . . .
γη̃ς και ουκ . . .
σται αυτω . . . . .
και του . . . . .
φητας κα . . . . .
το ακαθαρ . . εξα
ρω . . πο της γης.
Και εσται . . . .
φητευ . . . . .
και . . ρει . . ο . . .
ο π . . . υ . . και η
. . . . ο . . . . .
. . . . τ . . . υ
εν . . ω προ . . . . ευ
ε . . . αυτ . . ου . . ησῃ

✠ ΖΑΧΑΡΙΑΣ ✠

ὅτι ψευδῆ ἐλάλησας
. . . . κ͂
συ . . ποδι ⁚̃ . . . αυ
τον ο . . π . . . υ . . . κ͂
. . μ . . . . . . ο . . όι . .
νησαντες α . . .
εν τω προφη . . .
. . . ν αυ . . . και εστ͂
εν τη . . με . . . α εκει
νη . . . . . . χ . . .
σο . . ται . . ι προφηται
εκασ . . . . ο
ρασεως αυτου . .
. . . προφητευει̅
αυτον . . . . ν . . . υ
σον . . αι δερριν τρι
χινην ανθ' ων ε
ψευσα . . το και . .
ρεῖ· ὀυκ ἐιμ . . προ
φητης ἐγω . . ιοτι
α̅ν̅ος . . . . ησε
. . . εκ . . ε . . τητος
μου· κὰι ερ . . . .
αυτ . . . τ . . α . . . η
γὰι ἄῦτ . . ἀναμέσο̅
τῶν χειρῶν σου
καὶ ἐρεῖ ἅς επληγη
εν τω ο . . . . ῶ α

γαπητῶ μου.
Ρομφάια εξεγερθη
τι επι τον ποιμε
να μου και επι ἄν
δρα πολίτην αυτου
λεγει κ̅ς παντοκρα
τωρ πατ . . . . το̅
ποιμενα και . . α
σκορ . . . . ητω . . α̅
τ . . . ροβ . . . α και ε
πα . . ω την χειρα
μου επι τ . . . . οι
μενας.
Και εσται . . . τη . .
μερα εκεινη λεγει
κ̅ς τα δυ . . μερη ε
ξολεθρευθησετ͂
και εκ . . . . ει το
. . . . ριτον υπολι 226
φ . . ησ . . . αι εν . . .
τη και . . . αξω το
. . . τον διὰ πυρός
. . . ι πυρωσω αυ
τους ως πυροῦτ͂
το αρ . . υ . . . ον και
. . . . . . αυτους
. . ς . . οκιμαζετ͂
το χρυσιον . . υτος

✠ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ✠

επικαλεσεται το ο
νομα μου και εγω
επακουσομαι αυτω
και ερω λαος μου οὗτος
εστιν καὶ αυτὸς ερεῖ.
κ . . ο θ̄ς . . ου
Ιδου ημεραι ερχον
του κ̄υ και διαμερ . .
σ . . ησεται τα σκυλα
σου εν σοι· και επισυ
ν . . ξω πα . . . α τα ε . . .
επι ῑλ̄η̄μ̄ εις πολε . . .
και ἁ . . . . . .
λις κα . . . ια . . . . .
τα . . α . . . κ . . . .
. . . . . ες μ . . . υν
θησονται . . . . .
λευσεται το . . . ισυ
τη . . . εως . . ν αιχ
. . . σια . . . κατα
. . . . . . λαου μ . .
. . . . . θρευ . . ῀.
. . . . . . εω . .
Και . . . .
. . . . ε
. . . . εκει
. . . κ . . ω . . αι η . .
ρα . . παρα . . α . . ως αυτ . .

εν ημερα πολεμου
και στησον . . . ο . .
ποδες αυτου ε . .
ημερα εκει . . . .
το ορος των ελαιω̄
το κατεναντι ῑλ̄ . .
εξ ανατολων και
σχισθησεται το ορ . .
των ελαιων το η
μισυ αυ . . ου . . ρος α
νατολας και το η
μισυ αυτου προς θ . .
λασσαν χαος . . .
σφοδρα κ . . . .
το η . . . υ . . ου ορ . .
προς βορ . . . .
. . . .
νοτον κ . . φρ . .
χ . . η . . ε . . αι . . αραγ . . .
ορεων . . . . κα . . .
φραχθησεται φ . .
ραγ . . . .
κα . . . . ρα . .
. . . α . . . α . . . υ
. . . υ ε . . ερα . . . .
. . . ου βα . . . εω . . .
και ἥξει . . ο θ . . . υ
. . . . τες . . α . . .

μετ αυτου.
Εν εκεινη τη ημε
ρα ουκ . . σται φω . .
και ψυχη και παγ . . 239
εσται μιὰν ημερα . .
κα . . . μερα εκει
νη γνωστη τω κ . .
και ουχ᾽ ημερα και
ου νυξ και προς ε
σ . . . . ν έσται φῶς.
Και ε . . . . ημερα εκει
νη εξελευσεται υ
δωρ ζῶν εξ ιλημ
τ . . . . υ αυτου εις
. . . . αλασσαν τη¯
πρω . . . . . . η
μ . . . υ αυτου εις τη¯
. . . . λασ . . . την . . .
. . . . . αι εν θε
. . . α . . εν . . . ρι εσ . .
. . υ . . ως . . α . . εσται
. . . .
. . . . . ην.
Εν . . . . ερα εκ . . .
εσ . . . κς εις . . .
. . ομα αυτου εν
κυκλ . . υν πασα . . .
. . . η . . . κα . . .

ε . . . . απο γαβε
εω . . . εμμ . . . ατ . .
νοτο . . . . α
δε ε . . του τοπου
μενει απο της πυ
λης βενια . . . . ε
ως της πυλης της
πρωτης εως της
πυλης των γωνι
ῶν· και εως του πυρ
γου αναμεηλ᾽ εως
των ὑπολην́ιων
του βασιλεως κατοι
κησουσιν εν αυτη
και ουκ εσται ανα
θεμα ετι και κα
τοι . . . . ιλη . . πε
ποιθοτως.
Και αυτη εσται η . . τω
σις ἣν κοψ . . . κς πα . .
τ . . ς . . ους λαους· οσοι
ε . . . τρατευσα . . . .
. . π . . . . τα . . . .
ται ἀι . . . . . .
ε . . . κοτω . . . .
τω . . . . υ . . .
. . . . . . και οι
οφ . . . μοι αυ . . ω¯

ρυ . . σονται εκ τω⁻
οπῶν αυτων και
η . . λωσσα αυτων τα
κησεται εν τω σ . . .
. . . τι αυτῶν.
Και . . . αι εν τη ημε
ρα εκ . . . . εκστα
. . ς κ̄ῡ ε . . αυτους . .
γαλη· και επιλή . .
ψεται . . . . .
χειρος του πλησιο⁻
αυτου· και συμπ . . .
κησεται η χειρ . . .
. . . ρος χειρα του
. . λησ . . . αυτου
και ιουδας παρατα
ξεται εν ῑλ̄η̄μ̄ κ῀
συναξει την ισχυ⁻
παντων των λα
ων κυκλοθεν·
χρυσιον και αργυ
ριον και ιματισμο⁻
εις πληθος σφοδρα.
Και άυτη εστιν η πτω
σις των ιππων κ῀
των ημιονων κ῀
των καμηλων κ῀
των ονων και πα⁻
τω . . τω . . τ . . ω . .
. . . ν οντων εν τῖ
παρ . . βολ . . . κε . .
. . αι . . . . τα την
πτῶσιν ταυτη⁻.
Και εστα . . οσοι εαν κα
. . . λειφθωσιν εκ
παντων των ε
θνων· των ελθο⁻
των επι ῑλ̄η̄μ̄ κ῀
αναβησονται κα
τ ενιαυτον του
προσκυνησαι . .
. . . .
τοκρατορι· και του
εορταζειν την
εορτην τῆς σκη
νοπηγίας.
Και εσται οσοι ἐὰν
μη αναβωσιν εκ 240
πασῶν τῶν φυ
λων της γης εις
ῑλ̄η̄μ̄ του προσκυ
νησαι τω βασιλει
κ̄ω̄ παντοκρα
τορι· και ουτοι
εκεινοις προστε
θησονται.

Εαν δε φυλη αιγυπτ . . υ
μη α . . . βη μ . . δε ελ
θη εκει και επι τόυ
τοις εσται η πτῶ
σις ην παταξει
κς παντα τα εθν . .
οσα ἐὰν μη αναβη
του εορτασαι την
εορτην της σκη
νοπηγιας.
Αυτη εσται η αμαρ
τια αιγυπτου και
η αμαρτια παντω‾
των εθνων οσα ἐ
αν μη αναβη του
εορτασαι την εορτη‾
της σκηνοπηγιας.
Εν τη ημερα εκεινη
εσται το επι τον
χα . . . ον του ιππου
αγιον τω κω παν
. . . κρατορι και ε
σονται οι λε . . ητες
οι εν τ . . οικω κυ
ως φια . . αι . . . προ
σω . . . του θυσι
ασ . . ηριου· και ε
σται πᾶς λεβης ε‾
ιλημ και εν τω ι
ουδα αγιον τω κω
παντοκρατορι
και ηξουσιν πα . .
τες οι θυσιαζον
τες και λημψο‾ 241
ται εξ αυτῶν κ‿
εψησουσιν εν αυ
τοις και ουκ εστ‿
χαναναιος ὀυκ
ετι εν τω οικω
κυ παντοκρατο
ρος εν τη ημερα
εκεινη. 242
» » » » » » » »

λεγ . . . κ̄ς . . . . .
τωρ . . . με . . . εβ . .
λου . . . αυτο εν τω
λε . . . ν υμας τρα
. . εζα κ̄υ ηλισγημ . .
. . . . . και τ . .
. . . .
δε . . . τα . . ρ . . .
τα αυτου και . . . .
τε ταυτ . . εκ . . .
. . . .
. . . .
. . . . το . . .
τ . . . και . . . σεφε
ρ . . . τα αρπαγμα
. . . . χωλα και . . .
. . οχλουμενα κ.
εαν θυσητε θυσι
αν ει προσδεξ . . .
αυτα εκ . . . χειρ . .
. . . μω . . λεγ . . . κ̄ς
παν . . οκρα . . ωρ.
Και . . . . . ρατος
. . . . . νατος κ.
υπηρχ . . . .
τω ποιμνι . . .
και ευχη αυ . . .
τ . . . και . . . .

φθαρμενον τω κ̄ω
διο . . . . . ασιλευ . . .
γας . . . γ . . . μι λεγ . . ι
κ̄ς . . . .
και . . ο ονομα μ . .
. . . φ . . . . ν τοις
εθνεσ . . . . και
ν . . . . τολη αυ
τη προς υμας τους
ιερεις εαν μη υ
πακουσητε και
εαν μη θησθε εις
την καρδιαν υ
μων του δουν.
δοξαν τω ονομα
τι μου λεγει κ̄ς πα-
τοκρατωρ και ε
ξαποστελω εφ υ
μας την καταρα-
και επικαταρα
σομαι τη . . ευλο
γιαν . . . ων και
καταρασομαι αυ
την και δι . . .
δασω την ευλο
. . . .
. . . . μιν
. . . . σθε

✠ ΜΑΛΑΧΙΑΣ ✠

εις την καρδιαν
υμων.
Ιδου εγω αφορ . . ζ . . .
υμιν τ . . ωμ . . .
και σκορπ . . . ενυ
στρ . . . επι τα προ
σωπα υμων ενυ
στρον εορτ . . .
Και λημψομαι . . . .
εις το . . υτ . . κ . . .
γνωσεσθε διο . . .
εγω κ̅ς̅ εξαπε . .
λα προς υμας τη-
εντολην ταυτ . . .
του ειναι την . . .
αθηκην μου προς
τους λευϊτας . .
γει κ̅ς̅ παντοκρα
τωρ . . . διαθηκη
. . ου η . . με . . α . .
του της ζω . . . .
. . ης ειρη . . . .
εδωκα αυ . . . ν
φοβω φοβε . . .
. . . και . . π . . .
. . . . ο . . .
. . . . θ . . . . .
. . . . α . . . . .

ην εν τω . . . α
τι αυτου . . . . .
κι . . . κ . . . . . .
. . χ . . λε . . . αυτου
εν ειρ . . . κατευ
. . . . . . επορευ
. . . μετ εμου κ
πολλους επεστρε
ψεν απο αδικιας
οτι χειλη ιερεως
φυλαξεται γνωσι-
και νομον εκζη
τησουσιν εκ στο
ματος αυτου διο
τι αγγελος κ̅υ̅ πα-
τοκρατορος εστι-
υμεις δε εξεκλι
νατε εκ της οδου
και πολλους ησθε
. . . σατε εν νομω
και διεφθειρατε
την διαθηκην
του λευει λεγει κ̅ς̅
παντοκρατωρ
και εγω . . εδωκα
υμας εξουδεν . .
μενους και απερ
ρ . . μμενους . . .
τα τα εθνη

✠ ΜΑΛΑΧ . . . ✠

ανθ ων υμεις ουκ ε
φυλαξασθε τας οδους
μου· αλλ ελαμβανε
τε προσωπα εν νο
. . . . ουχι θς εις εκτι
σεν υμας ουχι πηρ
εις παντων υμω-
διοτι εγκατελειπε
τε εκαστος τον αδελ
φον αυ . . . του βε
βηλωσαι την δια
θηκην των πρω-
υμων.
Εγκατελιφθη ιου
δας και βδελυγμα
εγενετο εν τω ισλ'
και εν ιλημ διοτι
εβεβηλωσεν ιουδας
τα αγια κυ· εν οις η
γαπησεν και επε
τηδευσεν εις θεους
αλλοτριους· εξολε
θρευσει κς τον ανο-
τον ποιουντα ταυ
τα εως και ταπεινω
θη

εκ σκ . . . .
ιακωβ κ . . . .
αγοντω . . . .
τω κω παντοκρ . .
τορι.
Και ταυτα α εμισου-
εποιειτε· εκαλυπτε
τε δακρυσιν το θυ
σιαστηριον κυ και
κλαυθμω και στενα
γμω εκ κοπων· ετι
αξιον επιβλεψαι εις
θυσιαν η λαβειν δε
κτον εκ των χειρω-
υμων· και ειπατε
ενεκα τινος· ο κς δι
εμαρτυρατο αναμε
σον σου και αναμε
σον γυναικος νεο
τητος σου ην εγκα
τελειπας και αυτη
κοινωνος σου και
γυνη διαθηκης σου
και ουκ αλλος εποιη
σεν και υπολιμμα

. . . . ου και ει
. . . . . . αλλο η σπερ
. . . . . ει ο θ̅ς̅
. . αι φυλαξασθε εν τω
π̅ν̅ι̅ υμων και γυ
ναικα νεοτητος
σου μη εγκαταλει
πης· αλλ' εαν μιση
σας εξαποστειλης
λεγει κ̅ς̅ ο θ̅ς̅ ισ̅λ̅· κ͜
καλυψει ασεβεια
επι τα ενθυμημα
τα σου λεγει κ̅ς̅ πα⁻
τοκρατωρ· και φυ
λαξασθε ἐν π̅ν̅ι̅ υ
μων και ου μη εγ
καταλιπητε.
Οι παροξυνοντες
τον θ̅ν̅ εν τοις λο
γοις υμων και ει
πατε εν τινι παρω
ξυναμεν εν τω
λεγειν υμας πας ποι
ων πονηρον καλο⁻
ενωπιον κ̅υ̅· και

εν αυτοις αυτος ευ
δοκησεν και που
εστιν ο θ̅ς̅ της δι
καιοσυνης.
Ιδου εγω εξαποστελ
λω τον αγγελον μ̊
και επιβλεψεται
οδον προ προσωπου
μου· και εξεφνης
ηξει εις τον ναον
αυτου κ̅ς̅· ον υμις 244
ζητειτε· και ο αγγε
λος της διαθηκης
ον υμεις θελετε.
Ιδου ερχεται λεγει
κ̅ς̅ παντοκρατωρ
και τις υπομενει
ημεραν εισοδου
αυτου η τις υποστη
σεται εν τη οπτα
σια αυτου· διοτι αυ
τος εισπορευετ͜
ως πυρ χωνευτη
ριου και ως ποια
πλυνοντων· κ͜

καθιειται χωνευ
ων και καθαρ . .
ὡς το αργυριον κ.
ὡς το χρυσιον κ.
καθαριει τους υι
ους λευει· και χεει
αυτους ωσπερ το
χρυσιον και το αρ
γυριον· και εσον
ται τω θω προσαγο-
τες θυσιαν εν δι
καιοσυνη· και αρε
σει τω κω θυσια ι
ουδα και ιλημ κα
θως αι ημεραι του
αιωνος και καθως
τα ετη τα εμπρο
σθεν.
Και προσαξω προς υ
μας εν κρισει και
εσομαι μαρτυς τα
χυς επι τας φαρμα
κους και επι τας
μοιχαλιδας και ε
πι τους ομνυοντας
τω ονομ . . . .
πι ψευδει . . . . . .
τους αποστερ . . .
τας μισθον μ . . .
του· και τους κα . .
δυναστευοντας
χηραν· και τους
κονδυλιζοντας
ορφανους· και τους
εκκλεινοντας
κρισιν προσηλυ
του· και τους μη
φοβουμενους με
λεγει κς παντο
κρατωρ διοτι εγω
κς ο θς ημων κ.
ουκ ηλλοιωμαι.
Και υμεις υιοι ιακωβ'
ουκ απεχεσθε απο
των αδικιῶν τω-
πρων υμων· εξε
κλινατε νομιμα
μου και ουκ εφυ
λαξασθε.
Επιστραφητε προς με·

. . . . . στραφησο
. . . προς υμας λεγει
. . . παντοκρατωρ
. . αι ειπατε εν τι
νι επιστρεψωμε‾.
Ει πτερνιει ανος θν
διοτι υμεις πτερ
νιζετε με και ει
πατε εν τινι πτερ
νικαμεν σε· οτι
τα επιδεκατα κ῀
αι απαρχαι μεθ υ
μων . . . . και . .
ποβλεποντες υ
μεις αποβλεπετε
και εμε υμεις πτερ
νιζετε το ετος συ‾
ετελεσθη και ειση
νεγκατε παντα
τα εκφορια εις τους
θησαυρους και ε‾
τω οικω αυτου ε
σται ἡ διαρπαγη
αυτου.
Επιστρεψατε δη εν
τουτω λεγει κ̅ς πα‾
τοκρατωρ· εαν μη
ανοιξω υμιν τους
καταρακτας του
ουνου· και εκχεω
υμιν την ευλογι
αν μου εως του ι
κανωθηναι· κ῀
διαστελω υμιν
εις βρωσιν· και δι
α . . . . φθιρω υ
μων τον καρπο‾
της γης και ου μη
ασθενησει ἡ αμ
πε . . . . υμων ἡ εν
τω αγρω λε . . . κ̅ς
παντοκρατωρ
και μακα . . . ουσι‾
υμας π . . . . τα ε
θνη . . . τι εσεσθε
υμεις . . . . λητη
λεγει κ̅ς παντο
κρατωρ.
Εβαρυνατε επ εμε
τους λογους υμω‾

λεγει κς· και ειπα
τε εν τινι κατε
λαλησαμεν κατα
σου· ειπατε μα
ταιος ο δουλευων
θω και τι πλεον
οτι εφυλαξαμε¯
τα φυλαγματα αυ
του διοτι επορευ
θημεν ικεται
προ προσωπου κυ
παντοκρατορος.
Και νυν ημεις μα
καριζομεν αλλοτρι
ους· και ανοικοδο
μουνται ποιου¯
τες ανομα· αντε
στησαν θω και ε
σωθησαν· ταυτα
κατελαλησαν οι
φοβουμενοι κν
εκαστος προς το¯
πλησιον αυτου·
και ιδεν κς και
εισηκουσεν κ.
εγραψεν βιβλιον
μνημοσυνου ε
νωπιον αυτου
τοις φοβουμενοις
τον κν και ευλα
βουμενοις το ο
νομα αυτου· κ.
εσονται μοι λεγει
κς παντοκρατωρ
εις ημεραν ην ε
γω ποιω εις περι
ποιησιν· και ερε
τιω αυτους ον τρο
πον ερετιζει ανος
τον υν αυτου το¯
δουλευοντα αυτω
και επιστραφη
σεσθε και οψεσθε
αναμεσον δικ.
ου και αναμεσο¯
αδικου και ανα
μεσον του δουλευ
οντος θω και του
μη δουλευοντος
αυτω.

Διοτι ιδου ημερα κ̅υ̅
ερχεται καιομεν . .
ως κλιβανος και
φλεξει αυτους· κ.
εσονται παντες
οι αλλογενεις και
παντες οι ποιου-
τες τα ανομα κα
λαμη και αναψει
αυτους ἡ ημερα ἡ
ερχομενη λεγει
κς παντοκρατωρ
και ου μη υπολι
φθη εξ αυτων ρι
. . α ουδε κλημα.
Και ανατελει υμι-
τοις φοβουμενοις
το ονομα μου ηλι
ος δικαιοσυνης
και ιασης εν ταις
πτερυξιν αυτου
και εξελευσεσθε
και σκηρτησετε
ὡς μοσχαρια εκ δε
σμων ανειμενα

και καταπατησετ.
ανομους· διοτι εσο-
ται σποδος υποκα
τω των ποδων
υμων εν τη ημερα
η εγω ποιω λεγει κ̅ς̅
παντοκρατωρ.
Ιδου εγω αποστελλω
υμιν ηλιαν τον θε
σβιτην πριν ελθει-
την ημεραν κ̅υ̅ τη-
μεγαλην και επιφα
νη ὁς αποκαταστησει
καρδιαν π̅ρ̅ς̅ π̅ρ̅ο̅ς̅ υ̅ν̅
και καρδιαν α̅ν̅ο̅υ̅
προς τον πλησιον
αυτου μη ελθω κ.
παταξω την γην
αρδην.
Μνησθητε νομου
μωυση του δουλου
μου καθοτι ενετει
λαμην αυτω εν χω
ρηβ' προς παντα τον ι̅σ̅λ̅
προσταγματα και δι
καιωματα.

ISAIAE PROPHETAE

VERSIO LATINA DUPLEX

EX

PALIMPSESTO CODICE

ERUTA

Visio quam [1]) vidit Isaias [2]) filius Amos super Iudam et 'Ierusalem [3]) in diebus Oziae. Achaz Ezechiae regum Iuda.

Audite coeli et auribus percipe terra quoniam Dominus [4]) locutus est. filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me [5]). cognovit bos possessorem suum [6]), et asinus praesepem [7]) domini sui Israhel [8]) autem me non cognovit, et populus meus non intellexit.

Vae [9]) genti peccatrici. populo gravi iniquitate. semine nequam. dereliquerunt Dominum. blasfemaverunt [10]) sanctum [11]) Israhel. abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam vos ultra addentes praevaricationem.

In gr. *Quid adhuc plagamini apponentes iniquitatem.*

Omne caput languidum. et omne cor merens, a planta pedis usque ad verticem non est in eos [12]) sanitas vulnus et livor et plaga tumens. non est circumligata, nec curata medicamine neque fota oleo.

Terra vestra deserta. civitates vestrae succensae igni. regionem vestram coram vobis alieni devorant et desolabitur.

1) Heic in codice legimus *qua;* quandoquidem postremum *m* verborum saepe per lineolam exprimitur, quam nonnunquam vel oscitantia calligraphi, vel postea ex natura palimpsesti excidisse nemini certe mirum. Hoc autem semel monuisse iuvabit.

2) Nullus est in propriis nominibus usus initialium maiorum in codice, a quo tamen recedere nobis maxime visum est consentaneum.

3) Aliquando scriptor spiritum densum graecorum latinis verbis apposuit.

4) *Dominus* per compendium *dñs* iu codice describitur.

5) Iis in locis, quibus nos uno vel altero puncto (στιγμή) utimur, in codice nostro hoc pacto ·; interpungi solet.

6) Pro eo signo, quod nos virgulam nuncupamus, hoc ⁻ codex habet.

7) Ita codex.

8) Plerumque *isrl* scribitur; sed hoc in loco atque alibi nullum adest compendium, et hac ratione describitur.

9) Nonnullae diphthongi non apparent in codice, quas restituere, cum aperta res sit, aliquando curabimus.

10) Hoc pacto pro *blasphemaverunt* scriptum est, quod et emendatum est pro *blasfeerunt.*

11) Per compendium scribitur *scm*, quod pluries et postea occurrit.

12) Ita codex habet.

Sicut in vastitate 'ostili [1]); et derelinquetur filia Sion ut umbraculum in vinea; et sicut tugurium in cucumerario; sicut civitas quae vastatur. nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus, et quasi Gomorra similes essemus.

Audite verbum Domini principes Sodomorum. percipite auribus legem Dei [2]) nostri populus Gomorrae. Quo mihi multitudine [3]) victimarum vestrarum dicit Dominus. plenus sum. olocausta arietum et adipem pinguum [4]) et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum nolui. cum veneritis ante conspectum meum. quis [5]) quesivit haec de manibus vestris. ut ambularetis in atriis meis? ne afferatis [6]) ultra sacrificium frustra. incensum abominatio est michi [7]). neomeniam et sabbatum et alias festivitates non feram. iniqui sunt coetus vestri. calendas vestras et solepnia [8]) vestra odivit a... mea. facta sunt mihi molesta. laboravi sustinens.

1) Saepe graeca manus utitur spiritu denso pro littera *h* aspirata latinorum, ut paulo ante dicebamus.

2) Compendium est in codice $\overline{di}$, quo pacto saepe nomen Dei describitur.

3) Nulla apparet lineola ad extermum elementum *m* indicandum, quod plerumque contigit.

4) Ita scriptum est pro *pinguium*.

5) Ratio indicandi interrogativum sensum hoc pacto ~ in codice exprimi solet; nos vero communi utimur signo. Modo vero calligraphus noster super primo interrogationis verbo illud appingit, ut heic factum est; modo vero in fine propositionis, ut nos observamus.

6) Primo calligraphus scripserat *auferatis*, et postea emendavit *afferatis*.

7) Plerumque hanc scribendi rationem in codice offendes.

8) Haud rara certe est commutatio literae *m* in *p* ante *n*, in veteribus scripturis.

Codicis pag. 4. Cap. I, 14-21.

In gr. *Facti estis michi in multitudine aut in abundantia: non a...* et cum extenderitis manus vestras, avertam oculos m... multiplicaveritis..... non exaudiam. manus vestrae sanguine plenae sunt.

Lavamini mundi estote. auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.

In gr. *Auferte malitias a cordibus* [1]) *vestris ab ante* [2]) *oculis meis:* Quiescite agere perverse.... benefacere. quaerite iudicium. subvenite oppresso. iudicate pupillo. defendite viduam. et venite et arguite me dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum... nix dealbabuntur et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt [3]). Si volueritis... audieritis michi bona terrae comedetis; quod si nolueritis et me provocaveritis ad iracundiam, gladius devoravit [4]) vos q... os Domini locutum est.

Quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii. Iustitia habitavit in ea nunc autem homicidae. *Videte*[5]) *nunc populus Christianus. si in vetere lege Moyse*[6]) *reprehendebat Deus civitatem in qua homicide homines abitant; quomodo ..... in d... o ...* $\overline{\text{XPI}}$ [7]) *Domini Moyse et prophetarum non reprehenditur civitas magna Roma, in qua Sion caelestis magna Ecclesia fundata est. Tot homicidia et bella in ea facta et bellatores cottidie*[8]) *fabricant gladios? Deus pacis est Deus... pacem venit dare mundo non bella. Si enim Deus pacis est Deus, certum est quoniam lites et bella non Dei sunt sed contraria, et ut quod Dei populus... ea quae Dei contraria sunt dilig... Pacem laudamus et pacifici nolumus esse. et ideo p... dominicam beatitudinem... et Dei esse filii, ille enim dicit: Beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur. Fides nos per baptisma fecit Dei filios. et confessiones baptismatis magna sunt in Deum iuramenta. Post vero baptisma et tam magnas confessiones revertimur in opera quae non sunt filiorum Dei. sed contr... Si enim pacifici filii Dei sunt... qui pacifici non sunt cuius sunt filii?... illius enim faciunt voluntatem.*

1) In graeco vero legis ψυχαῖς *animabus.*

2) Ita vertitur graecum *ἀπέναντι.*

3) Principio scripsit *albabuntur;* sed duobus postremis syllabis superposito *erunt* emendavit, quin tamen syllabas praedictas obelo signasset.

4) Ita codex.

5) Quae pone sequitur, et caeterae adnotationes latinae, quas inter scribendum eadem manus adiunxit, suis in locis servatae sunt.

6) Ita codex.

7) Hoc nominis Christi monogramma pluries calligraphus usurpat.

8) Sic in codice pro *quotidie.*

Codicis pag. 3. Cap. I, 22-29.

...............num tuum mixtum aqua. principes tui infideles. socii furum. diligunt munera .... retributiones. pupillo non iudicant. et causa viduae non ingreditur ad...

In gr. *pupillo... aut orfanos non iudicantes, et iudicium viduae non attendentes.*

Propter hoc ait Dominus exercituum fortis Israhel: heu consolabor super ostibus [1]) meis et vindicabor de inimicis meis.

In gr. *Propter hoc dicit dominator Dominus Sabaoth: vae potentes*

Israhel. non erit silens ira mea in adversariis et iudicium ex inimicis meis faciam.

Et convertam manum meam ad te et exquoquam [2]) ad purum scoriam tuam. et auferam omnem stagnum stamnum [3]) tuum. et restituam iudices tuos ut fuerunt prius et consiliarios tuos ut antiquitus.

In gr. *Convertam manum meam ad te et urere te faciam ad purum; praevaricatores autem disperdam, et auferam omnes iniquos a te, et omnes supervos* [4]) *humiliabo.*

Post haec vocaveris [5]) civitas iusta; urbs fidelis Sion. in iudicio redimetur. et reducent eam in iustitia.

In gr. *Cum iudicio salvabitur captivitas sua et cum misericordia.*

Et conteret scelestos et peccatores simul. et [6]) qui dereliquerunt Dominum consumentur; confundentur enim ab idolis quibus sacrificaverunt et erubescitis [7]) super ortis quos elegeratis [8]).

1) Hoc pacto codex habet pro *hostibus.*
2) Ita codex pro *excoquam.*
3) Sic verbum iteratur.
4) Sic pro *superbos.*
5) Ita cod. pro *vocaberis.*
6) Quae sequuntur in hac pagina verba diverso charactere descripta sunt.
7) Ita codex pro *erubescetis.*
8) Sic in codice.

Codicis pag. 99. Cap. I, 30-II, 9.

Cum fueritis velut quercus defluentibus. foliis et velut ortus [1]) absque aqu....... ut favilla stuppae [2]). et opus vestrum quasi scintilla. et succenditur utrumque..... non er...

Verbum quod vidit Isaias filius Amos super Iudam et Ierusalem. Et erit in novissimus [3]) diebus..... mons domus Domini in verticem [4]) montium. et elevabitur super colles; et fluent ad eum omnes gentes. et..... populi multi et dicent. Venite et ascendamus [5]) ad montem Domini, et ad domum Dei Iacob. et docebit nos vi... suas et ambulavimus [6]) in semitas [7]) eius.

1) Sic in codice.
2) Ita codex.
3) Sic mendose codex pro *novissimis.*
4) Ita codex.
5) Sic emendatum est pro *assendamus,* quod antea scriptum fuerat.
6) Sic pro *ambulabimus* scriptum est.
7) Ita codex.

.......um Domini de Ierusalem. et iudicavit [1]) gentes et arguet populos multos...... vomeres, et lanceas suas in falces. Non levavit [2]) gens contra gentem gladium [3])........ tur ultra ad praelium domus Iacob. [4]) Venite et ambulemus in lumine Domini. proiecit [5]) enim populum..... Iacob, quia repleti sunt ut olim. et augures habuerut Philistiim et pueris alienis adhaeserunt ... et filii alienigeni [6]) nati sunt eis. Repleta est terra argento et auro et non est finis thesaurorum eius. Repleta est terra eius equis, et innumerabiles quadrigae eius. et repleta est terra eius idolis opus manuum suarum. adoraverunt quod fecerunt digiti eorum. Et incurvavit se homo; et humiliatus est vir. ne ergo dimittas eis.

In gr. *et non dimittam eos.*

1) Ita codex; sed legendum *iudicabit*.
2) Eodem pacto legendum *levabit*.
3) Eadem manus, quae scripserat *gradium*, postea emendavit.
4) Haec est interpungendi ratio in nostro codice.
5) Ita codex.
6) Sic in codice.

Codicis pag. 79. Cap. II, 10-19.

Ingredere in petra [1]). abscondere fossa humo, a facie timoris Domini.......... uiuis humiliati sunt. et incurvabitur altitudo virorum. exaltav [2])...... exercituum super omnem supervum [3]) exelsum [4]). et super omnem arrogantem. et .... et super omnes cedros Libani sublimes et erectas. et super quercus Basan. et... elevatos. et super omnem turrem exelsam. et super omnem murum munitum........ pulchrum [5]) est. et incurvabitur sublimitas hominum. et humiliabitur ..... et idola penitus conterentur. et introibunt in speluncas petrarum, et i......rag...

1) Sic in codice.
2) Legendum *exaltab*...
3) Ita codex, sed lege *superbum*.
4) Hoc verbum sic describi solet in codice; quod videtur ex pronunciatione literae ξ graecorum procedere; et quod apud graecos elementum literae ξ sonat *cx*; ideo propius accedit ad *xc*.
5) Ita codex.

..........estatis eius. cum surrexerit percutere terram. In die illa proiciet...... ulacra auri sui quae fecerunt sibi ut adorarent. talpas et vesper.....

...... *et noctulis*[1]).

Et ingredietur fissuras[2]) petrarum et cavernas sa..... et a gloria maiestatis eius, cum surrexerit percutere terram ... in naribus eius, quia exelsus reputatus est ipse.

Ecce enim dominator........ usalem et ab Iuda, validum et fortem. omne robur panis et omne ro....... atorem.

In gr. *et gigantam*[3]) *et fortem* ......

.... buntur eis ... irruet populus, vir ad virum unusquisque ad proximum suum.

1) Graece νυκτερισιν. Nomen *noctula* lexicographis certe rarum, quod italico vespertilionum nomini perfecte respondet.

2) Ita codex pro *scissuras*.

3) Quasi *gigantem* vel *giganta*.

Tumultuabitur puer contra senem. et ignobilis contra nobilem, app......... sui. vestimentum. tibi; est princeps esto noster. ruina enim haec sub manu ..... non sum medicus. et in domo mea non est panis neque vestimentum, nolite. constit.... Ierusalem et Iuda[1]) concidit. quia lingua eorum et adinventiones eorum contra .... eius. agnitio vultus eorum respondebit[2]) eis. et peccatum suum quasi Sod ...... Vae animae eorum quoniam reddita sunt eis mala. VII[3]) Dicite iusto quoniam bene .... comedent.

In graeco sic: *Vae animae eorum quoniam consiliaverunt consilium .... ligamus iustum quoniam malus est nobis; igitur*[4]) *fructus eorum operum comedent.*

1) Sic codex habet.

2) Ita codex.

3) Haec nota stichometriae est prima, quae in nostro codice occurrit.

4) Huius verbi compendium hoc $\acute{g}$ est.

.......nt, et mulierem dominatae sunt eis. Populé meus qui beatum te dicunt .... dissipant.

VIIII Stat ad iudicandum Dominus. et stat ad judi... eniet... s..nibus populi sui et principibus eius. Vos enim ....na pauperis in domo vestra. Quare adteritis populum meum et facies..... ercituum. pro eo quod elevatae sunt filiae Sion et ambulaveruut ex .... et plaudebant. ambulabant. et in pedibus suis composita gradu incede...... arum Sion et Dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet Dominus orna .... ques, et monilia, et armillas et mitras, et discriminalia.

Codicis pag. 104. Cap. III, 20-IV, 1

et periscelidas [1]). et murenulas [2]). et olfactoriola. et inaures. et anulos [3]). et gemmas in fronte pendentes. et mutatoria. et pallia [4]). et linteamina. et acus. et specula. et sindones. et vittas. et theristra. Et erit pro suavi odore. fetor. et pro zona, funiculus. et pro crispanti crine calvitium. et pro fascia pectorali, cilicium. Pulcherrimi quoque viri tui, gladio cadent. et fortes tui in praelio. et merebunt atque lugebunt portae eius. et desolata in terra sedebit. Et [5]) apprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes. panem nostrum comedemus et vestimentis nostris ope [6])

1) In codice per compendium *ꝑscelidas* scriptum legimus.

2) Codex primo habuit *murerulas;* sed eadem manus emendavit.

3) Ita codex pro *annulos.*

4) Sic in codice.

5) Haec quae sequuntur in hac pagina codicis etiam in ea quae pone est, pagina reperies, in qua et eorumdem graecus adest textus. Haud semel huiuscemodi iterationem offendes.

6) Verbum non absolutum sic iacet in codice.

Codicis pag. 103. Cap. IV, 1-V, 1.

Et apprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes. panem nostrum comedemus et vestimentis nostris operiemur. tantummodo vocetur nomen tuum super nos. aufer obprobrium nostrum. In die illa erit germen Domini in magnificentiam [1]) et in gloriam et fructus terrae sublimis, et exultatio his qui salvi fuerint

de Israhel. Et erit omnis qui relictus fuerit in Sion et residuus in Ierusalem sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in 'Ierusalem.

In gr. *In die illa supersplendebit Deus in consilio cum gloria super terram ut* [2]) *exaltare et glorificare relicuum* [3]) *Israhel. Et erit quod derel..... aut residuum est in Sion. et quod relictum est in 'Ierusalem sancti vocabuntur omnes qui scripti sunt ad vitam in 'Ierusalem.*

Si abluerit Dominus sordem

In gr. *Quum lavavit* [4]) *Dominus sordem*

filiarum Sion et sanguinem Ierusalem laverit de medio eius spiritu iudicii et spiritu ardoris. et creavit [5]) Dominus super omnem locum montis Sion. et ubi invocatus est. nubem per diem. et fumum et splendorem ignis flammantis in noctem [6]). super omnem gloriam protectio

In gr. *et omni gloria cooperta erit. et erit ad umbraculum a calore. et in protectione et in occulto a duritate et pluvia.*

super [7]) omnem enim gloriam protectio et tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu, et in securitate et absconsione a turbine et a pluvia.

Cantabo dilecto ... eo canticum patrueli [8]) meo vineae suae.

In gr. *Cantabo enim dilecto canticum dilecti vineae meae.*

1) Ita in codice, uti et paulo post: *gloriam.*

2) Graecus scriptor nonnumquam particula *ut* quasi esset ὡς graecorum cum infinitivo usus est.

3) Ita codex.

4) Ita codex, sed legendum *lavabit.*

5) Sic codex, sed lege *creabit.*

6) Ita codex.

7) Verba quaedam iterantur.

8) Ita codex.

Codicis pag. 92. Cap. V, 1-7

Vinea *) facta est dilecto meo in cornu filio olei.

In gr. *Vinea facta est dilecto in cornu in loco pinguo* [1]).

Et sepivit [2]) eam, et lapides elegi [3]) ex illa. et plantavit [4]) eam electam et aedificavit turrem in medio eius. et torcular extruxit in eam [5]) et expectavit ut faceret uvas, et fecit labruscas. Nunc ergo 'abitatores [6]) Ierusalem [7]) et viri Iuda, iudicate inter me et vineam meam.

Quid [8]) est quod debui ultra facere vineae meae et non feci ei? An quod expectavi ut faceret uvas, et fecit labruscas. et nunc 'ostendam [9]) vobis quid ego faciam vineae meae. Auferam sepem eius, et erit in direptionem. diruam macheriam [10]) eius et erit in conculcationem. et ponam eam desertam. Non putavitur [11]) et non fodietur. et ascendent vepres et spinae. Et nubibus mandabo ne pluant super eam inbrem. Vinea enim Domini exercituum domus Israhel. et vir Iuda germen delectabile eius expectavi

*) Signum XII stichometriae in fronte textus graeci vidimus, heic tamen apponendum.

1) Ita cod. pro *pingui*.

2) In secunda syllaba elementa litterarum alterum alteri impositum et permixtum apparet. Caeterum scriptum erat primo *sepivi* et postea emendatum sepivit.

3) Ita codex.

4) Primo *plantavi* scriptum est, deinde *t* est superimpositum in fine.

5) Ita codex.

6) Ita codex.

7) Per compendium *ierūl* scribitur.

8) Ad interrogandi formam exprimendam signum ;~ scilicet ? supra verbum *Quid* apponitur.

9) In codice sic scriptum est cum spiritu denso.

10) Ita codex.

11) Legendum *putabitur*.

Codicis pag. 91. Cap. V, 7–14.

expectavi ut faceret iudicium; et ecce iniquitas; et iustitiam. et ecce clamor.

XIII Vae, qui coniungitis domum ad domum, et agrum agro copulatis usque ad terminum loci.

In grae. *et agrum agro propinquantes ut proximi auferant aliquid.* numquid 'abitabitis [1]) soli vos in medio terrae. In 'auribus meis sunt haec Domini exercituum.

In gr. *Audita enim in auribus Domini exercituum sunt haec.* Nisi domus multae desertae fuerint grande [2]) et pulchrae absque 'abitatorem [3]). decem enim iuga [4]) vinearum facient lagunculam unam. et triginta modia sementis facient modios tres.

XIIII Vae qui consurgitis [5]) mane ad ebrietatem sectandam et potandum usque ad vesperam. ut vino aestuetis. cythara et lyra et tympanum et tibiae et vinum in conviviis vestris; et opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. Propterea captivus ductus est populus meus quia non 'abuit [6]) scientiam.

In gr. *Ergo captivus populus meus factus est pro ut non cognovit Dominum.*

Aspice[7]) *malitiam 'ebreorum quia Dominus est qui dicit:* « Ergo *captivus est factus populus meus propter quod non cognoverunt Dominum* » *abstulerunt ex scripturis nomen Domini, et posuerunt* « *propter quod non habuit*[8]) *scientiam.* » *Hoc fecerunt* XPO[9]) *invidentes ut non sit plus Dominus nisi Pater, negantes Dominum Filium.*

Et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino. Et descendent fortes eius et populus eius et sublimes gloriosique eius ad eum.

1) Ita codex.

2) Ita codex pro *grandes;* et caetera verba *multe deserte, pulchre* absque diphthongo describuntur.

3) Sic in codice.

4) Sic codex, graece est ζεύγη a ζεῦγος *iugum.*

5) Antea calligraphus scripserat *consurgunt.*

6) Ita codex pro *habuit.*

7) In fronte huius adnotationis in margine scripta est sigla graeca Ķ.

8) Ita hic codex.

9) Sic scribitur graeco more, pro *Christo.*

Codicis pag. 82. Cap. V, 14–23.

et descendent fortes eius et populus eius et sublimes gloriosique eius ad eum. et incurvabitur homo [1]). et humiliabitur vir, et oculi sublimium deprimentur. et exaltabitur Dominus exercituum in iudicio. et Deus sanctus sanctificabitur in iustitia. et pascentur agni iuxta ordinem suum. et deserta in ubertatem versa advenae comedent. Vae qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. et quasi vinculum plaustri peccatum. qui dicitis festinet. et cito veniat opus eius ut videamus. et adpropriet et veniat consilium sancti Israhel et sciamus illud. Vae qui dicitis malum bonum; et bonum malum. ponentes tenebras lucem; et lucem tenebras. ponentes amarum dulcem [2]) et dulcem amarum. Vae qui sapientes estis in oculis vestris; et coram vobismetipsis prudentes. Vae qui potentes estis ad bibendum vinum. et viri fortes ad miscendam ebrietatem. qui iustificatis impium pro muneribus.

1) Per compendium in nostro codice *hō* scribitur.

2) Ita codex, ut iterum paulo post idem verbum *dulcem* pro *dulce* habet.

qui iustificatis impium pro muneribus [1]; et institiam iusti aufertis ab eo. Propter hoc sicut devorat [2] stippulam [3] lingua ignis et calor flammae exurit; sic radix eorum quasi favilla erit, et germen eorum ut pulvis ascendet. abiecerunt enim legem Domini exercituum; et eloquium sancti Israhel blasphemaverunt. Ideo iratus est furor Domini in populo suo; et extendit manum suam super eum. et percussit eum et conturbati sunt montes. et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum. In his omnibus non est aversus furor eius. sed adhuc manus eius extenta [4]. Et elevabit signum in nationibus procul. et sibilavit [5] ad eum de finibus terrae. et ecce festinus velociter veniet. non est deficiens neque laborans in eo. non dormitavit [6] neque dormiet. neque solvetur cingulum renum eius. nec rumpetur corrigia calciamentum [7] eius. sagittae eius acutae. et omnes arcus eius extenti. ungulae equorum eius ut silex.

1) Haec priora verba et in praecedenti leguntur pagina.
2) Antea scriptum erat *deborat*; et postea emendatum est.
3) Sic in codice.
4) Videtur prius scriptum fuisse *extensa*.
5) Ita codex pro *sibilabit*.
6) Sic in codice pro *dormitabit*.
7) Codex ita pro *calceamenti* scribit.

et rotae eius quasi impetus tempestatis. Rugitus eius ut leonis. rugient ut catuli leonum. et frendet et tenebit praedam. et amplexavitur [1], et non erit qui eruat. Et sonavit super eum in die illa sicut sonitus maris. aspiciemus in terram; et ecce tenebrae tribulationis. et lux obtenebrata est in caligine eius.

XVII. In anno quo mortuus est rex Ozias. vidi Dominum sedentem super solium exelsum [2] et elevatum. et ea quae sub eo erant replebant templum.

In grae. *et plena domus gloriam eius.*

Seraphim stabat [3] super illum [4]. sex alae uni. et sex alae alteri duabus velabant faciem eius. et duabus velabant pedes eius. et duabus volabant. et clamabat alter ad alterum et dicebat. Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus Sabaoth exercituum. plena est omnis terra

gloria eius. et commota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis, et domus impleta est fumo. et dixi. vae michi quia tacui. quia vir pollutus labiis ego sum.

1) Ita codex.

2) Iam superius adnotavimus sic pro *excelso* in codice scribi solere.

3) Sic in codice.

4) Hoc mendum est codicis, ubi legimus *illi* pro *illud*.

Codicis pag. 9. Cap. VI, 5-11.

et in medio populi polluta labia 'abentis ego habito. Et regem Dominum exercituum vidi oculis meis. Et [1]) volavit ad me unus de Seraphim. et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari. et tetigit os meum et dixit. ecce tetigit hoc labia tua. et auferetur iniquitas tua et peccatum tuum mundabitur. Et audivi vocem Domini dicentis. quem mittam, et quis ibit e nobis. et dixi. ecce ego sum. mitte me. Et dixit vade et dices populo huic. Audite audientes et nolite intelligere. et videte visionem et nolite cognoscere.

In graeco *indicativum est hoc non imperativum. dicit enim «Auditu audieritis et non intelligitis et videntes videbitis et non aspicietis. Incrassatum est enim cor huic populo* [2]), *et auribus eorum graviter audierunt et oculos clauserunt, ne forte vident* [3]) *oculis. et auribus eorum audierint et corde intelligent et revertantur et sanabo eos» Ita est in graeco; in latino vero.*

Exceca cor populi huius. et aures eius aggrava et oculos eius claude. ne forte videat oculis suis, et auribus suis audiat. et corde suo intelligat. et convertatur et sanem eum.

Et dixi usquequo Domine?

Et dixit. donec desolentur civitates. absque habitatore et domus sine homine.

1) Numeralis nota stichometriae XV... huic loco respondens vix aut ne vix quidem apud graecum textum apparet.

2) In graeco autem dicitur του λαου τουτου *populi huius;* nonnumquam vero scriptor noster latinus pro secundo tertium casum usurpavit.

3) Ita codex.

et terra derelinquetur deserta. et longe faciet Dominus homines. et multiplicabitur quae derelicta fuerit in medio terrae. et adhuc in ea decimatio. et convertetur et erit in ostensionem sicut terebinthus. et sicut quecus [1]) quae expandit ramos suos. semen sanctum erit id quod steterit in ea.

Et factum est in diebus Achaz fili [2]) Ioathan filii Oziae regis Iuda ascendit Rasin rex Syriae et Facees filius Romeliae regis Israhel in Ierusalem ad praeliandum contra eam. et non potuerunt debellare eam. et nuntiaverunt domui David [3]) dicentes: Requievit Syria super Efraim et commotum est cor eius.

In grae. *Consentivit Aram ad Efraim et conturbata est anima eius:* et cor populi eius. sicut moventur ligna silvarum a facie venti. Et dixit Dominus ad Isaiam. egredere in occursum Achaz, tu et qui derelictus est Iasub filius tuus. ad extremum [4]) aquaeductus piscinae superioris in via agri fullonis. Et dices ad eum. Vide ut sileas. noli timere. et cor tuum ne formidet a duobus caudis titionum fumigatium istorum.

1) Mendum codicis pro *quercus*.
2) Sic aliquando scribi solet in nostro codice pro *filii*.
3) Compendium *dd* pro nomine *David* legitur in codice, quod brevius est graeco ΔΑΔ.
4) In codice iterantur elementa *aquaed*.

in ira furoris Rasin et Syriae et filii Romeliae.

In grae. *Quando enim indignatio irae meae facta erit. iterum sanabo. Et filius Aram et filius Romeliae.*
eo quod consilium inierit [1]) contra te Syria mala. Efraim et filius Romeliae dicentes. Ascendamus ad Iudam et suscitemus eum et avellamus eum ad nos. et ponamus regem in medio eius filium Tabeel. Haec dicit Dominus Deus non stabit. et non erit istud. sed caput Syriae Damascus. et caput Damasci Rasin. et adhuc sexaginta et quinque anni, et desinet Efraim esse populus. et caput Efraim Samaria. et caput Samariae filius Romeliae. Si non credideritis non permanevitis [2]).

In grae. *Si non credideritis neque intelligitis.*

Et adiecit Dominus loqui ad Achaz dicens. Pete tibi signum a Domino Deo tuo. in profundum inferni sive in exelsum supra.

IN GRAECO *non dicit - inferni - sed - in profundum sive in exelsum - ut ostendat deitatem et humanitatem* XPI. *hoc est enim signum magnum -*

Et dixit Achaz non petam et non temptabo Dominum. et dixit. Audite ergo domus David numquid parum est [3]) vobis est molestos esse hominibus. quia molesti estis et Deo meo? propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet. pariet filium. et vocavit nomen eius Emmanuel. botyrum et mel comedet ut scit [4]) reprobare malum et eligere bonum.

IN GRAE. *priusquam scire eum sive praeeligere mala. eliger... bonum propter quod antequam sciret puer bonum aut malum contradicit malitia ut eligeret bonum -*

IN LATINO. Quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere bonum derelinquetur terra quam tu detestaris. a facie duorum regum suorum adducet Dominus super te et super populum tuum. et super domum patris tui dies qui non venerunt a diebus separationis Efraim..... as cum rege.....rum.

IN GRAE. *a quo die ... stulit Efrem* [5]) *a Iuda regem Assyriorum.*

1) Scriptor primo scripsit *interunt*, dein *interint*, ac denique *interit*.

2) Ita codex pro *permanebitis*.

3) Ita codex.

4) Sic in codice.

5) Codex hoc pacto scribit.

Codicis pag. 94. Cap. VII, 18-25

et erit in die illa sivilavit [1]) Dominus muscae quae est in extremo fluminum Aegypti. et api quae est in terra Assur. et venient et requiescent omnes in turrentibus vallium et cavernis petrarum. et in frutectis [2]) omnibus et in universis foraminibus. Et in die illa radet Dominus in novacula conducta in his qui trans flumen sunt in rege Assyriorum caput et pilos pedum, et barbam universam. Et erit in die illa. nutriet homo vaccam boum et duas oves. et prae [3]) ubertatem lactis comedet botyrum [4]). botyrum et mel manducavit [5]) omnis

qui relictus fuerit in medio terrae. Et erit in die illa omnis locus ubi fuerint mille vites. mille argenteis, et in spinas et vepres erunt cum sagittis et arcu ingredientur illuc. vepres enim et spinae erunt in universa terra. et omnes montes qui in sarculo sarventur [6]). non veniet illuc terror spinarum et veprium. et erit in pascuam [7]) bovis.

1) Ita codex pro *sibilabit*.
2) Sic codex; sed lege *fructetis*.
3) Sigla $\bar{p}$ heic est in codice.
4) Verbum istud iterum hoc pacto describitur.
5) Sic codex pro *manducabit*.
6) Ita codex pro *sarrientur*.
7) Ita codex.

Codicis pag. 93. Cap. VII, 25–VIII, 7.

erit in pascua bovis [1]), et in conculcationem pecoris. Et dixit Dominus ad me. sume tibi librum grandem. et scribe in eo stilo hominis. velociter spolia detrahe. cito praedare. Et adhibui michi testes fideles. Uriam sacerdotem. et Zachariam filium Herabachiae [2]). Et accessi ad profetissam. et concepit et peperit filium. et dixit Dominus ad me. voca nomen eius adcelera. spolia detrahere. festina praedare [3]). quia antequam sciat puer vo.... patrem suum vel [4]) matrem suam auferetur fortitudo Damasci et spolia Samariae coram rege Assyriorum. Et adiciet [5]) Dominus loqui ad me adhuc dicens. Pro eo quod adiecit [6]) populus iste aqua [7]) Siloam quae vadunt cum silentio. et adsumpsit magis Rasin et filium Romeliae; propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas fluminis fortes et [8]) multas [9]).

1) Haec priora, ut alias fieri vidimus, ex praecedenti pagina iterantur.
2) Hoc habet codex loco *Barachiae*.
3) Sic codex.
4) Ita scribitur.
5) Sic in codice.
6) Ita pro *abiecit*.
7) Codex ita habet.
8) In codice videmus signum ¬ pro *et*. Signum istud post litteram *s* est compendium verbi *sed*.
9) Heic in codice adest graeca adnotatio, et quaedam alia videntur latina, quae legi nequivere.

Codicis pag. 86. Cap. VIII, 7–10.

Propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas fluminis fortes et multas [1]) regem Assyriorum et omnem gloriam eius. et ascendet super omnes rivos eius. et fluet super universas ripas eius. et ibit

per Iudam inundans, et transiens usque ad collum veniet. et erit extensio alarum eius implens latitudinem terrae tuae. O Emmanuhel[1]. congregamini populi et vincemini[2]). et audite universae procul terrae: confortamini et vincemini. accingite vos et vincemini. Inite consilium et dissipabitur. loquimini verbum et non fiet quia nobiscum Deus.

1) Ut alias, et hic scriptor nonnulla ex praecedenti pagina habet.

2) Hoc pacto scribitur, atque a praecedentibus verbis dividitur nomen Emmanuel.

3) Sic in codice verbum, quod et paulo post eadem ratione scribitur.

Codicis pag. 85. Cap. VIII, 11-18.

Haec enim ait Dominus ad me. sicut in forti manu erudivit me ne irem in viam populi huius dicens non dicatis coniuratio.

Et in gr. *Sic dicit Dominus forti manu contradicunt itineri populi huius dicentes. nolite dicere durum. omne* [1]) *enim quod dicturus erit populus huic* [2]) *durum est.*

In latino. Omnia enim quae loquitur populus iste, coniuratio est. et timorem eius ne timeatis neque paveatis. Dominum exercituum ipsum sanctificate. ipse pavor vester. et ipse terror vester. et erit vobis in sanctificatione. In lapidem autem offensionis et in petra scandali duabus domibus Israhel. in laqueum et in ruinam habitantibus Ierusalem. Offendent ex eis plurimi et cadent et conterentur. et inretientur et capientur.

Et in grae. *Et si in eo confidens eris, erit tibi in sanctificationem. et non quasi lapidis* [3]) *offensioni* [4]) *obviavitis* [5]) *ei. neque ut petra ruinae. domus autem Iacob in laqueum et fovet insidians in Ierusalem.*

In latino. Liga testimonium. signa legem in discipulis meis. et expectabo Dominum qui abscondit faciem suam a domo Iacob. et praestolabor eum.

Huic [6]) *minus habetur in latino post enim dum dic..t:* Inretientur et capientur - *post dicit*

In gr. *Propterea infirmi erunt in eis multi et cadebunt* [7]) *et conterentur. et proximabunt et capti erunt homines in stabilitate. Tunc*

manifesti erunt qui signantur legem ut non discant. et dicent [8]) *expecto Deum qui avertit faciem suam a domu Iacob. et confidens ero in eum.*

In latino. Ecce ego et pueri quos mihi dedit Dominus.

1) In codice scribitur *omnē.*
2) Ita in codice, certe pro *hic;* in graeco enim legitur λαο; ουτος.
3) Sic in codice.
4) Sic in codice.
5) Ita codex pro *obviabitis.*
6) Hoc etiam in loco habemus *huic* pro *hic* adverbio.
7) Ita codex.
8) Scriptum erat *dicet*, quod imposito *n*, emendatum est.

Codicis pag. 102. Cap. VIII, 18-IX, 2.

XXIIII. Ecce ego et pueri quos mihi dedit Dominus [1]) in signum, et portentum Israhelis a Domino exercituum qui habitat in monte [2]) Sion. Et cum dixerint ad vos querite a pithonibus et a divinis qui strident incantationibus [3]) suis. numquid non populus a Deo suo requirit pro vivis ac [4]) mortuis. ad legem magis et ad testimonium.

In grae. *Et si dixerint vobis querite eos qui a terra locuntur vel* [5]) *clamant et eggastrimythos* [6]) *qui vana locuuntur. qui a vestre* [7]) *strident. non gens ad Deum suum. ut quid interrogant de his qui vivunt mortuos? Legem enim in adiutorium dedit, ut dicent non sic; quemadmodum hoc verbum de quo non est dare munera.*

Quod si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux. et transivit [8]) per eam, corruet et esuriet. et cum esurierit, irassetur [9]), et maledicet regi suo et Deo suo.

In grae. *et veniet super vos dura famis. et erit cum esurietis contristabimini. et male locuti eritis principem et ea quae paternalia sunt - non dicit -* et Deo suo.

Et suspiciet sursum. et ad terram intuebitur. et ecce tribulatio et tenebrae. dissolutio angustiae et caligo persequens. et non poterit avolare de angustia sua.

In graeco *et non erit appropriatus qui in angustia est usque in tempore.*

LATIN. Primo tempore allevata est terra Zabulon et terra Nephtalim [10]) novissimo adgravata est via maris trans Iordan... Galilaeae Gentium populus qui ambulabat in tenebris vidit lu... magna [11]).

IN GR. *hoc primum b....... Zabulon terra Nefta ..... [12]) et reliqui mar... ra Iord .... Galilea gent ... populus qui ambu ... in tenebris vid ... cem magnam. qui h .... t in umbra mortis lux lucebit nobis.*

1) Hoc ex praecedenti pagina habetur.
2) In codice scriptum videtur *montē.*
3) Heic deletum apparet *eius.*
4) Ita codex.
5) Est compendium *v̄l* in codice.
6) Vox graeca, graecoque more descripta; verbum enim istud pronunciatur *engastrimythos.*
7) Pro *ventre* sic scribitur.
8) Ita codex pro *transibit.*
9) Sic codex pro *irascetur.*
10) Ita codex.
11) Sic in codice; certe legendum *magnā.*
12) Codex sic habet.

Codicis pag. 101. Cap. IX. 3–10.

multiplicasti gentem, non magnificasti laetitiam.

IN GRAE. *Plurimum populi quod descendere fecisti in laetitia tua.*

Laetabuntur coram te. sicut qui laetantur in messe. sicut exultant quando dividunt spolia. Iugum enim oneris eius et virgam humeris [1]) eius, et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madiam. quia omnis violenta praedatio cum tumultu, et vestimentum mixtum sanguine et erit in combustionem et civus [2]) ignis. parvulus enim natus est nobis filius datus est nobis. et factus est principatus super humeros eius et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius. Deus fortis. pater futuri saeculi.

IN GRAE. *Propter quod oblatum [3]) est iugum quod erat super collum eorum. virgam enim exactorum dissipavit. quemadmodum in die Madiam. quoniam omne [4]) ornamentum dolo collectum, et vestimentum cum reconciliatione reddituri erunt. et voluerint si fuissent igne combusti. quoniam parvulus natus est nobis filius datus est nobis etc.*

Multiplicabitur eius imperium, et pacis non erit finis. super solium David, et super regnum eius, ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia, amodo usque in sempiternum.

IN GRAE. *Ego enim inducam pacem super principes. et sanitatem*

ei: magnum principium eius. et pacis eius non erit finis, et cetera. zelus Domini exercituum faciet hoc.

Verbum misit Dominus in Iacob, et cecidit in Israhel. et sciet populus omnis Efraim et abitantes Samar... in superbia et magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus edificabimus. sicomoros succiderunt [5]) sed cedros immutabimus.

1) Ita codex.
2) Sic codex pro *cibus*.
3) Ita codex.
4) In codice scriptum videtur *omnē*.
5) Hoc pacto emendatum est in codice, cum forte scriptum esset *susciderunt*.

Codicis pag. 54. Cap. IX, 10-16.

In grae. *Latere* [1]) *ceciderunt. sed venite et incidamus lapides. et incidamus sicaminos idest* [2]) *celsas et cedrum. et edificemus nobis turrem.*

Et elevavit [3]) Dominus ostes Rasin super eum. et inimicos eius in tumultum vertet. Syriam ab oriente. et Philistiim ab occidente. et deborabunt [4]) Israhel toto ore. In omnibus his non est aversus furor eius. sed adhuc manus eius extenta. et populus non est reversus ad percutientem se. et Dominum exercituum non inquisierunt. Et disperdet Dominus ab Israhel caput et caudam. incurbantem [5]) et refrenantem in die una. Longevus et onorabilis ipse est caput. et propheta docens mendacium ipse cauda est. ėt erunt qui beatificabant populum istum, seducentes. et qui beatificantur, praecipitati.

In grae. *et populus non reversus est. usque plagatus est. et Dominum inquisierunt.*

Incurbantem et refrenantem.

In graeco *magnum et parvum dicit.*

1) Ita codex.
2) Sigla adest *īd*.
3) Codex ita pro *elevabit*.
4) Sic codex.
5) Ita codex pro *incurvantem*, quod rursus inferius leges.

Propter hoc super adulescentulis [1]) eius non laetabitur Dominus et pupillorum eius. et viduarum non miserebitur. quia omnis ypocrita est et nequam. et universum os locutum est stultitiam. In omnibus his non est aversus furor eius. sed adhuc manus eius extenta. succensa est enim quasi ignis impietas. veprem et spinam voravit [2]) et succendetur in densitate saltus.

In grae. *et succendetur ut ignis iniquitas.*

Et convolvetur superbia fumi.

In gr. *et sicut gramen siccum combustum erit ab igne. et combustum erit in dadis* [3]) *silvae. et simul comedet quae in circuitu sunt montium omnia. propter furorem indignationis Domini combusta est omnis terra. et erit populus quasi ab igne combustus. homo fratri suo non miserebitur. sed decl...vit in dextris quoniam esurievit* [4]). *et manducavit* [5]) *ex sinistris. et non erit satiatus homo comedens carnes brachii sui.*

In ira Domini exercituum conturbata est terra. et erit populus quasi esca ignis. vir fratri [6]) suo non par... et declinavit [7]) ad dextram et esuriet. et comedet ad sinistram et non saturabitur. unusquisque carnem brachii sui vorabit [8]).

1) Sic in codice legitur.

2) Ita codex.

3) Ita redditur graecum δαδεσιν, quod in aliis libris scriptum est δασεσι.

4) Sic in codice pro *esuriet.*

5) Scribendum *manducabit.*

6) Per compendium *frī* scribitur.

7) Ita codex pro *declinabit.*

8) Folium, quod in veteri codice sequebatur, excidit; ideoque lacuna in editione adest.

Codicis pag. 75. Cap. X, 13-19.

Dixit enim. In fortitudine manus meae feci, et in sapientia mea intellex..... eorum depraedatus sum. et detraxi quasi potens in sublime residentes .....dinem populorum. et sicut colliguntur ova quae derelicta sunt, sic universa ...... pinnam [1]) et aperiret os et ganniret.

In grae. *Dixit enim in fortitudin..... terminos gentium. et fortitudinem eorum captivam ducam. et commovere faci.... manu sicut nidum et quasi derelicta ova tollam. et non erit qui fugerit... m.....* ....gloriam eius succensa ... bit quasi combustio ignis ... erit lumen

in Israhel in ign... et Sanctus eius in flamma ... succendetur et devorabitur spina eius et vepres ... in die una.

In grae. *Sed emittet Dominus Sabaoth in tu... onore ignomi... in tuam gloriam ignis ardens* [1]) *exarsus erit. et erit lumen Israhel ad ignem et sanctifica ... eum in igne ar... et comed... asi fenum materiam.*

... gloria ... eius ... ab anima...em consumetur ... errore profugus... reliquiae ligni ... prae paucitate ... erabuntur. et puer scribet eos.

In gr. *In die illa.*

1) Ita codex.

2) Idem scriptor ita emendavit, quae prius descripserat, verba *ignem ardentem*.

Codicis pag. 76. Cap. X, 18-22.

.... es et silvae. et deboravit [1]) *ab anima usque ad carnes. et erit qui fugit ...... derelicti sunt. ex his erunt numerus. et puer scribet eos.*

In latino .... l, et hi qui fugerint de domo Iacob inniti super eo qui percutit eos. sed innitetur ....ae convertentur reliquæ [2]) inquam Iacob ad Deum fortem.

In grae. *Et erit in die .... Israhel et salvi facti sunt. Iacob non iam sperabunt in his qui leserunt eos ..... ritate. et erit quod derelictum est Iacob super populum super populum* [3]) *prævalentem.* .....maris reliquæ convertentur ex eo.

In grae. [4]).

1) Ita codex pro *devorabit*.

2) Sic in codice pro *reliquiae*, quod et alias vidimus.

3) Verba *super populum* iterantur in codice.

4) Heic mutila est margo codicis, et folia forte duo ex eodem codice desiderantur.

Codicis pag. 69. Cap. XIII, 1.

ONUS BABYLONIS QUOD VIDIT ISAIAS FILIUS AMOS ..... [1]).

1) Extremus codicis margo corrosus est.

.......super montem campestrem levate signum.

L. Exaltate vocem. levate.......go mandavi sanctificatis meis. et vocavi fortes meos in ira mea.

..:.....tem campestrem levate manum [1]). *exaltate vocem vestram. nolite timere ..... ego præcipio ego duco eos. sanctificati sunt et ego duco eos. gigan..... audentes simul et iniurantes.*

L. Vox multitudinis in ..... vox sonitus gentium congregat...

G. *Vox gentium multarum.......*

....uroris eius..... disperdat omnem terram. Ululate quia prope est dies Domini quasi vastitas a Domino veniet. Propter hoc omnes manus dissolventur. et omne cor hominis tabescet et conteretur. tortiones [2]) et dolores tenebunt, quasi parturiens dolebunt.

G. *Et conturbati erunt seniores. et dolores eos tenebunt quasi mulieris parturientis.*

L. Unusquisque ad proximum suum stupebit facies combustae vultus eorum.

G. *Et facies eorum quasi flamma mutabunt* [3]).

1) Haec a superioribus in extremo verbo varia iterantur in codice.

2) Ita codex pro *torsiones*.

3) Nonnulla desiderantur.

---

neque introibunt in ea Arabes. neque pastores requieverint in ea.

L. nec ponet ibi tentoria Araps. nec pastores requiescent ibi. sed requiescent ibi bestiae. et replebuntur domos [1]) eorum draconibus. et abitabunt ibi strutiones [2]). et pilosi saltabunt ibi. et respondebunt ibi ululae in edibus eius. et sirenæ in delubris voluptatis.

In grae. *Et requiem habebunt illuc bestiae. et repletae erunt domus sonitu. et requiebunt* [3]) *illuc sirenes et demonia illuc saltabunt. et onocentauri illuc abitabunt. et nidos facient illuc pilosi in domibus eorum.*

L. Prope est ut veniat tempus. et dies eius non elongabitur. miserebitur enim Dominus Iacob et elegit [4]) adhuc de Israhel.

G. *Cito veniet et non tardaverit et miserebitur Dominus Iacob; et eligerit adhuc Israhel.*

L. Et requiescere eos faciet super umum [5]) suam.

G. *super terram suam.*

et adiungetur advena ad eos; et adherevit [6]) domui Iacob. et tenebunt eos populi. et inducent eos in locum suum. et possidebi.... eos domus Israhel super terram Domini in servos et ancillas.

G. *Et tenebunt eos gentes et inducent in locum eorum et 'ereditabunt. et multiplicabuntur super terram Dei in servos et ancillas.*

1) Sic in codice pro *domus*.
2) Ita codex.
3) Ita codex pro *requiescent*.
4) Sic in codice.
5) Ita codex.
6) Ita codex.

Codicis pag. 59. Cap. XIV, 2-9.

et erunt capientes eos qui se ceperant.

G. *et erunt capti qui eos captivaverunt.*

L. et subicient [1]) exactores suos.

G. *Et dominabunt* [2]) *dominatoribus suis.*

L. Et erit in die illa cum requiem dederit tibi Deus a labore tuo et a concussione tua, et a servitute dura qua ante servisti sumes parabolam istam contra regem Babylonis et dices. quomodo cessavit exactor. quievit tributum.

XXXVIIII. G. *Et erit in die illa, requiem habens a Deo a dolore et indignatione tua. a servitudine dura qua* [3]) *servisti eis. et accipies fletum istum super regem Babylonae et dices in illa di* [4]). *quomodo requievit exactor. et requievit festinator. contrivit Deus iugum peccatorum. iugum principum, dum percussit gentes in ira, plaga insanabile. percutiens gentem plaga iræ quæ non pepercit.*

L. Contrivit Dominus vaculum [5]) impiorum, virgam dominantium, cedentem populos in indignatione plaga insanabili, subientem [6]) in furore gentes, persequentem crudeliter. Conquievit et siluit omnis terra. gavisa est et exultavit. Abietes quoque letatæ sunt super te et cedri Libani ex quo dormisti non ascendet quis succidat nos.

G. *Requievit confidenter omnis terra clamat cum letitia, et ligna*

Libani leta facta sunt in te, et cedrus Libani a quo tu dormisti, non ascendit qui cecidebat [7]) *nos.*

L. Infernus subter te conturbatus est.

1) Sic in codice scribitur.

2) Sic in codice.

3) Prius scriptum est $\overline{qb}$, videlicet *quibus*, sed emendatum est *qua*.

4) Mendum est calligraphi pro *die*.

5) Sic pro *baculum* scribitur.

6) Sic pro *subicientem* legitur in codice.

7) Ita codex.

Codicis pag. 62. Cap. XIV, 9-17.

Infer... subter te conturbatus est [1]) in occursu adventus tui suscitavit tibi gigantes.

G. *Infernus subter te amarus factus est dum obviavit tibi simul tecum suscitati sunt omnes gigantes.*

L. Omnes principes terrae surrexerunt de soliis suis. omnes principes nationum. universi respondebunt et dicent tibi. et tu vulneratus es sicut nos. nostri similis effectus es. detracta est ad inferos superbia tua.

G. *Simul tecum suscitati sunt omnes gigantes qui dominaverunt terrae. qui elevaverunt a thronis eorum omnes reges nationum. omnes respondebunt et dicent tibi. et tu captus es sicut nos. in nobis autem computatus es. descendit ad infernum gloria tua, multa letitia tua.*

L. Concidit cadaber tuus. subter te sternitur tinea. et operimentum tuum erunt vermes.

G. *Subter te sternent putredinem, et operimentum tuum vermis.*

L. Quomodo cecidisti de cælo lucifer qui mane oriebaris. corruisti in terram qui vulnerabas gentes. qui dicebas in corde tuo. in cælum conscendam. super astra cæli exaltabo solium meum. sedebo in montem [2]) testamenti in lateribus aquilonis. ascendam super altitudinem nubium. similis ero altissimo. verumtamen ad infernum detraheris in profundum lacci [3]).

G. *Quomodo cecidit a cælo lucifer qui mane oriebatur contritus est in terram qui mittebat ad omnes gentes. Tu autem dixisti in cogitatione tua. in cælum ascendam. super stellas cæli ponam thro-*

num meum. sedebo in monte alto super montes exelsos aquilonis. ascendam super nubes. ero similis altissimo. nunc autem ad infernum descendebis [4]) *et in fundamentis terræ.*

L. Qui te viderint ad te inclinabuntur. teque prospicient. numquid iste est vir qui conturbavit terram. qui concussit regna. qui posuit orbem desertum. et urbes ... destruxit. vinctis eius non aperuit carcerem. omnes ... gentium uni ... dormierunt ... vir in dom..... autem proie..... sepul......

.... in infernum descendebis [5]) *et in fund..... buntur super te et dicent. hic homo ..... qui posuit orbem terrar...... ptivos non fecit solvere.*

1) Haec ex superiore habes pagina.
2) In codice *monte* legimus.
3) Ita codex.
4) Ita codex.
5) Ita codex, ut et paulo ante.

Codicis pag. 61. Cap. XIV, 19–25.

---

qui interfecti sunt gladio et descenderunt ad fundamenta lacci [1]) quasi cadaver putridum non abebis [2]) consortium neque cum eis in sepulturam. Tu enim terra dispendisti [3]). tu populum occidisti. non vocabitur in aeternum semen pessimorum. Praeparate filios eius occisioni iniquitate patrum eorum. non consurgent nec 'ereditabunt terram. neque inplebunt faciem orbis civitatem [4]). et consurgam super eos dicit Dominus exercituum.

G. *Omnes reges gentium dormierunt in onore. homo in domo sua. tu autem abiectus eris in gentibus quasi mortuus odio factus cum multis mortuis pupunctis gladibus* [5]) *descendentibus ad infernum. quemadmodum vestimentum in sanguine convolutum non erit mundum. sic neque tu eris mundus. propter quod terram meam disperdidisti. et populum meum occisisti* [6]). *non permane non permanebis in sempiternum. semen malignum. præpara filios tuos occidi peccatis patris tui. ut non resurgent et 'ereditent terram* [7]) *et replebunt terram bellis. et consurgam super eos dicit Dominus Sabaoth. et disperdam eorum nomen et residuum et semen.*

XLI. L. Et perdam Babylonis nomen et reliquas [8]) et germen ait

Dominus. et ponam eam in possessionem ericii et in paludes aquarum. et scopabo eam in scopa terens dicit Dominus exercitnum.

G. *Haec dicit Dominus. et ponam Babylonam*[9]) *desertam ut in-'abitent ericii, et erit ad nihilum et ponam eam in luti paludes ad perditionem.*

L. Iuravit Dominus exercituum dicens. si non ut putavi ita erit. et quomodo mente tractavi, sic eveniet ut conteram Assyrium.

1) Sic codex, ut alias vidimus.
2) Ita codex.
3) Sic in codice.
4) Sic in codice.
5) Hoc pacto in codice scribitur.
6) Sic codex.
7) Scripserat *teram*, sed idem emendavit.
8) Iam alias diximus ita pro *reliquias* scribi solere in codice.
9) Ita codex.

Codicis pag. 64. Cap. XIV, 24-32.

...........r...sic eveniet ut conteram Assyrium[1]) in terra mea, et in montibus meis conculcem eum. et auferetur ab eis iugum eius et onus illius ab humero eorum tolletur. Hoc consilium quod cogitavi super omnem terram. et haec est manus extenta super universas gentes. Dominus enim exercituum decrevit et quis poterit infirmare. et manus eius extenta, et quis avertet eam.

G. *Haec dicit Dominus Sabaoth. quemadmodum dixi ita erit. et quemadmodum consiliatus sum, ita manevit*[2]). *disperdere Assyrios. a terra mea et a montibus meis. et erunt in conculcatione. et auferetur ab eis iugum eorum. et virtus eorum ab humeris eorum ablata erit. Hoc consilium quod cogitavit Dominus super totam*[3]) *orbem, et hæc manus extenta super omnes gentes terræ. ea enim quæ Deus sanctus decrevit, quis poterit dissipare? et manum extentam quis avertet?*

L. In anno quo mortuus est rex Achaz factum est onus istud. Ne læteris Philistea omnis tu, quoniam comminuta est virga percussoris tui. de radice enim colubri egredietur regulus. et semen eius absorvens volucrem. et pascentur primogeniti pauperum. et pauperes fiducialiter requiescent. et interire faciam in fame radicem tuam, et reliquas[4]) tuas interficiam.

Grae. *In anno quo mortuus est Achaz rex. factum est verbum istud.*

nolite læti esse omnes alienigeni. contritum est enim iugum percutientis te. ex semine enim serpentium egredientur filii aspidum. et nepotes eorum egredientur serpentes volantes. et pascentur pauperes per eum. pauperes autem viri super pacem requievunt [5]). *Interficiet vero fame semen tuum. et reliquum tuum interficiet.*

L. Ulula porta. clama civitas. prostrata est Filistea omnis. ab aquilone enim fumus veniet. et non est qui effugiat [6]) agmen eius. et quid respondebitur nuntiis gentis? quia Dominus fundavit Sion. et in ipso sperabunt pauperes populi eius.

G. *Ululate portes* [7]) *civitatum. exclament civitates conturbatæ, alienigeni omnes quoniam fu.....ne......*

1) Haec et in superiore pagina habemus.
2) Sic in codice pro *manebit.*
3) Sic in codice.
4) Sic pro *reliquias,* ut saepe vidimus.
5) Sic pro *requiebunt,* quod est pro *requiescent.*
6) Ita codex.
7) Mendum codicis pro *portae;* sed videtur ante ultimam syllabam inscriptum *s,* quasi *postes* legendum.

........reges gentium quoniam Dominus fundavit Sion. et per ipsum salvi erunt humiles populi.

L. Onus Moab. quia nocte vastata est. Moab conticuit quia nocte vastatus est murus Moab conticuit. ascendit domus Eddibon ad exelsa in planctum super Nabo et super Medaba Moab ululavit. in cunctis capitibus eius calvitium. omnis barba radetur. in triviis eius accincti sunt sacco [1]).

G. *Nocte periit Moabitis. nocte enim periit murum Moabitidem. contristamini inter vos. perit enim Lebidon. ubi altare vestrum est. illuc ascendebitis* [2]) *plorantes super Nabab* [3]) *Moabitidis ululate. super omne capud* [4]) *calbedo. omnia brachia concisa. in plateis eius accingimini cilicia, et plorate super domos eius. et in plateis eius omnes ululate cum fletu. quoniam clamavit Esebon, et locuta est usque Iassa exaudita est vox eorum.*

Super tecta eius et in plateis eius omnes ululant. descendent in fletum. clamavit [5]) Esebon et Eleala usque Iasa audita est vox eorum.

Super hoc expediti Moab. ululabunt. anima eius ululavit [6]) sibi. cor meum. ad Moab clamavit [7]). vectes eius usque ad Segor vitulam consternantem [8]).

G. *Propterea lumbus Moabitide clamat. anima eius scivit. cor Moabitide clamat in seipsum usque Sigor. vitula est enim triennis.*

L. Per ascensum enim Loith flens ascendet. et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt. aquæ enim Remnim [9]) desertæ erunt. quia aruit herba. defecit germen. viror omnis interiit. secundum magnitudinem operis et visitatio eorum.

G. *Super ascensum autem Ludiim in te flentes ascendent per viam Aroniim. clamat contritio et concutio. aqua Nevirim desertum erit. et 'erba eius deficiet 'erba enim virida* [10]) *non erit. Nonne et hic vult salvus fieri.*

1) Nonnulla heic in codice antiquitus erasa fuisse apparet.
2) Sic in codice.
3) Aliquid emendatum fuit sub tertio elemento huius verbi.
4) Ita codex.
5) Ita codex.
6) Sic in codice.
7) Sicut et superius in codice.
8) Ita in codice.
9) Hoc pacto legitur in codice.
10) Ita in codice.

Codicis pag. 96. Cap. XV, 7–XVI, 6.

L. Ad torrentem salicum ducent eos. quoniam circuivit clamor terminum Moab, et usque ad Gallim ululatus eius. et usque ad puteum Elim clamor eius.

G. *Superducam enim super torrentem Arabas. et capient eam. coniunxit enim clamor terminum Moabitide Agalim. et ululatus eius usque ad puteum Elim.*

L. Quia aquae Dibon repletae sunt sanguinem [1]). ponam enim super Dibon additamenta. his qui fugerint de Moab leonem et reliquis terræ.

G. *Aqua autem Remmon repletum* [2]) *erit sanguinem. superducam enim super Remmon Arabas et tollam semen Moab et Ariil et relicum Adama emittam sicut erptilia* [3]) *super terram.*

L. Emitte agnum dominatorem terrae de petra deserti ad montem

filia Sion. et erit sicut avis fugiens et pulli de nido advolantes. sic erunt filiae Moab in transcensu [4]) Arnon. In [5]) consilium coge consilium.

G. *Emittam quasi erptilia super terram. numquid petra deserta est mons Sion. eris enim quemadmodum volatile volans.pullus oblatus* [6]) *eris filia Moab. post autem Arnon plurima consiliare.*

L. Pone quasi noctem umbram tuam. in meridie absconde fugientes et vagos ne prodas. 'abitabunt aput [7]) te profugi mei. Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris. finitus est enim pulvis. consummatus est miser. defecit qui conculcabat terram.

G. *Facite cooperimentum ei semper in meridianis tenebris fugent. exterriti sunt. numquid a principio peregrinabunt tibi profugi Moab. erunt cooperimentum vobis a facie persequentis. quoniam oblata est compugnatio tua et princeps periit qui conculcat super terram.*

L. Et praeparabitur in misericordia solium. et sedebit super eum [8]) in veritate in tabernaculo David. iudicans et querens iudicium, et velociter reddens quod iustum est.

G. *Et erectum erit in misericordia* [9]) *solium. et sedebit super eum cum veritate in tabernaculo David iudicans et requirens iudicium et festinans iustitiam.*

L. Audivimus superbiam Moab. superbus est valde. superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius plusquam fortitudo eius.

G. *Audivimus iniuriam Moab. iniurator* [10]) *est nimis. superbiam eius abstuli* [11]).

1) Ita in codice.

2) Ita in codice.

3) Sic in codice pro *reptilia.*

4) Elementa *s. c.* alterum alteri superscriptum est.

5) Sic codex.

6) Ita codex.

7) Codex ita pro *apud.*

8) Ita in codice.

9) Compendium *mia* est in codice.

10) Idem scriptor cum scripsisset *inuurator*, emendavit.

11) Heic adiunxerat haec verba, quae postea leges, et ipse calligraphus obelo transfixit: *Non ita est indivinatio* (sic) *tua, non ita ululavit Moab.*

Idcirco ululavit Moab ad Moab. universus ululavit. his qui lætantur super muro cocti lateris loquimini plagas suas. quoniam suburbana Esebon deserta sunt; et vinea Sabama Domini gentium exciderunt. flagella eius usque ad Iazer pervenerunt. erraverunt in deserto. propagines eius relictae sunt, transierunt mare. super hoc plorabo in fletu Iazer. et vinea Sabama. inebriabo te lacrima mea Esebon et Eleale. quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox calcantium irruit.

G. *Non sic indivinatio tua. non sic ululavit Moab. in Moabitidi enim omnes ululabunt. 'abitantibus Sedech meditatio. et non erubueris. campi Esebon plorabunt. vinea Sebama degluttentes*[1]) *gentes conculcabunt vineas eius usque Iazer. non apponebitis*[2]) *errare eremum. qui missi fuerint derelicti sunt. transierunt enim mare. propt... plorabo sicut fletum Iazer. vinea Sebama arbores tuos*[3]) *deposuit Esebon. et locutus est ad hunc super messem et super vindemiam tuam. conculcabo et omnia cadebunt*[4]).

L. Et auferetur lætitia et exultatio de Carmelo. et in vineis non exultavit .... lavit vinum ...... lari non calcavit[5]) ...... care consueve .... vocem canta .... stuli. super .... meus ad Moab quasi cithara sonavit et vis..era mea ad murum cocti lateris.

G. *Et aufertur lætitia et exultatio a vineis tuis. et in vineis tuis non erunt leti. et non conculcabunt vinum in torculariis*[6]). *siluit enim. propter hoc venter meus super Moab sicut cithara sonavit et interiora mea sicut murum quod renovasti.*

L. Et erit cum apparuerit quod laboravit Moab super exelsis suis, ingredietur ad sancta sua ut obsecret et non valebit.

G. *Et erit ad confusionem tuam quoniam laboravit Moab super collis*[7]) *suis vel altariis*[8]) *et introibit in manufactis eius ut adoret et non valebit eripere eum.*

L. Hoc verbum quod locutus est Dominus ad Moab ex tunc. et nunc locutus est Dominus dicens.

1) Sic in codice.
2) Ita codex pro *apponetis*.
3) Sic pro *tuas* scribitur in codice.
4) Ita in codice pro *cadent*.
5) Ita codex forte pro *calcabit*, quam desinentiam *vit* pro *bit* et vicissim saepe postea, ut et antea observari potest.
6) Sic in codice.
7) Sic pro *collibus* in codice.
8) Sic codex.

Hoc verbum quod locutus est Dominus Moab ex tunc. et nunc locutus est Dominus dicens [1]). in tribus annis quasi annus mercennarii [2]), auferetur gloria Moab super omni populo multo. et relinquetur parvus et modicus nequaquam multos.

G. *Hoc verbum quod locutus est Dominus ad Moab quando et locutus est, et nunc dicens. In tribus annis annorum mercennarii inonorabitur* [3]) *gloria Moab in omni divitia. et relictus* [4]) *erit modicus et non pretiosus.*

Onus Damasci.

Ecce Damascus desinet esse civitas. et erit sicut acervus lapidum in ruina. derelictæ civitates Aroer gregibus erunt. et requiescent ibi, et non erit qui exterreat. et cessavit [5]) adiutorium ab Efraim, et regnum a Damasco. et relique [6]) Syriae sicut gloria filiorum Israhel erunt. dicit Dominus exercituum.

G. *Ecce Damascus tollitur a civitatibus, et erit in ruinam derelicta in sempiternum. in cubile gregum et requiem, et non erit qui expellat. et non ultra erit munita ut refug..t illuc Efraim. et non ultra erit regnum in Damasco. et relicum Syrorum. non enim tu melior es filiorum Israhel.*

L. [7]) Erit in die illa adtenuabitur gloria Iacob. et pingue [8]) carnes eius emarcescent. et erit sicut congregans in messe quod restiterit et brachium eius spicas licet [9]).

G. *Hæc dicit Dominus Sabaoth. erit in die illa. defectus gloriæ Iacob. et plurima gloriæ eius commovebuntur. et erit quemadmodum si quis congregaverit messem stantem. et semen spicarum metuerit. et erit quemadmodum si quis congregaverit spicam in convalle firma. et relicta fuerit in ea stippulam* [10]) *sive ut vaca olibarum* [11]) *dua vel* [12]) *tria in parte alta aut quatuor vel quinque in ramibus* [13]) *eorum relictæ sunt.*

L. Et erit sicut querens spicas in valle Efraim. et reliquetur in eo sicut racemus et sicut excussio oleæ duarum aut trium olivarum in summitate rami. sive quatuor aut quinque in cacuminibus eius fructus eius dicit Dominus Deus Israhel.

1) Haec, ut alias factum est, in superiori pagina vidimus.
2) Sic scribitur in codice.
3) Ita codex.
4) Prius scripsit *relicta*, sed emendavit.
5) Sic pro *cessabit*.

6) Ita codex.

7) Heic in codice vidimus signum ꝰ, quod saepe in sigla *sed* ſꝰ adhibetur; et modo *Et* indicare videtur, ut alibi vidimus.

8) Ita codex pro *pingues*:

9) Sic in codice.

10) Ita codex.

11) Codex ita.

12) In codice compendium *v̄l.*

13) Sic in codice.

Codicis pag. 130. Cap. XVII, 7-14.

L. In die illa inclinabitur homo ad factorem suum. et oculi eius ad sanctum Israhel respiciunt [1]) et non inclinabitur ad altaria quae fecerunt manus eius, et quae operati sunt digiti eius. non respiciet lucus [2]) et delubra.

G. *Haec dicit Dominus Deus Israhel. In die illa confidens erit homo ad creatorem suum. oculi autem eius ad sanctum Israhel aspicient. et non confidebunt* [3]) *in altariis* [4]) *neque in operibus manuum eorum. quæ fecerunt digit..... respicient arbores et abominationes eorum.*

L. In die illa erunt civitates fortitudinis eius derelictae sicut aratra. et segetes quae derelictae sunt a facie filiorum Israhel. et erit [5]) deserta, quia oblita es Dei salvatoris tui ...... iutori ..... non es recordata.

G. *In die illa erunt civitates tuæ derelictæ. quemadmodum reliquerunt Amorrei ... Ev ... facie filiorum Israhel; et erunt desertae. propter quod relicuisti Deum salvatorem tuum; et Domini Dei tui non es memoratus.*

L. ... ea plantabis plantationem fidelem. et ger..... seminabis. in die plantationis labrusca et mane semen tuum florebit. ablata est messis... in die hereditatis dolebit graviter.

G. *Propter hoc plantabis plantationem infidelem. semen infidelem* [6]). *In die autem qua plantaveris seducta eris. mane autem si seminaveris florebit ad messem ... die sortitus es, et quasi pater...is filiis tuis.*

L. XLVI. Væ multitudo ... populorum multorum. ut multitudo maris sonantis. et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum inundantium et increpavit eum et fugiet procul. et rapietur sicut pulvis montium

a facie venti, et sicut turbo coram tempestate in tempore vespere. et ecce turbatio. in matutino et non subsistet.

G. *Væ multitudo gentium multarum ut maris conturbata. ita commoti eritis et dorsum gentium multarum. sicut aqua sonavit. sicut aqua multa gentes multæ sicut aqua multa vi currens expulerit eum. et foras eum eiciet. sicut pulvem* [7]) *palearum ventilantium ante faciem venti. et sicut pulvem rotae procella ducens. ad vesperum erit fletus ante manu* [8]) *et non erit.*

1) Ita codex.
2) Sic in codice.
3) Ita codex.
4) Iam alias hoc pro *altaribus* observavimus.
5) Sic codex.
6) Ita codex.
7) Sic in codice, ut et paulo post.
8) Ita in codice scribitur.

hæc est pars eorum qui vastaverunt nos. et sors diripientium nos. Vae terrae cymbalarum [1]) quae est trans flumina Ætiopiæ. qui mittit in mare legatos et in vasis papyris [2]) super aquas. Ite aggeli [3]) veloces ad gentem convulsam et dilaceratam, ad populum terribilem post quem non est alius. gentem expectantem et conculcatam, cuius diripuerunt flumina terram eius.

XLVII. Omnes 'abitatores orbis qui moramini in terra.

G. *Væ terræ cymbalarum.*

In grae. dicit. *Væ terræ navium ales ultra flumina Æthiopiae. qui mittit in mari legatos et epistolas biblinas super aquas. ambul.... enim aggeli leves super gentem alatam et extraneum populum et crudelem. quis eius insuper gens sine spe et conculcata. nunc flumina terræ omnia sicut terram in'abitata inabitavitur* [4]). *regio eorum quasi signum a monte elevabitur. sicut tubae vox audita erit.*

L. Omnes 'abitatores terræ orbis qui moramini in terra. cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis. et clangorem tubae audietis .... a haec dicit Dominus ad me. quiescam et considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est. et sicut nubis [5]) roris in

die messis. ante messem enim totus effloruit et immatura perfectio germinavit. et..... tur ramusculi eius falcibus et quæ derelicta fuerint abscindentur et excutientur. et relinquentur simul avibus montium et bestiis terræ ... estate perpetua [6])...

G. *Propter quod sic dixit mihi Dominus. securitas erit in mea civitate. sicut lumen caloris meridiani* [7]) *et sicut nebula roris diei messis erit ante messem. quando completur flos. et uva acerba florevit* [8]) *flos acer... autem. et abstolentur* [9]) *...usculi parvi secis* [10])... *falcibus. et palmiculas abstulerit et concidet et relinquerit* [11]) *simul volatiliis* [12]) *cæli et bestiis terræ.*

1) Sic in codice.
2) Ita codex.
3) Graeco more ita codex scribit.
4) Sic codex pro *inhabitabitur*.
5) Sic in codice pro *nubes*.
6) Duo haec postrema verba extra lineam legimus.
7) Videtur prius scriptum fuisse *meridie*; postea vero emendatum esse.
8) Sic pro *florebit* scribitur.
9) Ita codex.
10) Hoc verbum lineola inferius signatur, quia forte expungendum.
11) Ita codex.
12) Sic in codice.

erunt super eum volucres et omnes bestiæ terræ super illam hemabunt [1]).

G. *Et congregabuntur super eos volatilia cæli. et omnes bestiae terræ super eum venient.*

L. In tempore illo deferetur munus Domino exercituum a populo divulso et dilacerato. a populo terribili post quem non fuit talius [2]). a gente expectante et conculcata. cuius diripuerunt flumina terram eius, ad locum nominis Domini exercituum montem Sion.

G. *In tempore illo deferentur munera Domino Sabaoth a populo afflicto et dilaniato et a populo magno a nuno et usque in sempiternum. gens sperans et conculcata. quæ est in parte fluvii regionis eius; ad locum ubi nomen Domini Sabaoth mons Sion.*

Onus Aegypti.

Ecce Dominus ascendet super nubem levem et ingredietur Ægyptum. et movebuntur simulacra Ægypti a facie eius. et cor Ægypti

tabescet in medio eius. et concurrere faciam Egyptios adversum Ægyptio.. et pugnavit [3]) vir contra fratrem suum; et vir contra amicum suum. et civitas adversu.. civitatem. regnum adversus regnum.

G. *Et lex contra legem* [4]).

et disrumpetur spiritus ..gypti in visseribus [5]) eius. et consilium eius præcipitabo. et interrogabunt simulacra sua et divinos suos et Pythones et ariolos. et tradam Egyptum in manu hominorum [6]) crudelium.

1) Sic in codice scribitur.
2) Pro *alius* ita scribit codex.
3) Ita codex.
4) Haec, quae ex graeco sunt, legimus in margine adiecta ab eadem manu.
5) Sic codex pro *visceribus*.
6) Mendum hoc sic in codice scribitur *hominorum*; legendum autem est *dominorum*.

Codicis pag. 110. Cap. XIX, 4-12.

et rex fortis dominabitur eorum ait Dominus Deus exercituum. Et arescet aqua de mari.

G. *Et bibebunt* [1]) *aquam de mari.*

et fluvius desolabitur atque siccabitur. et deficient flumina. attenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum. calamus et iuncus marcescet. nudabitur albeus [2]) rivi a fonte suo. et omnes sementes [3]) irrigua siccabitur. arescet. et non erit. et merebunt piscatores et lugebunt omnes mittentes in flumen amum [4]). et expandentes retes [5]) super faciem aquæ marcescent. confundentur qui operantur linum. pectentes et texentes subtilia. et erunt inrigua eius flaccentia. et omnes qui faciebant lacuuas ad capiendos pisces. stulti principes Taneos sapientes consiliarii Farao [6]). dederunt consilium insipiens.

G. *Et reges fortes dominabuntur* [7]) *eorum haec dicit Dominus Sabaoth. et bibebunt Ægyptii aquam quod* [8]) *iuxta est maris. fluvius autem deficiet et exsiccabitur. et deficient flumina et dioriges fluvii. id* [9]) *rivi. et exsiccabitur omnis congregatio aquarum. et in omni palude calami et papyri.* καὶ τὸ ἄχει τὸ χλωρὸν [10]) *omne quod in circuitu. et omne quod seminatur per fluvium exsiccabitur a vento corruptum. gemescent piscatores. et gemescent omnes qui ponent* [11]) *retia ad fluvium et qui ponent amum. et ... fibolis lugebunt. et con-*

*

fusio apprehendet operantes linum confisum[12]. *et qui operantur byssum et erunt texentes ea in dolore. et omnes qui faciunt zython contristabuntur, et animas d... ebunt. et fatui erunt principes Taneos... pii consiliarii regis. consilium eorum stultum factum erit.*

L. Quomodo dicetis Faraoni. filius sapientium ego. filius antiquorum... ubi sunt nunc sapientes tui. adnuntient tibi. et indicent quid cogitaverit Dominus exercituum super Aegyptum.

G. *Quomodo dicebitis*[13]) *regi, filii sapientium nos. filii regum antiquorum. ubi sunt nunc sapientes tui et annuntient tibi et dicent quid consiliatus est Dominus super Ægyptum.*

1) Sic in codice.
2) Ita in codice pro *alveus*.
3) Hoc pacto pro *omnis sementis* legimus.
4) Sic habet codex.
5) Ita codex.
6) Ita scribit codex.
7) Calligraphus primo scripsit *dominabitur*; postea emendavit *dominabuntur*.
8) Cum ὕδωρ in graeco neutrius sit generis, relativum *quod* in latino adiunctum est verbo *aquam*.
9) Compendium id certe heic pro *idest* posuit scriptor.
10) De his graecis verbis, quae latinis appicta sunt, nonnulla in Prolegomenis diximus. Cf. Hieronym. in Isaiam cap. XIX.
11) Sic codex.
12) Ita habet codex, forte pro *conscissum*.
13) Sic in codice.

Codicis pag. 109. Cap. XIX. 13-20.

Stulti facti sunt principes Taneos. emarcuerunt principes Menfeos. deceperunt Aegyptum angulum populorum eius.

G. *Defecerunt principes Taneos. et exaltati sunt principes Mempheos. et seducent Aegyptum secundum tribubus eius*[1]).

L. Dominus enim miscuit in medio eius spiritum vertiginis. et errare fecerunt Aegyptum in omni opere suo, sicut errat ebrius et vomens. et non erit Aegypto opus quo faciat caput et caudam. incurvantem. et refrenantem.

G. *Dominus enim miscuit eis spiritum erroris. et seduxerunt Ægyptum in omnibus operibus eorum. sicut errat ibrius*[2]) *et vomens simul. et non erit Ægyptiis actio quæ facit caput et caudam, principium et finem.*

L. In die illa erit Aegyptus quasi mulieres et stupebunt et timebunt a facie commotionis manus Domini exercituum, quam ipse mo-

vebit super eam. et erit terra Iuda Aegypto in festivitatem. omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii Domini exercituum quod ipse cogitavit super eam.

G. *In die illa erunt Ægyptii sicut mulieres in timore et in tremore a facie manus Domini Sabaoth. quam ipse supponebit*[3]) *eis; et erit regio Iudeorum Ægyptiis in timore. omnis qui utique nominabit eam eis timebunt propter consilium quod consiliatus est Dominus super eam.*

L. In die illa erunt quinque civitates in terra Aegypti loquentes linguam Chanaan, et iurantes per Dominum exercituum. civitas Solis vocabitur una.

G. *Civitas Asedech*[4]).

In die illa erit altare Domino in terra[5]) Aegypti. et titulus iuxta terminum eius Domini; et erit in signum et in testimonium Domino exercituum in terra Aegypti. clamabunt enim a Domino a facie tribulationis; et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos.

1) Idem calligraphus scripserat *eorum*, quod emendavit.
2) Pro *ebrius* hoc pacto habet codex.
3) Ita in codice legitur.
4) Haec duo verba idem scriptor in margine apposuit.
5) Super verbum *terra* idem scripsit *medio tre* « medio terrae ».

Codicis pag. 50. Cap. XIX, 20-XX, 3.

[1]) G. *Et ... et ... s eis hominem qui salvos faciet eos. iudicans salvos faciet eos.*

L. Et cognoscetur Dominus ab Aegypto. cognoscent Egyptii Dominum in die illa. et colent eum in ostiis[2]) et in muneribus et vota vovebunt Domino et solvent. Et percutiet Dominus Egyptum plaga, et sanavit[3]) eum[4]). et revertentur ad Dominum et placabitur eis et sanavit[5]) eos.

LI. In die illa erit via de Egypto in Assyrios. et intravit[6]) Assyrius Egyptum et Egyptus[7]) in Assyrios. et servient Egyptii Assur. In illa die erit Israhel tertius[8]) Egypto[9]) et Assyrio benedictio in medio terræ, cui benedixit Dominus exercituum dicens. benedictus

populus meus Egypti. et opus manuum mearum Assyrius. 'ereditas [10]) autem mea Israhel.

G. *In die illa, erit Israhel tertius in Assyriis et in Ægyptiis. benedictus in terra quam benedixit Dominus Sabaoth dicens. benedictus populus meus qui* [11]) *in Egypto et in Assyriis. et 'ereditas mea Israhel.*

L. In anno quo ingressus est Thartan in Azotum, cum misisset eum Sargon rex Assyriorum et pugnasset contra Azotum et cepisset eam. In tempore illo locutus est Dominus in manu Isaiæ filii Amos dicens. Vade et solve saccum de lumbis tuis; et calcidmenta [12]) tolle pedibus tuis; et fecit sic; vadens nudus et discalciatus. et dixit Dominus.

1) Hanc paginam exhibet specimen photographicum.
2) Sic in codice pro *hostiis.*
3) Ita codex.
4) Sic in codice legimus; alii habent *eam.*
5) Sic ut paulo ante codex habel.
6) Ita codex.
7) Alii legunt *Aegyptius.*
8) Hic deleta videmus, ut etiam ex specimine photographico cuique patet, elementa in a quae erant priora verborum *in Assyrios,* quaeque eodem in loco interpretato ex graeco inferius leguntur.
9) Alli habent *Aegyptio.*
10) Attende quo pacto elementum adspirationis *h* latinorum graeco modo exprimatur.
11) Graecorum more deficit verbum *est.*
12) Ita codex.

Codicis pag. 49. Cap. XX, 3-XXI, 3.

Et dixit Dominus [1]) sicut ambulavit servus meus Isaias nudus et discalciatus; trium annorum signum et portentum erit super Egyptum et super Ethiopiam. sic minavit [2]) rex Assyriorum captivitatem Egypti et transmigrationem Ethiopiæ iuvenum et senum, nudam et discalciatam, discopertis natibus ignominia Aegypti.

G. *Et dixit Dominus. quemadmodum ambulavit Isaias* [3]) ..., *er meus nudus et discalciatus. tres anni erunt signa et portenta Egyptiis et Aethiopis* [4]). *et intelligent quoniam sic minabit rex Assyriorum captivitatem Aegypti et Aethiopiæ. iuvenes et senes nudos et discalciatos discoopertos confusionem Aegypti.*

L. Et timebunt et confundentur ab Aethiopia spe sua. et ab Aegypto gloria sua. et dicet 'abitator insulæ huius in die illa. Hæc

erat spes nostra ad quos confugimus in auxilium. ut liberaret nos a facie regis Assyriorum. et quomodo effugere poterimus nos.

G. *Et confusi erunt superati Aegyptii ab Aethiopibus super quos confidebant Aegyptii qui his fuerant gloria. et dicent habitantes in hanc insulam. ecce nos eramus confidentes fugere ad eos in auxilium. et hi non praevaluerunt salv... esse a rege Assyriorum, et quomodo nos salvabim...*

ONUS DESERTI MARIS [5]).

Sicut turbines ab Africo veniunt. de deserto venit de terra 'orribili. visio dura nuntiata est michi. qui incredulus est infideliter agit. et qui depopulator est vastat.

G. *Sicut turbedo a deserto transiens. a deserto veniet de terra ..rrib....isio et dura nuntiata est michi. qui incre..ul... est infideliter agit et qui inicus est .... agit.*

L. Ascende Elam, obside Me... omnem gemitum eius cessare feci.

G. *Super me Elamite, et seniores Persarum. super me venient.*

L. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore. angustia possidet [6]) me sicut angustia parturientis.

G. *Nunc gemescam et cons...r me ipsum. ideo re.....m..* [7]).

1) Haec ex praecedenti pagina iterantur.

2) Ita codex.

3) Hic vidimus in codice signum ·· quod respondebat in margine nunc praeciso; ubi adiungebatur *puer meus* ut in graeco est ο παις μου. Extrema quae apparent, suo loco adiungimus.

4) Ita codex pro *Aethiopibus*.

5) In margine signum cruci simile conspicitur.

6) Ita codex.

7) Verba quaedam corroso margine perierunt.

Codicis pag. 52. Cap. XXI, 3–10.

...rr....... conturbatus sum cum viderem. emarcuit cor meum. tenebræ stupefecerunt me.

G. *Inique feci quia non audivi. festinavi non aspicere. cor meum errat. et iniquitas me confundit. anima mea stetit in timore.*

L. Babylon dilecta mea posita est michi in miraculum. pone mensam. contemplare in specula. Comedentes bybentes [1]) surgite principes. arripite clyppeum [2]).

G. *Praepara mensam. manducate, bibite. surgentes principes parate clyppeos.*

L. Hæc enim dixit michi Dominus. vade et pone speculatorem, et quodcumque viderit adnuntiet. et vidit currum duorum equitum ascensorem asini et ascensorem cameli. et contemplatus est diligenter multo intuito [3]) et clamavit leo. super specula Domini ego sum. stans iugiter per diem. et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor vir bigæ equitum. et respondit et dixit. cecidit cecidit Babylon. et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram.

G. *Surgentes principes præparate clyppeos. propter quod sic dixit michi Dominus, vade et pone tibi speculatorem. et quem utique videris, nuntia michi. et vidi ascensores duo. ascensorem asini, et ascensorem cameli. Audi auditum multum. et voca Uriam in speculationem Domini. et dixit. steti per totam diem. et super castra ego steti totam noctem. et ecce ipse venit ascensor bigæ equitum. et respondit et dixit. cecidit Babylon et omnia sculptilia eius. et manufacta contrita sunt in terram.*

L. Tritura mea et fili [4]) areae meae. quae audivi a Domino exercituum Deo Israhel adnuntio vobis.

G. *Audite residui et qui dolentes estis. audite quæ audivi a Domino Deo Sabaoth. quæ Deus Israhel nuntiavit mihi [5]).*

1) Sic pro *bibentes* in codice scriptum est.
2) Ita codex.
3) Codex sic habet.
4) Pro *filii* ita scribitur in codice.
5) Postremum hoc verbum sic *m* in codice scriptum videre est.

Codicis pag. 51. Cap. XXI, 11–XXII, 4.

ONUS IDUMEAE.

Custos quid de nocte. custos quid de nocte. Dixit custos. venit mane et nox. si queritis querite, convertimini venite.

G. *Ad me vocavit a Siir [1]). custodite propugnacula. custodio mane et nocte. si queris quere. et apud me habita in silva. sero dormiebitis [2]) in via Dan. in obviam sitienti aquam ducite.*

ONUS IN ARABIA.

In saltu ad vesperam domietis in semitis Dodanim [3]). occurrentes sitienti ferte aquam qui habitatis terram Austri. cum panibus occurite fugienti. a facie enim gladiorum fugierunt [4]), a facie gladii inminentis [5]). a facie arcus extenti; a facie gravis praelii. Quoniam haec dicit Dominus ad me. Adhuc in uno anno; quasi in anno mercennarii [6]), et aufertur omnis gloria Cedar et reliquiæ numeri sagittariorum fortium de filiis Cedar inminuentur. Dominus enim Deus Israhel locutus est.

ONUS VALLIS VISIONIS.

Quid nam tibi quoque est qui ascendisti et tu omnis in tecta clamoris plena. urbs frequens civitas exultans. interfecti tui non interfecti gladio, nec mortui tui in bello. Cuncti principes tui fugerunt simul. dureque ligati sunt, pariter procul fugerunt [7]).

GRAE. *Quid factum tibi est nunc, quoniam ascendidistis omnes in domos vacuos* [8]) *repleta est civitas clamantium. vulnerati tui, non vulnerati glad... neque mortui tui mortui belli. omnes principes tui fugierunt* [9]). *et qui capti sunt tui, dure ligati vel constricti sunt. et potentes tui longius fugierunt.*

L. Propterea dixi. recedite a me. amare flebo, nolite incumbere ut consolemini me super vastitatem filiae populi mei.

G. *Propter hoc dixi. dimittite me amare flere. nolite vim facere consolare me in contritione filiæ generis mei.*

1) Ita codex habet.
2) Sic in codice.
3) Hoc pacto in codice scriptum est.
4) Sic codex.
5) Sic pro *imminentis*, quod et in similibus verbis nonnumquam contingit.
6) Hoc verbum sic habetur in codice.
7) Heic scriptor prosequebatur *Propterea dixi;* quae verba obelo delevit.
8) Sic habet codex.
9) Rursus ut paulo ante vidimus, heic codex scribit.

Codicis pag. 26. Cap. XXII, 5-13.

L. Dies enim interfectionis et conculcationis, et fletuum Domino Deo exercituum in valle visionis. scrutans murum et magnificus super montem. et Elam sumpsit faretram [1]). currum hominis equitis. et parietem nudavit clyppeus [2]). et erunt electæ valles tuæ plenæ

quadrigarum. et equites ponent sedes suas in porta. Et revelabitur operimentum Iudæ.

G. *Quoniam dies conturbationis et perditiouis et conculcationis a Domino Deo Sabaoth in balle* [3]) *Sion. errant a pusillo usque ad magnum. erant* [4]) *super moutes. Elamite autem acceperunt faretras. ascensores homines super equos. et congregatio eunei. et eruut electæ valle* [5]) *tuæ repletæ quadrigarum. equites autem oppilabunt portas tuas. et revelabunt portas Iudæ.*

Et videbit [6]) in die illa armamentarium domus altus [7]) et scissuras civitatis David videbitis quia multiplicatæ sunt.

G. *Et videbunt in die illa in electos domus civitatis, et revelabunt occulta domorum summitatis David. et dum viderunt quoniam plures sunt, et quoniam reverterunt aquam antiquæ piscinæ in civitatem. et quia deposuerunt* [8]) *domos Ierusalem ad munimen muri civitatis; et fecistis vobis ipsis aquam inter duos muros. interius antiquæ piscinæ. et non aspexistis ad eum qui a principio fecit eam. et qui creavit eam non vidistis* [9]).

L. Et congregatis [10]) aquas piscinae inferioris, et domos Ierusalem numerastis et destruxistis domos ad muniendum murum. et lacum fecistis inter duos muros. et aquam piscinæ veteris. et non suspexistis ad eum qui fecerat eam. et operatorem eius de longe non vidistis.

Et vocavit Dominus Deus exercituum in die illa ad fletum et ad planctum et ad calvitium. et ad cingulum sacci. et ecce gaudium et letitia. et occidere vitulos, et iugulare arietes comedere carnes et bibere vinum. Comedamus et bivamus [11]). cras enim moriemur.

1) Sic in codice.

2) Ut alias vidimus, sic et hoc in loco pro *clypeus* legimus.

3) Scribitur ita pro *valle*.

4) Ita codex pro *errant*.

5) Sic pro *valles* legimus.

6) Ita in codice.

7) In codice scribitur *dom'altus*.

8) Verbum istud aliter prius scriptum fuisse emendatio finalium syllabarum ostendit.

9) In margine legitur $\overline{qm}$ per compendium pro *quoniam*; quod autem ad utrum textum graecum vel latinum pertineat, non apparet apertissime.

10) Ita codex.

11) Sic pro *bibamus* scriptum est.

Et revelata est in auribus meis [1]) Domini exercituum.

G. *Et revelata haec sunt in auribus Domini Sabaoth.*

L. Si dimittitur iniquitas hæc vobis donec moriamini dicit Dominus Deus exercituum.

G. *Quoniam non demissa erit vobis hæc iniquitas donec moriamini.*

LVII. Haec dicit Dominus Deus exercituum. vade ingredere ad eum qui habitat in taberuaculo. ad ... nam praepositum templi; et dices ad eum. quid tu hic. aut quasi quis hic; quia excidisti tibi hic [2]) sepulchrum. excidisti in exelso memoriam diligenter in petra tabernaculum tibi.

G. *Hæc dicit Dominus Sabaoth. vade in pastoforio ad Somnam cubicularium et dices ei. quid tibi hic. et quid tibi est hic? quia eccidisti* [3]) *tibi hic sepulchrum. et fecisti tibi in altum in altum* [4]) *monumentum tu. et scripsisti tibi in petra tabernaculum.* [5])

L. Ecce Dominus asportari te faciet sicut asportatur gallus gallinacius [6]). et quasi amictum, sic sublevavit [7]) te. coronans coronavit te. tribulationem. quasi pila mittet te in terram latam et spatiosam ibi morieris; et ibi erit currus gloriae tuae. ignominia domus domus [8]) Domini tui. Et expellam te de statione tua; et de ministerio tuo deponam te.

Gr. *Ecce Dominus Sabaoth eiciet et conteret virum; et eiciet stolam tuam idest pulchrum velamentum et coronam tuam gloriosam. et iectavit* [9]) *te ad regionem magnam et inmensam. et illuc morieris. et ponebit* [10]) *currus* [11]) *tuum bonum in ignominiam et domum principis tui in conculcationem et depositus erit a dispensatione tua, et de ordinatione tua.*

L. Et erit in die illa vocabo servum meum Eliachim [12]) filium Elchiæ [13]) et induam illum tunicam tuam, et cingulo tuo confortabo eum. et potestatem tuam dabo in manu eius. et erit quasi pater habitantibus Ierusalem et domui Iuda.

G. *Et erit in die illa vocabo servum meum Eliachim filium Chelciæ* [14]) *et induam eum ornamen tuum et coronam tuam dabo ei in potestate. et dispensationem tuam dabo in manus eius. et erit ut pater habitantibus Ierusalem et in Iuda.*

1) Desideratur verbum *vox*.
2) Videtur antea scriptum fuisse *huc*.
3) Sic codex.
4) Verba sic iterantur in codice.
5) Scriptor prosequebatur *Ecce dñs Sabaoth*, quae deinde obelo delevit.
6) Ita codex.
7) Sic in codice heic et alias.
8) Iteratio haec adest in codice.
9) Ita pro *iectabit* a *iecto*, unde italicum *getto*.
10) Sic codex.
11) Sic videtur scriptum fuisse pro *currum*.
12) Ita codex habet.
13) Sic codex.
14) Sic in codice, ut in graeco Χελχιου.

Codicis pag. 28. Cap. XXII, 22–XXIII, 4.

L. Et dabo clavem domus David super humerum eius. et aperiet. et non erit qui claudat. et cludet [1]) et non erit qui aperiet.

G. *Et dabo gloriam David ei. et dominabitur et non erit qui sibi contradicat. et statuam eum principem in loco fideli.*

L. Et figam illum paxillum in loco fideli. et erit in solium gloriæ domui patris sui. Et suspendet [2]) super eum omnem gloriam domus patris eius vasorum diversa genera. omne vas parvulum a vasis craterarum, usque ad omne vas musicorum.

G. *Et statuere faciam* [3]) *eum principem in loco fideli. et erit in thronum gloriae domui patris sui. et erit confidens in eum omnis gloriosus in domo patris sui, a parvulo usque ad magnum. et erunt suspensi in die illa.*

L. In die illa dicit Dominus exercituum. auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli, et frangetur et cadet. et peribit quod pependerat in eo; quia Dominus locutus est.

G. *Haec dicit Dominus Sabaoth. motus erit homo qui confirmatus fuerat in loco fideli. et cadebit* [4]) *et oblatus* [5]) *erit. et ceciderit gloria quae in eo fuerat, quoniam Dominus locutus est.*

ONUS TYRI.

G. *VISIO TYRI.*

Ululate naves maris. quia vastata est domus, unde venire consueverant. de terra Chetin [6]) revelatum est eis. Tacete qui habitatis [7]) insula. negotiatio Sidonis. transfretantes mare repleverunt te. in aquis multis semen Nili. messis fluminis fruges eius. et facta est negotiatio gentium.

Gr. *Ululate naves Carchidonis*[8]), *quoniam periit et non amplius veniunt a terra Kitiaeis. ..blata est captiva. cui similes facti sunt, qui habitant in insula translati Finices* [9]) *transentes* [10]) *mare in aqua multa. semen translativorum. quasi messis collecta ... introducta translativi gentium.*

L. Erubesce Sidon. ait ... mare. fortitudo maris dicens. non parturivi, et non peperi. et non enutrivi iuvenes. nec ad incrementum perduxi virgines.

Gr. *Erubesce Sidon dixit mare. fortitudo autem maris dixit. non parturivi neque genui. neque enutrivi iuvenes. neque exaltavi virgines.*

1) Codex sic habet; et in aliis locis nonnumquam vidimus pro diphthongo *au* usurpari *u* tantum.

2) Ita codex.

3) Iuxta graecorum pronunciationem videtur antea scripsisse *facam*, quod statim idem calligraphus emendavit.

4) Sic codex.

5) Certe legendum *ablatus* pro *oblatus;* in graeco enim est ἀφαιρεθήσεται.

6) Sic codex.

7) Desideratur *in*.

8) Eadem manus prius scripserat *Carchidonos*.

9) Ita codex.

10) Codex sic habet.

Codicis pag. 27. Cap. XXIII, 5-13.

L. Cum auditum fuerit in Egypto. dolebunt cum audierint de Tyro. transite maria. ululate qui habitatis in insula. Numquid non hæc vestra est quæ gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua. ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum.

G. *Quando autem auditum fuerit Aegypto, accipiet eos dolor de hoc. Ite in Carchidona. ululate qui habitatis in hanc insulam. nonne hæc fuit vestra iniuria a principio antequam traditam esse eam?*

L. Quis cogitavit hoc super Tyrum quandam [1]) coronatam. cuius negotiatores principes institutores eius incliti terræ.

G. *Quis hæc consiliavit super Tyrum. an nonne minus est? aut non prævalent negotiatores eius gloriosi principes terræ.*

L... III. [2]) Dominus Dominus [3]) exercituum cogitavit hoc, ut detraheret superbiam omnis gloriae. et ad ignominiam deduceret universos inclitos terræ. [4])

G. *Dominus Sabaoth cogitavit solvere omnem iniuriam gloriosorum*[5]); *et inonorare omnem gloriosum super terram.*

L. Transi terram tuam. quasi flumen filia maris non est cingulum ultra tibi. Manum suam extendit super mare. conturbavit regna.

G. *Labora terram tuam. etenim naves non unquam veniunt a Charcidona*[6]). *manus autem tua non amplius praevalevit*[7]) *in mare. quae in ira provocavat*[8]) *regna.*

L. Dominus mandavit adversus Chanaan. ut contereret fortes eius et dixit. Non adicies ultra ut glorieris, calumniam sustinens virgo filia Sido....

G. *Dominus praecepit de Chanaan, disperdere eius potentiam. et dicent. non ultra adicietis iniuriam facere et inique agere contra filiam Si...*

L. In Cethim consurge ... transfreta ibi quoque non erit requies tibi. Ecce terra Chald... talis populus non fuit Assur fundavit eam in captivitatem transduxerunt robustos eius. suffoderunt domus eius, posuerunt eum in ruinam.

G. *Et si abieris in Cithie.. neque illuc erit requies.. et in terra Chaldeorum. et hæc desolata est ab Assyrriis*[9]). *quoniam muru.. cecidit.*

1) Ita codex; sed legendum *quondam*.

2) In margine haec postrema notae numeralis vidimus; primum *L* est *Latinum*.

3) Vox haec iteratur.

4) Heic lineas quasdam obelo signavit calligraphus. ubi haec habentur. *G. Dominus Sabaoth cogitavit praecepit de Chanaan disperdere eius potentia... et dicent. non numquam apponetis iniuriam facere et inique agere contra filiam Sion.*

5) Emendatum est verbum *gloriosorum*; etenim sub primis elementis videtur scriptum fuisse *inono*, quae sunt priora sequentis verbi *inonorare*. Praedictae correctionis litterae etiam in margine videmus...*orio*.

6) Sic codex.

7) Ita codex.

8) Codex pro *provocabat* sic habet.

9) Ita codex pro *Assyriis*.

Codicis pag. 35. Cap. XXIII, 14-XXIV, 2.

LX. *) Ululate naves maris quia devastata est for.... annis sicut dies regis unius.

G. *Ululate naves Chareidonis*[1]) *quoniam per.... eta erit Tyrus annos septuaginta. sicut annus regis, sicut annus hominis...*

....Tyro quasi canticum meretricis. Sume citharam circue civitatem meretrix .....quenta canticum ut memoria tui sit.

G. *Sume citharam. circue civitas mere.....*

.....ptuaginta annos, visitavit Dominus Tyrum, et reducet eam ad mercedes suas. et rursu ..... gnis terræ super faciem terræ. Et erunt negotiatio eis et mercedes eius sanctificatæ .... quia his qui 'abitaverunt [2]) coram Domino erit negotiatio eius. ut manducent in saturitate.....

... otium eius ... Domino ... ipsis congregata erit; sed ..... tantibus coram Domino. omne negotium eius, manducare et bibere et satiari in compositione memoriale coram Domino.

L. Ecce Dominus dissipavit [3]) terram et nudavit eam. et affliget faciem eius. et disperget 'abitatores eius. Et erit sicut populus sic sacerdos. et sicut servus, sic et dominus eius. sicut ancilla, sic domina eius. sicut emens, sic ille qui vendit. sicut fenerator, sic his [4]) qui mutuum accipit. sicut qui repetit, sic qui debet.

*) Huius signi stichometriae pars superior deest, cum membrana praecisa fuerit. Ad hunc locum apud Thomasium legimus notam numeralem LVIII.

1) Sic habet codex, ut et paulo ante vidimus.
2) Ita in codice.
3) Codex ita, ut et paulo post *nudavit*.
4) Hoc pacto in codice pro *is* scriptum est.

Codicis pag. 36. — Cap. XXIV, 3-13.

..........tur. Dominus enim locutus est verbum hoc. Luxit et defluxit terra ...... terra interfecta [1]) est ab 'abitatoribus [2]) suis. quia transgressi sunt le...... erunt fedus sempiternum. Propter hoc maledictio vorabit terram, et pecca..... cultores eius. et relinquentur homines pauci.

G. *Corruptione corrupta ... ata erit terra, os enim Domini hæc locutum est. Luxit terra. et corrupta est orbis ..... error... et terra inique egit propter eos qui 'abitant in eam. propter quod pertransierunt .... utaverunt praecepta fedus sempiternum. Propterea maledictio manducavit terram.....*

.......letabantur corde. Cessavit gaudium tympanorum. quievit enim sonitus letantium. conticuit dulcedo cytharae cum cantico. non

bibent vinum. amara erit potio bibentibus illam. Attrita est civitas vanitatis. clausa est omnis domus nullo introeunte. Clamor erit super vino in plateis. deserta est omnis letitia. translatum est gaudium terræ. Derelicta est in urbe solitudo. et calamitas opprimet portas. Quia hæc in medio terræ. in medio populorum.

G. *Ululate de vino. ubique siluit omnis letitia terræ. et derelictae erunt civitates desertæ. et domus derelictæ peribunt. omnia hæc erunt in terra in medio gentium.* L. [3]).

1) Ita in codice.

2) Heic in codice adest litura, in qua fortasse quis cernet signum & priori signo impositum; sed certe scriptor deleri omnia postea indicavit.

3 Hoc *L,* quod indicat *Latinum,* ita ad calcem paginae collocatum est post versionem ex graeco.

Codicis pag. 2. Cap. XXIV, 13–21.

Quomodo si paucæ olivæ quæ remanserunt excutiantur ex....... vocem suam atque laudabunt. cum glorificatus fuerit Dominus..... ...nnien...mari propter hoc in doctrin.....cate Dominum.

G. *Quemadmodum si quis colligit olivam. sic colligere ... eos et si cessaverit vindemia h.... mabunt. Qui vero derelicti erunt super terra.. leti erunt simul gloria Dei.*

L. In insulis maris nomen..... a finibus terræ laudes audivimus gloriam iusti. et dixi. secretum meum m..hi. secretum meum m....

G. *Dominus Deus ... a pennis terræ portenta audivimus, spes religioso. et dicent. væ his* [1]) *qui contemnunt ... legem ..us et retia super vos, habitantes terram. et erit qui fuget timorem ...bit* [2]) *in fobeam* [3]). *et qui exiit a fobea ... in laqueum.*

L. Væ michi praevaricantes praevaricati sunt. formido et fobea et laqueus super te qui hab.... Et erit qui fugerit ... formidinis cadet in fobeam et qui se explicaverit ... vea tenebitur laqueo. quia cataractae de..xelsis apertae sunt. et ... cutientur fundamen... terræ. Confractio ... gitur terra, et contri ... conteritur terra .... tione commovebitur agitatione agita ... terra, sicut ebriu...

G. *Quoniam fenestræ...apertæ sunt. et commota erunt fundamenta terræ. conturbatione conturbata est terra. et aggustia* [4]) *aggustiata*

erit terra. inclinata cr.... et commota erit quasi cocumerarium terra. sicut ebrius et crapulator.

L. Et auferetur quasi tabernaculum unius noctis et gravabit eam iniquitas. sua et corruet. et ... adiciet ut resurgat.

G. *Et cadebit et non ...lebit surgere. conf... tata est enim super se... tas.*

L. Et erit ... illa, visitav.... militiam celi ..... et super reges terræ qui sunt super terram.

G. *Et eleva.. Deus super ornamentum celi man... et super reges terræ.*

1) Sic modo videtur legendum, sed litterae superpositae sunt, ita ut *iis* exprimere voluisse scriptorem credi possit.

2) Forte haec extrema sunt verbi *cadebit* pro *cadet*.

3) Ita codex pro *fovea*, quod statim pluries leges.

4) Scriptor graeca usus pronunciandi ratione dicit *aggustia* pro *angustia*, et *aggustiata* pro *angustiata;* de quo verbo videant philologi.

Codicis pag. 1. Cap. XXIV, 22–XXV, 6.

..... dentur ibi in carcerem [1]) et post multos dies visitabuntur. et erubescet [2]) ... etur sol cum regnaverit Dominus ... x ... in monte Sion et in Ierusalem. et i ... spectu senum suorum ... atus.

G. *Et congregabuntur et conclu... in munimen et in compeditorium per mu...dies visitatio erit ...que factum erit laterum idest plinthos. et cadebit murum. quoniam regnavit Dominus in ... m ... et coram praes....ficatus....*

L. Dominus Deus meus tu. exaltabo te. confitebor nomini tuo. quoniam fe...... lia cogitationes ... les amen. Posuisti civitatem in tumulum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum ut non sit civitas. et in sempi...etur. ....udavit [3]) te populus fortis, civitas gentium robustarum timebit t.... Quia factus es fortitudo ... titudo egeno in tribulatione sua. spes a turbine, umbraculum ab estu.

G. *Domine ... me ... glorificabo te* [4])... *nomen tuum ....abil.. e.. consilium .... fiat. Domine ... civitates ... cadant eorum fundamenta ... ..ortitudo paup.....ustorum...*

L. Sicut estus in siti tumultum .... humiliabis .... lore sub nube tor ... ginem ... fortium m ... re facies.

G. *Hominibus iniq... umbracul..... siti...... et spiritus homin.... niq.....s sitie.... .super ... super mont ... rum ... tæ.*

1) Verbum *carcerē* in codice exprimitur, quod *carcerem* legendum duximus.

2) Sub antepenultima huius verbi littera *r* videtur antea effictum fuisse *i*, vel initium alterius elementi.

3) Ita codex.

4) Quae sequuntur in hac pagina adeo male affecta sunt, ut vix paucae litterae ne verba dicam, difficile erui potuerint.

Codicis pag. 16. Cap. XXV, 7–XXVI, 4.

L. Et praecipitavit [1]) in monte isto faciem vinculi conligati [2]) super omnes populos. et telam quam orditus est super omnes nationes præcipitavit mortem in sempiternum.

G. *Trade hæc gentibus. consilium enim hoc super omnes gentes. degluttivit mors dum prævaluit. et iterum abstulit Dominus omnem lacrimam ab omni faciei* [3]).

L. Et auferet Dominus Deus lacrimam ab omni facie. et obprobrium populi sui auferet de universa terra quia Dominus locutus est.

G. [4]) *Et iterum abstulit Deus omnem lacrimam ab omni faciei. obprobrium populi abstulit ab universa terra. os enim Domini locutum est.*

L. Et dicet in illa die. Ecce Deus noster iste. expectavimus eum et salvavit [5]) nos. Iste Dominus sustinuimus eum. exultabimus et letabimur in salutare eius. quia requiescet manus Domini in monte isto et triturabitur Moab sub eo, sicuti teruntur paleæ paleæ [6]) in plaustro.

G. *Ecce Dominus Deus noster* [7]) *in quo speravimus. et exultabamus in salute nostra. et leti erimus quoniam requiem dabit Deus in monte isto. et conculcata erit Moabitis. quemadmodum conculcant aream in plaustro.*

L. Et extendit manus suas sub eo, sicut extendit natans ad natandum. et humiliabit gloriam eius cum allisione [8]) manum [9]) eius. et monumenta [10]) sublimium murorum tuorum concident et humiliabuntur et detrahentur in terram usque ad pulverem.

G. *Et extensus* [11]) *erit manus eius, quemadmodum et ipse hu-*

miliavit [12]) *ad disperdendum. et humiliavit iniuriam suam, in quibus manus superposuit. et altitudo refugii muri tui humiliavit et descendet usque ad pulverem.*

L. In die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda. Urbs fortitudinis nostrae salvator, ponitur in ea murum et antemurale.

G. *In die illa cantabunt canticum istud. super terram Iudam. Ecce civitas munita. et salutare ponebit nobis murum. et antemurale.*

L. Aperite portas et ingrediatur gens ista [13]) custodiens veritatem. vetus error 'abiit [14]) servabis pacem. speratis in Domino in seculis æternis.

Gr. *Aperite portas, ingrediatur populus custodiens iustitiam, custodiens veritatem. defendens veritatem et observans pacem. quoniam in te speraverunt Domine usque in aeternum.*

1) Ita codex.
2) Ita legimus compendium *ēligati.*
3) Sic codex etiam inferius.
4) Iterata verba *G. obprobrium populi abstu* obelo transfixa sunt.
5) Sic codex.
6) Verbum istud in fine praecedentis lineae et initio sequentis sic bis scribitur.
7) Obelo deletum est *ad.*
8) Scriptum est *allisionē*. Extremum signum compendii *m* certe natum est ex priori elemento verbi sequentis.
9) Sic codex habet pro *manuum.*
10) Ita codex.
11) Codex sic habet.
12) Pro *humiliabit*, quod et statim rursus habetur.
13) Hoc pacto in codice scriplum est.
14) Ita in codice.

Codicis pag. 15. Cap. XXVI, 4-14.

L. in Domino Deo forti in perpetuum. qui incurvabit 'abitantes in exelso. civitatem sublimem humiliavit [1]). humiliavit eam usque ad terram. detrahet eam usque ad pulverem. conculcavit eam pedis [2]) pauperis, gressus egenorum.

G. *Deus magnus et aeternus. qui humilians deposuisti 'abitantes in exelsis. civitates munitas deponebis* [3]) *et deduces usque ad terram. et conculcabunt eas pedes mitium* [4]) *et humilium* [5]).

L. Semita iusti recta est. rectus callis iusti ad ambulandum. et in semita iudiciorum tuorum Domine sustinuimus te. nomen tuum et memorialem [6]) tuum in desiderio animæ.

*

G. *Via religiosorum recta facta est. et præparata via religiosorum. via enim Domini iudicium. speravimus in nomine tuo, et in memoria qua desiderat anima nostra.*

Anima mea desideravit te in nocte. sed et spiritu meo in praecordiis meis. de mane vigilabo ad te cum feceris iudicia tua in terra iustitiam tuam discent 'abitatores orbis.

G. *De nocte de luce vigilat spiritus meus in te Deus. propter quod lumen sunt praecepta tua super terram. Iustitiam discite qui habitatis terram.*

L. Misereamur impio. et non disces iniustiam [7]). in terra sanctorum inique gessit. et non videbit gloriam Domini.

G. *Iustitiam discite qui 'abitatis terram. desinit enim inpius. omnis qui non didicit iustitiam super terram. veritatem non faciet. extollatur inpius ut non videat gloriam Dei.*

L. Domine exaltetur manus tua et videant. videant et confundantur zelantes populi, et ignis 'ostes tuos devoret.

G. *Domine altum est brachium tuum et non viderunt. dum autem scirent, confusi erunt. zelus appraehendet populum ineruditum. et nunc ignis adversarios devoret.*

L. Domine dabis pacem nobis omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine Deus noster possiderunt nos domini absque te. tantum in te recordemur nominis tui.

G. *Domine Deus noster pacem da nobis. omnia enim retribuisti nobis. Domine Deus noster posside nos. Domine praeter te alium nescimus. nomen tuum nominamus.*

L. Morientes non vivant. gigantes non resurgant.

G. *Mortui autem vitam non videbunt. et medici non resurgant...os..*

L. Propterea visitasti et con..sti eos et per ... em memoriam eo...

G. *Propter.... et ..... mas......*

1) Sic in codice.
2) Hoc pacto in codice legimus.
3) Hac ratione in codice.
4) Verbum hoc scribi coepit per *ma*, quod initium erat *mansuetorum*.
5) Deletum est in fine verbum *via*.
6) Hac ratione in codice scriptum est.
7) Sic in codice pro *discet iustitiam*.

L. Indulsisti genti Domine. indulsisti genti. numquid glorificatus es. elongasti o.....

.....eis mala Domine. appone mala gloriosis terræ.

L. Domine in angustia requi..... doctrina tua eis.

G. *Domine in tribulatione memorati sumus tibi. in tribula.....*

L. Et sicut quæ concepit cum appropinquaverit ad partum dolens clamat in doloribus suis, s....

G. *Et sicut quæ concepit propinquans parturire. et in dolore suo clamavit. sic facti s...*

Concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum salutis fecimus in terra [1]), ideo ceciderunt....

Propter timorem tuum Domine in ventre concepimus. et parturivimus et peperimus spiritus salutis tuæ. quod...

Vivent mortui tui. interfecti mei resurgent. expergiscimini et laudate qui habita.....

... mus ... ebuut qui 'abitant super terram. resurgent mortui. et elevabuntur qui in monumentis sunt. et læti erunt qui in terra sunt. ros enim quae [2]) a te est, sanitas est eis. terra autem impiorum cadebit [3]).

L. Vade populus meus intra in cubicula tua. claude ostia tua super te abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio.

G. *Vade populus meus intra in cubicula tua. simile est [4]) donec pertransiat indignatio Domini.*

L. Ecce enim Dominus egredietur de loco suo. ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum. et revelavit [5]) terra sanguinem suum, et non operiet ultra interfectores suos.

G. *Ecce enim Dominus a sancto superducit iram suam super 'abitatores terræ. et revelavit terra sanguinem suum. et non cooperiet ultra interfectos suos.*

L. [6]) In die illa [7]) visitavit [8]) Dominus in gladio suo.

1) In graeco textu, qui huic respondet, consignatum est a latino calligrapho numerum LXVIII. ξη. latine et graece.

2) Sic codex; δροσος *ros* graece foeminini generis est.

3) Ita codex.

4) Haec verba *simile est* indicant nihil varietatis inter latinum et graecum heic adesse.

5) Ita in codice.

6) Heic apud graecum est nota ξθ. LXVIIII.

7) Videtur et aliquando scriptum fuisse *illo*.

8) Sic habet codex.

.....n serpentem tortuosum et occidet cetum qui in mari est in die illa. Vinea meri can.... pente propinabo ei. ne forte visitetur contra eam. nocte et die servo eam. In di...

..... ona. desiderabile cantare super eam. ego civitas munita. civitas pugnata. in va... ta enim erit nocte. diei [1]) *vero cadebit* [2]) *murum. non est que* [3]) *non apprehendit eam.*

L.... et veprem [4]). gradiar super eam. succendam eam pariter. an potius tenebit fortitudinem ... hi. qui ingrediuntur inpetu ad Iacob. florebit. et germinavit [5]) Israhel et inplebunt [6]) facie...

.....e ponet custodire stippulam in agro propter bellicosam hanc dispexi eam. igitur ideo fecit Dominus ... bustus sum clamabunt qui habitant in eam. faciamus pacem ei. faciamus pacem qui veniunt .... fruc...

Numquid iuxta plagam percutientis se percussit eum. aut sicut occidit interfectos eius sic occisus est. in mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam.

G. *Numquid sicut percussit et ipse ita plagatus erit. et sicut ille interfecit, sic et interfectus erit? rixans et inproperans emittet illos.*

L. Meditata est in spiritu suo duro per diem estus. LXXX. π. [7]) Idcirco super hoc mittetur iniquitas domui Iacob. et iste omnis fructus. ut auferatur peccatum eius.

G. *Nonne tu eras qui meditabas spiritu tuo duro interficere eos spiritu iræ. Propterea ablata erit iniquitas Iacob. et hoc est benedictio eius. quando auferam eius peccatum. quando ponebunt*

...um posuerit [8]) omnes lapides altarium sicut lapides cineris adlisos, non stabunt luci et delubra.

G. *Quando auferam eius peccatum. quando posuerint omnes lapides altariorum concisos sicut pulvis subtilis, et non permanebunt arbores eorum et idola eorum excisa sicut silva.*

1) Ita codex.
2) Sic, ut pluries codex.
3) Codex ita habet.
4) Omittitur *in praelio.*
5) Pro *germinabit,* sic legitur in codice.
6) Scriptum est *inplebunt*~ quasi *inplebuntur.*
7) Heic haec signa habentur stichometriae.
8) Duo verba haec in margine sunt apposita.

Civitas enim munita desolata erit speciosa relinquetur; et dimittetur quasi desertum. ibi pascitur [1]) vitulus. et ibi accuvabit [2]) et consumet summitates eius.

G. *Longe 'abitata grex demissa erit* [3]), *quasi grex derelicta. et erit multum tempus* [4]) *in pastu, et illuc requiescent. et post tempus* [5]) *non erit in ea omnem viridum* [6]) *propter quod exsiccatum est.*

L. In siccitate messis illius conterentur mulieres venientes et docentes eam non est enim populus sapiens.

G. *Mulieres venientes ab aspectu venite. non enim populus est habens intellectum. Propterea non miserebitur eis qui fecit eos. neque qui finxit eos non faciet eis misericordiam. Et erit in die illa conturbavit Dominus ab alveo fluminis usque Rinocoruron. vos autem congregate filios Israhel secundum unum unum.*

L. Propterea non miserebitur eius qui fecit eum. et qui formavit eum non parcet ei. et erit in die illa percutiet Dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem Egypti. et vos congregamini unus et unus filii Israhel [7]). Et erit in die illa clangetur in tuba magna, et venient qui perditi [8]) fuerant de terra Assyriorum, et qui eiecti erant in terra Aegypti. et adorabunt Dominum in monte sancto in Ierusalem.

G. *Et erit in die illa clangentur in tuba magna, et venient qui perditi fuerant in terra Assyriorum. et qui perditi erant in Aegypto et adorabunt Domino in monte sancto in Ierusalem.*

L. LX... [9]) Vae coronae superbiae ebriis Efraim. et flori decidenti gloria exultationis eius. qui erant in vertice vallis pinguissimæ errantes a vino.

G. *Vae corona iniuriae mercennarii* [10]) *Efraim. flos quod* [11]) *cecidit a gloria super caput montis crassi. qui inebriantur absque vino.*

1) Ita in codice.
2) Sic in codice pro *accubabit.*
3) Aliquid emendatum heic conspicitur.
4) In codice scribitur *tempū.*
5) Rursus *tempū* scriptum est.
6) Sic in codice *omnē viridum.*
7) Iterum in codice appositum est *L;* scilicet in *Latino.*
8) Emendatum est; scriptum fuerat *perduti.*
9) Apud Thomasium hic appositum est LXXII signum stichometriae.
10) Sic in codice scriptum est.
11) Codex sic habet *flos quod;* graece enim ἄνθος *flos* neutrius generis est.

..... idus et fortis Dominus sicut inpetus [1]) grandinis turbo confringens. sicut inpetus aquarum multarum inundantium. et emissarum super terra spatiosa.

G. *Ecce forte et durum ira Domini, sicut inpetus grandinis descendens non habens tegmen. vi descendens ut aquarum nimia multitudo trahens terram faciet terræ requiem. et manibus et pedibus.*

L. Pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum Efraim. et erit flos decidens gloria exultationis eius, qui est super verticem vallis. pinguum [2]) quasi temporaneum ante maturitate autumni. quod cum aspexerit videns statim ut manu tenuerit devoravit [3]) illud.

G. *Et conculcabitur corona iniuriae. mercennarii Efraim. et erit flos quod* [4]) *cecidit a spe gloriæ super cacumen montis exelsi, quasi praecursor fici. qui aspicit illud, priusquam in manu eius acceperit. voluerit illud degluttire.*

L. In die illa erit Dominus exercituum coronæ gloriae et sceptrum exultationis residuo populi sui. et spiritus iudicii sedenti super iudicium. et fortitudo revertentibus de bello ad portam.

G. *In die illa erit Dominus Sabaoth. corona spei. qui flectatus est gloriae reliquo populo. relicti erunt in spiritu iudicii super iudicium et fortitudinem prohibent interficere.*

L. Verum hi quoque prae vino nescierunt. et prae ebrietate erraverunt. sacerdos et propheta nescierunt prae ebrietate absorti sunt a vino, erraverunt in ebrietate nescierunt videntem ignoraverunt iudicium.

G. *Hi enim vino seducti sunt. erraverunt propter sicera. sacerdos et propheta exterriti sunt propter vinum. commoti sunt ab ebrietate siceræ erraverunt. hoc est fantasma. maledictio comedet hoc consilium. hoc enim consilium propter abaritiam* [5]).

L. Omnes enim mensæ repletae sunt vomitum [6]) sordiumque. ita ut non esset ultra locus. quem docebit scientiam et quem intelligere faciet auditum. ablactatos a lacte apulsos [7]) ab uberis [8]).

G. *Cui annuntiavimus mala. et cui nuntiavimus nuntiationem qui ablactati sunt a lacte. qui evulsi sunt ab uberibus.*

1) Sic bis hoc in loco in codice legimus pro *impetus*.
2) Ita habet codex; sicuti et alias vidimus.
3) Pro *devorabit*, sic codex legit.
4) Cum graece neutrius sit generis το ανθος το εκπεσον; ita latine factum est *flos quod cecidit*.
5) Ita scriptum est pro *avaritiam*.
6) In codice *vomitū* scribitur.
7) Codex ita pro *avulsos*.
8) Sic pro *uberibus* scribitur.

Codicis pag. 24. Cap. XXVIII, 10-17.

L. Quia manda remanda. manda remanda. expectare expecta. expectare [1]) expecta. modicum ibi modicum ibi. In loquilla [2]) enim labii lingua altera loquitur ad populum istum cui dixit hæc. Requiescere facite lassum. et hoc est meum refrigerium. et noluerunt audire. Et erit eis verbum Domini. Manda remanda. manda remanda. expectare [3]) expecta. expectare expecta. uti vadant et cadant retrorsum et conterentur. et laqueentur [4]) et capientur.

G. *Tristitiam super tristitiam expecta. spem super spem. adhuc paululum adhuc paululum. per mendacium labiorum, per linguam alienam. quia locuti erunt populo huic dicentes eis. Haec requies esurienti. et hæc contritio. et noluerunt audire. et erit eis verbum Domini vel eloquium Domini tristitia super tristitiam. spes super spem. adhuc paululum adhuc parvum ut egredientur et cadent in posteriora.*

L. Propter hoc audite verbum Domini viri inlusores qui dominamini super populum meum qui est in 'Ierusalem. Dixistis enim percussimus fedus cum morte et cum inferno fecimus pactum. flagellum inundans cum transierit non veniet super nos. quia posuim... mendacium spem nostram et mendacio protecti sumus.

G. *Propter hoc audite verbum Domini viri afflicti. et principes populi Ierusalem. Quoniam dixistis fecimus testamentum cum infernu* [5]) *et cum morte promissiones et procella veniens si transierit non veniet super nos. posuimus mendacium spem nostram. et mendacio protecti erimus.*

L. Idcirco hæc dicit Dominus Deus. Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem. lapidem probatum angularem pretiosum in fundamento fundatum. qui crediderit non conturbetur festinet.

G. *Idcirco sic dicit Dominus. Ecce ego impono in fundamentis*

Sion lapidem pretiosum, electum aggularem [6]). *probatum in fundamentis eius. et qui credit non erit confusus.*

L. Et ponam iudicium in pondere, et iustitiam in mensuram.

G. *Et ponam iudicium in spe. misericordia autem mea in ponderibus.*

1) Hoc verbum antea calligraphus scripsit *etpectare*; quod mox emendavit. Verba insuper sic divisa sunt ab amanuensi pro *expecta reexpecta*; idque in utraque iteratione factum est.

2) Ita codex pro *loquela.*

3) Iterum ut paulo ante haec verba divisa apparent.

4) Sic codex.

5) Codex ita habet.

6) Graeco more sic scribitur pro *angularem*.

Et subvertet grando spem mendacii. et protectionem aquæ inundabunt. et delebitur fedus vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno non stabit.

G. *Et qui confidunt in vano mendacia. quoniam non pertransiet* [1]) *vos procella. numquid abstulerit vobis testamentum mortis? Et spes vestra quæ est in infernum non manebit.*

L. Flagellum inundans cum transierit, eritis ei in conculcationem. quandocumque pertransierit, tollet vos. quoniam mane diluculo pertransibit in die et in nocte. et tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangustatum est enim stratum ita ut alter decidat. et pallium breve utrumque operire non potest.

G. *Procella.. r..iens si supervenerit. eritis ei in conculcationem. quando transierit accipiet vos. mane mane transierit diei. et in nocte erit spes mala. Discite auditum aggustiati* [2]). *non possumus litigare. nos autem infirm... ut congregemur.* [3])

L. Sicut enim in monte divisionum stabit Dominus. sicut in valle que ... est in Gabao irascetur ut faciat opus suum. alienum opus eius. ut operetur opus suum. peregrinum est opus eius ab eo. et nunc [4]).

G. *Sicut matutinum inpiorum surget. et erit in valle Gabaon. cum ira faciet opera sua amaritudinis opus. et furor eius aliter usus erit. et amaritudo eius aliena.*

L. Et nunc nolite inludere [5]) ne forte constringantur vincula vestra. consummationem enim et adbreviationem audivi a Domino Deo exercituum super universam terram.

G. *Et nunc nolite laeti esse. neque confortentur vestri oculi. propter quod consummatas et adbreviatas res audivi a Domino Sabaoth, quas faciet super omnem terram.*

L. Auribus percipite. et audite vocem meam. adtendite et audite eloquium meum. Numquid tota die aravit [6]) arans ut serat. et proscindet et sariet [7]) humum suam. Nonne cum adequaverit faciem eius seret git [8]). et cyminum spargit [9]). et ponet triticum per ordinem et ordeum [10]) et milleum [11]) et viciam in finibus eius. et erudiet eum in iudicio. Deus docebit eum illu....

G. *Auribus percipite, et audite vocem meam. adtendite et audite sermones meos. Numquid tota die vult arare qui arat. sive semen praeparavit antequam parata sit terra. nonne quando explanaverit eius faciem*

1) Sic codex.

2) Pro *angustiati* sic habet codex, et qua de causa superius monuimus.

3) Heic verba quaedam obelo transfixa vidimus; ex quibus haec legimus ... *matutinum.. piorum.. resurge...* Quae quidem versa forte sunt ex graeco, quod huic loco respondet ωσπερ ορος ασεβων αναστησεται. Ubi praecipue observa pro ορος lectum fuisse ορθρος: quod et ipsa versio latina paulo post repetita confirmat.

4) Duo postrema verba *et nunc* videntur obelo deleta.

5) Ita codex.

6) Sic habet codex pro *arabit.*

7) Pro *sarriet* codex scribit *sariet.*

8) Hoc pacto scribitur in codice.

9) Sic pro *sparget* scriptum est.

10) Ita codex.

11) Pro *millium* codex *milleum* habet; quod etiam in sequenti pagina offendes.

Codicis pag. 12. Cap. XXVIII, 25–XXIX, 6.

tunc seminat git [1]). *et cyminum. et iterum seminat triticum et ordeum et farrum et milleum in montibus eorum. et eruditus eris iudicium Dei. et lætus eris.*

LXXVI. Non enim in serris triturabitur gith. nec rota plaustri super cyminum circuet [2]). sed in virga excutitur [3]) git.. et cyminum in vaculo [4]). panis autem comminuetur.

G. *Cyminum autem cum pane comeditur.*

L. Verum non in perpetuum triturans trit..ravit [5]) illum, neque

*

vexavit [6]) eum rota plaustri. nec comminuet eum in ungulis suis. et hoc a Domino Deo exercituum exiv... ut mirabile facere [7]) consilium, et magnificare iustitiam.

G. *Non enim in sempiternum ego vobis iratus ero ; neque vox amaritu...nis meae conculcavit vos. Et hæc a Domino Sabaoth exierunt mostra* [8]). *Consiliamini. exaltate vanam consolationem.*

LXXVII. Vae Arihel. Arihel civitas quam circumdedit David. additus est annus ad annum. sollempnitates [9]) evolutae sunt. et circu... vallabo Arihel. et erit tristis. et merens. et eri.. mihi quasi Arihel. et circumdabo quasi speram [10]) in circuitu tuo. et iaciam contra te aggerem. et munimenta ponam in obsidionem tuam humiliaberis. de terra loqueris, de et humum [11]) audietur eloquium tuum.

G. *Væ civitas Ariel* [12]), *quam David pugnavit. Congregate genimina idest triticum et cetera. annum super annum manducabitis cum m... affligam enim Ariel. et ... eius virtus et divitia ... et circumdabo sicut ... fecit. et ponam circu.. aggerem et ponam turres et humiliab... in terra verba tua occultabuntur.*

L. Et erit quasi pythonis de terra vox tua. et de... eloquium tuum muscita... [13]) et erit sicut pulvis tenuis multitudo ventilantium te. et sicut favilla pertransiens multitudo eorum qui contra te praevaluerunt.

Et erit quasi qui a ventre clamant vox tua. et in pavimento vox tua hum...bitur. et erit quasi pulvis rotæ divitia inpiorum et sicut favilla pertransiens. et erit sicut punctum ... distinctio. statim a Domino Sabaoth visitatio.

1) Iam in superiori pagina adnotavimus qua ratione calligraphus noster scripsisset pro *gith, hordeum, millium.*

2) Sic codex.

3) Ita in codice.

4) Pro *baculo* sic habet codex.

5) Ita codex pro *triturabit.*

6) Legendum *vexabit.*

7) Ultimum elementum verbi *facere* et prius sequentis *consilium* videntur minus perspicua et male affecta.

8) Sic scriplum est.

9) Scriptum est in codice *sollēpnitates.*

10) Sic in codice.

11) Ita codex; scribitur enim *humū.*

12) Heic ita scribitur.

13) Sic in codice.

...I. *) Eritque repente confestim a Domino exercituum visitabitur in thonitruum [1]) et commotione terræ et voce magna turbinis et... pestatis et flammæ ignis devorantis. et erit sicut somnium visionis nocturnae multitudo omnium gentium quæ dimica..erunt contra Arihel.

G. *Et erit quasi qui somniatur somnium divitia gentium omnium quotquot exercitum fecerunt contra ...rhael* [2]).

L. Et omnes qui militaverunt et obsiderunt et prævaluerunt adversus eam. et sicut somni.. [3]) esuriens et ..omedet, cum autem fuerit expertus [4]) vacua est anima eius. et sicut somniat sitiens et bivit [5]). et post quam fuerit. expergefa..tus lassus adhuc sitit et anima eius vacua est. sic erit multitudo gentium quæ dimicaverunt contra montem Sion.

...*Et omnes qui exercitum fecerunt super Ierusalem et omnes qui congregati sunt super eam et affligunt eam. et erunt sicut . . . in somnio comedunt et bibent et expergefacti, vanum eorum somnium. et quemadmodum somniatur qui sitet* [6]) *quasi bibent et sur..ens adhuc sitet. anima autem eius in vano speravit; sic erit divitia omnium gentium quotquot militaverunt super montem Sion.*

LXXVIIII. Obstupe...te et amiramini [7]) ..luctuate et vacilla..e. inebriamini et non a ..ino. movemini et non in e..rietate. quoniam miscuit ...s spiritum soporis.

G. *Dissolvimini et obstupescite, et crapulate non a sicera neque a vino. quoniam potavit vos Dominus spiritu compunctionis.*

L. Et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati. quem cum dederint scienti literas. dicent. Lege istum. et respondebit. Non possum. signatum est enim. Et dabitur liber nescienti litteras. diceturque ei. lege. et respondebit. nescio litteras.

G. *Et claudebit oculos eorum. et profetarum* [8]) *eorum. et principum eorum qui conspiciunt occulta* – *Haec verba non sunt apud latinum librum* – [9]). *Et erit* [10]) *vobis verba omnia haec sicut verba libri signati. quod si dederint homini illum scienti litteras dicentes lege hæc. et dicet. non possum legere signatus est enim. et dabitur liber hic in manus hominis nescienti litteras. et dicet lege hoc. et dicet, nesci.. litteras.*

*) Pagina praecisa hoc tantum extremum notae stichometricae servat elementum, quod iuxta Thomasium est LXXVIII: et quae sequitur numeralis nota confirmat.

1) Sic in codice.

2) Ita codex.

3) Videtur prius scriptum fuisse *somnio*, ac deinceps emendatum.

4) Sic habet codex.

5) Codex sic pro *biblt.*

6) Bis ita codex habet.

7) Ita in codice.

8) Codex sic habet.

9) De hac notula diximus in Prolegomenis par. III. §. XLVI.

10) Ex graeca syntaxi vel ex textu heic *erit* pro *erunt* scriptum est; ibi enim neutrum plurale cum singulare verbi coniungi solet.

Codicis pag. 84. Cap. XXIX, 13-17.

L. Et dixit. Dominus. eo quod appropinquat populus iste ore suo, et labiis suis glorifica..[1]) me. cor autem eius longe est a me. et timuerunt me mandato hominum et doctrinis.

G. *Et dixit Dominus. Propinquat michi populus hic ore eius, et labiis eius onorificant me. cor autem eorum longe est elongatum a me. in vano autem colent me docentes precepta hominum et doctrinas.*

L. Ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo. peribit enim sapientia a sapientibus eius. et intellectus prudentium eius abscondetur.

G. *Ideo ecce apponam*[2]) *removere populum istum. et removebo eum. et disperdam sapientiam sapientium. et intellectum prudentium spern... absconda...*

L. Væ qui profundi estis corde et a Domino abscondatis consilium. quorum sunt in tenebris opera, et dicunt quis videt nos? et quis novit nos? Perversa est hæc vestra cogitatio quasi lutum contra figulum cogitet. et dicat opus factori suo, non fecisti me. et figmentum dicat factori suo non intellegis[3]).

Væ qui profunde consilium faciunt et non per Dominum. Væ qui occultum consilium faciunt et erunt in tenebris operae eorum. et dicent. Quis nos aspexit, et quis nos scivit vel cognoverit quæ nos facimus? non ut lutus figuli arbitrati estis? numquid dicet figmentum finctori[4]) *non tu me plasmasti. aut factura factori. non tu intellectu me fecisti.*

L. LXXXI. Nonne adhuc in modico et in brevi convertetur Libanus in Chermel. et Chermel in saltum reputabitur?

G. *Nonne adhuc modicum. et reputabitur Libanus in montem Chermel. et Chermel in saltum ad silvam arbitrabitur?*

1) Hoc in loco scriptum fuisse videtur *glorificant.*

2) Aliquid heic interiectum, et deinde deletum apparet.

3) Sic in codice scriptum est.

4) Ita codex habet.

Codicis pag. 83. Cap. XXIX, 18-XXX, 2.

L. Et audient in die illa surdi verba libri. et de tenebris et caligine oculi cecorum videbunt. Et addent m..tes in Domino lætitiam. et pauperes homines in sancto Israhel exultabunt. quoniam defecit. qui prævalebat. consummatus est inlusor [1]). et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem. qui peccare faciebant homines in verbo. et arguentem in porta supplantabant et declinaverunt frustra a iusto.

G. *Audient in die illa surdi verba libri et qui in tenebris et qui in caligine oculi cecorum videbunt. et exultabunt pauperes propter Dominum in lætitia. et desperati hominum saturabuntur letitiam. Defecit inicus* [2]) *et periit supervus* [3]) *et exterminati sunt qui inique faciebant in malitia. et qui faciebant peccare homines in verbo. omnes autem qui increpant in portis offendiculum ponebunt et declinaverunt in iniustis iustum.* [4])

L. Propter hoc haec dicit Dominus ad domum Iacob, qui redimet [5]) Abraam non modo confundet Iacob. nec modo vultus eius erubescet. sed cum viderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum. et sanctificabunt nomen sanctum Iacob et Deum Israhel praedicabunt. et scient err...es spiritu intellectum. et musitatores [6]) discent legem.

G. *Propter hoc haec dicit Dominus super domum Iacob quæ divisit ab Abraam. non nunc confundetur Iacob. neque nunc vultum eius remutavit Israhel. sed quando videbunt filii eorum opera mea per me sanctificabunt nomen meum. et sanctificabunt sanctum Iacob. et Deum Iacob timebunt. et scient qui spiritu errant intel-*

lectum. et et [7]) *murmuratores scient obedire et linguæ imperfectæ didicebunt* [8]) *loqui pacem* [9]).

L. Væ filii desertores dicit Dominus. ut faceretis consilium et non ex me. et ordinem in telam et non per spiritum meum ut adderetur peccatum super peccatum. qui ambulatis ut descendatis in Egyptum et os meum non interrogastis. sperantes auxilium in fortitu... Farao. et 'abentes fid... in umbra Egypti. erit vobis fortitudo Faraonis in confusionem. et fiducia umbrae Aegypti in ignominiam. erant [10]) enim in Thamnis principes tui et nuntii tui usque ad Thamnes [11]) pervenerunt. et omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit. non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem. sed in confusionem et obprobrium.

G. *Væ filii apostatæ hæc dicit Dominus. fecistis consilium non per me. et placita non per spiritum meum, apponere peccata super peccata ... ambulatis discedere ...gyptum* [12]).

1) Hoc pacto in codice scriptum est.

2) Sic codex pro *iniquus*.

3) Ita pro *superbus,* ut alias vidimus.

4) In margine quaedam graeca verba inter asteriscos inclusa sunt, sed et cum ipsa margo praecisa fuerit, et evanuerint litterae; ideo ex his vix legimus ...χ..σ του..εστι τὸ χαὶ μετ...νομων ε...θη.

5) Sic in codice.

6) Ita pro *mussitatores.*

7) Istud *et* iteratum legimus.

8) Ita codex.

9) Adnotatio graecis descripta litteris superimpositis in margine visitur, in qua videtur scriptum ωρ (idest ωραιον seu *locus pulcher*) et Cη (quod est σημειον *locus signandus,* et *animadversione dignus*) ....ζ..τουν... ανθρ...πινην βοη... ει..τ..θ...

10) Sic in codice.

11) Codex sic habet.

12) Desideratur, quod sequebatur, folium.

Codicis pag. 33. Cap. XXX, 18–24.

Quia Deus .... plorabis. miserans miserebitur tui. ad vocem clamoris .... panem artum [1]). et aquam brevem. et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum. et erunt oculi tui videntes praeceptorem tuum. et aures tuae audient verbum post tergum monumenti [2]).

G. *Propter quod iudex est Dominus Deus vester. et ubi relinquet gloriam vestram. beati qui permanent in eo. propter quod populus sanctus in Sion 'abitavit. et Ierusalem fletu ploravit miserere me. miserevit* [3]) *te. clamorem tuum quando vidit exaudivit tibi. et da-*

bit Dominus vobis panem. panem afflictionis et aquam angustam. et non amplius non proximabunt seducentes te. quoniam oculi tui videbunt seducentes. et aures tui [4]) *audient verba eorum qui post seducebant te. qui dicebant. haec est via ambulemus in ea sive dex...ra sive ...r...*

L. Haec via ambulate in ea neque ad dextram neque ad sinistram. et contaminabis lamina sculptili...... tui. et vestimentum conflatilis auri tui. et disperges ea sicut inmunditiam menstruatae. egredere et dic.....

.... *hæc est via ambulemus in ea sive dextra sive sinistra. et coinquinabis idola circ.. deargentata et circumaurata subtilabis* [5]) *et ven..labis quasi aquam menstruatae. et quasi stercora expellies* [6]) *ea.*

LXX... [7]) Et dabitur pluvia semini tuo ubicumque se... eris in terra. et panis frugum terrae erit uberrimus et pinguis. pascetur in possessione tua ..... agnus spatiose et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram commixt.....ent. sicut....tilatum...

G. *Tunc erit pluvia... mini terræ tuæ. et panis ... mini.. terræ tuæ ... pecora ... die illa ... cum pinguum* [8]) *et spatio ... tauri vestri et qui operantur...*

1) Ita in codice pro *arctum*.
2) Sic in codice.
3) Hac ratione in codice scriptum est.
4) Codex ita habere videtur.
5) Antea videtur *subtlrabis* scriptum fuisse, quod eadem manus emendavit.
6) Ita codex habet.
7) Haec stichometriae nota, cuius extrema elementa evanuerunt, ad fidem editionis Thomasianae per LXXXV. esset restituenda.
8) Alias *pinguum* pro *pinguium*, heic pro *pinguem* legimus.

Codicis pag. 34. Cap. XXX, 24-30.

...... *ventilato. et erit super omnem montem exelsum et super.... in die illa quando pereunt multi.*

L. Et erunt super omnem montem exelsum..... collem elevatum rivi currentium aquarum in die interfectionis multorum. cum ceciderint turres. Et erit lux lunæ sicut lux solis. et lux solis erit septempliciter. sicut lux septem dierum in die qua alligaverit Dominus vulnus populi sui et percussuram plagae eius sanaverit.

Grae. *Et erit super omnem montem exelsum et super omnem*

collem supereminentem aqua pertransiens in die illa quando peribunt multi. et quando ceciderint turres. et erit lux lunæ sicut lux solis. et lux solis erit septuplum in die qua sanaverit Dominus contritionem populi sui, et dolorem plagæ tuæ sanaverit.

L. LXXXVI. Ecce nomen Domini venit de longinquo ardens furor eius. et graves [1]) ad portandum. labia eius repleta sunt indignatione, et lingua eius quasi ignis devorans. spiritus eius velut torrens inundans usque ad medium colli. ad perdendas gentes in nichilum [2]). et frenum erroris [3]). quod erat in maxillis populorum.

G. *Ecce nomen Domini per tempus* [4]) *veniet mult...rdens furor eius. cum gloria eloquium labiorum eius. eloquium furoris plenum. et indignatio furoris mei sicut ignis comedet. et spiritus eius sicut aqua in torrente trahens, veniet usque ad collum et divisum... ut gentes conturbet in seductione vana. et persequetur eos erramentum et apprehendet eos co...facie eorum.*

L. C...um erit vobis sicut vox [5]) sanctificatæ sollempnitatis [6]) et lae..tia cordis sicut qui pergit cum tibia. ut intret in montem Domini ad fortem Israhel.

G. *Numquid semper oportet vos lætari. et introire in sanctis meis assidue quasi celebrantes et quasi lætantes introire cum tibia in montem Dei ad Deum Israhel. et auditam faciet Deus gloriam vocis suæ. et furorem brachii eius ostendere cum furore indignationis et flammae* [7]) *comedentis in tonitru...rit fortiter. et ut aqua et grando condescendens violenter.*

L. Et auditam faciet Dominus gloriam vocis suae. et terrore brachii sui ostendet in comminatione furoris et flamma ignis devorantis allidet in turbine et lapide grandinis.

1) Sic legimus in codice.

2) Hoc pacto scriptum est in codice.

3) Primum verbi huius elementum videtur aliquando immutatum fuisse, quasi quis voluisset legendum *orroris*.

4) In codice scribitur *tēpū* quod *tempum* esset legendum.

5) Ita codex.

6) Uti alias vidimus, sic verbum istud et hic scribitur.

7) Sub tribus prioribus huius verbi elementis visuntur vestigia litterarum, quae antea ab eadem manu ibi fuerunt descriptae; quasi exaratum fuisset *frame...*

A voce enim Domini pavebit Assur virga percussus. et erit transitus virgæ fundat... in tympanis et in cytharis. et in bellis praecipuis expugnavit [1]) eos. preparata est en.... profunda et dilatata nutrimenta eius, ignis et ligna multa. flatus Domini sicut torrens s...

... Per vocem Domini superati erunt Assyrii plaga qua percusserit eos. et erit e.... spes adiutorii in quo ipse sperabat. ipsi cum tibiis et cytharis pugnabunt eum per trans.... ratum est regnare vallem profundam. ligna posita ignis et sulphur. et ligna multa furor..... busta.

L. LXXXVII. Væ qui descendunt in Egyptum ad auxilium in equis sperantes ʻabentes fiduc... multae sunt. et super equitibus quia praevalidi nimis. et non sunt confisi super sanctum Israhel. et Dominum non requisierunt.

.....dunt in Aegyptum propter auxilium. qui confidunt in equis et quadrigis et armis [2]) sunt enim multa. et super... et non erant sperantes ad... Israhel et Deum non requisiert [3]).

L. Ipse autem sapiens adduxit malum. et verba sua non abstulit. et consur... contra domum pessimorum. et contra auxilium operantium iniquitatem. Egyptus homo et non Deus. equi eorum caro et non spiritus. et Dominus inclinavit [4]) manum suam, et corruet auxiliator et cadet cui praestatur auxilium. simulque omnes consumentur.

G. *Et ipse sapienter induxit super eos mala, et verbum eius non erit inprovum [5]). et consurget super domos hominum malignantium et super spem eorum vanam. Aegyptium hominem et non Deum. equorum carnes et non est auxilium. Dominus autem elevavit [6]) super eos manum suam. et laborabunt auxiliatores et simul peribunt omnes.*

...II. [7]) Quia haec dicit Dominus ad me. quoniam si rugiat leo.

1) Ita codex pro *expugnabit.*

2) Observa quod cum iam illud αρμασιν *quadrigis* scriptor vertisset, dein addit et *armis,* quod in textu non reperitur.

3) Super extrema elementa huius verbi aliquod compendii signum apparet; unde forte legendum *requisierunt.*

4) Sic codex habet pro *inclinabit.*

5) Codex sic pro *improbum* scribit.

6) Pro *elevabit* sic codex.

7) Postrema signa sunt notae stichometricae iuxta Thommasi LXXXVIII.

.....leo et catulus leonis super praedam suam. cum occurrerit ei multitudo pastorum a voce ....ine eorum non pavebit. sic descendet Dominus exercituum ut prælietur super montem Sion et super.... sic proteget Dominus exercituum Ierusalem. protegens et liberans transiens et salvans. converti.....tis filii Israhel.

Grae. *Quia sic dixit michi Dominus. Quemadmodum si rugiat leo sive catulus super vena ...e..et. et rugiebit super eam donec repleti fuerint montes vocis eius. et superati sunt. et ... erunt. sic descendet Dominus Sabaoth exercit.. facere super montem Sion. super montem eius quasi aves ...aoth super Ierusalem. et eripiet et gubernavit* [1]), *et salvum faciet. Convertimini quia altum consilium......*

...Convertimini sicut in profundum recesseratis filii Israhel. In die enim illa abiciet [2]) vir idola auri.... quæ fecerunt vobis manus vestræ in peccatum et cadet Assur in ...io non viri. et gladius non homi.... non a facie gladii et iuvenes eius vectigales erunt. et fortitudo eius a terrore transivit et pavebunt ...... ugien..... principes eius.

G. *Convertimini quia altum consilium consiliati estis et inicum* [3]) *quoniam in die illa ... gabunt homines manufacta eorum argentea et aurea. quae fecerunt digiti eorum. et cadet Assur non gladio viri. neque gladius hominis comedet eum. et fugient non a facie gladii. et iuvenes erunt superati. petra enim comprehensi erant. et super.....*

L. Dixit Dominus ... ignis ut in Sion. et caminus eius in Ierusalem. Ecce in ius ... regnavit [4]) rex, et principes in iudicio praeerunt. et erit vir sicut qui absconditur a vento, et celat se a tempestate. sicut rivi .....tim et umbra .... prominentis in .... ta ... oculi ....ter au... et cor stultorum.....

.........*in Ierusalem .... iustus .....er... sermones suos et abscon... quasi ab .... et.....*

1) Codex ita pro *gubernabit.*
2) Hoc pacto est in codice.
3) Ita scriptum est pro *iniquum.*
4) Sic pro *regnabit* codex habet.

XCIIII. Ubi est litteratus, ubi legis verba ponderans. ubi doctor parvulorum. populum inprudentem [1]) videbis. populum alti sermonis ita ut non possis intellegere [2]) desertitudinem [3]) linguæ eius, in quo nulla est sapientia.

G. *Ubi sunt grammatici. ubi sunt consiliatores. ubi est numerans eos qui simul convertuntur. parvum et magnum populum. cui non consiliati sunt; neque scivit profunda loquentem ita ut non audiret. populus mendax et non est audienti intellectus.*

L. XCV. Respice Sion civitatem sollempnitatis [4]) nostrae. oculi tui videbunt 'Ierusalem 'abitationem opulentam. tabernaculum quod nequaquam transferri poterit; nec auferentur clavi eius in sempiternum, et omnes funiculi eius non rumpentur. quia solummodo ibi magnificus Dominus Deus noster.

G. *Ecce Sion civitas salutare nostrum. oculi tui videbunt 'Ierusalem civitas locuples. tabernacula quae non commota erunt et non moti erunt pauxilli* [5]) *tabernaculi eius in sempiternum tempus* [6]). *neque funiculi eius non rumpentur. quoniam nomen Domini magnum vobis; locus vobis erit fluvii et ribuli* [7]) *spatiosi et lati. non ambulat hanc v... neque ambulavit* [8]) *navis remig..... enim meus magnus est non pertransiet* [9]) *me.*

L. Locus fluviorum rivi altissimi [10]) et patentes. non transivit [11]) per eum navis remigum. neque trieris magna transgredietur eum.

L. [12]) Dominus enim iudex noster. Dominus legifer noster. Dominus rex noster ipse salvavit [13]) nos. laxati sunt funiculi tui, sed non prævalebunt. sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas. tunc videntur [14]) spolia praedarum multarum.

G. *Dominus iudex noster. Dominus princeps noster. Dominus rex noster. Dominus ipse nos salvavit. confisi sunt funiculi tui quia non praevaluerunt. tela tua inclinata est. non deponebit linteamina. non auferet signum donec tradet in captivitatem.*

L. XCVI. Claudi diripient rapinam. nec dicet vicinus. elangui. populus qui habitat in ea. auferetur ab eo iniquitas.

G. *Igitur multi claudi captivitatem facient. et non dicet populus qui habit......... laboro. dimissum est enim eis peccatum.*

L. Accedite gentes et au...te. et populi attendite ... terra et plenitudo eius. orbis ... germen eius.

G. *... te gentes .... prin.... terra.*

1) Ita in codice.
2) Hoc pacto in codice legimus.
3) Sic in codice.
4) Ita codex, ut alias vidimus.
5) Codex sic habet.
6) Ut alias notavimus *tēpū* scribitur.
7) Hoc pacto pro *rivuli* in codice.
8) Ita codex.
9) Sic legitur in codice.
10) Ita codex pro *latissimi*.
11) Codex sic habet.
12) Signum L. *Latine* heic repetitum est.
13) Sic legitur in codice.
14) Hoc pacto legimus pro *dividentur*.

Codicis pag. 5. Cap. XXXIV, 2-10.

Quia indignatio Domini super omnes gentes et .. uror super omnem malitiam eorum. interfecit eos, et dedit eos in occisionem. interfecti eorum proicientur. et de cadaveribus eorum ascendet fetor.

G. *Propter quod furor Domini super omnes gentes. et indignatio super numerum eorum ut disperdet*[1]) *eos et tradere eos ad occisionem. vulnerati autem eorum proicientur et mortui. et ascendet eorum fetor.*

L. Tabescent montes sanguine eorum, et tabescet omnis militia eorum. et conplicabuntur sicut liber cæli. et omnis militia eorum defluet, sicut defluit foleum [2]) de vinea et de ficu. quoniam inebriatus est in cælo gladius meus. ecce super Idumaeam descendet, et super populum interfectionis meæ ad iudicium.

G. *Et effuse*[3]) *erunt montes a sanguine eorum. et involutum erit ut liber cælum. et omnes stellæ cadebunt sicut folia vine... et sicut cadent folia a ficu. Inebriatus est gladius meus in cælo. ecce super Idumæam descendet. et super populum m.... Cum iudicio gladius Domini repletus est sanguinis. incrassatus est ex adipe agnorum. et ex adipe yrcorum et arietum. quoniam sacrificium Domino in Bo...r, et occisio magna in Idumæa. et simul cadent dra..ones cum his. et ari..tes et tauri. et inebriata erit terra a sanguine. et ex adipe eorum repleta erit.*

L. Gladius Domini repletus est sanguine. incrassatus est adipe. de sanguine agnorum et yrcorum. de sanguine medullatorum arietum.

victima enim Domini in Bosra, et interfectio magna in terra Edom. descendent unicornis [4]) cum eis. et tauri cum potentibus. inebriabitur terra eorum sanguine. et humus eorum adipe pinguum [5]). quia dies ultionis Domini. annus retributionis iudicii Sion, et convertentur torrentes eius in picem, et humus eius in sulphur. et erit terra eius in picem ardentem. Nocte et die non e..tinguetur in sempiternum.

G. *Dies enim iudicii Domini et annus retributionis iudicii Sion. et convertentur eius torrentes in picem. et terra eius in sulphurem. et erit terra eius in picem ardentem, nocte et die non extinguetur in sempiternum.*

1) Ita codex.
2) Sic pro *folium* codex habet.
3) In codice ita scriptum est.
4) Hoc pacto in codice legimus pro *unicornes*.
5) Codex sic habet, ut alibi vidimus.

Codicis pag. 71. — Cap. XXXIV, 10-17.

L. Ascendet fumus eius a generatione in generationem. desolabitur in sæcula saeculorum [1])…. onocrotalus et ericius. et ibix [2]) et corvus 'abitabunt in ea et extendetur super e….. lum in desolationem.

G. *Et ascendebit fumus eius ano* [3]). *in generatione… et habitabunt in ea aves et ericii. et ivis. et corvi et superpositum erit super……*

Nobiles eius non erunt ibi. regem potius invocabunt et omnes principes eius erun… urticae, paliuris [4]) in munitionibus eius. et erit cubile draconum, et pascua stru… et pilosus, clamavit [5]) alter ad alterum. ibi cubavit lamia, et invenit sibi re…. catulos et circumfodit et fovit in umbra eius. illuc congregati sunt milvi ab…..

….enit sibi requiem. ibi foveam fecit ericius et salvos fecit terra filios eius cum …ritate. Illuc obviam venerunt cervi et viderunt… ciem alterutris [6]). *numero transierunt et … ex his non periit. una alia* [7]) *non requisivit. quoniam Dominus his precepit. et spiritus eius congregavit eos. et ipse supponevit eis sortes. et manus eius di-*

visit pastum eis in sempiternum tempus [8]) *'ereditar... q... generatione generationum et requiem habebunt in eam.*

Lat. Illuc congregati sunt milvi. alter ad alterum. requirite diligenter in libro Domini et legite. Unum ex eis non defuit. alter ad alterum non quesivit. quia quod ex ore meo procedit ipse mandavit. et spiritus eius ipse congregavit ea. et ipse misit eis sortem. et manus eius divisit eam illis in mensuram. usque in aeternum possidebunt eam. in generatione et generatione habitabunt in eam.

1) In codice scribitur *scla sclorum*.
2) Sic in codice pro *ibis*.
3) Graecum *ανω supra* sic latine scribitur, de quo et in Prolegg. §. LIII. diximus.
4) Codex sic habet.
5) Ita codex pro *clamabit*.
6) Sic habet codex.
7) Forte legendum *aliā*, scilicet *aliam*.
8) Hic et alibi vidimus *lēpū* scribi solere in codice.

Codicis pag. 72. Cap. XXXV, 1–9.

..... it solitudo et florevit [1]) quasi lilium. germinans germinavit [2]) et exul....ata est ei. decor Carmeli et Saron. ipsi videbunt gloriam Domini et decorem .... et genua debilia roborate. Dicite pusillanimis confortamini nolite ..... et. et retributionis Deus ipse veniet et salvabit vos [3]). tunc aperientur ... tunc saliet sicut cervus claudus. et aperta erit lingua mutorum. quia scise [4]) sunt ....e. et quae erat arida, in stagnum. et sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in quibus..... lami et iunci. et erit ibi semita et via sancta vocabitur. non transivit per eam pollutus.....

.....te tim.....ster iudicium retri..uet et retributum erit. ipse veniet et salvavit [5]) *nos. tunc aperientur oculi cecorum et aures surdorum audient. tunc saliet sicut cervus claudus. et magna erit lingua mutorum. quia scissæ sunt in deserto aquæ. et torrens in terra sitienti. et inaquosa erit in stagnum. et in sitienti terra fons erit aquarum. illuc laetitia avium. atria gregum calami et eli. Erit illuc via pura et via sancta vocabitur. et non pertransiet* [6]) *illuc inmundus. neque erit illuc via inmunda. dispersi autem ambulabunt per eam et non errabunt. et non erit illuc leo, neque bestiarum malignarum non ascendet super eam. neque inventum erit illuc.*

1) Sic in codice pro *florebit*.
2) Item codex pro *germinabit*.
3) Antea videtur scriptum fuisse *nos*, et postea emendatum.
4) Sic in codice pro *scissae* scriptum legimus.
5) Ita codex pro *salvabit*.
6) Sic codex.

Codicis pag. 37. Cap. XXXV, 9-XXXVI, 5.

... et non erit illuc leo. neque bestiarum malignarum ascendet super e ...... redempti, et congregati propter Dominum, revertent et venient in Sion cum ... laus et exultatio et letitia comprachendet eos. fugiit dolor et tristitia et....

... hæc erit nobis directa via ita, ut stulti non errent per eam. non erit ibi leo. et .... venietur ibi. et ambulabunt qui liberati fuerint et redempti a Domino converte ... tia sempiterna super caput eorum gaudium et letitiam obtinebunt et ... et dolor.....

... to decimo anno regis Ezechiæ. ascendit Sennachirib [1])... super om.... eas. et misit rex Assyriorum Rabsacen de Lachis in Ierusalem ..... mentariis. Et dixit ..eos Rabsaces. dicite Ezechiæ. Haec dicit rex magnus. rex Assyriorum. Quæ est ista fiducia qua confidis? aut quo consilio vel fortitudine revellare [2]) disponis. super quem habes fiduciam quia recessisti a me.

G. *Et factum est in quarto et decimo anno regnante Ezechiae* [3]). *ascendit Sennachirim rex Assyriorum super civitates Iuda munitas et cepit eas. et misit rex Assyriorum Rabsacem ex Lachis in Ierusalem ad regem Ezechiam cum virtute multa. et stetit in ydragogo* [4]) *piscinæ supernæ in via agri fullonis. et exivit ad eam Eliachim de Chelciæ* [5]) *dispensator* [6]). *et Somnas scriba. et Ioab de Asaf commentarius. Et dixit eis Rapsaces. Dicite Ezechiae. hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum. ad quem confidis? numquid in consilio aut verbis labiorum cuneus efficitur; id.... a belli.*

1) Sic in codice.
2) Ita codex pro *rebellare*; antea scriptum erat *revelare*.
3) Sic pro *Ezechia* scriptum est.
4) Sic pro *aquaeducto*: Cf. Proleg. §. XLIII.
5) Mendose pro *Chelcia*.
6) In codice compendium est, ita ut legi oporteret *dispersator*.

...*Ecce confidis super virgam arundineam confractam.*

L. Ecce confides. super..... si innisus [1]) fuerit homo, intravit [2]) in manu [3]) eius et perforavit [4]) eam. sic Farao rex Egypti .....ebi. In Domino Deo nostro confidimus nonne ipse est cuius abstulit Ezechias exelsa et altaria .... adorabitis. et nunc trade te domino meo regi Assyriorum, et dabo tibi duo milia equorum .... quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus. quod si confidis in Ae...... numquid sine Domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam. Dominus dixit ad me ascende super.... Sobna et ... ad Rabsacem. Loquere ad servos [5]) syra lingua intellegimus enim ... est super murum. Et dixit ad eos Rabsaces. Numquid ad dominum tuum et ad me [6]) misit me dominus meus....... dicit rex. non..... Ezechias, quia non poterit eruere vos. et vobis ... fiduciam Ezechias ... Domino dicens. Eruens liberavit [7]) nos Dominus. non dabitur civitas ista in manus regis Assyriorum. Nolite audire Ezechiam. hæc enim dicit rex Assyriorum.

1) Sic legitur in codice.
2) Pro *intrabit* sic scriptum est.
3) Ita codex habet.
4) Sic pro *perforabit*.
5) Heic litura apparet quarumdam litterarum. Forte calligraphus scripserat *tuos*, ut in aliis libris et in graeco est; quod tamen postea deletum fuit.
6) Mendum est pro *te*.
7) Legendum est *liberabit*.

Codicis pag. 90. Cap. XXXVI, 16-21.

...Haec dicit rex Assyriorum. Facite mecum benedictionem.

In graeco. *Si vultis esse benedicti.*

Et egredimini ad me. et comedite unusquisque vineam suam. et unusquisque ficum suam. et bibite unusquisque aquam cisternae suae. donec veniam et tollam vos ad terram quæ est ut terra vestra. terram frumenti et vini; terram panum et vinearum. ne [1]) conturbet vos Ezechias dicens. Dominus liberavit [2]) nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum? Ubi est Deus Emath et Arfad? Numquid liberav.....samariam de manu mea? Quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui

eruerit terram suam de manu mea; ut eruat Dominus ...rusalem de manu mea? Et siluerunt et non responderunt.

1) Ita codex habet. 2) Legendum est *liberabit.*

Codicis pag. 89. Cap. XXXVI, 21–XXXVII, 6.

Et siluerunt et non responderunt [1]) ei verbum. mandaverat enim rex dicens ne respondeatis ei. Et ingressus est Eliachim filius Elchiae [2]) qui erat super domum et Sobnas scriba. et Ioae filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus, et nuntiaverunt ei verba Rabsacis. Et factum est cum audisset rex Ezechias. scidit vestimenta sua, et involutus est sacco, et intravit in domum Domini. et misit Eliachim qui erat super domum. et Sobnam scribam. et seniores de sacerdotibus opertos saccos [3]), ad Isaiam filium Amos prophetae [4]), et dixerunt ad eum. Hæc dicit Ezechias. Dies tribulationis et correptionis et blasfemiae dies hæc.

In grae. *Dies afflictionis et obprobrii et increpationis et irae odiernus dies.*

L. Quia venerunt filii usque ad partum.

In grae. *Quia veniit [5]) conceptii dolores usque ad partum.*

...et virtus non est parienti. Si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsaces quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blanfemandum [6]) Deum viventem. et exprobrandum [7]) sermonibus quos audivit Dominus Deus tuus. Leva ergo orationem pro reliquiis ... repertae sunt.

G. *Haec dicit Ezechias. dies afflictionis et obprobrii et increpati..... iræ odiernus. dies quoniam propinquat conceptii dolores, virtutem autem parturienti non habet. Exaudiet Dominus Deus tuus sermones Rabsace quos misit rex Assyriorum obprobriari verbis. quibus audivit Dominus Deus tuus. et orabis ad Dominum Deum tuum. .....qui derelicti sunt.*

L. Et venerunt servi regis Ezechiae ad Isaiam. Et dixit ad eos Isaias. hæc dicetis domino vestro.

1) Haec ex praecedenti pagina iterata sunt.
2) Ita codex.
3) Sic in codice scribitur.
4) Sic codex habet.
5) Antea scriptum fuit *venerunt*, sed eadem manus ita suprascripsit.
6) Ita codex.
7) Sic legimus in codice.

Codicis pag. 88. Cap. XXXVIII, 9.

L. Scriptura Ezechiae regis Iudae cum aegrotasset et convaluisset de infirmitate sua.

G. *Oratio Ezechiae regis Iudaeae. quando egrotavit et surrexit de infirmitate sua.*

Codicis pag. 87. Cap. XXXVIII, 10-18.

L. Ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. quesivi residuum annorum meorum. dixi non videbo Dominum Deum in terra viventium. non aspiciam hominem ultra et 'abitatorem.

G. Ego *dixi in altitudine dierum meorum vadam in portas inferi, relinquam annos reliquos. Dixi non amplius non videbo salutare Dei super terram.*

L. [1]) Quievit generatio mea. ablata est et convoluta est a me; quasi tabernaculum pastorum.

GRAE. *Non ultra videbo hominem cognationis meæ. reliqui residuum vitæ meae. Exivit et 'abiit* [2]) *a me sicut qui confinctum* [3]) *dissipat tabernaculum.*

L. Praecisa est velut a texente vita mea dum adhuc ordirer succidit me.

G. *Spiritus meus aput* [4]) *me factus est quasi tela texentis propinquans succidere.*

L. De mane usque ad vesperam finies me. a vespera usque ad mane quasi leo, sic contrivit omnia ossa mea.

...*In die illa traditus sum usque mane. quasi leo, ita contrivit omnia ossa mea.*

L. De mane usque ad vesperam finies me sicut pullus irundinis sic clamabo. meditabor ut columba.

G. *A die enim usque ad noctem traditus sum; sicut irundo, ita clamabo. et sicut columba ita meditabor.*

L. Attenuati sunt oculi mei, aspicientes in exelso. Domine vim patior....sponde pro me. quid dicam aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit?

G. *Defecerunt enim mihi oculi aspiciens in altitudinem celi ad Dominum. qui eripuit me et abstulit mihi dolorem animae. Domine per eam nuntiatum est tibi.*

L. Domine si sic vivitur et in talibus vita spiritus mei. corripies me et vivificabis me.

G. *Et suscitasti mihi spiramen et consolatus vixi.*

L. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. tu autem eruisti animam meam. ut non periret. proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

G. *Liberasti enim animam meam ut non pereat. et abiecisti post me om.....ta mea.*

L. Quia non inf... confitebitur t......t te.........

1) Verbum *quievit* iteratum erat, sed prima vice obelo deletur.

2) Ita codex.

3) Ita in codice legimus.

4) Sic in codice.

Codicis pag. 43. Cap. XXXVIII, 20–XXXIX, 3.

L. et psalmos nostros cantavimus [1]) cunctis diebus vitae nostrae in domo Domini.

G. ... *omnibus diebus vitae meae. coram domui Domini Dei.*

L. Et iussit Isaias ut tollerent ma..... vulnus et sanaretur. Et dixit Ezechias. quod erit signum quia ascendam in domum D....

..... *quoniam ascendam in domum Domini.*

L. In tempore illo misit Marodach Baldam [2]) filius [3]) .... nera ad Ezechiam. audierat enim quod egrotasset, et convaluisset. Letatus est autem su....aromatum. et argenti, et auri. et odoramentorum et unguenti optimi, et omnes apothecas sup... sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, et in omn...

.... misit Marodach filius Laadan, rex Babyloniae epistolas et legatos et munera Ezechiae. and..... et resurrexit. Et letus factus est in his Ezechias letitiam magnam. et ostendit eis domum ..echot.. ... in thesauris suis et non fuit quod non ostendit Ezechias in domo sua. Et venit Isaias.

1) Legendum est *cantabimus*.

2) Ita codex.

3) Scriptor codicis scripserat *filiū*, quod emendavit *filiūs*.

Codicis pag. 44. Cap. XXXIX, 3-XL, 5.

.... et dixit ad eum quid dicunt hi homines, et unde venerunt in te. et dixit Ezechias ....ona. Et dixit Isaias. quid viderunt in domu tua. et dixit Ezechias. omnia quæ ....omu mea quod non viderunt. sed et ea quæ in thesauris meis sunt. et dixit Isaias... ...niunt, et auferentur omnia quæ in domo tua sunt. et quot congregaverunt patres ....ibunt, et nichil non relinquent. Dixit autem Deus et a filiis tuis quos genueris por....omo regis Babylonae. Et dixit Ezechias ad Isaiam. bonum verbum Domini quod locutus est ...bus meis.

L. Consolamini consolamini populus [1]) meus dicit Dominus vester. loquimini ....m, quoniam completa est malitia eius. dimissa est iniquitas illius. suscepit de manu Domini...

.... meum. dicit Deus. sacerdotes loquimini in cordem [2]) *'Iesusalem. consolamini eam quoniam completa est humilitas eius. solutum* [3]) *est enim* [4]) *eius peccatum. quoniam accepit de manu Domini duplicia peccata eius.*

L. Vox clamantis in deserto parate viam Domini. rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. omnis vallis exaltabitur. et omnis mons et collis humiliabitur. et erunt prava in directa. et aspera in vias planas. et revelabitur gloria Domini. et videbit omnis caro pariter, quod os Domini locutum est.

1) Ita codex.

2) Sic in codice.

3) Emendatum ita est; prius enim scriptum erat *soluta*.

4) Istud *enim* postea adiectum est ab eadem manu.

G. *Vox clamantis in deserto parate viam Domini. rectas facite semita ... mons et collis humiliabitur. et erunt omnia prava in directa, et asper..... videbit omnis caro salutarem Dei quoniam Dominus locutus est.*

L. Vox dic.... caro fenum, et omnis gloria eius quasi flos agri. exsiccatum est fenum, et c....fenum est populus. exsiccatum est fenum; et cecidit flos. verbum autem Domini...

... Et dixi quid clamabo? omnis caro fenum. et omnis gloria hominis quasi f.... verbum autem Domini nostri manet internum [1].

L. CIIII. Super montem exe..... in fortitudinem vocem tuam. qui evaggelizas 'Ierusalem. exalta noli.....

.....liza .... exaltate. nolite timere. dic civitatibus Iuda. ecce Deus vester. ecce Dominus cum fortitudine veniet et brachium cum dominatione. ecce merces eius cum eo, et opus illius coram eo. sicut pastor pascet gregem suum. et in brachio eius congregavit [2] *agnos. et in utero habentes consolavit* [3].

L. Quis mensus est pugillo aquas. et celos palmo ponderavit? Quis appendit tribus digitis molem terrae. et libravit in pondere montes, et colles in statera.

G. *Quis mensus est manu aqua.. et celum palm.. et omnem terram draci* [4].

1) Ita codex pro *in aeternum*.
2) Legendum *congregabit*.
3) Sic in codice.
4) Ex graeco δρακὶ *pugillo*, de quo vide Prolegg. §. LIII.

. . . .

L. Quis audivit spiritum Domini. aut quis consiliarius eius fuit et 'ostendit [1] illi .....um semitam iustitiae, et erudivit eum scientiam, et viam prudentiae ostendit illi.

.....ius factus est qui construet eum. aut ad quem simul consiliatus est et ....am intellectu quis ostendit ei.

L. Ecce gentes quasi stilla situlae et quasi ....e quasi pulvis exiguus. et Libanus non sufficiet ad succendendum [2]. et animalia ....s

quasi non sint; sic sunt coram eo et quasi nichilum [3]) et inane putatæ sunt.

..... *momentum stateræ reputata sunt. et quasi sputamen reputata erunt. Libanus autem ..... non sufficiunt ad olocaustum. et omnes gentes quasi nichil sunt. et ad nichilum repu.....*

L. ..... aut quam imaginem ponitis ei. numquid sculptile conflavit faber. aut aurifex auro .... r .... crum quod ...... numquid non scitis. numquid non ... dietis. numquid non adnuntiatum est ab initio vobis? numquid non intellexistis fundamenta terræ. qui sedet super gyrum terræ. et 'abitatores eius sunt quasi locustæ. qui extendit velut nichilum celos. expandit eos sicut tabernaculum et in'abitandum.

G. *Lignum inimputribilem elegit faber. et sapienter querit quomodo statuat eius imaginem. et ut non mobeatur* [4]). *numquid non audietis. numquid non sciebitis. non est nuntiatum a principio vobis. non cognovistis fundamenta terræ? qui continet gyrum terrae et inhabitan....a quasi locustae. qui stare fecit sicut apsidam* [5]) *celum. et extendit ut tentorium 'abitare.*

1) Iam vidimus aliquando hoc verbum spiritu denso signari.
2) Scriptum fuerat *suscendendum*, et deinde emendatum est.
3) Sic codex.
4) Sic codex pro *moveatur*.
5) Ita codex habet.

Codicis pag. 30. Cap. XL, 23-31.

L. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint. iudices terræ velut inane fecit. et quidem neque plantatos neque satos neque radicatos in terra truncos eorum; repente flavit in eos et aruerunt. et turbo quasi stipulam auferet eos.

G. *Qui dam* [1]) *principes quasi nichil dominare terram autem quasi nichil fecit. non enim seminabunt neque plantabunt neque radicata erit in terra radix eorum. flavit super eos et aruerunt. et turbo quasi frigana auferet e...*

L. Et cui adsimilastis me et adæquastis dicit Sanctus Dominus. Levate in exelso oculos vestros, et videte quis creavit hæc. qui

educit in humero [2]) militiam eorum. et omnes ex nomine vocat. prae multitudine fortitudinis et roboris virtutisque eius. neque unum reliquum fuit.

G. *Nunc autem cui me similem posuistis. et exaltabor dixit Sanctus. elevate in alto oculos vestros et videte quis ostendit hæc omnia. qui educit secundum numerum mundum suum. omnes nomine vocaverit. ... multa gloria. et in potentia virtutis. nichil te latuit.*

CVII. L. Quare dicis Iacob, et loqueris Israhel. abscondita est via mea a Domino. et a Deo meo iudicium meum transibit. Numquid nescis, aut non audisti. Deus sempiternus. Dominus qui creavit terminos terræ, non deficiet neque laboravit [3]). nec est investigatio sapientiae eius. qui dat lasso virtutem. et his qui non sunt fortitudinem et robor multiplicat.

G. *Noli enim dicere Iaco... et quid locutus es Israhel. abscondita est via mea a Deo. et Deus meus iudicium abstulit et discessit. et nunc non cognovisses* [4]) *si non audisses. Deus sempiternus. Deus qui composuit terminos terræ. non esurie.. neque laboravit* [5]). *neque est adinventio prudentiæ eius. Dans esurientibus fortitudinem. et his qui non dolent tristitiam.*

L. Deficient pueri et laborabunt. et iuvenes in infirmitate cadent. qui autem sperant in Domino, mutabunt fortitudinem. adsument pinnas [6]) sicut aquilae. current, et non laborabunt ambulabunt, et non deficient.

G. *Esurient enim pueri* [7]), *et laborabunt iuvenes. et electi sine robore erunt. qui autem sustinent Deum mutabunt fortitudinem. alas producunt sicut aquilae. currebu... et non laborabunt. ambulabunt. et non esurient.*

1) Sic in codice.

2) Ita codex; sed legendum *in numero*.

3) Legendum est *laborabit*.

4) Antea scriptum fuerat *cognovisti;* sed super fine verbi impositis elementis *sses*, emendatum est *cognovisses*.

5) Ut superius lege *laborabit*.

6) Iam alias vidimus *pinnas* pro *pennas* scribi.

7) Prius scriptum est *iuvenes*, et postea emendatum *pueri*.

... III. *) Taceant ad me insulæ. et gentes mutent fortitudinem. accedant et tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus. Quis suscitabit ab oriente iustum. vocavit [1]) eum ut sequeretur se. dabit in conspectu eius gentes et reges optinebit. dabit quasi pulverem gladio eius, sicut stippulam [2]) vento raptam. arcui eius persequitur eos. transivit in pace [3]) semitam in pedibus eius non apparebit.

G. *Edicamini sive renovamini ad me insulæ. principes iubilabunt fortitudinem. propinquantur et loquantur simul tunc iudicium annuntient. Quis suscitavit [4]) ab oriente iustitiam. vocavit eam iuxta pedibus suis et ambulavit. davit [5]) coram gentibus, et reges stupefaciet. et davit. et dabit [6]) in terra gladios eorum. et quasi stippulam expulsas arcus eorum et prosequitur eos. pertransiet in pace via pedum [7]) eius.*

L. Quis hæc operatus est et fecit. vocans generationes ab exordio. Ego Dominus. primus et novissimus ego sum. Viderunt insulae et timuerunt. extrema terrae obstipuerunt [8]). appropinquaverunt et accesserunt. unusquisque proximo suo auxiliabitur. et fratri suo dicet. confortare.

G. *Quis operatus est et fecit haec omnia. vocavit eam ille qui vocans eam a generationibus principii. Ego Deus primus. et in supervenientibus ego sum. viderunt gentes et timuerunt. extrema terrae propinquaverunt et venerunt simul. iudicans singulus proximum suum. et fratri adiuvare. et dicet. confortatus est vir faber. et ferrarius percutiens malleum simul minans.*

L. Confortavit faber erarius percutiens malleo eum. qui cudebat tunc temporis dicens. cluttino [9]) bonum est et confortavit eum in clavis ut non moveatur.

G. *Et dicet confortatus est vir faber. et ferrarius percutiens maleum simul minans. su.. ferrum aliquando quidem dicet bonum problima est vel propositio vel productio. confortavit ea in clavibus. ponent ea et non erunt commota.*

L. Et tu Israhel serve meus. Iacob quem elegi. semen Abraam amici mei. in quo appraehendi te ab extremis terræ. et a longinquis eius vocavi te, et dixi tibi. servus meus es tu. elegi te et non abieci te.

*) Notae stichometricae XCVIIII elementa extrema supersunt.
1) Legendum *vocabit*.
2) Sic in codice.
3) Duo priora elementa verbi huius super aliis deletis scripta sunt.
4) Ita codex.
5) Sic pro *dabit* codex; quod idem dicendum de aliis huiuscemodi verbis, ubi *v* pro *b* habemus.
6) Iterantur haec quasi per emendationem in codice.
7) Aliquid emendatum fuit sub prioribus huius verbi litteris.
8) Ita in codice.
9) Sic codex habet.

G. *Tu autem Israhel puer meus Iacob quem elegi. semen Abraham* [1]) *quem dile.... quem auxilien....is terræ et a longinquis eius vocavi te. et dixi tibi. puer meus es tu. elegi te. et non relinquam te.*

L. Ne timeas quia tecum sum ego. ne declines, quia ego Deus tuus. confortavi te, et auxiliatus sum tui. et suscepit te dextera iusti mei. Ecce confundentur et erubescent omnes qui pugnant adversum te. erunt quasi non sint. et peribunt viri qui contradicunt tibi. queres eos et non in .... viros rebelles tuos. erunt quasi non sint. et veluti consumptio homines bellantes adversum te. quia ego Dominus Deus tuus appraehendens manum tuam. dicensque tibi. ne timeas ego adiuvi te.

G. *Noli timere. tecum .... confortavit te. et adiuvavit te dextera iusta mea.*

... Noli timere ...... mortui estis ex Israhel. ego auxiliatus sum tui dicit Dominus et redemptor tuus sanctus Israhel. Ego posui te quasi plaustrum triturans novum habens rostra .... tia triturans montes et comminues et... e... si pulverem .... labis eos et ventus tollet et turbo .... et tu exultabis ... in sancto Israhel letab... r. sunt li... eorum.

... *Ecce ...antur omnes advers... erunt enim quas.. qui non sunt. et et pereant omnes contrarii tui. et queres eos et non invenies homines qui ... u.. erunt enim sicut hi qui non sunt et .... erunt adversarii tui quoniam ego Deus potens dexterae tuae. qui... noli timere ... a .. Israhel ego ... Deus ... Israhel.. ego. Ecce .... rotas plaustri... nov... trituran ... montes ... colles ... em ponebis et ... labis et*

ventus .... et turbedo .... s ... tu autem ... Israhel exultabunt paup... et egeni requ......... ta est...

1) Codex sic scribit, cum antea scripsisset *Abraam*.

Codicis pag. 108. Cap. XLI, 17-24.

Ego Dominus exaud.......us Israhel non derelinquam eos. aperiam in supinis collibus flumina, et in medio camporum fontes. ponam desertum in ...gna aquarum; et terram iuviam in rivos aquarum. dabo in solitudine cedrum et spinam et murtam [1]) et lignum olivae. ponam in deserto abietem. ulmum et buxum simul. ut videant et sciant et recogitent et intellegant pariter quia manus Domini fecit hoc. et sanctus Israhel creavit illud prope facite iudicium vestrum. dicit Dominus.

Græc. *Ego Dominus Deus. ego exaudiam Deus Israhel et non relinquam eos. sed aperiam super montes flumina. et in medio camporum fontes. faciam desertum in stagna aquarum. et sitientem terram in rivos aquarum. ponam in inaquosa terra cedrum et buxum. myrtum et cypressum* [2]) *et ulmum. ut vident et scient. et intelligent et cognoscent simul. quoniam manus Domini fecit hæc; et sanctus Israhel 'ostendit.*

L. Adferte si quid forte habetis dicit rex Iacob. ascendant et nuntient quaecumque ventura sunt. priora quæ fuerunt nuntiate. et ponemus cor n.... et sciemus novissima eorum. et quæ ventura sunt indicate nobis. adnuntiate quae ventura sunt in futurum. et sciemus quia dii estis vos. vene [3]) quoque aut male si potestis facite, et loquamur et videamus simul. ecce vos estis ex ni...lo. et opus vestrum ex eo quod non est. abominatio est qui elegit vos.

... Propinquat iudicium vestrum dicit Dominus Deus. propinquaverunt consilia vestra dicit rex Iacob. Propinquant et annuntiant vobis quæ ventura sunt. seu priora quæ fuerant ..e..r... et sciemus quæ sunt ultima et quæ ventura sunt. dicite nobis nuntiate nobis quæ in novissimo sunt. et sciemus quoniam dii estis. bona facite

et mala facite et mirabimur et videbimus simul. quoniam unde estis vos et unde operatio vestra? a terra abominatio elegit vos.

1) Sic habemus in codice.
2) In codice scribitur *cypessū* legendum *cypraessum*.
3) Sic codex; sed legendum *bene*.

Codicis pag. 39. — Cap. XLI, 25–XLII, 4.

L. Suscitavi ab aquilone et veniet ab ortu solis. vocavit [1]) nomen m..... et velut plastes conculcans humum.

G. *Ego autem suscitavi aqui.... enim nomine meo venient principes. et quasi lutus figuli. et sicut ..... eritis.*

L. Quis adnuntiavit ab exordio ut sciamus. et a principio u..... ..ans, neque praedicans, neque audiens sermones vestros. Primus ad Sion dicet. ecce......... et vidi et non erat neque ex istis quisquam qui iniret consilium et interrogatus responde...... vana opera eorum. ventus et inane simulacra eorum.

G. *Quis enim.... et quæ anteri... sunt? et diceb... quoniam ve... non est qui praedicat. neque qui in ... et ... estis ... spondent vobis. sunt enim qui faciunt vos et in van... hi qui seducent vos.*

L. Ecce servus meus. suscipiam eum. electus meus complacuit sibi in illo anima mea. dedi spiritum meum super eum. iudicium gentibus proferet. non clamavit [2]) neque accipiet personam; nec audietur foris vox eius. calamum quassatum non conteret et linum fumicans [3]) non extinguet. in veritate educet iudicium. non erit tristis neque turbulentus donec ponat in terra ..ud...ium. et legem eius insulae expectabunt.

G. *Iacob puer meus succipiam* [4]) *eum. Israhel electus meus suc... eum anima mea. et .... super eum ... cium gentibus eiiciet ... clamavit neque dimitt..t neque audita erit foras vox eius. calamum quassatum non conteret et linum fumicantem* [5]) *non extinguet. sed in veritatem eiciet iudicium. et resplendebit. et ..teretur donec ponat super terram iudicium. et in nomine eius gentes sperabunt.*

1) Sic videtur scriptum in codice pro *vocabit*.
2) Ita codex pro *clamabit*.
3) In codice sic scribitur.
4) Legendum *suscipiam*.
5) Uti superius scribitur pro *fumigantem*.

...quae germinant ex ea dans flatum popu.... Dominus vocavi te. et dedi te in fedus populi in lucem gentium. ut aperires..... vinctum de domo carceris, sedentis [1]) in tenebris.

G. *Haec dicit ... avit eum. qui firmavit terram. et ea quæ in ea sunt. et dans spiramen populo .... am ego Dominus Deus qui vocavi te in iustitia.. appraehendam manum tuam et conforta .... gentium. aperire oculos cecorum. eicere a vinculis compeditus* [2]). *et a domu...*

Ego Dominus [3]). hoc est nomen meum. gloriam meam alteri non dabo. et laudem .... ecce venerunt nova quoque ego adnuntio. antequam [4]) moriatur au......

...et nova ea quae ego annun.... et antequam adnuntiata sunt manifesta sunt nobis.

Lat. Cantate Domino canticum novum. laus eius ab extremis terrae. qui descenditis in mare. et plenitudo eius. insulae et habitatores earum.

G. *Ymnum* [5]) *dicite Domino. ymnum novum. principium eius. glorificate nomen eius ab extrem... terrae. qui descendunt in mare et...*

L. Sublevetur deser.... et civitates eius in domibus 'abitavitur [6]) Cedar. Laudate. a...tores petrae de vertice montium clamabunt. ponent Domino gloriam et laudem eius in insulis nuntiabunt.

G. *Letare desertum .... et procul civ.... et qui 'abitatis Cedar. leti erunt hi qui habitant petram de vertice montium clama... dabunt Deo gloriam virtutes eius in insulis annuntiabunt.*

1) Ita codex.
2) Sic codex sed legendum *compeditos*.
3) Heic scriptor adiunxerat *Deus*, quod postea deletum voluit.
4) In codice ita legendum est; scriptum est enim *antequā moriatur*.
5) Sic in codice.
6) Legendum *habitabitur*.

CXIIII. Dominus sicut fortis egredietur. sicut vir præliator suscitavit [1]) zelum. vociferabitur et clamavit [2]). super inimicos suos confortabitur. tacui semper silui patiens fui sicut pariens loquar.

G. *Dominus Deus virtutum egredietur. et conteret bellum. elevavit* [3]) *zelum. et clamavit* [4]) *super inimicos suos cum fortitudine.*

tacui a saeculo. numquid semper silebo et sustinebo? sustinui sicut parturiens.

L. Dissipabo et absorvebo [5]) simul. desertos faciam omnes montes et colles et omne gramen eorum exsiccabo. et ponam flumina in insulas et stagna arefaciam. educam cecos in via quam nesciunt, in semitis quas ignoraverant ambulare eos faciam. ponam tenebras coram eis in lucem, et prava in recta.

G. *Exterream et exsiccare faciam simul. et ponam flumina in insulas et stagna exsiccabo. et ducam cecos in via q... ignoraverunt. et semitibus quas nescierunt conculcare faciam eos. faciam eis tenebras in lumen. et prava in recta.*

L. Hæc verba feci eis et non dereliqui eos. ipsi autem conversi sunt retrorsum. confundantur confusione qui confidunt in sculptili. qui dicunt conflatili, vos dii nostri. surdi audite. et ceci intuemini ad videndum. quis cecus nisi servus meus. et surdus nisi ad quem nuntios meos misi? quis cecus nisi qui venundatus est? quis cecus nisi servus Domini? qui vides multa, non custodies. qui apertas habes aures nonne audies.

G. *Haec verba faciam et non relinquam eos. ipsi autem conversi sunt retrorsum. Confundimini confusione. qui confiditis in sculptiliis. qui dicunt conflatiliis. vos estis dii nostri. surdi audite, et ceci respicite videre. et quis cecus, nisi pueri mei? et surdi, nisi dominatores eorum. et ceci facti sunt servi Dei.*

1) Legendum *suscitabit.*
2) Ita codex pro *clamabit.*
3) Lege *elevabit.*
4) Sic pro *clamabit* iterum.
5) Codex sic habet pro *absorbebo.*

Codicis pag. 31. Cap. XLII, 21-XLIII, 3.

Vidistis multotiens et non observastis. apertae aures. et non audistis.

L. Et Dominus voluit ut sanctificaret eum et magnificaret legem et extolleret. ipse autem populus direptus et vastatus est. laqueus iuvenum omnes et in domibus carcerum absconditi sunt. facti sunt in rapinam. nec est qui eruat. in direptionem et non est qui di-

cat redde. quis est in vobis qui audiat hoc. adtendat et abscultet futura.

G. *Dominus Deus consiliavit ut iustificetur. et magnificet laudem. et aspexi et factus est populus in captivitate et in rapinam. Laqueus enim in cubiculis ubique et in domibus simul ubi occultaverunt eos. facti sunt in captivitate, et non fuit qui eriperet rapina, et non erat qui dicat redde. quis in vobis qui auribus percipiat hæc. audiet in ea quae futura sunt.*

L. Quis didit [1]) in direptionem Iacob et Israhel vastantibus. nonne Dominus ipse cui peccavimus. et noluerunt in viis eius ambulare. et non audierunt legem eius. et effudit super eum indignationem furoris sui et. forte bellum. et combussit eum in circuitu et non cognovit. et succendit eum et non intellexit.

G. *Quis dedit in direptionem Iacob, et Israhel captivantibus eum; nonne Deus? cui peccaverunt ei? et nolebant in viis eius ambulare. neque audire legis* [2]) *eius. et induxit super eos indignationem irae suae. et praevaluit sibi bellum. et qui conbusserant eos in circuitu. et non cognoverunt singulus eorum. neque posuerunt in mentem.*

L. Et nunc hæc dicit Dominus creans te Iacob, et formans te Israhel. noli timere. quia redemi te. et vocavi nomine tuo. meus es tu. cum transieris per aquas tecum ero. et flumina non operient te. cum ambulaveris in igne non conbureris, et flamma non ardevit [3]) in te quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israhel salvator tuus.

G. [4]) Et nunc haec dicit Dominus creans te Iacob et formans te Israhel.

In grae. *Qui fecit te Iacob et qui plasmavit te Israhel. noli timere quia redemi te. vocavi te nomen meum. meus es tu. et si transies per aquam tecum sum, et flumina non delebunt te. et si transieris per ignem non eris combustus. flamma non comburet te. quoniam ego Dominus Deus tuus sanctus Israhel salvans te.*

1) Sic pro *dedit* codex habet.

2) Iuxta graecam sintaxin post verbum ακουειν *audire* dicitur *legis* non *legem*.

3) Legendum *ardebit*.

4) Hic adest nota delenda G. *Graece*; et quaedam ex superioribus verbis iterantur ex versione hieronymiana.

L. Dedi propitiationem tuam Egyptum Ethiopiam et Saba pro te. ex quo honorabilis factus es in oculis meis et gloriosus ego dilexi te. et dabo homines pro te. et populos pro anima tua. noli timere quoniam ego tecum sum.

G. *Feci tibi commutationem Egyptum et Ethiopiam et Syinin pro te, a quo onorabilis factus es coram me gloriosus. et ego te dilexi. et dabo homines multos pro te. et principes propter caput tuum. noli timere quoniam tecum sum.*

L. Ab oriente adducam semen tuum. et ab occidente congregabo te. dicam Aquiloni da, et Abstro [1]) noli prohibere adfer filios meos de longinquo. et filias meas ab extremis terrae; et omnem qui invocat nomen meum in gloriam meam creavi eum. et formavi eum et feci eum.

G. *Noli timere quoniam tecum sum. ab oriente adducam semen tuum. et ab oriente* [2]) *colligam te. dicam Aquiloni. duc. et Abstro. noli impedire. affer filios meos a terra longinqua. et filias meas a summo terrae. omnes qui supervocati sunt nomen meum. in gloria enim mea composui eum. et plasmavi et feci eum.*

L. Educ foras populum cecum et oculos 'abentem. surdum et aures eis sunt. omnes gentes congretatæ sunt simul et collectæ sunt tribus. q... in vobis adnuntiet istud. et quæ prima sunt, audire nos faciat. dent testes eorum et iustificentur. et audiant et dicant. vere. vos testes mei dicit Dominus. et servus meus quem elegi, ut sciatis et credatis michi et intellegatis quia ipse ego sum.

G. *Et eduxi populum cecum et oculi... similiter ceci. et surd... aures 'abentes. omnes gentes congregatae sunt ... et congregati erunt principes ex ipsis. quis nuntiavit hæc. aut ea quae ab initio sunt. quis nuntiavit vobis. dent te .... eorum et iustificent. et audient et dicent vera. estote mihi testes, et ego testis. dicit Dominus Deus et puer quem elegi ut sciatis et credatis et intelligatis* [3]) *quoniam ego sum. ante me non est factus alter et post me non est.*

1) Codex ita pro *Austro,* ut et inferius.
2) Mendum certe codicis est pro *occidente.*
3) Prius scriptum erat, ut alias saepe, *intellegatis*, sed ab eadem manu emendatum est.

*)…. non est formatus Deus. et post me non erit. ego sum. ego sum Deus. et non est absque me salvator. ego adnuntiavi et salvavi. auditum feci. et non fuit in vobis alienus. vos testes mei dicit Dominus. et ego Deus vester. et ab initio ego ipse, et non est qui de manu mea eruat. operabor, et quis avertet illud.

G. *A me non est factus alter Deus. et post me non erit. ego Deus et non est absque me salvans. nuntiavi et salvavi. et non fuit in vobis alienus. vos michi testes, et ego Dominus Deus adhuc a principio; et non est qui de manu mea eripiat. faciam, et quis avertet illud?*

L. Hæc dicit Dominus redemptor vester sanctus Israhel. propter vos emisi [1]) Babylonem. et destruxi vectes universos. et Chaldeos in navibus suis gloriantes. ego Dominus sanctus vester creans Israhel rex vester.

Grae. *Sic dicit Dominus qui redimet nos* [2]) *sanctus Israhel. propter vos mittam in Babylonem. et suscitabo omnes fugientes. et Chaldei in navibus ….. diti erunt. Ego Dominus Deus sanctus vester. qui ostendi Israhel regem vestrum.*

…VIII. [3]) Hæc dicit Dominus Deus qui dedit in mari viam. et aquis torrentibus semitam. que [4]) duxit quadrigam et equum. agmen et robustum simul obdormierunt nec resurgent. contriti sunt quasi linum et extincti sunt. ne memineritis priorum. et antiqua ne intueamini. ecce ego facio nova. et nunc orientur. utique cognosceris [5]) ea.

G. *Sic dicit Dominus qui dat viam in mare. et in aqua robusto viam. qui eduxit quadrigam et equum et turbam robustam. sed dormierunt et non resurgent. extincti sunt sicut linum extinctum. nolite memorare antiqua. et prima nolite cogitare. ecce faci… quae nunc orientur et scieritis ea.*

L. Ponam in deserto viam et in invio flumina. glorificavit me bestia agri. dracones et strutiones [6]). quia dedi in deserto aquas. flumina in invio ut darem potum populo meo et electo meo populum istum formavi michi. laudem meam narravit [7]).

*) In codice apparent extrema inferiora notae numeralis, …VII, ut opinamur CXVII.

1) Forte legi posset *amisi:*

2) Forte antea scriptum fuit *vos;* sed emendatum est.

3) Notae stichometricae, quae supersunt, si-

gna iuxta Thommasi notam CXVIIII repraesentant.

4) Sic in codice videmus scriptum.

5) Ita codex.

6) Ut alias, et heic sic codex habet.

7) Legendum est *narrabit.*

Codicis pag. 41. Cap. XLIII, 19–XLIV, 4.

G. *Et faciam in deserto viam et in inaquosa ... benedice...strutionum. quoniam dedi in deserto aquam. et fluvios in inaquosa po... ... acquisivi virtutes meas narrare* [1]).

L. Non me invocasti Iacob. nec ..... arietem olocausti tui et victimis tuis non glorificasti me. non te servire .... prohibui [2]) in ture. non emisisti [3]) michi argento calamum et adipe victimarum tu .... servire me fecisti in peccatis tuis. praebuisti .....orem in iniquitatibus tuis.

Grae.... *Laborare te feci Israhel. non michi oves olocausti tui. neque in sacrificiis tuis neque laborare te feci in Libano neque acquisisti michi arge.....rum tuarum desideravi. sed in peccatis tuis et in iniquitatibus tu ...st....*

.... riam. ut iud.... simul. narra si quid abes ut iustificeris. pater tuus peccavit primus et interprætes [4]) tui praevaricati sunt in me. et contamin... principes sanctos. dedi ad internecionem Iacob. et Israhel in blasfemiam.

G. *Ego sum ego sum ipse qui deleo peccata tua et non recordabor. tu autem recordare et iudicemur. dic tu iniquitates tuas primum. ut iustificeris. patres vestri primi et principes* [5]) *eorum inique egerunt in me. et contaminati fuerunt principes sancta mea. et dedi..r... disperdere Iacob et Israhel in opprobrium.*

L. CXX... [6]) Et nunc au... Iacob serve meus et Israhel quem elegi. hæc dicit Dominus faciens et formans te ab utero auxiliator tuus. noli timere serve meus Iacob. et rectissime quem elegi. effundam enim aquas super sitientem et fluenta super ...... d.. spiritum meum super semen tuum. et benedictionem meam super stirpem tuam. et germinabunt super 'erbas quasi salices iuxta praeterfluentes aquas.

G. *Nunc autem audi puer meus Iacob, et Israhel quem elegi. sic dicit Dominus Deus qui fecit te et qui plasmavit te a ventre*

adhuc au...tus eris. noli timere puer meus Iacob et dilectus Israhel quem elegi.

1) In margine siglae sunt Cημ, ω͞ρ, scilicet σημειον, ωραιον, quod alias animadvertimus.
2) Ita codex habet.
3) Sic scriptum est pro *emisti*.
4) In codice scribitur *interp̄tes*.
5) Heic apparet antea fuisse scriptum *vestri*, quod postea deletum voluerunt.
6) Legendum CXXII.

Codicis pag. 12. Cap. XLIV, 3-11.

....superponam spiritum meum super semen tuum. et benedictiones meas .... et quasi salices circa fluenta aquarum.

....Iacob et hic scribet manu sua. Domino. et in nomine Israhel adsimi.....

..... vocabitur in nomine Iacob. et alter superscribet. Dei ego sum. in nomi....

.... rex Israhel. et redemptor eius Dominus exercituum. ego primus, et ego novis....... vocet. adnuntiet et ordinem exponat michi ex quo constitui populum anti..... adnuntient eis..... timere neque conturbemini. ex tunc audire te feci, et...

G. *Sic dicit Dominus Deus rex Israhel ... Sabaoth Israel. ego primus et ego ....ent. nuntientur vo... nolite abscondi. non a principio audistis et nuntiavi vobis.*

L. Numquid est Deus asque [1]) me. et formator quem ego non noverim. plaste idoli omnes nichil sunt et amantissima eorum non proderunt eis. ipsi sunt testes eorum. quia non vident, neque intellegunt ut confundantur. quis formavit Deum et sculptile conflavit ad nichil utile. ecce omnes participes eius confundantur.

G. *Testes vos estis si est Deus praeter me. et non audierunt tunc qui plasmabant et sculptile faciebant. omnes vani sunt qui faciunt desideria eorum quae non prodebunt* [2]) *eos. sed confusi erunt omnes qui formant deum. et sculptile faciunt* [3]) *inutilia. et omnes unde fact..... exsiccati sunt et s.... ab hominibus.*

1) Sic in codice pro *absque* scribitur.
2) Ita codex habet.
3) Aliquid heic immutatum emendatumque est, quod distingui nequit.

L. Fabri enim sunt ex hominibus. convenient omnes. stabunt et pavebunt ..... faber ferrarius lima operatus in prunis et in malleis formavit illud, et ..... tudinis suae. esuriet et deficiet. et non bibet aquam.

G. *Surdi ab hominibus ... simul et stent simul confundentur, quoniam exaquere* [1]) *fecit faber ferrum ..... illud. operatus est illud in brachio virtutis suae. et esuriet. et infir..... et non bi....*

...Artifex lignarius extendit normam formavit illud in runcina fecit .... lar.....no tornavit illud. et fecit imaginem viri quasi spec.... cedros tulit ilicem et quercus quae steterat inter .... ta ....nibus in focum. sumpsit ex eis et calefactus est. et succendit et coxit panes. de reliquo autem operatus est deum et adoravit. fecit sculptile. et curvatus est ante illum [2]). medium eius combussit ignis et de medio eius carnes comedit.

G. *Elegit faber lignum. stare fecit illud in mensura. et in colla ordinavit illud. et fecit illud quasi formam hominis; et quasi pulchredinem* [3]) *hominis firmare illud in domu; quod incidit lignum a saltu quod plantavit Dominus. et pluvia crevit. ut sit hominibus in incendium. et accipiens de eo calefactus est. et accensi* [4]) *cocuerunt* [5]) *panes super his ... relicum* [6]) *autem fecerunt deos et adorant eos. cuius medium combussit igni. et cocuerunt panes super eis* [7]). *et super ei* [8]) *carnem coxit manducare et satiatus et calefactus dixit. suave est mihi quoniam calefactus sum et vidi ignem. relicum autem fecit deum sculptitum* [9]) *et adoravit illud. et orat ad eum dicens. eripe me quoniam deus meus es tu.*

L. Coxit pulmentum et saturatus est, et calefactus est. et dixit. Va [10]) calefactus sum vidi focum. relicum autem eius deum fecit sculptile sibi. curvatur ante illum. et obsecrat dicens. libera me quia deus meus es tu.

1) Codex sic habet pro *exacuere*.
2) Ita codex.
3) Sic legitur in codice.
4) Antea scriptum fuerat *accesi;* quod idem calligraphus emendavit.
5) Ita codex.
6) Sic in codice.
7) Prius *eos*, deinde *eis* scriptum est.
8) Ita codex.
9) Sic in codice legimus.
10) Ita codex habet.

.....obliti enim sunt ne videant oculi eorum. et ne intellegant corde suo. non recogitant.....que sentiunt ut dicant; medietatem eius combussit igne, et coxit super carbones eius....i. et de reliquo eius idolum faciam. ante truncum eius procedam [1]). pars eius cinis est. cor i... adoravit i... et non liberavit animam suam. neque dicet. forte mendacium est in dextera mea.

G. *Nescierunt sapere .... scurati sunt aspicere oculis eorum. et intelligere cor eorum. neque cogitaverunt anima eorum. neque scivit prudentiam. quoniam medium combussit igne, et coxit super prunas eius panes. et carnem coxit et manducavit. et relicuum eius abominationem .... et adoravit illud. scito quoniam cinis est cor eorum. et errant ; et nemo potest liberare animam suam. vidistis et non dic .... quoniam mendacium in dextera mea.*

L. Memento horum Iacob et Israhel. quoniam servus meus es tu. formavi te. servus meus es tu Israhel. ne obliviscaris mei. delebi [2]) ut nubem iniquitates tuas. et quasi nebulam peccata tua. revertere ad me. quoniam redemi te. laudate cæli. quoniam fecit Dominus. iubilate extrema terrae. resonate montes laudationem. saltus et omne lignum eius. quoniam redemit Dominus. Iacob. et Israhel glorificabitur.

G. *Memento horum Iacob et Israhel. quoniam servus mihi es tu. formavi te puerum meum. et tu noli ..... obliviscer... ecce enim delevi ut nub... iniquitates tuas. et ut nebulam peccata tua. revertere in me. et red..... te. letamini. quoniam misertus es Deus Israhel. iubilate fundamenta terrae. clamate montes letitiam. colles et omnia ligna quae in eis sunt. quoniam liberavit Deus Iacob. et Israhel glorificabitur.*

1) Ita codex habet pro *procidam*. 2) Legendum est *delevi*.

Codicis pag. 20. Cap. XLIV, 24-XLV, 4.

CXXIII. Haec dicit Dominus redemptor tuus. et formator tuus. ex utero. ego sum Dominus faciens omnia. extendens celos solus. stabiliens terram. et nullus mecum. irrita faciens signa divinorum. et

ariolos in furorem vertens. convertens sapientes retrorsum, et scientiam eorum stultam faciens. suscitans verbum servi sui. et consilium nuntiorum suorum complens. qui dico Ierusalem habitaveris [1]. et civitatibus Iuda. edificamini. et deserta eius suscitabo. qui dico profundo desolare, et flumina tua arefaciam. Qui dico Gyro [2]) pastor meus. et omnem voluntatem meam complebis. Qui dico 'Ierusalem edificaveris, et templo fundaveris.

G. *Sic dicit Dominus qui redimit te. et qui format te ex utero. ego Dominus complens omnia. extendi celum solus. et firmavi terram. Quis alter dissipavit signa pythonicis. et indivinationes a corde? convertens prudentes retrorsum; et consilium eorum stultum faciens. et stabiliens verba pueri sui. et consilium aggelorum* [3]) *suorum verum ostendens. qui dicit 'Ierusalem habitaveris. et civitatibus Iudeae edificabimini. et deserta suscitabuntur. sive or...untur. qui dicit abysso. desolaberis. et flumin.. tua exsiccabo. qui dico Cyro* [4]) *prudens esse. et omnes voluntates meas faciet. qui dico Ierusalem edificaveris et domum sanctum meum* [5]) *fundabo.*

L. Haec dicit Dominus Christo [6]) meo regi. cuius appraehendi dexteram ut subiiciam ante faciem eius gentes, et dorsa regum vertam et aperiam coram eo ianuas. et portae non claudentur. ego ante te ibo. et gloriosos terrae humiliabo. portas aereas conteram, et vectes ereos confringam. et dabo tibi thesauros absconditos et arch..na [7]) secretorum. ut scias quia ego Dominus, qui voco nomen tuum. Deus Israhel. propter servum meum Iacob, et Israhel electum meum. et vocavi te in nomine tuo. adsimilavi te. et non cognovisti me.

Grae. *Sic dicit Dominus Deus* XPO *meo Cyro. cuius appraehendi dexteram eius. obedient coram se gentes. et virtutem regum cons.. ..dam. aperire coram eius portas. et civitates non conclaudentur. ego ante faciem tuam ibo. et montes explanabo. portas aereas conteram. et vectes.*

1) Ita hic codex, et pariter in similibus verbis, quae sequuntur.

2) Sic codex habet.

3) Graeco more sic codex scribit.

4) Ita codex.

5) Sic in codice *scm meum.*

6) In margine, qui praecisus est, apparet littera *C* et extremitatem litterae *y;* erat ibi certe verbum *Cyro.*

7) Hoc pacto codex habet.

et vectes[1] *ereos confringam. et dabo tibi thesauros obscuros absconditos invisibiles aperiam tibi. ut scias quoniam ego Dominus Deus tuus. qui vocat nomen tuum Deus Israhel. propter Iacob puerum meum. et Israhel electo meo. ego vocabo te nomine meo; et accipiam te. tu autem non cognovisti me. quoniam ego Dominus Deus, et non est ultra praeter me Deus.*

L. Ego Dominus et non est amplius praeter me Deus. accinxi te; et non cognovisti me. ut sciant hi qui ab ortu solis et qui ab occidente. quoniam absque me non est. ego Dominus et non est alter. formans lucem et creans tenebras. faciens pacem et creans malum. ego Dominus faciens omnia hæc.

...Ego Dominus et non est amplius praeter me Deus. confortavi te. et non vidisti me. ut scient hi qui ab oriente solis et qui ab occidente quoniam non est ultra præter me. Ego Dominus Deus et non est ultra. ego qui formavi lucem et qui feci tenebras. faciens pacem et creans mala. ego Dominus Deus faciens hæc omnia.

L. Rorate celi desuper et nubes pluant iustum. aperiatur terra et germinet salvatorem. et iustitia oriatur simul. ego Dominus creavi eum.

G. *Letetur celum desuper et nubes asper..ent iustitia. orire facia.. terra. et germinet misericordiam et iustitiam. orientur simul.*

INTER.[2] *Quomodo ros de celo et iustitia de terra possunt simul ori..... Huic*[3] *indicat* $\overline{\text{XPI}}$ *nativitatem qui quasi ros, Deus est. et ut homo sine peccato iustitia a terra vi...*[4] *Dei gennitrice*[5] *simul persona Deus et homo natus est.*

L. Vae qui contradicet fictori suo. testa de Samiis terrae. numquid dicit lutum figulo suo. quid facis. et opus tuus[6] absque manibus est. vae qui dicit patri. quid generas. et mulieri. quid parturis?

G. *Ego sum Dominus Deus qui creavi te. quale melior composui lutum figuli. numquid qui arat arabit terram totam diem? numquid dicet lutum figuli. quid facis? quoniam non operaris neque habes manus. qui dicit patri, quid generabis? et matri, quid parturis?*

1) Haec ex superiori pagina sunt.

2) Ista *interpretatio* ab eadem manu, sicut et aliae adnotationes, adiecta est.

3) Legendum *hic*, ut alibi vidimus.

4) Videtur legendum *viva*.

5) Illa ingeminatio pro *genitrice* a graeco γεννητρια orta certe est.

6) Ita codex pro *tuum*.

...[1])... in ab .... congregam ... u... Chal...
Audi m.. Iacob et Israhel q.... ram dextera mea firm...... quis eis nuntiavit haec talia. dili.....
...tus sum .... induxi eum .... et audite .... a principio

...ylone. fugiens a Chaldeis..... ad extremum terrae. dicite re...am de petra produxit eis. et scin....
...fugiens a Chaldeis voce letit.... remum terrae. dicite. redemit Dominus se..... cisa erat petra et fl... aqu...
Dominus ab utero vocavit me de ventre...........um acutum. in umbra manus suae prot.....

1) Haec duo postrema fragmenta veniunt ex parva lacinia vetusti codicis, quam reperiebamus adnexam ad calcem cuiusdam codicis Bibliothecae nostrae Cryptoferratensis. (Conf. Prolegg. §. X, et adnot. ad pag. 105 huius editionis). Monemus praeterea in his edendis varietatem characterum inter hieronymianum et eum qui ex graeco est textum, non observasse, quandoquidem, etsi in quibusdam verbis id facile fieri posset, in aliis tamen, quae reperimus, syllabis dissociatis certo definiri cuius essent versionis, nequiverat.

ADNOTATIONES

AD GRAECUM TEXTUM PROPHETARUM *)

Pag. 1, a, I, 1. Priora prophetiae verba, ut in Prolegomenis monuimus §. XVI. charactere erecto et purpureo scripta fuere ; quorum vix aliquot elementa supersunt, in quibus caetera supplenda sunt hac ratione; ΟΡασις ην ειδεν ΗΣΑΙΑΣ ΥΙΟΣ ΑΜΩς Ην ειΔΕΝ ΚΑΤΑ ΤΗς ιΟΥΔΑΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΙΛΗΜ ΕΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΖΙΟΥ ΚΑΙ ΙΩΑΘαΜ ΚΑΙ ΑΧΑΖ ΚΑΙ ΕΖΕκΙΟΥ ΟΙ ΕΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝ ΤΗς ΙΟΥΔΑΙΑς.

Ibid. XIII, 2. Haec et duo, quae praecedunt lineae, charactero rotundiori minimeque inclinato descriptae sunt, et verbum postremum ΥΙΟC scribitur.

Ibid. b, XI, 3. In margine recentiori manu adiunctum est: ουκ εστιν εν αυτω ελοκληρια, de quo conf. Prolegg. §. XLIV.

Pag. 4, b, lin. ult. 4. Elementa extrema ΤΕΣ erecto charactere sunt exarata.

Pag. 5, b, I, 5. Titulus fere totus evanuit, sed accentus et spiritus atramento descripti conspiciuntur.

Ibid. XV, 6. Idem calligraphus scripsit αυτο, et superaddito ω emendavit αυτω.

Pag. 7, b, I, 7. Heic, ut alibi offendes; aliqua desiderantur ex corrosione membranae.

Pag. 9, a, IX, 8. Eadem manus emendavit ιματιον, cum antea scripsisset ιματιων.

Ibid. XI, 9. Quaedam interlinearia heic adiecta apparent, quorum vix aliquod incertum elementum graecum distingui potest ..τ..μ...

Ibid. XII, 10. Latina heic sunt quaedam verba interlinearia fere omnino deperdita ...*u.. tui est...ma...*

Pag. 13, a, VII, 11. Ab eadem manu αμπελον pro αμπελων emendatum est.

Pag. 14, a, XXI, 12. Interlinearia quaedam vestigia apparent: δεκα ζευγ αμπ.......

Ibidem b, I, 13. Hic est nota stichometrica XIIII. Cf. Prolegg. §. LXIV

Pag. 17, a, XIX, 14. Apposita hic est notula stichometrica XVII.

Ibid. b, VIII, 15. Eadem manus prius scripserat εκαλυπτον.

Pag. 18, a, VII, 16. In margine codicis legimus: Ιστεον ως μεχρι τουτο

(*) Nota numeralis prior indicat editionis nostrae pagellam, litterae *a*, *b* eiusdem pagellae primam alteramve columnam, sequens nota numeralis lineam columnae, postremus numerus seriem exhibet numeralium signorum, quae in editione sunt apposita. Cf. Prolegg. §. LXXI.

προηλθεν ωριγενει ο ἑβδομος των εις τον προφητην εξηγητικων τομος. *Sciendum quod hucusque progressus est Origenis tomus septimus Enarrationum in Prophetam.* Cf. Prolegg. §. XXXVI. Deinde in codice sequitur nota XVIII stichometriae.

Ibidem. IX. Ab eodem scriptore in margine ad verbum Σεραφιμ haec adiuncta est interpretatio unciali charactere: Σεραφιμ ερμηνευονται κατα την ελλαδα φωνην εμπιπρωντες ἡ εμπριστοι. *Seraphim in graeca lingua Inflammantes vel Inflammati interpretantur.* Confer Procopium Gazaeum in Isaiam, editum a Curterio an. 1580.

Ibidem b, XX, 17. In margine legimus haec ad ea, quae in textu sequuntur: Σημαινει δια τουτων την απελθουσαν πρωτην υπο ρωμαιων τω τοπω πολιορκειαν μετα τα κατα του σρς αυτοις τολμηθεντα. καθ' ην ιουδαιων πλεισται πολεις επι αυτοκρατορος ουεσπασιανου δηωθεισαι αφανεις παντελος κατεστησαν ως μηδε μνημη αυτων μηδε ονομα περιλειπεσθαι. Ο δη εσται γνωναι και απο της φλαυιου ιωσηπου ιουδαϊκης ιστοριας πλειστω . . . μνημονευουσης ιουδαικων πολεμων εξηνδραποδισμενων υπο ρωμαιων· κατα δε τους δηλωθεντας χρονους καθ' ους και οικοι πλειστοι οσοι αναιρεθεντων οικητορων προριζοι ηφανισθησαν. Per haec ostendit primam, quae ventura erat a Romanis Loci (sancti) obsidionem post ea quae ipsi (Iudaei) adversum Servatorem ausi sunt. In ea quamplurimae Iudaeorum civitates Vespasiano Imperatore vastatae penitus deletae sunt, ita ut earum neque nomen neque memoria superesset. Quod quidem agnoscere est et a Flavii Iosepi historia Iudaica; quae ..... plurium e Iudaicis bellis memoriam exhibet, (et) illorum, qui a Romanis in servitutem sunt adducti eo tempore, quando plurimae habitationes ... incolis interfectis, funditus sunt deletae. » Confer Procopium pag. 104. Ibidem haec sequitur adnotatio: Αντι δε του « και μετα ταυτα μακρυνει ο θς τους ανους » σαφεστερον εξεδωκεν ο συμμαχος ειπων « μακραν ποιησει ο θς τους ανους » Σημαινει ο λογος ἡν κατα τον αυτον χρονον υπεμειναν αιχμαλωσιαν το πληθος του ιουδαιων εθνους και τον διασκεδασμον ον διεσκεδασθησαν φευγοντες τας επικειμενας αυτοις συμφορας. Loco vero illius « *Et post haec elongabit Deus homines* » clarius reddidit Symmachus dicens «*Longe faciet Deus homines.*» Verba autem haec indicant captivitatem, quam eodem tempore passa est multitudo gentis Iudaeorum, et dispersionem qua dispersi sunt cum instantes aerumnas effugerent. » Fere ad verbum haec leges apud Procopium pag. 104. Denique et aliquot alia adnotationum verba in duobus extremis paginae lineis descripta fuere, ex quibus hae reliquiae supersunt.....ε..φ.... μακρυνθωσιν του τοπου· το τηνικαυτα πληθυνθησονται φησιν........ ετεροι οντες των προτερων: .... elongati fuerint a Loco (sancto) tum multiplicabuntur ait .... cum sint ... prioribus.» Cf. Procopium pag. 104.

Pag. 19, a, X, 18. Ad verba και παλιν εστιν εις προνομην haec adiuncta sunt in margine uncialia: Επληρουτο δε και αυτη η προφητεια κατα τους αδριανου χρονους· καθ' ους δευτεραν υπομειναντες ιουδαιοι πολιορκειαν εις τοσουτο κακων περιεστησαν ως τα με(ρη) ιερουσαλημ αυ(της) εις εσχατα ερημιας ελθειν· αυτοις δε νομοις

*

και διαταγμασιν αυτοκρατορικοις μηδ' εξ αποπτου την ερημιαν της αυτων μητροπολεως θεωρειν επιτρεπεσθαι. Haec etiam prophetia impleta est Hadriani temporibus; quando Iudaei secundam obsidionem passi in tantum devenere malorum, ut eiusdem Ierosolymae regiones ad extremam desolationem essent adductae, ipsis vero lege et mandato Imperatoris neque e speculis desolationem metropoleos suae conspicere liceret. » Cf. Procopium pag. 105.

Ibidem XXI, 19. In margine adiungitur: Αραμ η συρια εστιν. Aram Syria est. » Conf. Procopium pag. 109.

Ibidem. Ad verbum Φακες adnotatum legimus: ουτος της σαμαρειας ην βασιλευς· σαμαρια δε εστιν η νυν καλουμενη πολις σεβαστη. Hic erat rex Samariae; Samaria vero est, quae nunc civitas Augusta (Sebaste) appellatur. » Cf. Procopium pag. 108–109.

Ibidem b, III. Interpretatio adest ad verba οικον δαυιδ - ουτως εκαλουντο οι απο γενους δα̅δ παντες οι εκ διαδοχης αυτου αρχοντες τε και αρχομενοι. Sic appellabantur omnes ex genere David, qui ei fuere successores tum reges tum subditi. » Cf. Procopium pag. 108.

Ibidem X, 20. Ad verbum σαλευθη refertur notula uncialibus descripta litteris: αντι του εθορυβηθη κατα δε τον συμμαχον εκλονηθη: videlicet illud σαλευθη est loco illius εθορυβηθη *(turbata est), iuxta Symmachum vero* εκλονηθη *(excussa est).* Ad rem cl. Vercellone in Dissert. de codice nostro p. 16 animadvertit hanc notulam nonnihil praeseferre obscuritatis, praesertim cum nil hac de re in caeteris instrumentis biblicis appareat, et verbum θορυβέω apud LXX interpretes infrequens, saepe apud Symmachum occurrat; cum autem Aquila verbum κλονέω saepius usurpet. At vero si verba ut sonant accipienda sunt, mihi videtur scholiastes explanare voluisse significationem verbi σαλεύω hoc in loco. Heic enim agitur de arbore a vento commota, et cum verbum σαλευω a σαλος *commotio maris* proprius de mari dicatur, hinc scholiastes ait in textu usurpari σαλεύω pro θορυβέω, quod indicat *perturbationem.* Adiungit tamen hoc in loco Symmachum aptissime scripsisse εκλονηθη; nam κλονεω videtur ad res solidas commotas significandas bene usurpari. Qua in re praetereundum non est et apud Symmachum pro κινέω haberi κλονέω Iudic. IX, 13, ubi quoque de arboribus sermo est. Cf. Prolegg. §. xxxv.

Pag. 20, a, XXV, 21. Ad verbum Εφραιμ in margine legimus ουτως εκαλειτο το πληθος των ενεακημισυ φυλων του ισλ δια τον εξ εφραιμ αυτων βασιλευσαντα. Sic appellabatur multitudo tribuum novem et mediae Israhel, ex eo quod et Ephraem rex illarum fuerat. » Confer Procopium pag. 109.

Ibidem b, VII, 22. Iam in Prolegomenis §. xxxvi. diximus hic in margine haberi: ιστεον ως μεχρι τουτων προγενει προηλθεν ο ογδοος των εις τον προφητην εξηγητικων τομος. *Scire est hucusque processisse tomum octavum Explanationum Origenis in Prophetam.*

Eodem in loco apposita est nota latina stichometriae XXII.

Pag. 21, b, IV, 23. Ad verbum συριει haec adnotantur: Σημαινει δια

τουτων ὁ λογος αιγυπτιων ανδρων εφοδον, οὓς δια το λυθροις και αιμασι της (τοις) κατα την ακαθαρτον ειδωλολατρειαν χαιρειν, παραβαλλειν μυιαις. ὅτ φησιν, ἥξειν επι την ιουδαιων χωραν, ουκ ανευ θυ· νευματι δε αυτου του κυ διεγειροντος και ωσπερ συριγματι παρορμωντος αυτους, ηκειν απο της αιγυπτου· και ουκ απο πασης ταυτης αλλ' εκ μερους αυτης. *Per haec Scriptura indicat Aegyptiorum expeditionem – quos comparari muscis, eo quod immundo idolorum cultui intenti sanie et sanguine delectantur – ubi dicit venire super regionem Iudaeorum non sine Dei consilio - eiusdem autem Domini nutu, illos veluti sibilo excitantis ac cientis venire ab Aegypto; non vero ab universa hac regione, sed ab eius parte.* » Cf. Procopium pag. **119**.

Ibidem VIII, 24. Interpretatio haec adiungitur verbo μελισση:-Δυναμιν λεγει της (lege την) ασσυριων πολεμικην ην δια το πολεμικω κεντρω κεχρησθαι και των λοιπων εθνων τοτε κρατειν, μελισση ὁ λογος απεικασεν. *Bellicam Assyriorum virtutem indicat, quam Scriptura api comparavit, eo quod bellico utebantur aculeo, et tunc caeteris gentibus dominabantur.*» Cf. Procopium pag. **119–120**.

Sequitur et altera adnotatio ad versic. **19**. Πεπληρωται δε ταυτα κατα τους χρονους της πρωτης πολιορκειας της ιερουσαλημ της υπο βαβυλωνιων γερομενης· καθ' ους αιγυπτιοι μεν αι καλουμεναι μυιαι· οτε τουτον (lege τουτων) βασιλευς φαραω νεχαω ..πελθων ιουδαιων χωρα, τ.... ιωσιαν βασιλεα ...ρουσαλημ των ... φανων και θε... ανδρων ουδ.... υτε.... Ετ...............ας δη ως ... ς ασσυριους οικητορα ... τ... ιουδαιων χωρας κατεστησεν. *Haec autem impleta sunt tempore primae obsidionis, quae a Babyloniis facta est; quo tempore aderant quidem Aegyptii, qui muscae vocantur: quando illorum rex Pharao Nechao regionem Iudaeorum aggressus Iosiam regem Ierusalem ..... hominum .... Assyrios constituit habitatores regionis Iudaeorum*. Quae Procopius habet pag. **120**, nonnihil conferrent ad supplenda, quae in codice perierunt.

Ibid. XIX. Ad verba Εν τη ημερα κ. τ. λ. refertur adnotatio: Σημαινει δια τουτων της ασσυριων και χαλδαιων αρχη... καθαιρεσιν· παρετειναν μεν γαρ ασσυριοι κρατουντες τη..... αιγυπτου τε και λιβυης και των πλειστων μερων του παν.... χιλιοις που τριακοσιοις· διο φησιν – εν τη ημερα ε..... του βασιλεως ασσυριων ου την κεφαλην μονον τ.... (quae sequuntur in superiore margine sequentis paginae codicis legimus) οτε της οικουμενης εκρατ.... ασσυριοι αλλα και τας τριχας των ποδων δηλαδη το ανδρει...μ... και τον π..γ....τεστιν τον κατα φυσιν ανοις πρεποντα κοσμον. *His significat ... eversionem principatus Assyriorum et Chaldaeorum. Siquidem Assyrii imperii fines propagarunt super Aegyptum et Lybiam plurimasque regiones ... (per annos) mille et tercentos. Iccirco dicit* – In die illa radet Dominus, *non modo* caput.... *(ex Procopio pag. 120 adiunge* παλαι κομωσαν *olim coma superbum) quando orbi dominabantur Assyrii; sed et* pilos pedum; *idest virilem* ... et barbam, *quae a natura conveniens datum est viris ornamentum.*

Ibid. XXI, 25. Supra verbo ΜΕΜΕΘΥCΜΕΝΩ legimus minori chara-

ctere, fortasse saeculi XI, inter lineas μεμισθωμ$_{ζ}$.

Eodem autem in loco ad verbum praecedens ξυρω adnotatur charactere unciali: Ξυρον δε μεμεθυσμεν.... του κ̅υ̅ λεγει ετερον τι πολεμικον γενος δι' ου την πασαν βασιλειαν και δυναστει... ξυρ.. φ.. τον θ̅ν̅. *Novacula inebriata... Domini indicat aliam quamdam gentem bellicosam, per quam omne regnum et potentiam...... Deum.*

Pag. 22, *a*, *XIV*, 26. Minoribus graecis litteris et recentioribus caeteris in margine quaedam adiecta sunt, quorum nulla integra verba legere datum est.

Pag. 23, *a*, *I*, 27. Et hic etiam adnotatum aliquid minori charactere conspicimus, cuius has reliquias excerpere potuimus + Τι δε εστιν το υδωρ του σιλωαμ· ο επηγγελμενος....... υδατος ζωντος αλλομενου εις ζωην αιωνιον.... τι ειρητ.... λανθανοντως και ησυχως συνεπορευετο τω λαω + *Quid est aqua Siloam; qui praenuntiatus... aquae vivae salientis in vitam aeternam... quid... clam et placide confluit populo.*

Ibid. b. Legimus + Πεπληρωται δε ταυτα κατα την ιστοριαν επι των τοῦ Ιερεμιου του προφητου χρονων καθ' ων επιστας ναβουχοδονοσορ ο των ασσυριων βασιλευς... ας αυτους... ατωτευσεν + *Haec impleta sunt tempore Ieremiae prophetae, quando Nabuchodonosor rex Assyriorum .... castra posuit.* » Conf. Procopium. pag. 129.

Pag. 24, *b*, *XII*, 28. Quamquam illud τοτε in medio lineae sit post aliquid spatii vacui descriptum; in margine tamen adest signum –›– quod indicat sectionem incohandam, quod saepe in codice factum est. Animadversione quidem digna res est in vetustissimis codicibus, praesertim in Vaticano 1209, non semper initium a linea, sed aliquod spatium vacuum indicare sectiones.

Pag. 25, *b*, *XX*. In margine post signum ⸖ quod respondet verbo ποιει in textu, legimus unciali charactere scriptum ΠΙΕ.

Pag. 28, *in fine* 29. Post haec folium desideratur.

Pag. 30, *in fine* 30. Extremae litterae adiunctae huic pagellae erectiori forma descriptae sunt, ut et in Prolegomenis monere curavimus.

Pag. 31, *b*, *XXI*, *et seqq.* 31. Haec verba maioribus characteris formis expressa, in codice rubro colore et erecta forma sunt exarata.

Pag. 32, *a*, *in fine* 32. Idem calligraphus prius scripserat οπλωμαχω.

Ibidem b, *in fine* 33. Et heic folium deest.

Pag. 33, *a*, *X*, 34. Sic ποιμαινες pro ποιμενες in codice legimus.

Pag. 34, *b*, *XV*, 35. Et hic quoque, quin a linea textus exordiatur, vidimus signum –›– distinctionis.

Pag. 35, *a*, *XXI*, 36. Hoc in loco κατα iteratum erat ex errore; ideoque postea abrasum est.

Pag. 37, *a*, *in fine* 37. Verba aliquot hic fuerant purpureis descripta litteris.

Ibid. b, *XI*. Legendum est βοσκηθησονται.

Pag. 38, *a*, *V*, 38. Titulus miniatus excitari nequivit.

Ibidem XXII. Legendum est περιζωσασθαι, quod apud alios est περιζωσασθε.

Pag. 38, *b*, *II*, 39. Verbum ολολυζεται superimposito ε in postrema syl-

laba emendatum est ολολυζετε, quod a prima manu factum videtur.

Pag. 39, a, XXIV. Dividenda forte sunt verba επιτα δε.

Pag. 41, a, XIV, 40. Titulus purpureus evanuit: ubi legendum erat ΤΟ ΡΗΜΑ ΚΑΤΑ ΔΑΜΑΣΚΟΥ.

Ibid. b, V. Coniunge τα δε et lege ταδε.

Ibidem XIX. In codice legimus καταλειφθη.

Pag. 42, a, XIII, 41. Dividimus ουκ αψονται ut in Sixtina editione legitur; codex autem noster haud vetat, quominus quis dividat ου κοψονται.

Ibidem XV, 42. In margine adest signum –›– sectionis.

Ibidem b, XIII, 43. Nota stichometrica XLVI, quae textui latino marginis respondet, ad latus textus graeci heic adiuncta est.

Pag. 43, a, XXV. Lege κατοικουμενη.

Pag. 44, a, XIV, 44. Eadem videtur manus, quae inscripto ο voluit legendum ελπιζον pro ελπιζων, quod mendum erat.

Ibidem XXI, 45. Visionis titulus ΟΡΑΣΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ non apparet.

Pag. 45, a, IV. Coniungenda sunt Τα δε, et Ταδε legendum.

Ibidem b, XIX. Lege συμβουλοι.

Pag. 46, b, XIX, 46. Heic adest –›– signum distinctionis.

Pag. 47, a, XVII. Videtur calligraphus antea scripsisse ιασονται, ac deinde emendasse ιασεται.

Ibidem XXIII, 47. Hoc in loco tantum graeca nota stichometriae Ν *quinquaginta* calligraphus in margine apposuit. » Confer Prolegg. §. XLIV.

Ibidem b, XVI, et seqq. 48. Titulus purpureus evanuit, tantummodo spiritus et accentus atramento consignati superfuerunt. Hic iuxta Sixtinam editionem legendum erat: ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΟΤΕ ΕΙΣΗΛΘΕ ΤΑΝΑΘΑΝ ΕΙΣ ΑΖΩΤΟΝ ΗΝΙΚΑ ΑΠΕΣΤΑΛΗ ΥΠΟ ΑΡΝΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΣΣΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΟΛΕΜΗΣΕ ΤΗΝ ΑΖΩΤΟΝ ΚΑΙ ΕΛΑΒΕΝ ΑΥΤΗΝ ΤΟΤΕ ΕΛΑΛΗΣΕ ΚΣ ΠΡΟΣ ΗΣΑΙΑΝ ΥΙΟΝ ΑΜΩΣ ΛΕΓΩΝ.

Pag. 48, b, XVI, 49. In hac linea visionis inscriptio minio exarata fuit. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ.

Pag. 50. In ipsa fronte paginae *num. 50* animadvertimus nonnullas abrasiones profundiores hinc inde ad latus tituli ✠ ΗΣΑΙΑΣ ✠, quo in loco fortasse olim descriptus fuit purpureus titulus, qui in ipso initio contextus desideratur: ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΙΔΟΥΜΑΙΑΣ.

Ibid. b, I. Legendum est μισθωτου.

Ibid. IX, 51. Titulus ΤΟ ΡΗΜΑ ΤΗΣ ΦΑΡΑΓΓΟΣ ΣΙΩΝ evanuit.

Pag. 51, b, V, 52. Illud, quod apostrophon appellatur απ' ex errore ibi adiunctum est vel a primo amanuensi vel alia manu; fortasse erat apponendum extremo verbo sequentis lineae υδωρ'; quod nonnumquam in huiusmodi verbis observatum fuisse monuimus. Cf. Prolegg. §. XX.

Ibidem XXVI. Lege κλαυθμου.

Pag. 52, a, XIX, 53. Qui latinam circa Isaiam descripsit versionem hic adiunxit notam numeralem stichometriae νζ; scilicet sectionem quinquagesimam septimam.

Ibid. XXI, 54. Cum prius scripsis-

set *σωμναν*, eadem manus *σομναν* emendatum voluit.

Pag. 53, b, VIII, 55. Inscriptio ΤΟ ΡΗΜΑ ΤΥΡΟΥ olim miniata, non apparet.

Ibidem XVIII. Legendum est ..εταβολει, videlicet μεταβολοι.

Pag. 54, a, XXVIII. Emendandum est ενδοξων.

Ibidem b, V. Scribendum erat ..χονται pro χ..ονται.

Ibid. XI, 56. Latinus scriptor numeralem sectionis notam graece latineque adiecit LVIIII, νθ.

Ibidem XXIV. Legendum est υπο.

Pag. 55, b, XIII, 57. Uti alias vidimus, numeri appositi sunt LXI ..α nempe ξα.

Ibidem XXII. Lege και ο παις.

Pag. 56, a, XI, 58. In hac lineola videtur legendum επενθησεν (οι) υψηλ (οι) της γης quod mendum est.

Pag. 58, a, XXIV, 59. Haec littera initialis in codice quamquam sit caeteris initialibus minor; tamen maior est litteris totius textus; ideoque diversa forma exprimenda nobis fuit. Idem dicendum est de reliquis initialibus in versiculis canticorum. Cf. Prolegg. §. XVII.

Ibidem b, X, 60. Eadem prima manus videtur adiecisse in verbo πολει elementum ε, quod suprascripsit.

Ibidem XXII, 61. Hic est nota stichometrica latina LXIIII. et graeca ξδ.

Pag. 59, a, XV, 62. Superimpositas verbo και vidimus virgulas tres (,̇,) quibus sectionum quarumdam initium in codice nostro solet indicari. Conf. Prolegg. §. XXI.

Ibidem XX. Delendum est ε male iteratum.

Ibidem b, VII. Lege επεβαλεν.

Pag. 60, a, III. Eadem manus scripserat τευ, et deinde addidit ς, unde τευς legitur.

Ibidem XIII. Legi debet παρεσκευασμενη.

Ibidem XXI, 63. Nota numeralis latina LXVI visitur, quam et graeca ξς sequebatur, sed sub atramento secundae scriptionis codicis maxima ex parte sepulta est.

Pag. 61, a, XXV, 64. Adiuncta hic est nota numeralis LXVIII, ξη.

Ibidem XXVI. Illud Αλλα non erat interius retrahendum.

Ibidem b, V, 65. Illud ει eadem videtur manus prima adiunxisse superius eodem charactere unciali descriptum.

Ibidem XXVII, 66. Numerales notas legimus LXVIIII, ξθ.

Pag. 63, a, XXV. Legendum est ξηρανθηναι.

Ibidem XXVI, 67. Nota numeralis latina heic est LXXI; at vero graece descriptam videmus πα, quae est LXXXI, pro οα nempe LXXI.

Ibidem b, XXVI, 68. Et hic quoque latine est LXXII, graece vero πβ.

Pag. 64, a, XXVI, 69. Eadem manus scripserat αυτω, emendavit autem αυτο.

Ibidem b, XII, 70. Nota numeralis LXXIIII hic apparet.

Pag. 65, a, XXVIII, 71. Elementa priora notae numeralis LXX.... supersunt.

Pag. 66, b, XIII. Legendum heic est συντετμημενα.

Pag. 67, a, II, 72. Idem calligraphus scripserat σπιρει, ac postea addito ε in priori syllaba, legendum voluit σπειρει.

Ibidem VIII, 73. Stichometriae nota LXXVI hic est apposita.

Ibidem b, II, 74. Ad verbum ουαι signum ⁏ ab altera manu adiectum est, quod indicat sectionis divisionem.

Pag. 69, a, XII, 75. Secunda manus signa ⁏ distinctionis ad verbum και adiunxit.

Pag. 70, b, VII, 76. Eadem prima manus, quae scripsit αυτου. extremis litteris superimposuit ων; unde legendum esset αυτων.

Ibid. XXVIII, 77. Post haec folium desideratur.

Pag. 71, b, XVII, 78. Hic est nota stichometrica LXXV...

Pag. 73, a, X, 79. Idem calligraphus scripserat κυκλωθεν, et emendavit κυκλοθεν.

Ibidem XX. Legendum est εταμα..θη, videlicet εταμασθη.

Pag. 74, b, XXVIII, 80. Desunt nonnullae paginae in codice.

Pag. 75. In fronte pagellae numeros indices capitis emenda XXXIV.

Ibidem a, XIII, 81. Eadem videtur, manus, quae antea scripserat σιων πολις, postea minori littera superius adiunxit η, ita ut legendum esset σιων η πολις.

Ibidem XVI, 82. Principio scriptum fuerat ιηλ, scilicet ισραηλ; at videtur eadem manus postea scripsisse ιλημ, videlicet ιερουσαλημ.

Ibidem XVII. Legendum est σιστωσιν.

Ibidem b, XIX, 83. Stichometriae nota XCVI.

Ibidem XXVIII, 84. Idem calligraphus scripsit ακουσατο; deinde per obelum expuncto ο, et superaddito ω, emendavit ακουσατω.

Pag. 76, b, XXVII, 85. Hic καιομενη scribitur in codice.

Pag. 77, 86. In inscriptione paginae notandum est, numerum Iϛ in angulo codicis appositum, nempe quaternionis sexti ac decimi signum, corroso margine periisse.

Ibidem a, I, 87. Sic emendasse apparet prima manus, cum antea scripsisset σβεσθησονται.

Pag. 80, b, V, 88. Signum distinctionis –›– hic adest.

Pag. 81, a, XI. Legendum est μεγαλη ιουδ(αΐστι).

Pag. 82, b, VI, 89. Vel suboscure apparet ο ab antiqua manu extremae syllabae verbi ειπαν inscriptum, ita ut legendum sit ειπον.

Ibidem in fine 90. Folia duo media quaternionis desunt.

Pag. 83, a, XVII. Heic legendum est κλαυθμω.

Ibidem b, in fine 91. Hoc pacto quae non apparent in titulo cantici Ezechiae supplenda sunt ΠροΣΕΥΧΗ ΕΖΕΚΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΙΟΥδαιΑΣ ΗΝΙΚα εμαΛΑχιΣΘΗ ΚΑΙ ΑΝεστη εκ ΤΗΣ μΑλαχιας αυΤΟΥ.

Pag. 84, a, I, 92. Prioris lineae verba Εγω ειπα εν τω υ praeter Є speciosum (Confer Prolegg. §. xvii.), olim purpureo distincta colore evanuerunt.

Pag. 85, b, XIV, 93. Ex errore scriptum est κα. pro κ. scilicet και.

Pag. 86, in fine 94. Tria postrema litterarum elementa TIA, ut alias, erectiori describuntur charactere.

u

Pag. 87, in fine 95. Hic quoque postremum verbum ΓΗΝ eodem pacto describitur.

Pag. 90, b, X, 96. Prius scriptum est το, deinde superimposito ω voluerunt legi τω.

Pag. 91, a, VIII, 97. Hac ratione ειμη in codice scribitur; longe tamen melius ειμι legendum.

Ibidem in fine 98. Uti calligrapho mos est, extremum ΓΑΡ erectis describitur litteris.

Pag. 92, b, XIX, 99. Pro γνωσωμεθα voluerunt emendatum γνωσομεθα.

Pag. 95, a, V, 100. Nota stichometrica CXIIII hic est apposita; quae tamen, ut est in versione latina, responderet verbis: κ̅ε ο θ̅ς των δυναμεων. paulo inferius.

Pag. 96, a, XXII. A prima manu sic ος emendatum apparet, cum antea ως scriptum fuisset.

Ibidem b, II, 101. Ita emendatum videtur a prima manu; antea enim erat ημαρτωσαν.

Pag. 97, b, XVII, 102. In margine signum –›– distinctionis apparet.

Pag. 99, a, XXI, 103. Calligraphus scripsit . . . . ησω, postquam videtur scripsisse . . ησε.

Pag. 101, a, XVIII, 104. Signum distinctionis –›– hic adest.

Pag. 102, b, XXI, 105. Altera videtur manus voluisse scribendum θεμελεια superaddito ε postremo.

Pag. 103, b, IV, 106. Antea scriptum fuerat λεγειν, quod emendatum est.

Pag. 104 in fine 107. Plura hic desiderantur in palimpsesto.

Pag. 105, b, I, 108. Hoc et quod sequitur fragmentum, reperta sunt in lacinia adhaerente ad calcem codicis Bibliothecae nostrae A, α, VI, (Confer. Prolegg. §. X). Mirandum certe nobis erat reperiri hoc frustulum, quod indubie codicis nostri prophetici fuit, nullam passum abrasionem, quamquam male affectum sit; quapropter ex eo melius apparet, qui fuerit character atque color scriptionis in codice vetustissimo.

Pag. 109, b, in fine 109. Aliquot desiderantur.

Pag. 112, b, XXII, 110. Emendatum est φαγετε pro φαγεται.

Pag. 113, in fine 111. Post haec nil aliud ex Isaia reperire datum est.

Pag. 114, initio 112. Haec et duo, quae sequuntur pagellae, ex palimpsesto eiusdem codicis collocato in libro mss. Bibliothecae nostrae B. β. III. (Confer Prolegg. §. VI.) eruta sunt.

Pag. 115, in fine 113. Adeo abrasa fuit membrana, ut certus huius textus locus in fine paginae recognosci nequiverit.

Pag. 116, initio, 114. Quae in hac pagina legimus, etsi in editione vulgata latina ad Cap. LI, 15 et seqq. Ieremiae reperiantur, apud LXX vero Interpretes ad Cap. XXXVIII, 15 collocata sunt.

Ibidem in fine 115. Caetera desiderantur.

Pag. 117, a, I, 116. Haec pagina una illarum est, quae tertio descripta fuit; ideoque textus noster sub duplici sepultus scriptura eruendus fuit. Confer Prolegg. §. VII.

Ibidem XIV, 117. Videtur aliquid

inscriptum supra extremis elementis verbi παιδες, quod mendum est pro πεδαις.

Pag. 118, a, I, 118. Pagella haec tertio ad scriptionem usurpata est.

Ibidem b, XI, 119. Antea scriptum est (πη)χων; sed superaddito a vetustissima manu ε, legendum fuit (πη)χεων.

Pag. 119, a, I, 120. Pagina est tertio scripta.

Pag. 120, a, I, 121. Et haec quoque pagina ter exscripta est.

Ibidem b, in fine 122. Folia tria codicis desiderantur.

Pag. 121, a, I, 123. Tertio descripta fuit haec pagina.

Pag. 122, a, I, 124. Item hic habemus paginam erasam ad tertiam excipiendam scripturam.

Ibidem b, XXII, 125. Eadem manus scripsit γινωσκον, emendavitque γινωσκων.

Pag. 123-124, a, I, 126-127. Paginae ter descriptae.

Pag. 124, in fine 128. Hucusque ex Baruch reperta sunt.

Pag. 125, a, I, 129. Pagella tertio ad scriptionem accommodata est.

Ibidem VIII, 130. Heic olim, ut in sequentibus locis similibus factum est, purpureo colore graece descriptae fuerunt numerales notae hebraicae. Supple hoc in loco ΤΗΘ.

Ibidem XIX, 131. Supplendum ΙΩΔ

Ibidem b, II, 132. Suple ΚΑΦ.

Ibidem XIII, 133. Supple ΛΑΜΕΔ.

Ibidem XXIII, 134. Nulla interposita est linea ad excipiendum ΜΗΜ, quod tamen capere poterat spatium reliquum post verbum αυτου.

Pag. 126, a, I, 135. Pagina haec, ut praecedentes, tertio scripta est.

*

Ibidem X, 136. Supple ΝΟΥΝ.

Ibidem XXI, 137. Hic locus erat ΣΑΜΕΧ.

Ibidem b, VI, 138. Supple ΑΙΝ.

Ibidem XVI, 139. Supple ΦΗ.

Ibidem in fine 140. Folium antiqui codicis excidit.

Pag. 127, a, I, 141. Pagina tertio ad scriptionem usurpata.

Ibidem II, 142. Calligraphus cum scripsisset ιουδα ταπειν(ου)μενον, superaddito η in fine verbi, voluit legendum ταπεινουμενην.

Ibidem IV, 143. Supple ΟΥΑΥ.

Ibidem XVI, 144. Supple ΖΑΙΝ.

Ibidem XX, 145. Membrana heic perforata est.

Ibidem b, I, 146. Nullum apparet spatium ad excipiendum ΗΘ, quod fortasse collocatam fuit in eadem linea, ac titulum paginae habemus.

Ibidem XI, 147. Supple ΤΗΘ.

Ibidem XXII, 148. Non est linea interposita ad ΙΩΔ tantum capiendum.

Pag. 128, a, I, 149. Pagina τριγραπτος est haec.

Ibidem VII, 150. Nulla linea apparet ad excipiendum ΚΑΦ.

Ibidem XIX, 151. Supple ΛΑΜΕΔ.

Ibidem b, V, 152. Hic adiungendum erat ΜΗΜ.

Ibidem XV, 153. Supple ΝΟΥΝ.

Ibidem in fine 154. Hic explicit, quod ex Threnis Ieremiae reperimus.

Pag. 129, a, I, 155. Pagina, ut praecedentes, τριγραπτος.

Pag. 130, a, I, 156. Item pagina tertio descripta.

Ibidem XXIII, 157. Illud τω forte ex errore calligraphi iteratum est.

Ibidem in fine 158. Hucusque ex Epistola Ieremiae invenimus.

Pag. 131, a, I, 159. Pagina tertio descripta.

Ibidem b, XIV, 160. Vix aut ne vix quidem apparet super extrema diphthongo verbi επιγνωσεσθαι superimpositum ε ita, ut legendum sit επιγνωσεσθε.

Pag. 132, a, I, 161. Pagina ter descripta.

Ibidem b, XIII, 162. Alia manus emendavit γνωσεσθε pro γνωσεσθαι.

Ibidem in fine 163. Nonnulla desiderantur.

Pag. 133, a, I, 164. Pagina tertio descripta fuit.

Pag. 134, a, I, 165. Item tertio descripta pagina.

Pag. 135, a, I, 166. Pagina τριγραπτος, ut caeterae.

Pag. 136, a, I, 167. Etsi altera pagina antica tertio descripta fuerit; heic tamen nullum vidimus vestigium scriptionis secundae, nempe Paracletici.

Ibidem in fine 168. Desunt aliquot.

Pag. 137, a, I, 169. Pagina tertio descripta fuit.

Ibidem b, V, 170. Indicium vix apparet aliquando pro συ emendatum fuisse σοι.

Pag. 138, a, I, 171. Paginam τριγραπτον habemus.

Pag. 139, a, I, 172. Item pagina τριγραπτος.

Pag. 140, a, I, 173. Pagina et haec tertio descripta fuit.

Ibidem b, III, 174. Aliis placuit legendum τισεβησας, nos maluimus distinguere τις εβησας, cum de via sermo sit.

Ibidem in fine 175. Desunt aliqua.

Pag. 141, a, I, 176. Pagina ter descripta.

Ibidem in fine 177. Nonnulla desiderantur.

Pag. 142, a, I, 178. Pagina ter descripta.

Ibidem b, II, 179. Eadem manus videtur emendasse αναγγειλαι pro αναγγειλε.

Pag. 143, a, I, 180. Pagina tertio descripta.

Ibidem in fine 181. Desunt aliqua.

Pag. 145, in fine 182. Aliquot folia desiderantur.

Pag. 146, in fine 183. Et post haec quaedam non sunt reperta.

Pag. 148, in fine 184. Nonnulla postea desunt. In margine inferiori vestigia remanent verborum + ... συδει τι το υπερθυρον.

Pag. 149, in fine 185. Nonnulla desiderantur.

Pag. 154, in fine 186. Desunt folia aliquot.

Pag. 155, a, III, 187. Haec et tres, quae sequuntur lineae, characteribus grandioribus et erectioribus sunt descriptae.

Ibidem in fine 188. Desunt aliqua.

Pag. 157, in fine 189. Hic quoque aliqua desunt.

Pag. 158, a, I, 190. Lineae priores erectiori descriptae fuerunt olim charactere purpureoque colore; sed modo evanuerunt in pagina tertio descripta.

Ibidem b, XIX, 191. Pro τεσσα::: aliquando τεσσερες scriptum videtur.

Pag. 159, a, I, 192. Pagina tertio descripta.

Pag. 162, a, I, 193. Pagina videtur tertio descripta.

Ibidem b, XVII, 194. In spatio quod superest videntur vestigia quaedam maiorum characterum. Forte heic legebatur ΟΡΑΣΙΣ et consequens visionis nota numeralis; sed omnia valde obliterata sunt.

Pag. 164, a, I, 195. Pagina tertio descripta fuit.

Pag. 165, a, I, 196. Item tertio descripta est haec pagina.

Ibidem in fine 197. Desunt aliqua.

Pag. 166, a, I, 198. Et haec pagina τριγραπτος est.

Ibidem VII, 199. Pro ημαρτομεν posterius videtur mutatum ημαρτωμεν.

Ibidem XVI, 200. Forte αυτ.. expletum est per ου et per ω; alterum enim alteri superimpositum fuisse videtur.

Pag. 167, a, I, 201. Pagina τριγραπτος est.

Ibidem in fine 202. Desiderantur aliqua.

Pag. 169, b, I, 203. Initium historiae draconis et Beli.

Ibidem in fine 204. Reliqua Danielis desiderantur.

Pag. 170, a, I, 205. Hocce Oseae fragmentum venit ex codice Cryptoferratensi B, β, III, de quo diximus in Prolegomenis §. VI.

Pag. 171, a, I, 206. In palimpsesto praedicti codicis et hoc legimus Amos fragmentum.

Pag. 172, a, I, 207. In his duobus pagellis, quae sunt ex prophetia Sophoniae, accentus spiritusque frequentes occurrunt; sed a posteriori manu affixi sunt.

Ibidem b, I, 208. Scriptum fuit αναστεμα, emendatum vero αναστημα.

Pag. 173, a, VIII, 209. Pro εμμεσω altera manus scriptum voluit εν μεσω, quod saepe occurrit.

Ibidem X, 210. Eadem manus videtur pro ποιησει emendasse ποιηση.

Ibidem XV, 211. Videtur απαιτησει postea scriptum pro απετησει.

Ibidem XXVI, 212. Altera manus obelo transfixit primum elementum diphthongi in verbo εξελειπον.

Ibidem b, III, 213. Posterior scriptor pro φοβεισθαι emendavit φοβεισθε.

Ibidem XI, 214. Pro επιφυλις emendatum ita est.

Ibidem in fine 215. Reliqua Sophoniae desunt.

Pag. 174, a, XI, 216. Uti superius monuimus, altera manus scripsit εν μεσω.

Ibidem XV, 217. Prima manus scripsit σισω, altera σεισω.

Pag. 175, b, II, 218. Pro εμεισιτε scriptum est postea εμισειτε.

Ibidem in fine 219. Aggaei nil ulterius reperimus.

Pag. 176, a, III, 220. Pro διασκορπησαι, altera manus διασκορπισαι.

Ibidem b, II. Scriptum postea est εν μεσω pro εμμεσω; quod his in locis quatuor vicibus factum est.

Pag. 177, a, XXVII, 221. Altera manus scriptum voluit αιρετιει.

Ibidem b, IX, 222. Videtur ab alia manu scriptum ειστηκει.

Ibidem XVIII, 223. Pro ουχ postea emendatum est ουκ.

Ibidem XXIII, 224. Ut supra alia manus ειστηκει.

Ibidem in fine **225**. Nonnulla heic desunt.

Pag. 178, a, XI, **226**. Altera manus scripsit εωρακα.

Pag. 179, a, XX, **227**. Valde difficile erat videre quid sub secundo elemento primus calligraphus descripserat; nunc tamen κυλιονται legitur.

Ibidem b, I, **228**. Emendatum est πρωϊμον.

Ibidem XVII, **229**. Secunda manus scripsit ιασις; sed forte antea ιασεις scriptum fuerat.

Pag. 181, b, VI, **230**. Videtur a secunda manu emendatum ποιμενων.

Ibidem XV, **231**. Secunda manus legendum voluit ποιμαινετε.

Ibidem XX, **232**. In fine lineae signum aliquod apparet, quod forte habendum est pro λ; unde pro μετεμελοντο legendum esset μετεμελλοντο.

Ibidem XXI, **233**. Eadem prima manus cum scripsisset πολουντες, emendavit πωλουντες.

Ibidem XXVIII, **234**. Primo scriptum fuisse videtur φισομαι; sed ab eadem manu postea emendatum est.

Ibidem in fine **235**. Nonnulla post haec desiderantur.

Pag. 182, b, II, **236**. Verbi εμπε...ται, scilicet εμπεζεται, secundum ε obelo transfixum est, et superius altera ut videtur, manus diphthongum αι consignavit.

Pag. 184, a, XXVI, **237**. Altera manus scribendum voluit ..πολελειμ...; etenim alterum ε a recentiori manu fuisse adiectum praecipue atramenti varietas demonstrat.

Pag. 185, b, XIX, **238**. Item altera manus mutavit υπολειφ....

Pag. 187, a, IV, **239**. Eadem videtur manus, quae scripserat ψυχη, emendavitque ψυχος.

Pag. 188, b, XX, **240**. Idem scriptor pro αναβοσιν emendavit.

Pag. 189, b, VI, **241**. Videtur υ obelo deletum ita, ut legendum esset ληψονται.

Ibidem XIV, **242**. Quod restat spatii nonnullis ornamentis calamo descriptis videtur fuisse occupatum, et forte haec inter erat nomen prophetae Zachariae litteris altera alteri superimpositis exaratum.

Pag. 192, b, XXIV, **243**. Dividimus ουκ αλλος, non vero ου καλλος, ut aliqui habent libri; quoniam inter κ et α vestigium cuiusdam signi orthographici, quod apostrophon videtur, iam olim exaratum apparet.

Pag. 193, b, XI, **244**. Vix aut ne vix quidem apparet signum aliquod emendationis in verbo υμις quod in codice pro υμεις descriptum est.

SACRORUM BIBLIORUM

VETUSTISSIMA FRAGMENTA

GRAECA ET LATINA

EX PALIMPSESTIS CODICIBUS

BIBLIOTHECAE CRPYTOFERRATENSIS

ERUTA

PARS SECUNDA

Specimina codicum in palimpsesto
[illegible]

I

II

III

VETERIS LECTIONARII
EX PALIMPSESTO FRAGMENTA

Monitum.

Oecumenica Synodus Tridentina, cum de authentico vulgatae editionis textu dogmaticum pangeret Decretum (1), inter caetera haec apposuit verba; quod ii libri Sacrarum Litterarum, quos enumerat, cum omnibus suis partibus, *prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt*, pro sacris et canonicis haberentur. Unde patet quanta cura, quantoque studio amplectenda et expendenda sint ea monumenta, quae de huiusmodi usu vetustum praebeant testimonium (2). Iccirco nobis ex his, quae edimus veteris Lectionarii fragmentis occasione arrepta, id circa graecum SS. Scripturarum textum experiri valde opportunum videbatur. Ac sane quidem inquisitiones nostras tum ad edita, tum ad mss. exemplaria converteramus, quibusdam recensionibus adnotatis ac nonnullis, quae ad rem idonea iudicaveramus, excerptis. At vero cum res ipsa in manibus ultra, quam locus et vires patiebantur, succresceret, aliisque premeremur curis, re vel integra dilata, ad fragmenta nostra revertendum fuit. Quae quidem consilii nostri immutatio minime vetat, quin virorum eruditione et doctrina praestantium studia et inquisitiones ad rem maxime biblicis studiis profuturam revocemus.

Facile quisque novit quid sibi vult nomen ipsum *Lectionarium;* graece vero Ἀναγνώσματα *Lectiones*. In usu liturgico praesertim hoc nomine gaudet liber, qui lectiones complectitur praecipue ex Veteri Testamento depromptas, quae in nonnullis ἀκολουθίαις seu officiis, apud orientales legi solent (3).

(1) Sessio IV.

(2) Iure quidem merito Tischendorf inter praecipuos biblicos codices, quos ipse in orientalibus suis itineribus comparavit, veluti pretiosum thesaurum, uti revera est, vetus quoddam lectionarium recenset. *Prolegg. ad V. T. pag. LVIII.*

(3) Cf. Allatium - *De Libris Ecclesiasticis graecorum* apud Fabricium *Bibl. Graec. t. V.* *et* Toscani - *ad Typica Graec. Animadversiones* pag. 29. Cave, *Hist. Litt. Eccl. Dissert. II.*

Ad huiusmodi librum fragmenta quae sequuntur, pertinent; et quae in his apparent, sunt *Lectiones* recitandae in festivitate τοῦ Εὐαγγελισμοῦ seu *Annunciationis*, et in magno vesperarum officio Sabbati hebdomadae maioris. Una cum iisdem fragmentis in eodem codice alia latent folia praedicti Lectionarii, in quibus indicia deprehendimus lectionum festivitatis Ascensionis Domini, quam graeci Ἀνάληψιν, seu *Assumptionem* Domini appellant. Fragmenta autem nostra sive numerum respicias lectionum, sive sectiones et ordinem easdem exhibent lectiones, quae in aliis variarum aetatum libris sive manu exaratis, sive typis expressis visuntur, et in orientalibus ecclesiis legi consueverunt. Quae vero ex Scripturarum libris haec habent fragmenta, quaedam sunt ἀποσπασμάτια ex libris Geneseos, Exodi, Regnorum sive Regum III, Sophoniae, Isaiae, Ezechielis et Danielis; quorum locum in fronte paginarum indicavimus.

Liber iste maximo charactere (1) unciali descriptus fuit, et in duplicem columnam unaquaeque pagina divisa est: lineae autem una et viginti fere semper numerantur. Tituli lectionum adhuc minio decori apparent, et initiales litterae ornamentis insignes maiori calligraphi studio expressae visuntur. Aetatem vero huius scriptionis si quis cupiat definire intra fines octavi decimique saeculi uti sese contineat, ab ipsa palaeographia edocetur; characteres enim nostri codicis illis persimiles sunt, qui in codicibus illius aetatis exhibentur (2). Quin etiam haec litterarum forma quam proxime accedit ad characteres Slavonicos, quos Cyrillicos appellant; narrant enim saeculo IX ss. Cyrillum et Methodium Slavorum Apostolos una cum fide orthodoxa scriptionis modum ex graecis figuris depromptum inter suos discipulos induxisse.

Quando vero membranae istae, paucae quidem ex grandi codice, rursus erasae fuerint atque ad novum volumen aptatae, manifeste apparet ex mnemosyno scriptoris codicis, quem modo habemus. Codex enim iste *Psalticon* (3) inter liturgicos nostros nobilissimus habetur, consignatusque est in variis catalogis C. **29**, LXIV, et novissime Γ. γ. V; scriptorem habuit Sophronium in magno Monasterio S. Salvatoris civitatis Messanae an. Christi **1225**. Fere universus codex in palimpsesto occulit uncialium characterum graeca fragmenta, ex quibus haec tantum, quae ad rem biblicam pertinent eorumdem orthographicis mendis servatis, eruere contendimus.

(1) Vide specimen lithographicum num. I. pluribus in locis.

(2) Cf. Montfaucon, *Palaeograph. Grae.*

(3) Cf. Toscani - *Ad Typica Graec.* §. X.

αυτου . . . α . . .
κ . . μηθη εν
το . . . . . κει
. . . και ενυ
. . . θη ✠ και
. . . . κ . . . μ . .
. . . .
ε . . . η . . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . ε
. . . .
. . . .
. . . .
θ . . . .
. . . .
. . . .

. . . .
. . . καθευδης
ε . . αυτ . . . . ο . .
. . . . ω . . υ . . . .
. . . . . τ . . . . .
. . . . . ο . . ✠ . . τ
. . . .
αυτ . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . αν κα . . π . .
ανατολας και
. . ευλογητη
σονται εν σοι
. . . . φυλαι τ . .
. . . .
. . . . ατι σου
. . . . γω με
τα σου διαφ . .

. . . .
οδω παση ου
αν πορ . . . θη . . .
Και αποστρεψε
σε εις την γην
ταυτην. οτι
ου μη σε εγκατ . .
λ . . πω εως του
ποιησε μοι πα . .
τα οσα ελαλη . . α
σοι ✠ και . . . η . .
θη ιακωβ εκ
του υπνου αυ
του και ειπεν ✠
οτι εστιν κ̅ς̅ . . ν
τω τοπω του
τω εγ . . δε ουκ ει
δ . . . ✠ και εφοβη
θην και . . . . ν
ως φοβερος ο το
πος ουτ . . . ουκ

. . . το . . . .
λ η οικος του
θ̅υ̅ και αυτη
η πηλη του
ο̅υ̅ν̅ου̅ B̅
ΠΡΟΦΗΤ' ΙΕΖΕΚΙΗΛ
Εσται απο της
ημερας της
ογδοης και επ . .
κεινα ✠ ποιη
σ . . . .
επι το θυσ . . .
ριον τα ολο . .
τ . . ματα υμ . . .
και τα του σ̅ρ̅ι̅ . . .
. . μ . . . .
π . . οσδε . . ομ . . .
μας λεγει κ̅ς̅ ✠ και
επεστρεψεν με
κατα την οδο . .
της πυλης των

. . . . . ΥΩΝ ΤΟΝ . . .
. . . . . Α ΚΑ . . . .
. . Ι ΕΙΣΗΛ . . ΕΝ ΙΠΠΟΣ
. . . ΡΑ . . . . . Α . . ΙΝ
ΚΑΙ ΑΝΑ . . . . . .
. . . . ΑΣ . . . Ν
. . ΕΠ . . . Α . . ΕΝ . . ΑΥΤΟΥ . .
. . . .
. . . .
. . . ΣΩ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣ . . .

ΠΡΟΦΗΤ' ΣΟΦΟΝΙΟΥ

Ταδε λεγει κ̅ς ✠
υπομηνον
με εις ημε . . .
. . ναστα . . . ω . .
μου εις μα . . τυ
ριον . . τ . . . . .
επιστρεψω ε . . .
λαους . . λω . . . ς
γενααιας αυτω . .
του επικαλισ
θαι παντας το
ονομα κ̅υ του

δουλευειν αυτ̃
υπο ζυγον αι
να εκ περατον
ποτομον αι
θειοπιας προσ
δεξομε . . . τους
ικετευοντας με.
. . τα τω . . . σπαρ
μενων οισουσι¯
θυ . . . . . . μοι ✠
. . ν . . . ημερα εκ . .
νη ου μη καται
σχυνθησεται
εκ παντων τω¯
επιτηδευματω¯
σου ων ησεβη
σας εις . . . ✠ κ . .
υπολημψομαι
εν σοι λαον πραο¯
και ταπηνον
και ευλαβηθη

σονται απο . . . υ
ονοματος κ . . .
οι καταλοιπ . . .
ιηλ και ο . . . οι
ησο . . . ν αδικ . .
αν κα . . . . . η
σου . . . ν . . α . . . .
κα . . . .
. . η εν τ . . . . .
τι α . . . . . ω . .
σα δολια ✠ . . . η
. . υ . . . ναιμει
. . . . . ησοντ . .
και ουκ εστιν
ο εκφοβων αυτου . . ✠
χαιρε σφοδρα θυ
γατερ . . . ν κη
. . υ . . . α . . . . .
. . . ημ ✠ ευφ . . .
νου και κατατερ
που εξ ολης της

καρδιης . . . . . .
γατερ . . . ημ ✠ πε
ριελεν . . . τα αδ . .
κηματα σου ✠ . .
λε . . . τρω . . . . σε
. . . ειρος εχ . . . .
. . . .
. . ς εμμεσ . . .
ουκ οψη κακα ου
καιτη

ΒΑΣΙΛΙΩΝ Γ

Εγενετο ρημα κυ
προς ηλιου λεγω-✠
αν . . . τη . . . κα . . .
. . ευ . . . ς σαραι
. . . . την σ . . .
. . ιας και κατ . . .
ει . . . .
. . . .
. . κι χ . . α του
διατρεφην σαι ✠
και ανεστει και

σου γαρ κληθησει . .
θαιλημα εμον
και τη γη σου οι
κουμενη ✠ οτι
ευδοκι κ̅ς̅ εν σοι:
και η γη σου . . .
νικ . . . θησαιται
και ω . . . .
νεα . . . . ος παρ
θενω ουτω κα
τ . . κησουσιν . . .
υιοι σου ✠ και εστ . .
ον τροπον ευφρ . . .
θησ . . ται νυ . .
φιος αιπη νυμ
φη ουτος ευφρ . .
θησεται κ̅ς̅ ε
πι . . . Ι̅
✢ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ✢
Ο θ̅ς̅ επ . . ραξεν
τον αβρααμ και
ειπεν . . . .
ΠΡΟΦ . . ΕΓΡΑΦΗ . . . . .
. . . .
✢ ΠΡΟΦΗΤ' ΗΣΑΪΟΥ ✢
Πνευμα . . . . .
. . . εμε ου ενε
. . . .
. . με ευ . . . .
λησασθαι πτω
. . οις απ . . σταλκ . .
με ια . . ασθε του . .
. . . υται . . . . μμε
νους τη καρδια ✠
κηρυ . . αι εχμαλω
. . οι . . αφεσιν ✠ . . .
τυφλοις ανα . . λε
ψιν ✠ καλεσε ενι
αυτον κ̅υ̅ δαικτο-✠
και ημαιραν α

. . . μ . . τ . . . . .
. . . . ως νυμ . . .
. . . . κοσμησ . .
. . . . . . μω
. . . . αυ . . . υ
. . . .
. . . .
. . . .
. . . ✠ ουτω . .
. . . ατ . . . . .
. . αιοσυνην κ͂
αγα . . . . . αν
τιων παντων
των εθνων
δια γαρ σιων . .
σιω . . ησωμε . .
δια ιλ͞ημ ουκ α
ν . . σω εως αν αι
ξελθη ως φως
η δικαιοσοινη

και το σ͞ρ . . . μου
. . . . . λαμπας
. . . . ησαιται ✠
και ω . . . τ . .
εθνη την δηκ͂
. . . . ηνην σου
. . αι π . . . . ς ε
. . . . ξα⁻
. . . . α . . καλεσει
. . ν . . μα σου το
. . α . . ν . . ν . . ο κ͞ς ο
νομασεν . . . τω ✠
. . . . φα
. . . . εν
. . . . και
. . . μ . . . . . .
. . . . . λε . . .
μαι . . . . γη
σου ου . . . τι κλη
θησεται εριμος ✠

. . . . θυμω και	μως ινα ως α . .
. . . ειπεν α . .	ακουσητε τη . .
. . . . ν τον . . ε . . .	φωνη . . . . αλ
μ . . . α . . αι α . . .	πι . . . . συριγγος
. . . ω ✠ . . αι ηχ . . .	τε και κιθαρ . . .
. . . . ω . .	σαμβυκης ται
. . . . α . .	και ψαλτηριο . .
λεω	και συμφωνι
. . . ✠	ας και παντος γε
. . ριθη ναβ . . .	νους μουσικω‾
δονοσωρ . . .	πεσοντες πρ . .
πεν αυτοι . . ✠	κυνητε τη . . .
Αληθω	κονι ην εποιησα ✠
μι	Εαν δε μη προσ
γω	κυνησητε αυ
. . . .	τη τη ωρα εμ
ετ . . και τη ει	βληθησεσθαι ει . .
κον . . τη χρ . . .	την καμινο . .
η εστησα ου . . .	του πυρος την
κ . . νηται ν . . .	καιομενη . .
ουν ει εχεται ετοι	και τις εστιν

εξελου ημας
κατα τα θαυ . . .
σια σου· και δος
δοξαν τω . . νο . . .
τι σου κε ✠ και
εντραπ . . . σαν
παντες οι . . .
κνυμενοι τοις
δουλοις σου κα
κα. και καταισ
χυνθησαν
απο πασης δυ
ναστιας και
η ισχυς . . των
συντρ . . . . .
και γνωτ . . .
οτι συ η κς ο θς
μονος και . . .
δοξος εφ ολην
την οικουμε
νην ✠ και ου

δηελειπον οι
εμβαλλοντ . . ς αυ
το . . . . πηρε
ται του βασιλε
ως καιοντ . . .
την καμηνο . .
αφθαν και π . .
σαν και στυπ
πιον και . . . .
. . . τ . . α ✠ και
. . . . το η φλο . .
. . . . τηι . .
καμ . . . ου επι
πιχυς τεσσαρα
κοντα εννεα
και διοδευσεν
και ενεπυρ . .
σεν ους ευρεν
περι την κα
μηνον των
χαλδαιων ✠

EVANGELIORUM

EX PALIMPSESTO FRAGMENTA

Monitum.

Inter praecipuos codices, qui ad sacram pertinent liturgiam, liber Evangeliorum iure meritoque recensetur. Quum autem evangelicae lectiones iuxta hebdomadas diesque essent in Ecclesia distributae, ecclesiastici viri huius distributionis indicem confecere, eumque libris Evangeliorum attexuerunt; et ut melius hominum ministerio liturgico addictorum commoditati consuleretur, in eorumdem librorum margine indicia dierum (1), quibus singulae lectiones recitari deberent, minio plerumque consignata apposuere. Quod quidem cuique sacra graecorum volumina vestiganti passim occurrit. At vero ut rei sacrae magis atque magis usui dignitatique prospiceretur, libri aliquot ita constructi sunt, ut lectiones evangelicae ordine tantummodo liturgico fuerint dispositae (2). Huiusmodi liturgici codices appellabantur vel tantum *Ευαγγελια*, vel *Ευαγγελια εκλογαδια* et corrupte *Ευαγγελιον εκλογαδιν*, vel etiam *Ευαγγελισταριον* aut *Ευαγγελαριον* (3). Plura horum librorum vetusta exemplaria adhuc in bibliothecis asservantur; et etiam typis adamussim pluries sunt ad usum liturgicum expressa (4).

Quantae vero auctoritatis praesertim in critica biblica haec *ευαγγελιαρια* sint habenda Stephani Morcelli verbis iuvat declarare (5). « Huiusmodi codices, qui

(1) Inter exempla huiusce rei innumera vetustissimum liceat innuere, quod est in codice palimpsesto a Tischendorf edito - *Codex Ephraemi Syri rescriptus.*

(2) Leo Allatius - *De Libris Ecclesiasticis Graecorum*, §. III.

(3) Cf. Montfaucon, *Palaeographia Graeca.* Assemanni, *Kalendaria Ecclesiae universae* tom. VI. pag. 563. Cave, *Histor. Litterar. Ecclesiastic.* t. II. Dissert. II. Toscani, *Ad Typica graec. animadversiones* pagg. 39, 41, ubi de illustri codice « Εκλογαδιον Cryptoferratense » sermo est.

(4) Cf. veteres editiones venetas Θειον και ιερον ευαγγελιον ann. 1599, 1614. Apud Allatium commemorantur etiam editiones annor. 1624, 1645, quibus et aliae accessere praesertim Venetae et Romanae.

(5) Kalend. C. P. tom. II. Παρεργον *studiosis sacrorum librorum* §. II.

*

vetustatem pertulerunt quanti ab iis faciendi sint, qui germanum divinorum librorum contextum indagare atque adsequi volunt, auctoritas eorum ususque perdocet; neque enim codicum privatorum instar erant, qui in cuiusque Bibliothecis adservati, haereticorum fraude saepe vitiati sunt (*v. German. de haeret. sacr. Codd. corrupt. c. 6, 8, 13*): verum eos Ecclesia custodiebat, proponebatque, ut coram Episcopis et Clero et populo legerentur, quae item, quum in publicis conventibus quotannis, ac saepius quaedam eodem anno, plurimi audirent, vix credibile est, si quid a contextu divinorum librorum discreparet, id auditorum omnium auribus iudicioque inobservatum, in scripto mansisse mendosum. »

Ad huiuscemodi codices spectat vetustus liber uncialium characterum, cuius quasdam pagellas ex palimpsesto erutas heic adiungimus. Codex autem, in quo nunc fragmenta praedicta nacti sumus, est quoddam Lectionarium Quadragesimale, ubi super veteri scriptura unciali descriptae sunt charactere saeculi circ. XII. lectiones ex Genesi, Exodo, Proverbiis, Iob, Isaia, Ezechieli etc. quae sacris diebus ieiunii maioris legi consuevere. Iste codex vetustas Syllab. notas habet CV. et C. 5, nunc autem in novo Catalogo mss. est A. δ'. vii. Plura eiusdem folia habere palimpsestum Evangeliorum deprehendimus, ex quibus aliquot excerpere speciminis gratia opportunum iudicavimus.

Etsi paucula, tamen etiam ex his pauculis reliquiis facile colligi potest vetus Evangeliarium primo loco habuisse lectiones dierum et solemnitatum, quas apud latinos *festa mobilia* appellant, et Morcelli classicorum scriptorum fretus auctoritate *festa conceptiva* voluit appellandas. Harum princeps Pascha seu Dominicae Resurrectionis festus dies in his libris semper sese offert, et Sabbatum Magnum, seu hebdomadae maioris, ordinem claudit. Sequebantur deinde festa, quae certis cuiusque mensis diebus quotannis servabantur; quaeque iuxta sacrum graecorum vocabulum Μηνολόγιον efformabant; id autem apud latinos Kalendarium solet appellari. Ambo has praecipuas Evangeliarii partes ita esse dispositas in his nostris fragmentis apertissime patet, cum una pagina, quae finem Evangelii Sabbati Magni complectitur, eadem initium Menologii praeseferat. Menologium autem a die prima mensis Septembris, seu indictione novi anni semper exorditur.

Lineae paginarum non in columnas dispescuntur, sed totam occupant pagellae faciem, ut ex ipso specimine videre est. In unaquaque pagina plus minus

septem et viginti lineae numerantur. Character uncialis est; cuius vero magnitudinis sit et figurae, propositum oculis exemplar apertissime manifestat (1). Compendia huius scripturae, saepe et in aliis eiusmodi libris apparent; at vero signa aliquot peculiaria vidimus in his fragmentis, nempe cruces, puncta modo singularia, modo duplicia et triplicia, vel in ordine supra verba, vel in fine verborum alterum alteri superimpositum. Quibusdam vero in locis modo superne, modo inferius in ipso verborum initio vel in fine sunt consignata. Haec autem non ad orthographiam, sed ad cantum spectant lectionum; et persimilia sunt iis, quae apparent in specimine Evangeliarii apud Morcelli (2) delineato, et in aliis huiusmodi monumentis.

Morcellianus (seu Albanus) iste codex ex ipsa descriptione editoris non modo multa, sed omnia videtur cum nostro habere persimilia. Quamquam enim inde Morcelli eruerit ex Menologio (3) Kalendarium Constantinopolitanum; tamen revera est Evangeliarium εκλογαδιον, et non modo in genere libri, dispositione rerum et usu signorum cum nostris fragmentis maxima gaudet affinitate; verum etiam in ipsa scriptionis forma: ni tamen, si specimini Morcelliano integra fides habenda sit, fragmenta nostra, quae accuratiori ratione et erectiori forma sunt descripta, etiam aliquantulo vetustiora viderentur existimanda.

Idem Morcelli sui codicis aetatem ad saeculum VIII statuit; proptereaque saltem eadem vetustas his fragmentis esset adiudicanda; idque eo magis, quod ex aliis palaeographicis exemplaribus deprehendimus multa ad eamdem aetatem relata monumenta eamdem characterum uncialium formam praeseferre; cuius rei praeter alia etiam apud accuratissimum Tischendorf aliquod habemus exemplum (4). Nos autem et in iis cimeliis nostris, ut par est, veritatis non vetustatis studiosi ex ipsis initialibus litteris, quae in nostris conspeximus fragmentis, et similes etiam in Morcelliano specimine, utriusque monumenti aetatem ad aliquod posterius saeculum retrahendam esse nobis persuadebamus. Litterae enim illae multo elaborato artificio, variis infectae coloribus, rudique expressae forma ad octavum saeculum pertinere nobis minime visum est. Si quaedam vero certa aetas pro nostro et Morcelliano codice foret a nobis definienda, eos-

(1) Vide specimen lithographicum II.

(2) Op. cit. t. I. pag. 12.

(3) Melius quam latine *Kalendarium C. P.* idem Morcelli apposuit titulum graece Μηνολογιον των ευαγγελιων εορταστικον (forte legendum εορταστικων) nempe *Menologium Evangeliorum festorum*.

(4) *Monum. sacr. ined.* vol. V.pag. 15.

dem circa saeculum X. descriptos fuisse opinaremur. Nec mirum esset tunc eo charactere unciali usos fuisse calligraphos, iam enim idem Morcelli (1) cum Montfaucon (2) apertissime declaravit in codicibus liturgicis exscribendis usum istiusmodi tenacius et diligentius fuisse observatum. Quamquam vero aetatem minus vetustam his codicibus tribuimus, eorumdem tamen auctoritas semper veneranda apud criticos viros manet; praesertim ex iis, quas nuper Morcelli verbis declaravimus, animadversionibus.

In istis autem, quas ex palimpsesto eruimus, pagellis habes lectiones certorum dierum ex libris Matthaei, Lucae et Iohannis excerptas. Quatuor priores paginae exhibent Evangelia, quae in postremis maioris hebdomadae diebus leguntur; quinta autem partim finem Evangelii Sabbati Maioris, partim vero initium Menologii complectitur. In Menologio ad diem I. mensis Septembris legimus: « Initium Indictionis seu novi anni, et memoriam S. Symeonis Stylitae » quod passim in aliis huiusmodi libris videre est. Denique in extrema pagina, quam exhibemus, vides ex iis quae supersunt elementis indicari memoriam S. Iohannis Ieiunatoris Archiepiscopi Constantinopolitani, et S. Mamantis Martyris. De Iohannis huius sanctitate diu multumque disputatum est; at vero cum responsa eiusdem cultum comprobantia de Roma venerint, caussa certe finita dicenda est (3).

En novum ad lucem protractum biblicum instrumentum, quod haud levem sibi vindicat auctoritatem; cuius saltem notitia eruditis ac biblicarum rerum studiosis viris haud ingratam fore arbitramur.

(1) Op. cit. pag. 9.

(2) *Palaeograph. graec.* lib. III. cap. 8.

(3) Cf. Morcelli op. cit. in Comment. ad diem II. Septembris. Et apud Blanchinium - *Evang. Quadrupl.* t. I. fol. DXXXVII. Philippus noster Vitali monachus in descriptione veteris codicis haec animadvertit. « Et hic notandum hunc diligentissimum palaeographum in marginibus adnotasse nomina sanctorum, in quorum honorem leguntur in Liturgiis seu Missis lectiones Epistolarum. Pag. itaque 206 (Codicis Vallicelliani B. 86.) in margine laterali legitur *του αγιου Ιωαννου του νηστευτου S. Io. Nesteviae* seu *Ieiunatoris*, et paulo post *του αγιου Αθανασιου S. Athanasii*. De S. Io. Ieiunatore etsi venerabilis et doctissimus vir Baronius aliter sentiat ad an. 595, nihilominus proposita controversia in S. Congregatione Rituum Orientalium cuius et ego Consultor a sanct. memor. Clem. XII. P. O. M. deputatus, fuit unanimiter resolutum, attentis validis firmisque rationibus tunc adductis, permittendam esse commemorationem S. Ioannis Ieiunatoris, ut ex Actis eiusdem Congregationis apparet. »

...κρος και ου θεωρειτε με. και παλιν μικρ...
.....οψεσθε με οτι υπαγω προς τον πρα ✠
Ειπον ουν εκ των μαθητων αυτου προς αλλ..
λους ✠ τι εστιν τουτο. ο λεγει ημιν· μηκρον και
ου θε...ιτε με· και παλιν μικρον και οψεσθε με
και οτι υπαγω προς τον πρα ✠ ελεγον ουν ✠ του
το τι εστιν ο λεγει το μικρον· ουκ οιδαμεν τι
λαλει ✠ εγνω ουν ο ις. οτι ηθελον αυτον ερωτα-
και ειπεν αυτοις ✠; περι τουτου ζητειτε με...
..λων οτι ειπον; μικρον και ου θεωρειτε
με και παλιν μικρον και οψεσθε με; αμην α
μην λεγω υμιν ✠ οτι κλαυσεται. και θρινησε
ται υμεις...κοσμος χαρισετε· υμεις δε λυπη
θησεσθε ✠ αλλ η λυπη υμων εις χαρᾶν γενησεται
Η γυνη οταν τικτη· λύπην εχει· οτι ηλθεν η ώ
ρα αυτης ✠ οταν δε γεννησει το παιδιον· οὐκετι
μνημονευει της θληψεως· δια την χαρὰν ὁ
τι εγεννηθη ανος εις τον κοσμον ✠ και υμεις ου-
λυπην μεν νυν εχετε· παλιν δε οψομε υμας:
και χαρησετε υμων η καρδια ✠ και την χαραν
υμων· ουδεις αιρει αφ υμων ✠ και εν εκ..νη τη
ἡμέρα εμε ουκ ερωτησεται ουδεν ✠ αμην αμην
λεγω υμῖν ✠ οτι ὅσα ἂν ἀιτησε..τε τον πρα ἐν τῷ
ὀνοματι μου· δωση υμιν ✠ ἕως αρτι· ουκ ητησα
τε οὐδὲν εν τω ονοματι μου ✠ αιτεῖτε και ληψεσ
θαι· ἱνα η χαρα υμῶν η πεπληρο̃μενη ✠ ταυτα
εν παροιμοιαις λελαληκα υμῖν ✠ ἀλλ ἑρχεται ωρα·

. . . . . παροιμίας λαλησω υμίν . . . .
ρησια περι του πρς αναγγελω υμιν ✠ εν εκ...
ημερα εν τω ονοματι μου αιτησεσθε, και ου
λεγω υμιν ὁτι εγῶ ερωτησω τον πρα περι υ
μων αυτὸς γὰρ ο πηρ φιλεῖ υμας, οτι υμεις εμε
πεφιληκατε καὶ πεπιστευκατε. εγω παρὰ του θυ
ἐξηλθον ✠ εξηλθον παρα του πρς· και εληλυθ..
εἰς τὸν κοσμον ✠ πάλιν ἀφιημι τον κοσμον. και
πορευομε προς τὸν πρα ✠ λεγουσιν αυτω οι μαθ...
ται αὐτου ✠, ιδε νυν παρρησια λαλεις; και παρ...
μιαν ουδεμιαν λεγεις ✠ νυν οιδημεν· οτι οιδα....
παντα ✠ καὶ ου χρειαν ἐχεις. ινα τις σε ερωτα ✠ εν
τουτω πιστευομεν. οτι απο θυ εξηλθες ✠
Απεκριθη αυτοις ο ις ✠, αρτι πιστευετε; ιδου ερ
χεται ωρα· και νυν εληλυθεν. ινα σκορπισθητ..
εκαστος εις τα ιδια· και εμε μονον αφητε ✠ καὶ
ουκ ειμει μονος· οτι ο πηρ μετ εμου εστιν ✠ ταυ
τα λελαληκα υμιν. ινα εν εμοι ειρηνην εχητε.
αλλα θαρσειτε. εγω νενικηκα τον κοσμον
Τάυτα ελαλησεν ο ις και επηρεν τους οφθαλμους
αυτου εις τον . . . . αι ει πεν περ εληλυθεν
η ωρα ✠ δοξασον σου υν. ινα και ο υς σου δοξα
σει σε ✠ καθως εδωκας αυτω εξουσιαν. πασης
σαρκος· ινα παν ο εδωκας αυτω· δωσει αυτοις·
ζωην αιωνιον ✠ αυτη δε εστιν. η αιώνιος ζωῆ.
ινα γινοσκωσιν· σε τον μονον· αληθηνον θν
;και ον απεστειλας; ιν χν ✠ εγω σε εδοξασα ε...ης
. . . ✠

τον . . . . γον προς καϊφαν τον αρχιε
. . . α· οπου οι γραμματεῖς καὶ οι πρεσβύτεροι
συνηχθησαν ✠ ο δε πέτρος ηκολουθει αυ
τῶ απο μακρωθεν· εως της αυλῆς τοῦ ἀρ
χιερέως ✠ και εισελθων ἔσω εκάθητο με
τα τῶν υπηρετῶν ιδεῖν το τελο . . . . ι δε
᾽Αρχιερεῖς καὶ οι πρεσβυτεροι. καὶ το συνέδρι
ον ὅλον. ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κα
τὰ τοῦ ῑυ. ὅπως θανατώσουσιν ἀυτὸν ✠
και ουκ ευρον. και πολλῶν ψευδομαρτύρον
προσελθοντων· ουχ ευρον. υστερον δὲ
προσελθόντες δύο ψευδομαρτυρες ἐίπον.
ουτος εφη· δυναμαι· καταλυσαι τον ναὸν
του θῡυ; και δια τριῶν ημερῶν· οικοδομησαι
αυτον ✠ καὶ ἀναστας ὁ ἀρχιερεὺς· ειπεν ἀυτω ✠
; ουδὲν αποκρίνη; τι ουτοι σου καταμαρτυ
ρουσιν; ὁ δε ῑς εσιωπα ✠ καὶ αποκριθεὶς ὁ αρ
χιερευς· ειπεν ἀυτω ✠ εξορκιζω σε· κατὰ
του θῡυ του ζοντος· ινα ημιν ειπης ἐι συ εῖ
ο χ̄ς· ὁ ῡς τοῦ θῡυ ✠ λεγει ἀυτω ο ῑς ✠ συ ει
πας ✠ πλην· λεγω υμιν ✠
Απ αρτι· οψεσθαι τον ῡν του ᾱνου· καθη
μενον εκ δεξιων της δυναμεως· και ἐρ
χομενον επι των νεφελῶν του ουνου ✠
τοτε ο αρχιερεὺς διερρηξεν τα ϊματια ἀυ
του· λεγων· οτι εφλασφημησεν. τι ετι
χρειαν εχομεν μαρτυρων ✠; ἤδε νυν ἠ

ναι τον ταφον εως της ..ριτ . . . .
τε ελθοντες ὁι μαθηται αυτου νυκτος κ . . . . .
σιν αυτον· καϊ ειπωσιν τῶ λαω· ηγερθη απο τω ..
νεκρων ✠ και εσται η εσχάτη πλάνη χειρων
της πρωτης ✠ εφη δε αυτοις ο πιλάτος ✠ εχετε
κουστωδίαν ✠ υπαγετε· ασφαλίσασ... ώς όί
δατε ✠ οι δε πορευεθεντες ησφαλισαντο τον
ταφον. σφραγισαντες τον λιθον μετα.
της κουστωδίας. ζητ. . . . . τελος του βιβ λιου

ΜΗΝῚ ΣΕΠΤΕΜΒΡΊΩ Ā ΑΡ^Χ ΙΝ^Δ ΤΟΥ

νεου έτους. και εις την μνήμην του αγιου συμεων
του στυλιτου Ε... κατα λουκαν κ......
Τω καιρω εκεινω. ἦλθεν ὁ ῑς εις την ναζαρε...
ου ην τετραμμενος ✠ καὶ ἐισηλθεν κατὰ το ιω
θος αυτω· εν τη ημερα των σαββατων· εις την
συναγωγὴν. και ανεστη αναγνωναι. καὶ ἐπεδό
θη αυτω βιβλιον ησαϊου τοῦ προφήτου ✠ και
ἀναπτυξας το βιβλιον· ευρεν τον τοπον· ου
ην γεγραμμενον ✠ π̄ν̄ᾱ κ̄ῡ επ εμε· ου ..νεκεν
ἔχρησέν με ✠ ευαγγελισασθαι πτωχοις. απεσταλ
κέν με ιασασθαι τους συντετριμμενους
την καρδιαν ✠ ..ηρυξαι αιχμαλωτο.. ἀφεσιν ✠

και τυφλο... βλεψιν ✠ απ...τειλ... ε.....
...... κ... κηρυξαι ενιαυτον κυ δεκτ...
και πτυξας το βιβλιον... οδους τω υπερετη
...θησεν.... παντων εν τη συναγωγη οι ο
φθαλμοι..σαν ατενιζοντ..... ✠ ηρξατο
δε λεγειν προς αυτους... σημερον πεπληρω
ται η γραφη αυτη εν τοῖς ωσιν υμων ✠ και πα-
τες εμαρτυρουν αυτω. και εθαυμαζ... επι
τοις λογοις της χαριτος. τοις εκπορευομεν...
εκ του στοματος αυτου

Μηνι τω αυτω β'. εις την μ....ωα........
επισκοπου κω..σταντ..υπολεως....... μαρ
μαμ......... λιον κατα.... κεφ. ρλβ

Ειπεν ο χς ✠ εγω ειμι ἡ αμπελος ἡ αληθ..νῆ ✠
και ο πηρ μου ο γεωργος εστιν ✠ πᾶν κλήμα
ἐν εμοι ο μη φερον καρπον αἵρει αυτ....
παν το καρ...................
πλειωνα καρπον φερη ✠ ιδι υμεις καθαροι εσ
ται δια τον λογον ον λελαληκα υμιν ✠ μεινα
τε εν εμοι· καγω εν υμιν ✠ καθῶς το κλημα
ου δυναται καρπον φερειν αφ εαυτου· εαν
μη μεινη εν... ἀμπελω ουτως ουδε υμεις
εαν μη εν εμοι μεινητε ✠ εγω ειμι ἡ αμπελος
υμεις τα κλησματα ✠ ο μενον εν εμοι καγῶ

EPISTOLAE B. PAULI APOSTOLI

EX PALIMPSESTO FRAGMENTUM

Monitum.

Cum retractassem codicem Bibliothecae nostrae (1) ex quo A. Mai quaedam historica byzantina ex palimpsesto eruit et vulgavit (2), vidi illum fere totum characteres unciales, uti vocant, sub Homeri Iliade abditos habere. Itaque cum ea quae Mai detexerat versarem, et quae ipse non legerat considerarem, incidi in folium quoddam, cuius lectio iam alias tentata fuerat. Et cum lotio chemica adeo efficax adhibita fuerit, ut membrana iam corrodi comperiatur, omnem abiiciebam spem de integra legenda pagina, in qua nonnulla ex Epistola II. B. Pauli Apostoli ad Corinthios deprehenderam. Nihilo tamen secius, quae apparebant descripsi et absque novo adiumento chemico, membrana contra lucem opposita, fere universa διαφανῶς perlecta sunt. Litterarum figura rotunda atque erecta est, proximeque accedit ad litteram, quae longissimam redolet antiquitatem, saeculi nempe IV, vel V. Attamen cum exploratum sit, ut et alias monebamus (3), in usu sacro nonnumquam characteres vetustioris formae adhiberi solitos, ad viciniorem aetatem forte cuidam videbitur accedendum. Nos vero characteris specimine exhibito rem integram eruditis viris relinquimus diudicandam (4). Singularem banc vetustatem suadere posset mira quaedam cum antiquissimis exemplaribus Vaticano et Sinaitico vel in ipsis scribendi mendis. Quamquam enim brevissimum habeamus fragmentum, tamen ad rem confirmandam in eodem non desunt testimonia. Cum Vaticano et Sinaitico habet Cap. XI, v. 14. ου θαυμα, cum lectio communis sit

(1) In novo catalogo Codicum Cryptensium est Z. β. I.

(2) Spicilegium Romanum. tom. II.

(3) Confer quae paulo ante diximus in Monito ad Evangeliarii fragmenta.

(4) Vide specimen lithographicum III.

ου θαυμαστον. v. 16. καγω μικρον τι pro μικρον τι καγω. v. 17. ου κατα κυριον λαλω pro ου λαλω κατα κυριον. v. 18. κατα σαρκα pro κατα την σαρκα; quam tamen postremam lectionem habet corrector C in codice Sinaitico apud Tischendorf et editio Maiana codicis Vaticani (1). Neque illam praeterire licet convenientiam, quam fere semper habet cum sinaitico textu in locis ubi codex a linea exorditur, quibus in locis noster maioribus utitur litteris. Animadversione insuper digna res est, quod utraque pagina in interiore tantum membranae parte exarata est, exteriores vero partes nullum habent veteris scriptionis indicium. Rem nostram intimius considerantes quaesivimus utrum haec ἀποσπασμάτια ad lectionarium Epistolarum (2), quod unus est ex liturgicis libris, potuissent pertinere, necne. Novimus itaque omnia, quae heic habemus, contineri in Epistola Missae ad feriam IV hebdomadae duodecimae post Pentecosten.

Hanc novam spartam nostram iisdem curis, quibus superiora cimelia, adornandam curavimus; cum vero fragmentum exiguum sit, eiusque characteres erectam vetustissimamque formam praeseferant, maioribus etiam litteris exprimendum voluimus.

(1) His adiunge in fragmento nostro haberi v. 9. υμιν εμαυτον υμιν, in codice Sinaitico tantum εμαυτον υμιν, sed per correctorem C etiam υμιν εμαυτον. Inferius autem v. 12. ambo pro ημεις habent ημις.

(2) Liber iste Αποστολος vel Πραξαποστολος apud liturgicos appellatur; habet enim apostolorum Epistolas atque Actus; quae ibidem distributa in dies sunt secundum quotidianas lectiones in sacra hierurgia faciendas. Cf. Allatium *De lib. Eccl. graec.* §. IV, Cave *Hist. litt. Eccl. Disser. II.* Montfaucon - *Palaeogr. Graec.* l. VI. Apud latinos quoque *Lectionarium* aut *Epistolarium* appellabatur volumen, quod ordine distributas exhibebat lectiones ex apostolicis praesertim epistolis excerptas in Missae sollemniis adhibendas; qua de re conferatur Vezzosi (in Praef. ad tom. V. operum B. Thomasii, §. XI.), qui tamen autumat tum graecis, tum latinis alium fuisse librum *Apostolum* dictum, alium vero *Lectionarium* vel *Epistolarium*. Tradit nimirum priorem librum ex Apostolorum epistolis tantum conflatum fuisse; alterum vero lectiones ex veteri novoque Test. derivatas exhibuisse.

ΥΣΤΕΡΗΜΑΜΟΥΠΡΟΣ
ΑΝΕΠΛΗΡΩΣΑΝΟΙΑΔΕΛ
ΦΟΙΕΛΘΟΝΤΕΣΑΠΟ
ΜΑ.... ΔΟΝΙΑΣ·ΚΑΙΕ..
ΠΑΝΤΙΑΒΑΡΗΥΜΙΝΕΜΑΥ
ΤΟΝΥΜΙΝΕΤΗΡΗΣΑ
ΚΑΙΤΗΡΗΣΩ
ΕΣΤΙΝΑΛΗΘΕΙΑΧΥΕΝ
ΕΜΟΙΟΤΙΗΚΑΥΧΗΣΙΣ
ΑΥΤΗΟΥΦΡΑΓΗΣΕΤΑΙ
ΕΙΣ..ΜΕΕΝΤΟΙΣΚΛΙ
ΜΑΣΙΝΤΗΣΑΧΑΙΑΣ
ΔΙΑΤΙΟΤΙΟΥΚΑ.... Ω
ΥΜΑΣΟΘΣ..ΙΔΕΝΟΔΕ
ΠΟΙΩΚΑΙΠΟΙΗΣΩΙΝΑ
ΕΚ...ΩΤΗΝΑΦΟΡΜΗ..
ΤΩΝΘΕΛΟΝΤΩΝ..
ΦΟΡΜΗΝΙΝΑΕΝΩ
ΚΑΥΧΩΝΤΑΙΕΥΡΕΘΩ
ΣΙΝΚΑΘΩΣΚΑΙΗΜΙΣ
ΟΙΓΑΡΤΟΙΟΥΤΟΙΨΕΥΔ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ·ΕΡΓΑΤΑΙ
ΔΟΛΙΟΙ·ΜΕΤΑΣΧΗΜΑ
ΤΙΖΟΜΕΝΟΙΕΙΣΑΠΟ
ΣΤΟΛΟΥΣ

ΧΥΚΑΙΟΥΘΑΥΜΑ·ΑΥΤος
ΓΑΡΟΣΑΤΑΝΑΣΜΕΤΑΣΧΗ
ΜΑΤΙΖΕΤΑΙΕΙΣΑΓΓΕΛΟΝ
ΦΩΤΟΣ:ΟΥΜΕΓΑΟΥΝ
ΗΚΑΙΟΙΔΙΑΚΟΝΟΙΑΥΤ...
ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ
ΩΣΔΙΑΚΟΝΟΙΔΙΚΑΙ
ΩΣΥΝΗΣ·ΩΝΤΟΤΕΛος
ΕΣΤΑΙΚΑΤΑΤΑΕΡΓΑΑΥΤῶ
ΠΑΛΙΝΛΕΓΩ·ΜΗΤΙΣΜε
ΔΟΞΗΑΦΡΟΝΑΕΙΝΑΙ·
ΕΙΔΕΜΗΓΕΚΑΝΩΣΑ
ΦΡΟΝΑΔΕΞΑΣΘΕΜΕ
ΙΝΑΚΑΓΩΜΙΚΡΟΝΤΙ
ΚΑΥΧΗΣΟΜΑΙ:
ΟΛΑΛΩΟΥΚΑΤΑΚΝΛΑ
ΛΩΑΛΛΩΣΕΝΑΦΡΟ
ΣΥΝΗ·ΕΝΤΑΥΤΗΤΗ
ΥΠΟΣΤΑΣΙΤΗΣΚΑΥΧΗ
ΣΕΩΣ·ΕΠΙΠΟΛΛ...
ΚΑΥΧΩΝΤΑΙΚΑΤΑ
ΣΑΡΚΑΚΑΓΩΚΑΥΧΗ
ΣΟΜΑΙΗΔΕΩΣΓΑΡ
ΑΝΕΧ....ΤΩΝΑΦΡΟ
ΝΩ·

FRAGMENTUM EVANGELII S. IOHANNIS (*)

Iniciū scı euuangelii secd Iohem.

In principio erat verbum. et verbum erat
apud deum. et deus erat verbum. hoc erat
in principio; apud deum. Omnia per ipsum
facta sunt. et sine ipso factum est nichil.
Quod factum est in ipso vita erat. et vita
erat lux hominum. et lux in tenebris lucet.
et tenebre eam non comprehenderunt. fuit
homo missus a deo; cui nomen erat iohs. hic
venit in testimonium; ut testimonium
periberet de lumine. ut omnes crede
rent per illum. Non erat ille lux. set
ut testimonium periberet de lumine.
Erat lux vera que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum. In
mundo erat; et mundus per ipsum fact'
est. et mundus eum non cognovit. In pro
pria venit; et sui eum non receperunt.
Quot quot autem receperunt eum. de
dit eis potestatem filios dei fieri his
qui credunt in nomine ei'. Qui non
ex sanguinibus neque ex voluntate
carnis. neque ex voluntate viri set
ex deo nati sunt. Et verbum caro
factum est; et habitavit in nobis.
Et vidimus gloriam ei'. gloriam quasi uni
geniti a patre. Plenum gloriam et veri
tatis. Iohannes testimonium peribet de ip
so; et exclamavit dicens. hic est ille
quem dixi. Qui post me venit; ante me
factus est. quia primus meus fuit.
et de completorium suum nos omnes accepim'.
Quia lex per moysen data est. et gratia et
veritas per ihum xpm facta ē.

(*) Cum aliquid spatii supersit, adiungimus hoc fragmentum, quod latinum in codice maxima ex parte in palimpsestis Euchologii graeci (Cod. Γ, β, VI) habemus, et est versio ex lectione graeca Evangelii die Paschatis habenda, quando, Abbate iuxta Typicon Monasterii Cryptaeferratae sacra solemniter agente, Epistola atque Evangelium graece latineque canitur.

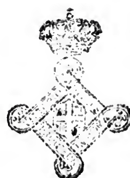
INDEX

PARS PRIMA

PARS SECUNDA

IMPRIMATUR
Fr. Hieronymus Gigli Ord. Praed. S. P. A. M.
IMPRIMATUR
Petrus Villanova-Castellacci Arch. Petr. Vicesgerens.

APUD EDITOREM HUIUS OPERIS VENEUNT

Opera Ang. Card. Mai cura edita :

Η ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Vetus et Novum Testamentum ex antiquissimo codice Vaticano. Romae. 1857 volumina V.. Scut. 10

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, Novum Testamentum ex vetustissimo codice Vaticano secundis curis editum 1859........ » 2

Scriptorum veterum Collectio Vaticana vol. X........ » 40

Classicorum Auctorum ex Vaticanis codicibus editorum volumina X.. » 20

Spicilegii Romani volumina X.............................. » 21

Nova Patrum Bibliotheca cum adnotationibus et latina interpretatione edit. vol. VII.............................. » 5

Item in charta praestantiori.................................. » 10

Vercellone Caroli - Variae lectiones Vulgatae latinae Bibliorum editionis. in 4. Tom. I. complectens *Pentateuchum*.. » 7

Tom. II. complectens *Libros Iosue, Iudicum, Ruth et quatuor Regum*.. » 5

Tom. III. proxime prodibit. et caeteri sequentur.

De Immaculata Deiparae Conceptione hymnologia Graecorum etc. latina et italica interpretatione, patrologica comparatione et adnotationibus illustrata cura Th. Toscani et I. Cozza monachor. S. M. Cryptaeferratae Ord. S. Basilii. » [illegible]

De Sepulchro Benedicti IX Pont. Max. in templo Monasterii Cryptaeferratae detecto diatriba Gregorii Placentini ord. S. Basilii, in qua eiusdem Pontificis pius obitus vindicatur, atque ad eius codices acta illustrantur et castigantur.. » [illegible]

Ad Typica Graecorum et [illegible] versiones, Th. Toscani Ord. S. Basilii M.. » [illegible]

Il Tusculano di M. Tullio Cicerone ricerche di D. Gregorio (Cozza-Luzi) Monaco Basiliano, 1866. .... » [illegible]